

**TMMOB I. BİLİRKİŞİLİK
ÇALIŞTAYI**

19 Aralık 2015

TMMOB I. BİLİRKİŞİLİK ÇALIŞTAYI

1. Baskı

ISBN

978-605-01-0870-5

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

Selânik Cad. No:19/1 Yenişehir 06650 ANKARA

Tel: 0312 418 12 75 Faks: 0312 417 48 24

Web: www.tmmob.org.tr

E-Posta: tmmob@tmmob.org.tr

BASKI

Eflal Ajans & Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Adres: Kazım Karabekir Cad. Koyunlu İşhanı No: 95/1-A İskitler Ankara

Sertifika No: 29527

Baskı Tarihi:

20 Nisan 2014

Bu kitap

TMMOB 43. Dönem Bilirkişilik Çalışma Grubu'nun katkılarıyla hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

| | |
|--|----|
| ÖNSÖZ | 7 |
| ÇALIŞTAY PROGRAMI ve AMACI | 13 |
| AÇILIŞ KONUŞMALARI | 15 |
| TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı | 15 |
| TMMOB'DE BİLİRKİŞİLİK | 19 |
| TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına Leman Ardoğan (Mimarlar Odası) | 19 |
| Şenay Güneş (Jeofizik Mühendisleri Odası) | 23 |
| Mustafa Özdemir (Elektrik Mühendisleri Odası) | 29 |
| OTURUMLAR | 37 |
| I. OTURUM | 37 |
| BİLİRKİŞİLİK SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYE GRUPLARININ OLUŞMASI | 37 |
| Atölye -1: Hukuk ve ceza bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi - Huriye Nacar Savat (Mimarlar Odası) | 38 |
| Atölye - 2: Kamulaştırma ve mülk bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi - S. Sırdaş Karaboğa (Elektrik Mühendisleri Odası) | 40 |
| Atölye -3: Kentsel dönüşüm alanında bilirkişilerin sorunları ve çözüm çalışma atölyesi - Erdoğan Balcıoğlu (İnşaat Mühendisleri Odası) | 40 |
| 2. OTURUM | 44 |
| KOLAYLAŞTIRICI: Haşim Aydınçak (Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Eski Başkanı) | |
| BASIN GÖZÜYLE BİLİRKİŞİLİK | 46 |
| Gülşah Karadağ (Gazeteci) | |
| TMMOB VE BİLİRKİŞİLİK UYGULAMALARI | 51 |
| Nurten Çağlar Yakış (TMMOB Hukuk Müşaviri) | |
| 3. OTURUM | 56 |
| HUKUK VE CEZA ALANINDA BİLİRKİŞİLİK | 56 |
| Kolaylaştırıcı: Mustafa ÖZDEMİR (TMMOB Eski Denetleme Kurulu Üyesi Elk Müh) | |
| Yargı Gözüyle Hukuk ve Ceza Alanında Bilirkişilik - Ayhan Altun (Yargıtay 12. Ceza Dairesi) | 56 |
| Hukuk ve Ceza Bilirkişileri Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi Sunumu | 75 |

| | |
|--|------------|
| 4. OTURUM | 85 |
| KAMULAŞTIRMA VE KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA BİLİRKİŞİLİK | 85 |
| Kolaylaştırıcı: Ali Fahri Özten (TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi) | |
| Yargı Gözüyle Kamulaştırma / Hukuki Dava Kentsel Dönüşüm Alanında Bilirkişilik - Emel Karabağ (Yargıtay 5. Hukuk Dairesi) | 86 |
| Kentsel Dönüşüm Alanında Bilirkişilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi Sunumu | 92 |
| Kamulaştırma ve Mülk Bilirkişileri Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi Sunumu | 101 |
| FORUM | 114 |
| KOLAYLAŞTIRICI: Ali Ekinci (Mimarlar Odası Yönetim Kurulu Genel Başkan Yardımcısı) | |
| ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRİSİ - TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına Timur Bilinç Batur (Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası) | 134 |
| ÇALIŞTAY ATÖLYE RAPORLARI | 137 |
| Atölye - 1 Hukuk ve Ceza Bilirkişileri Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi / RAPOR | 137 |
| Atölye - 2 Kamulaştırma ve Mülk Bilirkişilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi / RAPOR | 145 |
| Atölye - 3 Kentsel Dönüşümde Bilirkişileri Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi / RAPOR | 175 |

ÖNSÖZ

ÇALIŞTAY'A GİDİŞ

TMMOB kamu kurumu niteliğinde anayasal bir meslek kuruluşudur. Mesleğin ve meslektaşlarının çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek ve bu konuda kamu yararını sağlamak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür. Kamu yararına ve kamu hizmeti olarak yapılan bu çalışmalarından biri de Bilirkişilik çalışmalarıdır.

Günümüzde hızla artan iş kazaları, ölümlü kazalar, kentlerimizde rant kurban edilen imar suçları v.b. birçok konularda, birçok alanlarda yargıçların doğru karar almalarında en büyük yardımcı şüphesiz bilirkişilerdir ve bilirkişilerin hazırlamış olduğu tarafsız raporlardır.

Hukuk alanında adaletin sağlanması için bilirkişi kurumunun sağlıklı işlemesi zorunluluğu bulunmaktadır. Adalet ve hukuk ile bilirkişiliğin doğrudan bir ilişkisi vardır. Bu bağlamda öteden beri bu alanın sorunları dile getirilmekte ve düzenlemeler yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Son yıllarda bu gereksinimin karşılanması bir yan, yasama sürecinin hukuka aykırı işleyişi, hukuksuzluklar, zaten tartışmalı olan “yargı bağımsızlığını daha da olumsuz hale getiren müdahaleler, idarenin bilirkişiler üzerindeki baskıları, yetersizlikler vb. nedenlerle “adalet / yargı ve bilirkişilik” bir kaosa sürüklenmiştir.

Adaletsizliğe ve tartışmalı bilirkişi raporlarına neden olan bu sürecin niteliklerini anlamak, sağlıklı çözüm önerilerini ortaya koymak ve adaletin gerçekleşmesine katkı sağlamak için yasama ve yargının içinde bulunduğu durumu doğru değerlendirmek gerekmektedir.

Bu sorunlara / değerlendirmelere bilirkişiler açısından baktığımızda sorunları 4 ana başlık altında toplanması mümkün görülmektedir.

-Farklı müracaat şekilleri, liste seçme kriterleri, farklı uygulamalardan kaynaklı uygulama sorunları

-Uzmanlık alanlarının tam olarak bilinmemesinden kaynaklı bilirkişi atama sorunu

-Yargıçların bilirkişiden ne istediklerinin tam olarak bildirmemeleri,

-Bilirkişi raporlarının gereğince özenli hazırlanmaması veya hazırlanamamasından kaynaklı -

-Bilirkişi görevinin ifasındaki sorunlar

olarak tespit edilmiştir.

Bu tespitler sonucunda TMMOB, bilirkişilik sorunlarının tespiti ve çözüm önerilerini bulmak adına bir Çalıştay düzenleme kararı almış ve 19 Aralık 2015 tarihinde çalıştayın final çalışmasını yapmıştır.

Bilirkişilik Çalıştayı, TMMOB Bilirkişilik çalışma gurubu üyelerinin yoğun çalışmaları, Odaların görevlendirdiği temsilcilerinin katkılarıyla 3 ayrı atölye olarak hukuk ve ceza bilirkişilerinin, kamulaştırma ve mülk bilirkişilerinin, kentsel dönüşüm alan görevlendirilen bilirkişilerin sorunları ve çözüm önerilerini, konuları üzerine mevzuat ve uygulamadaki sorunlar irdelenmiş, kapsamlı değerlendirmeler yapılmış ve önerilerinde bulunulmuştur.

TMMOB BİLİRKİŞİLİK ÇALIŞAMA GRUBU VE TMMOB BİLİRKİŞİLİK ÇALIŞTAYI ATÖLYE GRUPLARI ORTAK TOPLANTISI NOTLARI VE KARARLARI

TMMOB'nin, Bilirkişilik sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri bulmak ve çözüm önerileri oluşturmak için almış olduğu düzenleme kararı ile; TMMOB Bilirkişilik Çalışma grubu 43. dönem 10. Toplantısını TMMOB Bilirkişilik Çalıştayı Atölye Grupları üyelerinin katılımı ile 25.07.2015 tarihinde saat 13.30 İnşaat Mühendisleri Odası Güney Özcebe Salonu'nda yapmıştır. TMMOB I. Bilirkişilik Çalıştay'ının ilk toplantısında ana gündem TMMOB I. Bilirkişilik Çalıştay Programı ve Çalıştay Atölyelerinin yaptığı çalışma programı olmuştur.

Gündem aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- TMMOB Bilirkişilik Çalıştayı hakkında bilgilendirme,
- TMMOB Bilirkişilik Çalıştay programı üzerinde 3 Atölye Grubunun ayrı ayrı değerlendirmesi ve tüm grupların ortak toplantısı,
- Atölye grupları hakkında isimlendirmeler,
- Atölye grupları toplantıları,
- Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Kanun Tasarısı Taslağı hakkında bilgilendirme ve değerlendirme ve TMMOB'nin görüşü hakkında bilgilendirme.

Toplantıda görüşülen konular:

Bilirkişilik Çalışma Grubu Başkanı Leman Ardoğan tarafından TMMOB Bilirkişilik çalışma grubunun çalışmaları hakkında bilgi verildi.

Bir süredir görsel ve yazılı basında, sosyal medyada TMMOB'ye karşı büyük bir kampanya yürütüldü. Yazılı ve görsel basında sistemli bir şekilde devam eden bu haberlerin en dikkat çekicisi, "Bilirkişiler TMMOB'un tekelinde" başlığı altındaydı. TMMOB ve Odaların Bilirkişileri üzerinden TMMOB ve bağlı Odalar eleştirildi.

TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu 43. Dönem Çalışma Programının 6 ana aks üzerinden yürütüldüğü belirtildi.

Bu akslar şöyledir:

- Bilirkişilik sorunlarına genel bakış,
- Bilirkişilik eğitim çalışmaları,
- Bilirkişilik uzmanlık alanlarının belirlenmesi,
- TMMOB Bilirkişilik Çalıştay,
- Bilirkişilik alanında kentsel dönüşüm,
- Yönetmelik çalışmaları.

Bu akslardan ülke gündemine ve bilirkişilik sorunlarına bağlı olarak iki konunun öne çıktığı, 1. konunun bilirkişilik uzmanlık alanlarının tespit çalışması ve 2. konunun çalışma programına bağlı olarak TMMOB 1. Bilirkişilik Çalıştay'ının yapılması olduğu vurgulanmıştır.

Bilirkişilik Çalışma Grubu Başkanı Leman Ardoğan konuşmasının devamında TMMOB Bilirkişilik Çalıştay hakkında çalıştayın amacı, programı, oturumların sayıları, katılımcıları, atölyelerin isimleri hakkında bilgilendirmeler yaptı. Çalıştay hakkında yapılan bilgilendirmeleri sonucunda katılımcılar görüşlerini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı imar konularının bu listenin dışında olduğu ve önemli bir konu olduğu, bu nedenle ayrı bir atölye konusu olmasının yararlı olacağı dile getirmişlerdir. Tartışmalar sonucunda imar konusunun Atölye 3 kapsamında değerlendirilmesinin uygun olacağı ortak karar olarak alınmıştır.

Her üç atölye grubunun ekranda ayrı ayrı ilanı sonucunda her grubun ayrı yerlerde toplanması kararı alınmış ve mevcut katılımcılarla atölyeler ilk toplantılarını yapmıştır.

Her grup kendi içinde grup başkanı ve raportörünü seçmiş ve önümüzdeki döneme ilişkin çalışma programı ve alt başlıkları belirlenmiştir.

ATÖLYE-1

(Hukuk ve Ceza Bilirkişilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Atölyesi)

18 üyeden 9 üyenin ve ilgili çalışma grubu üyesi Mustafa Özdemir'in katılımıyla toplandı. Atölye başkanlığına Huriye Naçar Savat, raportörlüğe Handan Temel seçildi. Hazırlanan konu başlıkları belirlendi. Daha sonrada ilave yapılabileceği kararı alındı. Elektronik ortamın yoğun kullanılması görüşü oluştu. Toplantı adedi ve tarihinin daha sonra belirlenmesi ve atölye başkanının çağrısına karar verildi. Grup üyelerine bilirkişilik tasarısı, TMMOB görüşünün, ilgili mevcut yasa ve yönetmeliklerin elektronik ortamda iletilmesine karar verildi.

Belirlenen ortak konu başlıkları aşağıdadır:

- Mevzuat çalışmaları
- Uygulamadaki sorunlar
- Bilirkişilerin seçim ve nitelik ve sayısının belirlenmesinde sorunlar
- Bilirkişi eğitimi konuları - içeriği ve niteliği
- Uzmanlık alanları
- Bilirkişinin adliyelerdeki çalışma koşulları
- Bilirkişilerin sicillerin tutulması ve Odaların sorumlulukları
- Bilirkişilerin dosya sınırlaması
- Bilirkişilik ücret konuları
- Hukukçu Bilirkişilerin konumu
- Mühendis olmayan Gayrimenkul Değerleme Uzmanlarının değerlendirme sorunları,
- Bilirkişilerden ne istendiğinin yargıçlar tarafından açıkça tanımlanmaması.

ATÖLYE - 2

(Kamulaştırma ve Mülk Bilirkişilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Atölyesi)

14 üyeden 6 üyenin ve ilgili çalışma grubu üyesi Leman Ardoğan'ın katılımıyla toplandı. Atölye Başkanlığına S. Sırdaş Karaboya, raportörlüğe Yasemin Altınok seçildi. Hazırlanan konu başlıkları belirlendi. Daha sonra da ilave yapılabileceği, kararı alındı. Elektronik ortamın yoğun kullanılması görüşü oluştu. Toplantı adedi ve tarihinin daha sonra belirlenmesi ve atölye başkanının çağrısına karar verildi.

Grup üyelerine bilirkişilik tasarısı, TMMOB'un görüşü, ilgili mevcut yasa ve yönetmeliklerin elektronik ortamda iletilmesine karar verildi.

Belirlenen ortak konu başlıkları aşağıdadır:

- Mevzuat çalışmaları
- Uygulamadaki sorunlar
- Bilirkişi eğitimi konuları
- Uzmanlık alanları
- Bilirkişinin adliyelerdeki çalışma koşulları
- Bilirkişilerin sicilleri
- Bilirkişilerin dosya sınırlaması
- Bilirkişilik ücret konuları

ATÖLYE-3

(Kentsel Dönüşümdeki Bilirkişilik ve Değerleme Uzmanlığı Bilirkişiliği Sorunları ve Çözüm Önerileri Atölyesi)

11 üyeden 7 üyenin ve ilgili çalışma grubu üyesi Şenay Güneş katılımıyla toplandı. Atölye başkanlığına Erdoğan Balcıoğlu, başkan yardımcılığına Kübra Çamur, raportörlüğe Muteber Osmanpaşaoğlu seçildi. Hazırlanan konu başlıkları belirlendi. Daha sonrada ilave yapılabileceği kararı alındı. Elektronik ortamın yoğun kullanılması görüşü oluştu. Bundan sonraki ilk toplantının 03/08/2015 tarihinde saat 16.00'da TMMOB'de yapılmasına karar verildi. Grup üyelerine bilirkişilik tasarısı, TMMOB görüşünün, ilgili mevcut yasa ve yönetmeliklerin elektronik ortamda iletilmesine karar verildi.

Belirlenen ortak konu başlıkları aşağıdadır.

- Kentsel sorunlar
- İmar mevzuatında kaynaklanan sorunlar
- Uygulamadaki sorunlar - ruhsat eklerine uygunluk
- Mülkiyet sorunları
- Planlama sorunları
- Kentsel dönüşüm alanlarında değerlendirme sorunları - enkaz uygulaması
- Bilirkişilerin nitelik sorunları.

Bilirkişilik tasarısı ve TMMOB'nin görüşü hakkında bilgilendirmenin üyeler arasında elektronik ortamda gönderilmesine ve bilgi paylaşımı yapılmasına karar verildi.

Her atölye için ayrı grup oluşturularak haberleşmenin bu şekilde yapılmasına karar verildi.

Her atölyenin grup başkanlarının çalışmaları hakkında görüş bildirmesinden ve her atölyenin kendi programına göre çalışmalarına başladığı vurgulandıktan sonra, toplantı sonlandırıldı.

Bu tarihten sonra 19 Aralık 2015 tarihinde yapılan final toplantısına kadar her üç atölye, kendi programları çerçevesinde toplantılar yapmış ve atölye raporlarını hazırlamışlardır.

Çalıştay Programı ve Amacı

TMMOB 1. BİLİRKİŞİLİK ÇALIŞTAYI

TARİH : 19 Aralık 2015 - Cumartesi

YER : İnşaat Mühendisleri Odası Teoman Öztürk Toplantı Salonu
Necati Bey Caddesi No 57- Kızılay/Ankara

SÜRE : 1 tam gün

SAAT : 9.00 - 18.00

İLGİLİ ÇEVRE

Oda ve Şube Yönetimleri, Oda ve Şube Bilirkişilik Birimleri, Bilirkişi Eğitimcileri, Bilirkişiler

ÇALIŞTAYIN AMACI

Kentlerimizde rant sağlamak amaçlı imara aykırılıklar, şehircilik anlayışının dikkate alınmadığı uygulamalarla oluşturulan çarpık kentleşmenin önlenemez bir durum alması, kamu yararı olmayan özel amaçlı ÇED uygulamaları, gerekli önlemler alınmadığından hızla artan iş kazalarının bir çoğunun ölümle ve iş göremezlikle sonuçlanması, işveren-yüklenici ilişkilerinde dava konusu olan ekonomik kökenli anlaşmazlıklar, adaletin tesis edilmesinde tarafsız bilirkişilik kurumuna duyulan gereksinimi oldukça önemli bir hale getirmektedir.

Ülkemizde kamu görevi yapma bilinciyle, uzmanlık alanı ve mesleki birikimi ile yeminli ve tarafsız olarak rapor tanzim eden bilirkişiler haksız olarak birçok eleştirilere maruz kalmakta, suçlanmakta hatta bazen bu suçlamalarla mahkeme karşısına çıkmak zorunda bırakılmaktadır. Bu şekilde birçok uzman bilirkişinin yargılama sürecine aktif katılımı bir anlamda engellenmektedir.

Bu bağlamda Odalarımızın bilirkişilik çalışmalarını değerlendirmek, mimar, mühendis ve şehir plancılarının bilirkişilik uygulama alanında yaşadığı sorunları tespit etmek, bilirkişilik mevzuatını yeniden değerlendirmek, öneriler geliştirmek ve bu önerileri uygulamaya koymak için gerekli çalışmalara başlamak TMMOB 1. BİLİRKİŞİLİK ÇALIŞTAYI'nın ana amacı olarak belirlenmiştir.

TMMOB 1. BİLİRKİŞİLİK ÇALIŞTAYI PROGRAMI

9:00 - 10:00 KAYIT

10:00 - 10:40 AÇILIŞ KONUŞMALARI

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı

10:40 - 11:10 TMMOB'DE BİLİRKİŞİLİK

TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına

Leman Ardoğan (Mimarlar Odası)

Mustafa Özdemir (Elektrik Mühendisleri Odası)

Şenay Güneş (Jeofizik Mühendisleri Odası)

I. OTURUM

KOLAYLAŞTIRICI: TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına Leman Ardoğan (Mimar), Mustafa Özdemir (Elektrik mühendisi)

11:10 - 11:30 BİLİRKİŞİLİK SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÇALIŞMA ATÖLYE GRUPLARININ OLUŞMASI

Atölye - 1 Huriye Nacar Savat (Mimarlar Odası)

Hukuk ve ceza bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi

Atölye -2 S. Sırdaş Karaboğa (Elektrik Mühendisleri Odası)

Kamulaştırma ve mülk bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi

Atölye -3 Erdoğan Balcıoğlu (İnşaat Mühendisleri Odası)

Kentsel dönüşüm alanında bilirkişilerin sorunları ve çözüm çalışma atölyesi

Atölyelerde Tartışmaya Acılabak Konuların Ortak Başlıklarının Tespiti

-Mevzuat

-Bilirkişilik eğitimleri

-Bilirkişi seçimi ve görevlendirilmesi

-Bilirkişi raporları

-Diğer konular

11:30 - 11:50 Çay arası

2. OTURUM

KOLAYLAŞTIRICI: Haşim Aydıncık (Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Eski Başkanı)

11:50 - 12:10 **BASIN GÖZÜYLE BİLİRKİŞİLİK**
Gülşah Karadağ (Gazeteci)

12:10 - 12:30 **TMMOB VE BİLİRKİŞİLİK UYGULAMALARI**
Nurten Çağlar (TMMOB Hukuk Müşaviri)

12:30 - 13:30 **Öğle yemeği**

3. OTURUM: HUKUK ve CEZA ALANINDA BİLİRKİŞİLİK

KOLAYLAŞTIRICI: Mustafa ÖZDEMİR (TMMOB Eski Denetleme Kurulu Üyesi Elk. Müh)

13:30 - 13:50 **YARGI GÖZÜYLE HUKUK VE CEZA ALANINDA BİLİRKİŞİLİK**
Ayhan Altun (Yargıtay 12. Ceza Dairesi)

13:50 - 14:20 **HUKUK ve CEZA BİLİRKİŞİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ SUNUMU**

14:20 - 14:35 **Çay arası**

4. OTURUM: KAMULAŞTIRMA ve KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA BİLİRKİŞİLİK

KOLAYLAŞTIRICI: Ali Fahri Özten (TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi)

14:35 - 14:55 **YARGI GÖZÜYLE KAMULAŞTIRMA / HUKUKİ DAVA / KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA BİLİRKİŞİLİK**
Emel Karabağ (Yargıtay 5. Hukuk Dairesi)

14:55 - 15:25 **KENTSEL DÖNÜŞÜM BİLİRKİŞİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ SUNUMU**

15:25 - 15:55 **KAMULAŞTIRMA ve MÜLK BİLİRKİŞİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ SUNUMU**

15:55 - 16:15 **Çay arası**

16:15 - 17:45 – **Forum**

KOLAYLAŞTIRICI: Ali Ekinci (Mimarlar Odası Yönetim Kurulu Genel Başkan Yardımcısı)

17:45 - 18:00 **ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRİSİ**

TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına Timur Bilinç Batur (Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası)

ACILIŞ KONUŞMALARI

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet SOĞANCI

Günaydın sevgili arkadaşlar. Hepinizi birlik yönetim kurulu adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Çalıştaya hoşgeldiniz.

Bildiğiniz üzere, çalıştayı ekim ayında düzenleyecektik ancak 10 Ekim'de tarihimizin en büyük katliamını yaşadık. 7 Haziran ve 1 Kasım seçimleri arasındaki siyasi atmosferde, gençlerin, askerlerin, polislerin öldürüldüğü bir ortamda ve hala devam eden baskı, zor ve zulümün olduğu ortamda Türkiye'nin nefes almaya ihtiyacı var diye 10 Ekim'de Emek, Barış, Demokrasi Mitingi'ni düzenlemek üzere çağrıda bulunmuştuk. Ancak 10 Ekim saat 10.04'te tarihimizin en büyük katliamına uğradık. Mitingin bir çağrıcısı olarak bunun bütün sorumluluğu bizim üzerimizdedir. Katliamda 101 arkadaşımızı kaybettik, isimleri salonda yazılı. 413 arkadaşımız yaralandı. Yedi arkadaşımız hala hastanede, bir arkadaşımız inşaat mühendisi Cihan hala uyandırılmadı. Böylesi bir ortamda çalıştayı düzenleyemedik ve çalışma grubumuzun da önerisi doğrultusunda bugüne ertelemiş olduk.

Türk Mühendis ve Mimarlar Odası Birliği sorumluluklarının bilincinde olarak bağlı olan odalarıyla birlikte, meslek alanları üzerinden Türkiye'deki sorunları tespit eden, çözüm yolları öneren, öte yandan üyelerinin hak ve çıkarlarını koruyan, meslek kodları yazan böylesi bir çalışma içerisinde bulunan bir örgütlenme. Bilirkişilik alanında da önemli sorumluluklarımız var. Bir kamu hizmeti olan bilirkişilik görevini yerine getirirken mesleki bilgi ve deneyimin, meslek onur ve haysiyetine yaraşır biçimde ve kamu yararının öne koyularak yerine getirilmesi konusunda biz üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızın bilincindeyiz ve bu yönde de bağlı odalarımızla birlikte konuyla ilgili çok sayıda çalışmayı gündeme getiriyoruz. Ben öncelikle bu çalıştayı yoğun emek harcayarak bugüne kadar getiren ve bizleri burada buluşturan ve sonuçları itibarıyla TMMOB'nin bilirkişilik üzerindeki yol haritasının alt çizgilerini tekrar çizecek olan bu çalışmayı yapan bütün çalışma grubu üyelerimize Sayın Leman Erdoğan şahsında çok teşekkür ediyorum. Avukat arkadaşımız Nurçin Soykut'a ve Teknik Görevli arkadaşımız Bülent Akça'ya da ayrıca teşekkür ediyorum.

Biliyorum ki; bu çalıştayı sonuçları gerçekten bilirkişilik anlamında örgütümüzün önünü açıcı olacaktır, meslektaşlarımızın açısından olayın kavranması ve Türkiye'de bilirkişilik konusunun açığa çıkarılmasında yararı olacaktır.

Evet sevgili arkadaşlar, bilirkişilik kavramı, kurumu bizi neden ilgilendiriyor? Bu konuda; TMMOB'nin bugüne kadar biriktirdiği görüşü sizinle

paylaşayım, hem bu çalıştayımızın bir önsözü olsun hem de çalıştayımızın sonunda da arkadaşlar bu görüşlerden eksik olanları geliştirsinler.

Bilirkişilik, bir hukuk konusu olmakla birlikte, uyumsuzluk konusu mühendislik ve mimarlık alanı ile ilgili ise bu soruna TMMOB ve Odalar ilgisiz kalamıyor ve kalmamalıdır da. Çünkü, uyumsuzluk konusundaki olgu sorununu irdeleyen mühendis ya da mimar mesleki birikimini, etik ilkelerini, bağımsızlığını, objektifliğini, yeterliliğini olgu sorununa yaklaşımında ve çözümünde gösterir. Bu nedenle, meslek kişinin bilirkişi olarak görevlendirmesini sağlayan temel unsur olduğundan bilirkişilik aynı zamanda mesleki hizmettir.

Gerek hukuk gerekse ceza muhakemesi hukukunda bilirkişi, çözümü uzmanlık veya özel ya da teknik bilgiyi gerektiren hususlarda görüşüne başvurulmak üzere hakim veya savcı tarafından görevlendirilen tarafsız kişiler olarak tanımlanır. Bu tanımdan hareket edecek olursak; bilirkişi olarak atanan mühendisin, mimarın veya şehir plancısının kendi çalışma alanının bilgisiyle donanmış olması ön kabuldür. Tarafsız ve uzman olan bu kişi, olgu sorununu teknik ve bilimsel olarak ortaya koyacak ve olayın çözümünde adalete uygun bir karar oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Bilirkişilik kurumu hukuk ve ceza normlarında belirlendiği gibi mi işliyor?

Bu soruya olumlu yanıt verebilseydik bu çalıştaya ihtiyaç duyulmayacağı kuşkusuzdur. Bilirkişilik sorunu, yargı sorununun yalnızca bir yüzünü oluşturmaktadır.

Bilirkişilik, adaletin sağlanmasında her zaman büyük önem taşımıştır. Bu nedenle kamusal bir görevdir. Hukuk kuralları ne kadar doğru uygulanırsa uygulanırsa, hâkime bilimsel ve teknik bilgiyi veren bilirkişi o konuda uzman ve tarafsız değilse gerçek adaletin sağlanamayacağı açıktır. Ne yazık ki; bugün ülkemizde bilirkişilik görevi yürüten kişilerin çoğu; özel ve teknik bilgi, birikim ya da donanımdan yoksundur. Bilirkişi inceleme ve raporlandırmalarının aylar alabildiği, farklı bilirkişi görüşleri nedeniyle, aynı konuda görülen davalarda çelişkili kararlar verilebildiği görülmektedir.

Bilirkişi seçimlerine ilişkin yasal düzenleme eksiklikleri, meslek mensuplarının uzmanlık alanlarına dikkat edilmemesi, çalışma ilke ve sorumluluklarının ortaya konulmaması, bilirkişi ücretlendirmelerinde ölçütlerin bulunmaması, bilirkişiliğin kişiler için bir yan gelir aracı olarak görülüyor olması; hukuksal ve bilimsel amacının dışında kullanılması sonucunu yaratmaktadır.

Özellikle bilirkişilerin seçiminde, uzmanlıkların belirlenmesi anlamında ciddi sorunlar bulunmaktadır. Kendi örgütüm ile ilgili söylemem gerekirse; odalarımıza kayıtlı olmayan, mesleki sicili bilinmeyen, uzman

olup olmadıkları tartışmalı kişiler Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince Adli Yargı Komisyonları listelerinde kontrol ve denetim dışı bir şekilde bilirkişi olarak yer alabilmekte, hazırladıkları raporlar ile yargılamayı olumsuz etkileyebilmektedirler. Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince çıkarılan yönetmelik, hukuk davalarında kontrol ve denetimi bir nebze mümkün kılmakla birlikte, uygulamacılar elinde yetersiz kalmıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanununun 268. maddesince yayımlanan Bilirkişi Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik de eksik uygulanmaktadır. Odalardan alınmış “Bilirkişilik Eğitim Belgesi” İl Adalet Komisyonu tarafından istenmemektedir. Oysa, etik ilkelerin hayat bulması için bu yetki belgelerinin istenmesi elzemdir. Uzmanlık alanlarının belirlenmesinde meslek odalarının görüşünün alınması da hayati önem taşımaya rağmen bu konuda da görüş sorulmamaktadır. Hala bir inşaat mühendisinden veya şehir plancısından mimarlık alanında, -ya da tam tersi- görüş istenebilmektedir. Meslek mensupları da kendi uzmanlık alanına girmediğinden görevlendirmeyi reddetme gibi bir yola gitmemektedirler.

Bu durumda doğru karara ışık tutması beklenen raporlar yerine, teknik ve bilimsel doğruluğu tartışılacak raporlarla bilirkişilik konusunda güven vermeyen bir ortam yaratılmaktadır. Bu ortam, işinin uzmanı ve mesleki değerlere sahip kişilerin bu alandan uzak durmasına, yaratılan olumsuz imajın bir parçası olarak zarar görmemek için bilirkişilik yapmada isteksiz davranmalarına neden olmaktadır. Bundan ise en çok yargı süreci ve adalet mekanizması zarar görmektedir.

Sevgili Arkadaşlar,

Dünyayı, ülkeyi ve yaşamı tanıyan, anlayan ve ona göre politikalar üreterek yaşama geçiren bir çalışma anlayışı içerisinde olan TMMOB, duyarlı ve sorumlu anlayışıyla bilirkişiliğe ilişkin yargıda yaşanan sorunların her zaman farkında olmuş ve bu konuda çalışmalar yürütmüştür. Bugüne kadar düzenlenen sempozyum, seminer ve eğitimlerle meslek mensupları bilgilendirilmiş, aynı zamanda da TMMOB bilirkişilik mevzuatını oluşturma çalışmaları sürdürülmüştür. Yapılan çalışmalar ve elde edilen birikim sonucunda Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Bilirkişi Yönetmeliği 5 Mayıs 2005 tarihli ve 25806 sayılı Resmi Gazete’de yayımlayarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle TMMOB; yargı sistemimizde yaşanan bilirkişilik sorununun çözümünde, kendi üzerine düşen görevi yerine getirmiştir. Bu alanda önderlik ettiğimizi alçakgönüllüğü bir yana bırakarak rahatlıkla söyleyebiliriz.

Sevgili Arkadaşlar,

TMMOB ve Odalarımız tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda kamulaştırma alanındaki bilirkişiliklerde sorunlar minimum düzeye inmiş

iken, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Yasa ile bu alana müdahale edilmiş ve bu alanda Değerleme Uzmanları Kuruluşlarına öncelik verilmiştir. Bilirkişilik bir meslek olmamasına karşın, kamulaştırma davaları kar amacı güden kuruluşlara teslim edilmiştir. Bilirkişiliğin amaçlarına aykırı bir düzenleme yasa maddesi olarak karşımızda durmaktadır.

Adalet Bakanlığı, Bilirkişilik Kurumunu disipline etmek amacıyla Bilirkişilik Kanun Taslağı hazırlamış ve bu taslak hakkında görüş istemiş ve toplantılar yapmıştır. Ancak bu yasa taslağının kabulü halinde, adil yargılama ilkesine aykırı kararların hızla çoğalacağına ilişkin kaygılarımız vardır. Çünkü taslakta, bilirkişileri memurlaştırarak yani Bakanlığı amir konuma getirecek mekanizmalar ve hükümler mevcuttur. Bu konu bu çalıştayın da ilgi alanlarından biri olacağından fazlaca içeriğe girmek istemiyorum.

Adaletin yerine getirilmesinde yargıya doğrudan katkı sunan Birliğimiz üyeleri bilirkişilerin, uzmanlıkları ve sahip oldukları değerler doğrultusunda, bu alanda gereken özeni ve duyarlılığı göstereceğine olan inancım; çalıştayın verimli geçmesini diliyor ve hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

TMMOB'DE BİLİRKİŞİLİK

SUNUCU: Sevgili konuklar, TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına Leman Ardoğan, Mustafa Özdemir, Şenay Güneş'i kürsüye davet ediyorum.

Leman ARDOĞAN: Sayın başkan, değerli konuklar TMMOB'nin değerli üyeleri, sevgili meslektaşlarım. Bilirkişilik Çalışma Grubu ve şahsım adına hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. TMMOB 43. Dönem çalışmalarımız Odalarımızın katkısıyla oluşan bilgi zenginliği içinde devam etti ve ediyor. Programımızın bu bölümünde, bilirkişi, bilirkişilik, TMMOB derken, yargı alanının sorunlarından bahsedeceğiz. Yazılı ve görsel basında bilirkişilik hakkında çıkan haberlerden bir demet sunacağız. Çalışma grubumuzun faaliyetlerinden söz ederken, biraz uzmanlık, biraz bilirkişilik Kanun Tasarısı diyeceğiz.

Çalıştayımızın amacı ve beklentilerimizi sizlerle paylaşacağız. Çalıştayın ana programına geçmeden önce bilirkişilik çalışma grubunun çalışmalarından bahsetmek istiyorum. Öncelikle çalışmalarımıza katkı koyan Odalarımız ve görevlendirdiği temsilcilere buradan ben de teşekkür etmek istiyorum. Sayın başkan benim şahsımda tüm çalışma grubuna teşekkürünü ilettili ve bende böyle kabul ediyorum. Biz de teşekkür ediyoruz.

TMMOB 43. Dönem çalışmalarımız Odalarımızın katkısıyla oluşan bilgi zenginliği içinde devam etti, ediyor ve edecektir. Programımızın bu bölümünde bilirkişilik, bilirkişi, TMMOB derken yargı alanının sorunlarından bahsedeceğiz. Yazılı ve görsel basında bilirkişilik hakkında çıkan haberlerden bir demet sunacağız. Çalışma grubumuzun faaliyetlerinden söz ederken biraz uzmanlık biraz bilirkişilik kanun tasarısı diyeceğiz. Ve çalışmanın amacı ve beklentilerimizi burada sizlerle paylaşacağız.

Hukuk, toplum, insan, adalet... Kaliteli yaşam için hepsi birbiri ile iç içedir.

Hukuk toplum için, toplumu oluşturan bireyler için vardır, her zaman da görevdedir.

Hukukun amacı adaletin tesisi olmalıdır.

Adaletin sağlanması da yüce vicdanlı siyasi erk etkisinde olmayan bağımsız yargıların eliyle yerine getirilmelidir.

Toplum, gelişmeye devam ederken hukuk da gelişimini sürdürür. Toplumun özellikleri ile şekillenir. Çünkü hukuk toplumsal bir olgudur.

İnsan ağaca benzer. Ne kadar yükseğe ve aydınlığa çıkmak isterse, o kadar kök salar yere, aşağılara, derinlere...

Hukuksuzluğun doruğa çıktığı, mahkeme kararlarının uygulanmadığı, Meslek Odalarının bilimsel ve teknik uyarılarının dikkate alınmadığı, bir süreçten geçmekteyiz.

Hukuk alanında adaletin sağlanması için BİLİRKİŞİ KURUMU'nun sağlıklı işleme zorunluluğu bulunmaktadır. Adalet / hukuk ile bilirkişiliğin doğrudan bir ilişkisi vardır. Bu bağlamda öteden beri bu alanın sorunları dile getirilmekte ve düzenlemeler yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Son yıllarda bu gereksinimin karşılanması bir yana; yasama sürecinin hukuka aykırı işleyişi, hukuksuzluklar, zaten tartışmalı olan “yargı bağımsızlığı”nı daha da olumsuz hale getiren müdahaleler, idarenin bilirkişiler üzerindeki baskıları, yetersizlikler vb. nedenlerle “adalet / yargı ve bilirkişilik” bir kaosa sürüklenmiştir.

Adaletsizliğe ve tartışmalı bilirkişi raporlarına neden olan bu sürecin niteliklerini anlamak, sağlıklı çözüm önerilerini ortaya koymak ve adaletin gerçekleşmesine katkı sağlamak için yasama ve yargının içinde bulunduğu durumu doğru değerlendirmek gerekmektedir.

Ünlü düşünürler, bir kişiye adaletsiz davranmanın aslında tüm toplumda adaletsizlik yarattığını, bir kişiye yapılan haksızlığın bütün topluma yapılmış bir tehdit olduğunu söylemişlerdir.

Duverger, “Adaletin bulunmadığı yerde herkes suçludur.” demiş.

Gerçekte, ADALET YOKSA HAYAT DA YOKTUR, YAŞAM YOKTUR.

Bu durumu, adaletsizliğe uğrayan ya da adaletli karşılığını bulan/bulamayan bireylerde sıkça görebiliriz.

Kadınların uğradığı şiddet davalarının, işçilerin uğradığı bir çeşit kazalara mahkum edildiği iş kazalarının, önlem alınmayan meslek hastalıklarının, sokakta öldürülen yaralanan gençlerimizin davalarının, kentine, kentinin özgün kültürel doğal değerlerine sahip çıkanların davalarının sonuçlarında görebiliriz.

Oysa, biliyoruz ki, her şeyin tek değer olarak para olduğu, rant olduğu bir dünyada, gelişmiş ülkeler arasında sayabileceğimiz ülkelerde, siyasi yönetim erklerinin kendi değerlerini korumak adına, doğayı kültürü katledenlere ne kadar acımasız olduklarını da örnekleri ile biliyoruz.

O ülkelerde hukuk ve yönetim erkleri bu ülkeye has değerleri korurken-hatta yasaları ile korumaya mecbur iken, ülkemizde koruma kent halkı eliyle mücadele ile savunulmakta, görüldüğü gibi de, tek kalan çiftliklerimizi, parklarımız, tek kalan yeşil alanlarımız, ormanlarımız, korularımız, adalarımız, doğal kültürel arkeolojik sitelerimiz, onun koparılamayacak parçası olan fauna ve florası (bitki ve hayvanları) ile tartışılması gereken bir “kamu yararı” söylemiyle ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Bu hukuk sürecinde de hiç şüphesiz genel anlamda etik ilkelere uyan, konusunda bilgili olan, konunun

uzmanı olan ve tarafsız, doğru ve dürüst rapor hazırlayan BİLİRKİŞİLER devreye girmektedir.

Bilirkişi, bilirkişilik ve TMMOB... Mimar, mühendis ve şehir plancılarının hukuk alanında varlığı...

Bilirkişi, bilirkişilik nedir? Çoğumuz bu sorunun cevabını hiç şüphesiz biliyoruz. Sosyal yaşamda insanlar arasında yaşanan ilişkilerde, ortaya çıkan uyumsuzlukları çözmede, hukuk hayatımızda bilirkişiliğin çok önemli bir yeri olduğu bilinmektedir. Bu nedenle de TMMOB olarak bilirkişilik hizmetini önemsiyoruz. Bilirkişinin, dosya konusu uzmanlık alanında olan, görüşüne başvurulmuş, dava konusunu bilen, anlayan kişi, BİLEN KİŞİ olduğunu kabul ediyoruz. Bu nitelikte bilirkişilerin çoğalması için de TMMOB ve TMMOB'e bağlı Odalarında çalışmalar yapılmaktadır.

TMMOB bilirkişileri olarak, teknik bilirkişiler olarak ve bilirkişiliğin bir meslek olmadığını, bilirkişiliğin mesleğimizde biriktirdiklerimizin bilgi ve tecrübe olarak hukuk alanındaki değerlendirilmesi olduğunu bilerek:

İlkelere uygun görüşler vermeliyiz

Görevin tanımına ve ilkelerine uygun, görevin “tarafsızlığa” dayalı, her kesimin tarafsızlığına dayalı, “mahkemeye karşı olsa da” görevin gereklerini yerine getirmeliyiz.

Bu işlemler sırasında bilirkişinin doğru seçiminde de gereken hassasiyet gösterilmelidir. Uzmanlık alanları dışı görev verilmesinde, “bilirkişilikten çekilme” “bilirkişinin kendini reddetmesi” hususunda gerekli davranışları mutlaka hak hukuk ve adalet adına gösterebilmelidir.

Aksi durumda, bilirkişinin kasten veya ağır ihmal suretiyle düzenlemiş olduğu gerçeğe aykırı “kusurlu iradesinin ürünü olan gerçeğe aykırı raporun”, mahkemece hükme esas alınması sebebiyle verilen bilirkişi raporları ile adalet - hukuk yanılmakta, sonuçlarının da hayati olduğu, yaşamsal olduğu, bir yaşamı ya da yaşamları ortadan kaldırmaya kast ve ihmali olduğu asla ve asla unutulmamalıdır.

Mimar, mühendis ve şehir plancısı olarak bilirkişilik görevini yaparken:

“Kamu ve Toplum Yararına” “doğal ve kültür varlıklarımıza ve çevre değerlerimize sahip çıkacağımıza” “meslek yemini etmiş” teknik kişiler olarak hukuk alanında HMK ve CMK nezdinde tanımlanan “özel ve teknik alanda” hukuka yardımcı görevi üstlendiğimiz hukuki ve cezai sorumluluğumuz olup TCK kapsamında devlet memuru statüsünde yaptığımız bilirkişilik görevinde; aynı duyarlılıkla, bilimselliğe tarafsızlığa dayalı, doğru, objektif, açık, net, anlaşılır, tafsılatlı, açıklanabilir, tartışılabilir, değerlendirilebilir, denetime elverişli görüşleri açıklayan özenle hazırlanmış bilirkişi raporları hazırlamalıyız.

Mahkemece sorulan sorulara az önce saydığım temel ilkelere uygun davranarak görüş açıklamalıyız. Adaletin tesisinde bilirkişiler olarak doğruluktan dürüstlükten yana konumlanmalıyız. Çünkü biliyoruz ki mahkeme kararları yüksek bir oranda, “özel ve teknik alanda” bilirkişi raporuna dayandırılarak verilmektedir.

Bilirkişilere buradan seslenmek istiyorum. Uğraş verdiğiniz alanlarda bilginizi kamu hizmetine sunarak doğru bilgilerin mahkemelerde etkin olmasını sağlamak zorundasınız. Doğru bilgi, doğru raporlamayı, doğru raporlama doğru karar alınmasını sağlamaktadır.

Bilirkişi olarak, mesleğinize ilişkin bilgilerinizi yitirmemeli ve ilerletmeli, rapor yazarken bilgiye dayanan ve tarafsız olan mesleki değerlendirmeleri, bütün diğer amaçların üstünde tutmalısınız...

Unutulmamalıdır ki adalet, hukuk herkese bir gün lazım olur. “En mükemmel adaletin vicdanımız olduğunun bilinciyle davranmalıyız.

Adaletin hava gibi, su gibi, güneş gibi, besin gibi temel, yaşamsal, hayati olduğunu bilerek karar vermeliyiz.

Nerede adaletsizlik varsa mutlaka ortadan kaldırılmalı, yerine adalet, güven, birlik, toplumsal barış konulmalıdır.

Adil ve hakkaniyete dayalı hukuk, “herkese eşit” “vesayetsiz” uygulama olmalı, adil yargılama hakkı sağlanmalı, verilen kararlar toplumun vicdanında yer eden kapsayıcı eşitlikçi adaletli olmalıdır.

Bu düşünceye olan umut ve inancımızla BİLİRKİŞİLERİN görev ve sorumluluklarının bilincinde adaletin tesisinde etik değerlerle bilgi ile liyakatla yerlerini alarak görevlerini en iyi şekilde yerine getireceklerine inanıyoruz.

TMMOB kamu kurumu niteliğinde anayasal bir meslek kuruluşudur. Mesleğin ve meslektaşlarının çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek ve bu konuda kamu yararını sağlamak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

Kamu yararına ve kamu hizmeti olarak yapılan bu çalışmalarından biri de Bilirkişilik çalışmaları olup, bu çalışmaların en önemli parçası ise Odalarca verilen bilirkişi eğitimleridir.

TMMOB olarak toplumsal sorumluluk bilinci ile objektif ve bilimsel görüşleri oluşturacak, alanında uzman bilirkişilerin yetiştirilmeleri için, başta TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliği çerçevesinde olmak üzere Odalarınca her yıl birkaç kez bilirkişilik konusunda meslek içi eğitimler düzenlemektedir.

Günümüzde hızla artan iş kazaları, ölümlü kazalar, kentlerimizde rant kurban edilen imar suçları v.b. birçok konularda, birçok alanlarda yargıçların doğru karar almalarında en büyük yardımcı şüphesiz bilirkişilerdir ve bilirkişilerin hazırlamış olduğu tarafsız raporlardır.

Çağdaş demokrasi katılımı gerektirir. Bu yönetime katılma, yasamaya katılma hatta yargılamaya katılma boyutlarında yaşanır.

İnanıyoruz ki... Mimar, mühendis ve şehir plancılarının yargılamaya katılması bu alanda mimar, mühendis ve şehir plancılarının bilirkişi olarak görev alması, sorumluluk yüklenmesi ile gerçekleşecektir ve bu durumun yargılamanın kalitesini artıracaktır.

Bu inançla konuşmamı sevgili başkanımız Teoman Öztürk'ün yıllar önce söylediği şu sözlerle tamamlamak istiyorum:

“Yüreğimizdeki insan sevgisini ve yurtseverliği, baskı ve zulüm yöntemlerinin söküp atamayacağını bilinci içinde, bilimi ve tekniği emperyalizmin ve sömürgeci değil, emekçi halkımızın hizmetine sunmak için her çabayı güçlendirerek sürdürme yolunda inançlı ve kararlıyız.”

TMMOB bugün de benzer sözleri söylemektedir....

Şimdi yazılı ve görsel basında bilirkişilik hakkında çıkan haberlerden bir demet sunacağız. Şenay Hanım buyurun.

TMMOB'DE BİLİRKİŞİLİK - BASINDA BİLİRKİŞİLER / BİLİRKİŞİLİK

Şenay Güneş: Öncelikle hoş geldiniz. Yazılı ve görsel medyada hepimizin okuduğu haberleri biz topladık. Bir hatırlamış olalım baştan.

İlk haberimiz “Bilirkişiler TMMOB'nin Tekelinde” başlığı altında. Ben gazeteden aldığımız yazıları aynen okumak istiyorum.

Haber -1: “Bilirkişiler TMMOB'un tekelinde”



“Bilirkişiler TMMOB'un tekelinde”

Yeni Akit, “Gezi mimarı TMMOB'un Türkiye'ye çağ atlatarak birçok mega projeyi mahkemelerde dava açarak nasıl engellediğini deşifre etti. Tam bir

vesayet sistemiyle yönetilen TMMOB'un kendi yetkilendirdiği bilirkişiler tarafından hazırlanan raporlarla istediği davayı istediği şekilde sonuçlandığı davalarda hem savcı, hem hakim gibi çalıştığı ortaya çıktı” alt başlığı ile bilirkişiler üzerinden TMMOB'yi hedef almıştır.

Bir diğer haberimize geçelim isterseniz.

Haber - 2: «Galataport'a bilirkişi itirazı: Kıyı kamuya kapatılıyor!»



Galataport'a bilirkişi itirazı: Kıyı kamuya kapatılıyor

Şehir Plancıları Odası (ŞPO), Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası'nın (İMO) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun (ÖYK) otel, mağaza ve cafelerden oluşan Galataport projesine ait imar planlarına karşı açtığı davada bilirkişi raporu kruvaziyer liman projesi ile kıyının kamuya kapatılacağı uyarısında bulundu.

Bir sonraki haberimiz bunu ben aynen aktarmak istiyorum. Biz burada bir eksikliği belirledik.

Haber -3: “Soma Davası’na Bilirkişi Aranyor – BULUNAMIYOR!!!”



Akhisar Ağır Ceza Mahkemesi üniversitelerimizin ilgili dekanlıklarından tarafsız; profesör veya doçent düzeyinde öğretim görevlilerinin isimleri ve uzmanlık konularının bildirilmesini' istedi.

- Afyon Kocatepe Üniversitesi "bilirkişi olarak görev alacak öğretim üyesi bulunmadığını"

- Çanakkale 18 Mart Üniversitesi "yazı ile belirtilen özelliklere sahip öğretim üyesi bulunmadığından bilirkişi görevlendirmesinin yapılamadığını"

-Süleyman Demirel Üniversitesi "maden ocaklarında meydana gelen, özellikle de kömür yangınları ile ilgili bilimsel çalışma yapmış bilirkişilik yapmak isteyen bölümleri öğretim üyesinin bulunmadığını"

-Hacettepe Üniversitesi "Söz konusu Soma Maden Dosyası ile ilgili basında açıklama yapmamış ve bilgisi bulunmayan bilimsel çalışması olan akademik personelin bulunmadığını"

-Selçuk Üniversitesi "belirtilen uzmanlık alanına sahip öğretim üyelerinden bilirkişilik yapmak isteyen öğretim üyelerinin iş yoğunluğu ve yurt dışında bulunma ihtimali sebebiyle bulunmadığını"

-Ortadoğu Teknik Üniversitesi "kamuyu önünde çok kapsamlı bir biçimde irdelenmiş olan kazanın davasında bilirkişi olup görev alabilecek öğretim üyesinin bulunmadığını"

-Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi "ilgili öğretim üyelerinin ders yükleri, tez danışmanlıkları ve akademik çalışmaları nedeniyle yoğun oldukları, bilirkişilik görevini hakkıyla yerine getirebilmek için gereken ek zamanı ayırabilmelerinin mümkün olmadığını" bildirmiştir.

Adı geçen üniversitelerin tüm akademisyenlerine sesleniyoruz, gerçekten belirlenen ölçütlere sahip değil misiniz?

Yine bir başka haberimiz Soma davasıyla ilgili. Ben kısacık bahsetmek istiyorum.

Haber - 4: "Maden sahibi Can Gürkan facia raporunu hazırlayan bilirkişileri şikayet etti"



Soma'da 301 işçinin öldüğü madenin sahibi Can Gürkan'ın kaza sonrası rapor hazırlayan bilirkişilerden şikayetçi olduğu ve zararının tazminini istediği ortaya çıktı. Ancak savcılık madende 5 yıldır yangının bilindiğini ortaya koyan raporu hazırlayan bilirkişilerle ilgili takipsizlik verdi.

Bir sonraki habere geçelim.

Haber - 5: “Balyoz davasının bilirkişileri yargılanmaya başlandı...”



Balyoz Davası'nda delil kabul edilen 19 CD ile ilgili eksik ve yanlış bilirkişi raporu hazırladıkları iddia edilen TÜBİTAK eski çalışanı 3 tutuksuz sanığın yargılanmalarına başlandı.

Şikayetçi Ali Yasin Türker, «Sanıkların vermiş olduğu bilirkişi raporu nedeniyle mağdur oldum. Zarara uğradım. Bu nedenle öncelikle davaya katılma talebimizin kabulüne karar verilmesini talep ediyorum» dedi.

Haber - 6: “Samsun'daki sel soruşturmasına takipsizlik...”



Cumhuriyet Başsavcılığı, Canik'te yaşanan felakette sorumlu oldukları iddiasıyla aralarında belediye başkanlarının da olduğu 12 kişi hakkında takipsizlik kararı verdi.

Samsun'un Canik ilçesinde 3 Temmuz 2012 gecesi meydana gelen ve 13 kişinin hayatını kaybettiği sel felaketiyle ilgili açılan soruşturma tamamlandı. Selde sorumlu oldukları iddiasıyla Büyükşehir Belediyesi Başkanı Yusuf Ziya Yılmaz ve Canik İlçe Belediye Başkanı Osman Genç'in de aralarında bulunduğu belediye görevleri ile DSİ 7'nci Bölge Müdürlüğü görevlileri hakkında soruşturma izni istenmişti.

Bilirkişi raporlarına göre, meydana gelen sel felaketinin ihmalden değil, doğal afet olduğu, meteorolojik açıdan afet olarak değerlendirilebileceğine kanaat getirilmesi üzerine Samsun Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma ile ilgili takipsizlik kararı verdi.

Haber -7: “Metro ihalesi davasında Kadir Topbaş'a beraat!”

“Mahkeme tarafsızlığını yitirmiştir!”



Duruşmada hakiminin, müştekinin bilirkişi raporuna yönelik itiraz dilekçesinin okunarak dosyaya konulduğunu aktardı.

Müsteke, rapora ilişkin itirazının doğru olduğunu belirterek, “itirazda gerekli hassasiyet ve özen gösterilmemiştir. Bu dosyaya bilirkişi olarak

atananlar daha Kadir Topbaş'ın diğer iki davasında da bilirkişilik yapmışlardır. Bunların kadrolu bilirkişi olduklarını düşünüyorum. Mahkeme tarafsızlığını yitirmiş durumdadır” dedi.

Mahkeme, müştekinin iddialarına yanıt olarak bilirkişinin seçimi konusunda mahkememizce diğer dosyalara nazaran çok daha yoğun ve detaylı araştırma sonucunda heyet teşekkülü sağlandığı anlaşıldığından, mahkememizin tarafsızlığına gölge düşürecek hiçbir hususa sebebiyet verilmediği gibi bilirkişi seçimi öncesinde de raporun teslim aşamasına kadar bilirkişilerle görüşme yapmadığını vurguladı. Hakim, herhangi bir suç veya kusur isnadı bulunmaması nedeniyle müştekinin itirazını reddetti.

Haber -8: “Etlık garajda bilirkişiden tokat gibi rapor...”



Mimarlar Odası Ankara Şubesi Keçiören’de Etlık Garajı olarak bilinen alanda 1/5000 ve 1/1000 ölçekli uygulama nazım imar planı değişikliğinin iptalini isteyerek dava açmıştı.

Mimarlar Etlık Garajı alanındaki 4’e kadar varan emsal artışlarını

yargıya taşımıştı. Bilirkişi raporu da emsal artışlarının bölge için sorun oluşturduğunu onayladı.



Günümüz Türkiye’sinde bilirkişilik yoğun eleştirilere uğramaktadır, hatta bilirkişilerin suçlanması ve aşağılanması sonucu dürüst, bilgili ve güvenilir uzmanların yargılama sürecine aktif katılımı engellenmektedir. Oysa bilirkişiliğin özendirilmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

Mesleki ve kamusal sorumluluk temelinde “kent, kültür ve

çevre” suçlarına yönelik sürdürülen hukuk mücadelesinden rahatsız olan / olanlar basın-yayın organlarında TMMOB ve Odalarına karşı karalama kampanyası sürdürmektedir.

Bir süredir, karanlığın sesi olan görsel ve yazılı basında, sosyal medyada TMMOB’ye karşı büyük(!) bir kampanya yürütölmektedir. Yazılı ve görsel basında sistemli bir şekilde devam eden bu haberler, TMMOB’yi ve yöneticilerini hedef almış, kurumsal, kişisel ve mesleki itibarlarını zedelemeyi ve küçük düşürmeyi amaçlayan, yalan, iftira, hakaret ve suç isnatları içermektedir.

Şimdi, sizlere yazılı basından yorumumuzu katmadan olduğu gibi bazı örnekler sunacağım.

Benim anlatacağım bu kadar hepinize geldiğiniz için teşekkür ediyorum. Sözü Mustafa Bey’e bırakıyorum ben.

ÇALIŞTAYIN AMACI

Mustafa ÖZDEMİR:

Sayın konuklar, değerli meslektaşlarım. Öncelikle tümünüzü saygıyla selamlıyorum. Çalıştayın amacıyla ilgili konuşma yapmak istiyorum.

Ülkemizde mahkemelerde yargıçların, kendi uzmanlık alanları dışında, özel ve teknik konularda bilen kişilerden yani konusunda uzman Bilirkişilerden yardım almaları gerekmektedir.

Söz konusu bilirkişiler her meslekten olduğu gibi, teknik konularda büyük kısmı daha doğru bir ifadeyle tamamına yakını TMMOB üyesi Mimar, Mühendis ve Şehir Plancılarından oluşmaktadır.

Mahkemelerde açılan davaların adil, kısa sürede ve az masrafla sonuçlanabilmesinde de doğal olarak Bilirkişilerin büyük rolü vardır. Davaların gecikmesinde de doğal olarak bilirkişilerin ciddi bir rolü vardır.

Bu nedenle de doğru bilirkişi seçimi büyük önem arz etmektedir.

BİLİRKİŞİLİK BİR KAMU GÖREVIDİR. OKULU YOKTUR.

Bilirkişilik insanların yaşamlarında kazandıkları deneyimlerini yargıçların emrine sunarak adalete yardımcı olmalarıdır.

Yargıçların görevi de,doğru bilirkişileri görevlendirmektir.

Sorunda burada başlamaktadır.

Bu noktada kamu kurumu niteliğindeki TMMOB ye de büyük görev düşmektedir. Bu görevini yapmak kamunun haklarını savunmak, üyelerinin haklarını savunmak içinde TMMOB her dönemde bilirkişilik çalışma grubu oluşturmaktadır. Bu çalışma grubunda Bilirkişilerin çeşitli sorunları tartışılmakta, çözüm önerileri sunulmaktadır. Bu dönemin başında aldığımız bir kararla komisyonumuz bu tartışmaları bir Çalıştayla daha geniş bir alana yaymak istemektedir.

Bu Çalıştayda; programda da göreceğiniz gibi üyelerimizin katılımıyla Atölyeler halinde Hukuk ve Ceza Bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerilerini, Kamulaştırma Bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerilerini, Kentsel Dönüşüm konularında sorunlar ve çözüm önerilerini,

Yine aynı konuları yargıçlar gözüyle, Basın gözüyle görmeye çalışacağız.

TMMOB hukuk Müşavirimizde bilirkişiliğin yasal durumlarına değinen sunumlarını yapacaklar.

Bu konuları mevzuat ve uygulamadaki sorunlar şeklinde irdedeceğiz.

Adalet sisteminin bilindiği gibi üçayağı bulunmaktadır.

Bunlar;

- Yargıçlar,
- Savcılar
- Davacı, davalı vekilleri (Avukatlar)
- Yasada üç ayaktan sayılmasa da, doğal olarak yargıçlar ve savcıların yardımcısı bilirkişiler

Bunlardan herhangi biri olmazsa yargılama, adil adalet sistemi olabilir mi?

Tarih Boyunca adalet sistemini, bu üçayak birlikte yürütmüştür.

Uygulamada Adalet sistemi, daha çok yargıç ve savcılar üzerine kurulmuştur.

Yasalar Yönetmelikler bu sav üzerinde yürümektedir. Elbette yasa ve yönetmeliklerde bilirkişilere de yer verilmiştir. Ancak bu konudaki yasa ve yönetmeliklerde meslek örgütlerinin görüşü dikkate alınmamaktadır.

Bu sorunlara bizim acımızdan yani bilirkişiler açısından baktığımızda; TMMOB çalışmak grubu olarak 4 ana başlık altında toplanması mümkün görülmektedir.

- 1- Uygulama sorunları-Farklı müracaat şekilleri, liste seçme kriterleri-farklı uygulamalar
- 2- Bilirkişi atama sorunu- uzmanlık alanları
- 3- Bilirkişi görevinin ifası- Bilirkişi raporlarının gereğince özenli hazırlanmaması veya hazırlanamaması
- 4- Yargıçların bilirkişiden ne istediklerinin tam olarak bildirmemeleri

TMMOB Bilirkişilik çalışma grubu olarak yaptığımız incelemede iki temel sorunun daha önemli olduğunu tespitini yaptık.

Birincisi; Bilirkişi seçimi,

İkincisi ; Uzmanlık alanlarının, yeterince bilinmemesi,

İl Adalet Komisyonları bu listeleri hazırlarken uzman kişileri bulmaya çalışmaktadır. Ancak bilirkişilik tanımında olduğu gibi yargıçlar doğal olarak nasıl teknik konuları bilmiyorlarsa, uzmanlık alanları seçmekte de büyük yanlışlar içerisine düşmektedirler.

Aşağıdaki listede görüldüğü gibi

İSTANBUL ADALET KOMİSYONU UZMANLIK ALANLARI (24 adet mühendis sayılmış)

| | |
|---|--|
| 1. Adli Tıp, 2. Ahşap Mobilya Yapımcısı, 3. Aktüerya, Ambalaj Tasarımcısı, 4. Arkeolog, 5. Ateşli Silahlar, 6. Avrupa Patent, 7. Ayakkabıcı, 8. Balistik, 9. Banka Müdürü, 10. Bankacı, 11. Bankacılık Bilişim, 12. Basın-Yayın, 13. Belge İnceleme, 14. Bestekar, 15. Bilgi Teknolojileri, 16. Bilgisayar Mühendisi, 17. Bilgisayar Programcısı, 18. Bilişim, 19. Bina Yöneticiliği, 20. Biyolog, 21. Borsa Uzmanı, 22. Cd-Dvd Çözümleyici, 23. Çanta İmalatçısı, 24. Çevre Mühendisi, 25. Çevre Ve Orman Mühendisi, 26. Değerli Taş, 27. Deniz Kirliliği, 28. Deniz Taşmacılığı, 29. Deniz Ticareti, 30. Deri Eşya Yapımcısı, 31. Derici, 32. Diş Hekimliği, 33. Doğalgaz Mühendisi, 34. Doğum Uzmanı-Ebelik, 35. Dudak Okuma, 36. Eczacı, 37. Edebiyat, 38. Ekonomist, 39. Elbise Tasarımcısı, 40. Elektrik Mühendisi, 41. Elektronik Mühendisi, 42. Emlak Komisyoncusu, 43. Emlakçı, 44. Emniyet Müdürü, 45. Endüstri Mühendisi, 46. Endüstriyel Tasarımcı, 47. Enfeksiyon Hastalıkları, 48. Eski Eser, 49. Eşya Değer Tespiti, 50. Ev Ekonomisi, 51. Farmakolog, | 52. Fen Memuru, 53. Fikir Ve Sanat Eserleri, 54. Fikri Ve Sınai Haklar Hukuku, 55. Film Ve Sahne Aktörleri, 56. Film Yapımcısı, 57. Film Yönetmenleri, 58. Finans Uzmanı, 59. Fizik Mühendisi, 60. Fizikçi, Fotoğraf, 61. Fuarçılık, 62. Gastroloji, 63. Gayrimenkul Değerleme, 64. Gazeteci, 65. Gemi İnşa Mühendisi, 66. Gemi İnşaatı Ve Gemi Makineleri Mühendisi, 67. Gemi Kaptanı, 68. Gemi Makineleri Mühendisi, 69. Gemi Mühendisi, 70. Genel Cerrahi, 71. Genetik Mühendisi, 72. Gıda Mühendisi, 73. Gıda Tıptancısı, 74. Görsel İletişim Tasarımcısı, 75. Göz Hastalıkları, 76. Grafik Tasarımcı, 77. Grafiker, Grafoloji, 78. Güfteci Söz Yazarı, 79. Gümrük Mevzuatı Ve Kaçakçılık, 80. Gümüş Eşya Ve Takı, 81. Güvenlik Sistemleri, 82. Güzel Sanatların Tüm Dalları, 83. Güzellik, 84. Haberleşme Mühendisi, 85. Halı, Halkbilimci (Forklor), 86. Harita Ve Kadastro Mühendisi, 87. Hasar Eksperti, Hattat, 88. Havacılık Ve Sivil Havacılık, 89. Hazır Yemek Üretim, 90. Hesap Bilirkişisi, 91. Heykeltıraş, 92. İç Hastalıkları, 93. İç Mimar, 94. İktisatçı, 95. İletişim Mühendisi, 96. İmar Kirliliği, 97. İmkb Ve Spk, 98. İnsan Kaynakları, 99. İnşaat Mühendisi, 100. İstatistik, 101. İş Ve Sosyal Güvenlik, 102. İşletme Mühendisi, |
|---|--|

| | |
|---|--|
| <p>103. Jeodezi Ve Fotogrametri Mühendisi, 104. Jeofizik Mühendisi, 105. Jeoloji Mühendisi, 106. Kadın Hastalıkları Ve Doğum, 107. Kağıt Ürünleri, 108. Kalp Ve Damar Cerrahi, 109. Kardiyolog, Kardiyoloji, 110. Kimya Mühendisi, 111. Kitap Yayıncılığı, 112. Konfeksiyoncu, 113. Konser Organizatörü, 114. Kontrol Mühendisi, 115. Kostüm Yapımcısı, 116. Kor Taşlama İşçilerinin Yakalandığı Silikozis” Hastalığı İçin Görüş Alınabilecek Uzman, Kozmetik, 117. Kriminoloji, 118. Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, 119. Kundura Satıcısı, 120. Kuyumcu, Kütüphane, 121. Lojistik, 122. Maden Mühendisi, 123. Makine Mühendisi, 124. Malzeme Mühendisi, 125. Marka Patent, 126. Matematik, 127. Metalürji Mühendisi, 128. Mimar, 129. Mobilya Satıcısı/İmalatçısı, 130. Mobilyacı, 131. Muhasebeci, 132. Muhasebeci Mali Müşavir, 133. Mücevher Yapımcısı, 134. Müellif-Yazar, 135. Müzik Yapımcısı, 136. Narkotik Maddeler, 137. Nörolog, 138. Nota Yazarı, 139. Optisyen, 140. Orkestra Müziği Yazarı, 141. Orkestra Şefi, 142. Orman Mühendisi, 143. Otel, Oto Yedek Parça Satıcısı, 144. Otomotiv, Oyun Yazarı, 145. Öğretim Üyesi, 146. Örf Ve Adet Hukuku İle Yürürlükten Kalkmış Hukuk, 147. Parfümeri, 148. Parfümeri Satıcısı, 149. Pastahane İşletmecisi, 150. Pastane İşletmecisi, 151. Patent Memuru, 152. Patent Müşaviri, 153. Patent Vekili, 154. Pedagog,</p> | <p>155. Petrol Ve Doğalgaz Mühendisi, 156. Petrol Ve Ürünleri, 157. Peyzaj Mimarı, 158. Pilot, 159. Pilot Eğitmeni, 160. Profesyonel Fotoğrafçı, 161. Psikiyatrist, Psikolog, 162. Radyo Sahne Rejisörü, 163. Reklam Acentesi Yetkilisi, 164. Reklam Ve Tabela, 165. Reklam Yazarı, 166. Reklamcı, 167. Renk Ayrımcı, 168. Resim Karşılaştırma, 169. Ressam, 170. Roman Yazarı, 171. Saat Tamircisi, 172. Saatçi, 173. Sahne Dekor Tasarımcısı, 174. Sahne Dekorü Yapımcısı/Tasarımcısı, 175. Sahne Ve Gösteri Sanatları Yöneticisi, 176. Sahtecilik Ve Grafoloji, 177. Sanat Tarihçisi, 178. Sayıştay Denetçisi, 179. Serbest Mimar, 180. Ses Sanatçısı, 181. Seyahat İş Ve İşlemleri, 182. Sıhhi Tesisat, 183. Sigorta Ekspertiz, 184. Sinema Radyo Televizyon Yönetmeni, 185. Sosyal Hizmet, 186. Sovtaj, 187. Su Ürünleri Mühendisi, 188. Şapka Yapımcısı, 189. Şehir Plancısı, 190. Takı Tasarımcısı, 191. Tapu Kadastro, 192. Tarım Ve Ziraat, 193. Tasarımcı, 194. Tasfiye Hukuku, 195. Tekstil Mühendisi, 196. Tekstil Tasarımcısı, 197. Telif Hakları, 198. Terzi, 199. Tesisatçı, 200. Tıp Doktorları (Tüm Alanlar), 201. Ticaret Hukuku, 202. Ticaret Ve Sermaye Piyasası, 203. Ticari Ürün</p> |
|---|--|

İl adalet komisyonları listeleri hazırlarken uzman kişileri bulmaya çalışmaktadır. Ancak bilirkişi tanımında olduğu gibi yargıçlar doğal olarak nasıl teknik konuları bilmiyorlarsa uzmanlık alanlarını seçmekte de büyük yanlışlar içerisine girmektedirler. Burada size bir örnek vermek istiyorum.

Yukardaki listede görüldüğü gibi İstanbul İl Adalet Komisyonu yaklaşık olarak 203 tane uzmanlık alanı belirlenmiş. Ancak burada baktığımız zaman 203 uzmanlık alanı içerisinde yalnızca mühendis mimarlara ayrılan 24 sıra bulunuyor. Bizimse uzmanlık alanlarımız ortaya koyduğumuz an 24 odadan 800- 900 uzmanlık alanı tarafımızca belirlenmektedir. Yani çok yetersiz bir tabloyla karşı karşıya kalıyoruz. Burada diğer meslek ile ilgili uzmanlık alanlarını da düşünürsek belki 4-5 bin civarında uzmanlık alanı çıkacaktır diye düşünüyoruz. Mesela buradan bir örnek vereyim basit bir örnek kendi mesleğimizden olmasa da ekranda gördüğünüz gibi mesela ahşap mobilya yapımcısı diye bir uzmanlık alanı belirlemiştir. Halbuki bu konuyla biraz ilgili olan kişiler de bilirler ki bir mobilya yapımı, tasarım yapmayla başlar tasarımı yapan farklı kişidir. Tasarımdan sonra ahşap kısmını imalat kısmını yapan ayrı bir kişidir. Boya kısmını yapan ayrı kişidir, döşeme kısmını yapan kişi de ayrı kişidir. Yani şu anda yetersiz bir uzmanlık alanı durumuyla karşı karşıyayız. Dolayısıyla uzmanlık alanlarını adalet sisteminin içinde tek başına belirlemek doğru değildir diye düşünüyorum. Bu konunun uzmanlarının belirlenme yeri o mesleğin örgütleridir diyoruz.

Örneğin TMMOB, Tabipler Odası, SMMO ler Odaları gibi.

Doğrusu: Listelerin uzmanlık alanlarına göre ilgili meslek Odalarıyla belirlenmesidir. Bu kişilerin belgelenmiş eğitimleri ve sicilleri de ilgili kurumlarda olmalıdır.

Bu şekilde bir işleyişte: Daha az sayıda bilirkişi raporuyla içerik ve format olarak doğru raporlar oluşturulacağını ve buna dayanarak ta yargıçların daha adil hükümler kurabileceklerini düşünüyoruz.

Yalnızca TMMOB nin bile yüzlerce uzmanlık alanı olduğunu göz önüne alırsak, eğitimlerini, gerçek uzmanlarını bulmak bu tasarıdaki öngörülen yöntemle mümkün değildir diyoruz. Bu konu Ticaretin, kazancın konuşulabildiği bir yer olamaz.

Buradan hareketle TMMOB Bilirkişilik çalışma grubumuzda TMMOB'ye bağlı 24 Odanın uzmanlık alanları konusunda dönem başında bir çalışma başlatılmış olup, sona yaklaşmıştır. Umarız Adalet bakanlığı bu çalışmalardan yararlanır. Bu çalışma son halini almamış ve TMMOB Yönetiminden geçmemiş olmakla birlikte biraz sonra bu çalışma ile ilgili kısa bir sunum yapmak istiyorum.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen Geliştirilmiş Bilirkişilik Eşleştirme Programı çerçevesinde Afyonda yapılan "İmar Hukuku Kapsamına Giren Davalarda Bilirkişilik Sempozyumu" nun sonuç bildirisinde:

“Bilirkişilerin sertifikasyonu, eğitimi, denetimi ve performans ölçümlerinin yapılması, düzenleyici ve denetleyici kurallar belirlenmesi ve uygulanması amacıyla, kamusal yetkilerle donatılmış ilgili tüm aktörlerin (Adalet Bakanlığı, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek Odaları gibi) adil katılımı ile oluşturulmuş “ÖZERK VE BAĞIMSIZ” bir idari üst kurulun oluşturulması gibi konularda görüş birliğini varılmış ve çalışma aksları tanımlanmıştır.” Denilmesine rağmen:

Adalet bakanlığında bir tasarı çalışması yapılmış ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. Ancak bu tasarıda da şu andaki il adalet komisyonlarında olduğu gibi meslek örgütlerinin dışlandığını görmekteyiz. Özerk ve bağımsız bir yapı kurgulanmadığını görüyoruz.

ADALET BAKANLIĞINCA hazırlanan ve kamuoyuna sunulan BİLİRKİŞİLİK KANUN TASARISI TASLAĞI için olmazsa olmazımıza gelince: Öncelikle forumda bu konuyu detaylı tartışacağız diye düşünerek birkaç madde sıralamak istiyorum.

Bilirkişilik müessesinin merkezi idare tarafından düzenlenmesi kanaatimizce doğru bir tercih değildir.

Bilirkişilik uzmanlık alanları meslek örgütlerince belirlenmeli ve bu uzmanlık alanlarına göre meslek örgütlerince hazırlanıp bakanlığa iletilen listeler kullanılmalıdır.

Yasayla bir kamu hizmeti olarak belirlenen bilirkişiliğin, tüzel kişilere açılarak bilirkişiliğin ticari kuruluşlara açılması yanlış olacaktır. Bu durumda bilirkişilerin özgür, bağımsız ve tarafsız rapor yazma olanağı ortadan kalkacaktır.

2942 sayılı özel bir kanunla kurulan kurulup çalışmasına devam eden kamulaştırma konusu bilirkişiliklerde en az sorunlu alan olarak görülürken bu tasarı ile bir kaosa sürüklenmektedir. Bu konuda az sayıda bulunan sorununda Kamulaştırma Yönetmeliği değişikliğiyle çözülebileceğini düşünüyoruz.

ÇALIŞTAYDAN BEKLENTİMİZ :

Kamu yararı kavramı, Bilirkişilik etik ilkeleri, bilirkişiliğin bir meslek olmadığı vurgulanması,

Bilirkişilik bir kamu görevidir, mesleki birikimin kamu hizmetinde kullanılmasının vurgulanması,

Bilirkişilik bir ticari alan değildir, bu alanın özel sermaye şirketlerine açılmayacağı kabulü,

Adil yargılamaya katkı sağlayacak bilirkişilik çalışma ortamının oluşturulması

Bilirkişiliğin saygınlığının artırılması,

Mahkemelerdeki yetersiz bilirkişi raporları nedeniyle uzayan dava sürecinin kısaltılması,

Bilirkişilerin adaletin olmazsa olmaz bir ögesi olduğunun kabul edilmesi,

Bilirkişilerin harcadığı zaman ve emeğinin karşılığını almasının sağlanması,

Meslek örgütlerinin üyelerinin sicillerini takipleri ile yetersiz ve kötü niyetli bilirkişilerin ayıklanması,

Bilirkişilik uzmanlık alanlarının meslek örgütlerince düzenlenmesi,

Ceza ve hukuk davalarında bilirkişisi olmak için müracaatlarında, bilirkişi seçilme esasları için çıkartılmış olan yönetmeliği göre Meslek Örgütlerinden alınan belgeler ve bu belgeler alınırken Odalarımızın ve şubelerimizin hangi şartlarda belge verdiği veya vermediği konusunun değerlendirilmesi,

Ceza ve hukuk davalarında bilirkişi olarak seçilen mimar, mühendis ve şehir plancılarının sayısal verilerinin araştırılması,

Hedeflenmektedir.

İzninizle şimdi daha önce söylediğim uzmanlık alanlarıyla ilgili 1-2 dakikalık kısa bir sunum yaparak konuşmamı bitireceğim. Bu sunumda bu çalışmayla ilgili yalnızca bir sayfayı koyarak açıklamalara başlayacağım

TMMOB ODALARI UZMANLIK ALANLARI

| | ODA | UZMANLIK ALANLARI | UZMAN İSİMLERİ | UZMANLIK ALANI TANIMI |
|----|-------------------|--|--------------------|-----------------------|
| 1 | BİLGİSAYAR | AĞ VE DAĞITIK SİSTEMLER | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 2 | BİLGİSAYAR | ÇOK GENİŞ ÖLÇEKLİ BÜTÜNLEŞİK DEVRELER | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 3 | BİLGİSAYAR | DERLEYİCİLER VE İŞLETİM SİSTEMLERİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 4 | BİLGİSAYAR | DONANIM | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 5 | BİLGİSAYAR | GÖMÜLÜ SİSTEMLER | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 6 | BİLGİSAYAR | GRAFİK VE GÖRÜNTÜ İŞLEME | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 7 | BİLGİSAYAR | HABERLEŞME VE KABLOSUZ AĞLAR | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 8 | BİLGİSAYAR | KRİPTOLOJİ VE BİGİ GÜVENLİĞİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 9 | BİLGİSAYAR | MİMARİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 10 | BİLGİSAYAR | SİNYAL RESİM VE KONUŞMA İŞLEME | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 11 | BİLGİSAYAR | VERİTABANI | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 12 | BİLGİSAYAR | YAPAY ZEKA | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 13 | BİLGİSAYAR | YAZILIM | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| | | | | |
| 1 | ÇEVRE | ÇEVRE KİRLİLİĞİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 2 | ÇEVRE | ÇEVRE YÖNETİM | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 3 | ÇEVRE | ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 4 | ÇEVRE | EVSEL VE ENDÜSTRİYEL ATIKLAR, | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 5 | ÇEVRE | GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ KONTROLÜ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 6 | ÇEVRE | HAVA KİRLİLİĞİ KONTROLÜ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 7 | ÇEVRE | İÇME VE KULLANMA SUYU, EVSEL VE ENDÜSTRİYEL ATIK SULAR İLE YAĞMUR SULARI | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 8 | ÇEVRE | KAMULAŞTIRMA | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 9 | ÇEVRE | KATI ATIKLAR | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 10 | ÇEVRE | TOPRAK VE YERALTI SU KAYNAKLARININ KİRLİLİĞİ, | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |

| | | | | |
|----|----------|---------------------------------------|--------------------|----------------|
| 11 | ELEKTRİK | ELEKTRİK MOTORLARI | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 12 | ELEKTRİK | ELEKTRİKLİ EV ALETLERİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 13 | ELEKTRİK | ELEKTRONİK GÜVENLİK SİSTEMLERİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 14 | ELEKTRİK | ENERJİ DAĞITIM SİSTEMLERİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 15 | ELEKTRİK | ENERJİ NAKİL HATLARI | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 16 | ELEKTRİK | FİBER OPTİK | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 17 | ELEKTRİK | GÖRÜNTÜ VE SES İŞLEME | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 18 | ELEKTRİK | GÜNEŞ ENERJİSİ ÜRETİM TESİSLERİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 19 | ELEKTRİK | HAVA MEYDANLARI ELEKTRİFİKASYONU | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 20 | ELEKTRİK | HİDROELEKTRİK ENERJİ ÜRETİM TESİSLERİ | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 21 | ELEKTRİK | KABLOLAR | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 22 | ELEKTRİK | KABLOLU İLETİŞİM | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |
| 23 | ELEKTRİK | KABLOSUZ İLETİŞİM | İSİM LİSTESİNE GİT | ACIKLAMAYA GİT |

Evet arkadaşlar çalışmamızda dönem başında biraz önce de bahsettiğimiz gibi uzmanlık alanlarını biz tüm Odalarımızın uzmanlık alanlarını belirleyelim ve bu uzmanlık alanlarını da Adalet Bakanlığının emrine sunarak her konuyu uzmanlarını doğru seçelim diye bir çalışma yaptık. Ve excel programında da küçük bir program yaptık (yukarıda 1 sayfası format anlamında görülen) elbette daha sonra Adalet Bakanlığınca da kabul edilirse daha başka formatlarda daha kullanışlı hale getirilebilir. Artı bu UYAP'a da uyarlanabilir diye düşünüyorum. Şimdi bu programda 24 odamızın hepsine en solda gördüğümüz gibi koyduk buraya. Daha sonra bu Odaların hepsinin uzmanlıklarını yönetmeliklerden ve kendi çalışmalarından talep ederek bu uzmanlık alanlarında buraya ikinci kolonda uzmanlık alanlarını belirledik. Üçüncü kolonda da uzmanlık isimleri ve uzmanlık tanımlarını yaptık. Burada basit bir örnek verirse mesela elektrik mühendisi değer tespiti –acaba bu nedir dersek. Yargıç bunun ne olduğunu anlamak için açıklamaya gidebilir açıklamada bunun ne olduğunu görebilir tereddüt ettiği konu varsa uzmanlıkla ilgili. Yine aynı konuda işin uzmanları kim dersek, bu sefer isim listesi sekmesine bastığımız an bu sefer her yıl verilen Odalar tarafından hazırlanıp o konunun uzmanı kimdir Odalar tarafından excel programıyla hazırlanıp ilgili makamlara verilen listeler karşısına gelecek. Bu listenin içerisinden ilgili uzman ismini seçecek diye düşünürüz. Ayrıca yine filtreleme yapılarak örneğin burada bir oda ismini seçmek istiyorsak buraya geliriz örneğin EMO'nu seçeriz elektrik mühendisleri isimleri gelir. Aynı işlemi diğer Odalar için de yapmak mümkündür. Artı yine başka bir seçim hakkı vermek için de mesela burada uzmanlık alanı dedik ya bir uzmanlık alanı var ama basit bir ifadeyle burada bir çok arkadaşımın bildiği anlamda söyleyeyim mesela kamulaştırma kamulaştırmayla kim uğraşiyor dediğimiz an bu sefer filtremizde kamulaştırmaya geliyoruz. Kamulaştırmayla hangi Odalar uğraşiyor karşımıza çıkıyor. Tamamlanmadığı için kimi eksiklikler görebilirsiniz. Daha sonra buraya isim listesine git diyeceğiz isim listesi gelecek. Veya bunun açıklamasını istiyorsan açıklaması gelecek diye düşünürüz. Evet bu kısa sunumdan sonra inşallah daha sonra bu yararlı olacağını düşündüğüm çalışmayı tamamlayıp TMMOB yönetimi de uygun görürse Adalet Bakanlığına sunacağız diye düşünerek teşekkür ediyorum Çalışmaya başarılar diliyorum.

OTURUMLAR

I. OTURUM

KOLAYLAŞTIRICI: TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına
Leman Ardoğan (Mimar)
Mustafa Özdemir (Elektrik mühendisi)

BİLİRKİŞİLİK SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYE GRUPLARININ OLUŞMASI

Leman Ardoğan: Mustafa Bey'e de çok teşekkür ediyoruz. Evet, biz Bilirkişilik Çalışma Grubu olarak TMMOB I. Bilirkişilik Çalıştay'ını bu dönemde planladık ve Çalıştayın alt hazırlığını yaptık. Biraz önce Mustafa Bey'in sizlere paylaştığı ama henüz daha yönetimimiz için de bir sürpriz olan Bilirkişilik Alanında Odalarımızın Uzmanlık Alanlarını da belirlemeye çalıştık. Bu çalışmamız daha hamdır gelişme aşamasındadır.

Şimdi ben programımızın 1. Oturumuna geçmek istiyorum. Çalışma Grubu olarak Bilirkişilik Çalıştay'ına Temmuz 2015 tarihinde ham olarak başladık ve görüşler, sorunlar, bilirkişi sorunları tespit edildi ana hatlarıyla daha detaylı ve sonra çalışma grubumuz dedi ki üç ana konu belirleyelim, bu üç ana konu da biraz önce Mustafa Bey'in söylediği gibi Hukuk ve Ceza, Kamulaştırma ve Mülk ve Kentsel Dönüşüm Alanları.

Bu üç ana konu da TMMOB'ne bağlı Odaların üyelerinin yargıda bilirkişi raporu hazırladığı konular. Üç sorunlu alan. Üç alanın iyileştirilmesi.

Bu nedenle üç atölye kuruldu ve üç atölyede görüş oluşturmak üzere Odalarımızdan isim istendi. Üç atölyeye değişik Odalarımızdan değişik katılımlar oldu. Üye sayımız gitgide çoğaldı. 24 kişiyle başladığımız çalışma grubu şu anda atölyede çalışan kişilerle daha da çoğaldı. Bilgi zenginliğimiz daha da güzel oldu.

Programımızın bu bölümünde ben üç atölye başkanımızı buraya davet etmek istiyorum, çünkü onlar size özet de olsa bu çalıştayda yaptıkları taslak raporu 5 dakikalık bir sunumla yapacak ve ondan sonra bu atölyelerde görev almak isteyen arkadaşlarımızı davet edecek.

Atölye-1 Başkanı Sayın Huriye Nacar Savat (Mimarlar Odası), Atölye 2 Başkanı Sayın Sırdaş Karaboğa (Elektrik Mühendisleri Odası) ve Atölye - 3 Başkanı sayın Erdoğan Balcıoğlu (İnşaat Mühendisleri Odası)

Çalıştayımızın çalışmaları dediğim gibi Temmuz 2015 Ayında başladı. O günden bu güne atölyelilerimiz çok değişik toplantılar yaptı çok değişik tarihlerde. Burada ilk önce sorunlar tespit edildi ana başlıklar belli edildi ama detay bugüne bırakıldı. Ben sözü daha fazla uzatmadan Huriye Hanım'a vermek istiyorum.

Atölye - 1 Huriye Nacar Savat (Mimarlar Odası)
Hukuk ve ceza bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerileri
çalışma atölyesi

Huriye Nacar Savat: Sayın başkan, değerli konuklar ve meslektaşlarım bizler ceza mahkemelerinde, hukuk mahkemelerinde bilirkişilik yapanların karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümlerine ilişkin çalışma yürüttük. Bir Atölye-1 olarak bilirkişilerin karşılaştıkları sorunları ekranda gördüğünüz başlıklar altında topladık. Gördüğünüz gibi karşılaştığımız pek çok sorun var. Bunlar mevzuata ilişkin sorunlar. Yani şu an geçerli olan yasa ve yönetmeliklerle ilgili bir takım problemlerle karşılaşılıyor bunları irdeledik. Kendi birikimlerimize göre bir takım çözüm önerileri de getirdik sunumumuzda bunları dile getireceğiz.

Bilirkişilerin adliyede karşılaştıkları sorunlar uygulama sırasında karşılaştıkları sorunlar var. Bilirkişilerin seçimi ve seçimine yönelik durumlarda önemli sıkıntılar var ve bilirkişi eğitiminde çok önemli sıkıntılar var. Bizler TMMOB olarak eğitim yapıyoruz eğitimi önemsiyoruz. Fakat şunu söyleyeyim TMMOB'ne bağlı Odaların hemen hemen hepsinde eğitim yapılmasına rağmen farklı bazlarda eğitimler yapılıyor Odalara göre bu eğitimlerin nitelikleri, süreleri, şekilleri değişiyor belki bunlar belli bir format altında toplanabilir, yaygınlaştırılabilir. Bir de Odalarımızın çoğunda sadece kamulaştırma listesi hazırlamaya yönelik kamulaştırma eğitimleri yapılıyor. Bazı Odalarımızda diğer dallarda mesleki eğitimler verilebilir. Bunu geliştirmekte yarar var diye düşünüyoruz. Odalarda hani daha geniş çaplı bir eğitim çalışması önereceğiz. Hatta bu konuda Adalet Bakanlığıyla koordinasyona gitmemiz iş birliğine gitmemiz konusu gündeme gelecek yani için hukuki formasyonu konusunda.

Bilirkişilerin sicillerinin tutulması çok önemli bir olay bunlarında bunların da Odaların sorumlu olmasını düşünüyoruz. Çünkü şu anda maalesef bilirkişilik saygın bir iş değil. Gerçekten de saygın olmamasını sağlayan bir takım kişiler ve onların davranışlarıyla da karşılaşılıyor ancak denetlenmesi mümkün olmuyor denetlenmesi için de herkesin de yani belirli niteliklere sahip olmayan kişilerinde bilirkişi olmaması için Odalar tarafından sicillerinin tutulması ve çalışmalarının denetlenmesi ve performanslarının ölçülmesi gerekiyor. Çünkü bu tür bilirkişiler arasında yıllardır adliyelerde var olan bilirkişiyim ama sadece imza atan çok sayıda insanla karşılaşılıyor, bunlar emek harcamadan bilgi birikimlerinin denetlenmesi söz konusu olmayan bilirkişilik yaptıklarını iddia eden hala yapmakta olan kişiler oluyor. Bunlarla da bir anlamda mücadele etmek gerçek bilirkişiler ve Odalara düşüyor.

Bilirkişilerin dosya sınırlaması da önemli pek çok bilirkişi altından kalkamayacağı sayıda ondan sonra zamanında veremediğinden pek çok

problemlerle karşılaşılıyor davalarda yığılmalar oluyor süreler uzuyor. Yargıçlar da zor durumda kalıyor iş yükleri artıyor. Bilirkişilerin bu konuda dosyaları aksatmayacak sayıda dosya üstlenerek bu görevi yapmaları gerekiyor. Bu konuda da bir kaç çözüm önerilerimiz var.

Atölye – 1 olarak gördüğünüz alanlardaki sorunları masaya yatırdık. Öğleden sonraki oturumda bunları daha açık olarak çözümleriyle birlikte gündeme getireceğiz.

Bilirkişilerin ücret konuları gerçi meslek değil bilirkişilik yani ön planda gelen bir konu değil. Fakat bilirkişilerin özellikle ceza mahkemelerinde ücretlerini alamama durumu söz konusu oluyor. Çünkü biliyorsunuz rapor verildikten çok sonra ya yıl sonunda ya da dava sonunda bankaya ücret yatırılıyor. Eğer IBAN numarası vermişseniz kalem de o numarayı kaybetmemişse ücretinizi aylar sonra alabiliyorsunuz. Eğer o numara kaybolmuşsa alamayabiliyorsunuz bile siz de unutuyorsunuz aylar sonra oraya verdiğiniz bir rapor olduğunu...

Gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının da bu alana girmesi de sorun yaratacağını düşünüyoruz. 6306 sayılı yasayla bu yasanın 12. Maddesiyle kamulaştırmalarda gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının da bulunması konusu getirildi. Bunun da bir takım sakıncaları oluyor. Çok kısa bahsedeceğim öğleden sonraki oturumda görüşeceğiz. Birincisi kamusallaştırma yasasındaki değerlendirme şekliyle gayrimenkul değerlendirmecilerin yöntemleri çok farklı. İkisine göre aynı bina için yapılan değerlendirmeler çok farklı sonuçlara varıyor. Hangisinin kullanılacağı konusunda sorun çıkıyor. Bir diğeri de 4 yıllık eğitim gören herkesin gayrimenkul değerlendirme uzmanı olması. Yani bazen bakıyorsunuz heyette bir eczacı, bir mali müşavir bulunuyor ve bir binanın değerlendirmesinde söz sahibi olamıyor orada yani genellikle bu tür arkadaşlar heyette olduğu zaman siz yazın raporu da biz imzalayalım diyorlar. Her ne kadar sertifika sahibi gayrimenkul değerlendirmeciler olsalar da onların bu konuda bir çalışmaları alt yapıları olmadığı için değerlendirmelerde bulunamıyorlar. Yani en azından gayrimenkul değerlendirmeci yerine TMMOB üye Odalardan birinin değerlendirmeye daha uygun bir kişi olsa mimar, mühendis olmasa bile daha yararlı olacağını düşünüyoruz ya da mutlaka gayrimenkul değerlendirmecinin de görüşü alınacaksa eğer TMMOB üyesi yani mühendis mimar kökenli bir gayrimenkul değerlendirmecinin katılması onun görüşleri alınması daha doğru olacaktır diye düşünüyoruz. Bu konularda ya da bu konuların dışında dile getireceğiniz. Sorunlar ya da çözüm önerileri varsa biz Atölye – 1 olarak bu çalışmada sizlerin de görüşlerinize fikirlerinize yer vermeye hazırız. Öğleden önceki oturumda eğer görüşebilirsek sizlerin de katkıları varsa görüşümüzü yani hep birlikte hazırladığımız görüşümüzü yine buradan sunabiliriz. Teşekkürler

Leman Ardoğan: Biz de teşekkür ederiz Huriye Hanım. Sırdaş Bey buyurun.

Atölye -2: S. Sırdaş Karaboğa (Elektrik Mühendisleri Odası)

Kamulaştırma ve mülk bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi

Sırdaş Karaboğa: Değerli meslektaşlarım, saygı değer konuklar “Kamulaştırma ve Mülk Bilirkişisi Sorunları Çözüm Önerileri” çalışması olarak görev alan atölyemiz 29 ağustos 2015 yılında çalışmalarına başlamış ve raporumuzu 28 sayfadan oluşan bir rapor hazırlamış bulunmaktayız. Raporumuzda yer alan konulara baktığımız zaman değerli arkadaşlar, bizler de mevzuat açısından, kamulaştırma mevzuatı açısından kaynaklanan sorunları, uygulamada yaşanan sorunları, Odalarca verilen bilirkişilik eğitiminde yaşanan sorunları, acele kamulaştırma konusunda doğan sorunları dile getirdik.

Acele kamulaştırmada son zamanlar biliyorsunuz ülkemiz için bir felaket olarak nitelendirebileceğim her yere her şeye acele kamulaştırma yapılıyor. HES yapılacak, fabrika yapacak, vatandaşın arsasına gelip bir kararla el konulabiliyor. Kamulaştırmanın hangi şartlarda yapılacağı sizlerde biliyorsunuz. Büyükşehir yasasının getirdiği sorunlar, biliyorsunuz daha önce kamulaştırma konusunda işte köyler arazi - arsa olarak kamulaştırma yapılırken Büyükşehir uygulamasından sonra o Büyükşehirin sınırları içerisinde giren bir çok tarla arsa gibi yerlerin de bazı nüanslar hariç arsa olarak değerlendirilmeye başlandığını biliyoruz. Ayrıca Türkiye’de Mülkiyet Değer Haritasının olmamasından kaynaklı sorunlar.

Değerli arkadaşlar; kamulaştırma bilirkişisi alanında gerekse bilirkişilik eğitiminde, gerek kamulaştırma alanında gerekse bilirkişilik alanında, bilgi ve tecrübeli arkadaşlarımızın hazırladığı bu 28 sayfalık raporda gözden kaçmış değinilmemiş konular olabilir. Ümit etmiyoruz ama olabildiğini varsayalım sizlerin bu konuda fikir ve önerilerinizi alabilmekten onur duyarız. Çalışmalarımızın sağlıklı bir sonuca ulaşması için önerilerinizi bekliyoruz. Öğleden önceki oturumdan önce sizlerden bizden desteklerinizi esirgememenizi istiyoruz. Teşekkür ederim.

Atölye - 3: Erdoğan Balcıoğlu (İnşaat Mühendisleri Odası)

Kentsel dönüşüm alanında bilirkişilerin sorunları ve çözüm çalışma atölyesi

Erdoğan Balcı: Sayın başkan, değerli meslektaşlarım, özellikle Türkiye’de uzun yıllardır belli ana konularda değerlendirme ve bilirkişilik yaptık. İsmi üstünde bilirkişisi yani Türkiye’de gayrimenkul envanteri birçok konuda kendi uzmanlık alanlarında mevcut yapılaşmış olan gayrimenkullerin

değerlendirmesinin yapılması ve bir de kamulaştırma alanındaki bilirkişiler, ceza davaları, hukuk davaları ve bunun dışında da bir çok alanda bilirkişilikler demin arkadaşlarımız da gösterdiler bilirkişilik yapan meslektaşlarımız var. Şimdi yeni olarak bizim bu özellikle konu başlığımız.

Kentsel dönüşüm süreci içerisinde ve kentsel dönüşüm 2000'li yılların başından beri Türkiye'nin gündemine girmiş bulunmakta, özellikle de Türkiye'deki göçlerden kaynaklanan ve kamu alanlarının özellikle çeperlerin birçok alanların Barınma Hakkı nedeniyle de dolmuş olan bu yapılaşmaların değerlendirmelerinin hangi esasa hangi usulle, yöntemlerle yapılacağı konusunda bazı yönetmelikler ve yasalar çıkartıldı. Bunlardan bir tanesi 1580 Sayılı Belediye Kanunun yerine geçen 5393 Sayılı Belediye Yasası bunun 73. Maddesindeki hükümler. Orada tanımlamalar vardı onu daha sonra revizyon yaptılar ve genişlettiler. Yani belediye sınırları içerisinde minimum 5 hektar olmak üzere yani 50 000 metre karelik alandan az olmamak kaydıyla riskli kabul edilen ya da ekonomik ömrünü tamamlamış, deprem riski olan alanların sınırlarının çizilerek, Nerede? Belediye meclislerinde sınırları çizilerek bir dönüşüm alanı ilan edilmesini hükme bağlıyordu.

Burada 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu 4650 ile Değişik 11.- 13. Maddeler 8. Maddeler bir çok maddesinde temel bir kural var diyor ki, "eğer kamulaştırmadan önce kamulaştırılması düşünülen alanlarda kamulaştırma yapılmadan evvel şahıslarla ya da o gayrimenkullerin malikleriyle uzlaşma esastır" diyordu.

5393 Sayılı Kanunun 73. Maddesinde de uzlaşmaya atıfta bulunuyor yani oradaki hissedarların maliklerin mutlaka yapılarıyla ilgili değerlerinde ve hukuklarında oturup uzlaşılacak diyor. Daha sonra 6306 Sayılı Kanunu çıkardılar. Yani Afet Riskli Alanların Dönüştürülmesiyle İlgili Kanun. Bu kanunun hepimizi ilgilendiren çok önemli hükümlerinden birisinde alanı biraz küçülttüler 1,5 hektara indirdiler yani her alanda dönüşüm yapabiliriz demek bu. 15 bin metre kare. Daha sonraki bir takım revizyonlarla dediler ki gerekirse Çevre Şehircilik Bakanlığı bu miktarı azaltabilir ya da bu miktara bakmadan dönüştürme kararı alabilir.

Şimdi arkadaşlar Türkiye'de ne kadar yapı dönüşmeli? Ya da ne kadar yapının dönüşmeye ihtiyacı var? Aranızda böyle bir rakam telaffuz etmek isteyen var mı?

Yani "Türkiye'de 10 bin tane yapı dönüşecektir" ya da "100 bin yapı dönüşecek" öyle bir tahmin var mı? Ben söyleyeyim Çevre Şehircilik Bakanı önceki Bakan basın açıklamalarında ya da demeçlerinde 6-7 milyon yapı dönüşecek demişti. Peki Türkiye'deki 6-7 milyon yapı nüfusu 4 ile çarparsanız ne yapıyor arkadaşlar yani bunun içinde 6-7 milyon yapıdan kasti deprem riski taşıyan ve ekonomik ömrünü tamamlamış yapılardan bahsediyor.

Bir gerçek daha var Türkiye'nin özellikle büyük kentler başta olmak üzere Türkiye'de nüfusu 4 ile çarparsanız yaklaşın 35-40 milyon insanı yerinden edebilecek bir dönüşüm ya da rantsal program gündeme girmiş bulunuyor. Benim powerpoint sunuşumda gleden sonra bununla ilgili birçok örnek var alanlarda yapılan değerlendirmeler var ve hemen bu alıştayı konu başlığının ana teması dönüşüm alanlarındaki bu yapıların daha doğrusu Türkiye'de yapılamayan belediyelerce tespit edilememiş gayrimenkul ya da yapı envanterinin ne olduğuna dair maalesef koskoca bir Türkiye, koskoca yönetimler, merkezi hükümet, yönetimler Türkiye'deki gayrimenkul envanterinin yapı envanterinin sayısını bilmiyor. Geçen sene bakanlık bunu fark etti bizler de uyardık onları, efendim dediler ki belediyeler genelge yayınladılar. Bütün belediyeler valiliklerde işte stratejik plana ilave yaptılar işte dediler ki belediyeler kendi kentlerindeki yapı envanterinin çalışmalarına acilen başlasın.

Bazı yerlerde bununla ilgili bir çalışma yapıldı. Bunlardan bir tanesi Demetevler Ankara'daki Demetevler rneği. 2500-3000 yapı var orada onlarla ilgili ya bir Şey yapalım riskli yapı envanteri yapalım diye Tapu Kadastro Genel Müdürü eliyle ihaleye ıktılar. Halen Türkiye'nin önemli yerlerinde özellikle İstanbul, Ankara, İzmir olmak üzere bütün kentlerinde belediyeler el birliğiyle kentsel dönüşüm kararı alalım bakanlığa gönderelim bakanlar kurulunda ilan edilsin diye, çabalama içindeler. Bunlarla ilgili belediyelerin btçelerinde yeterli miktar para olmadığı için de bakanlığa hemen gönderiyorlar. Bakanlar Kurulu Kararıyla ilan edin biz de buralarda dönüşüm yapalım. Dönüşümün asıl amacı bu kentteki ihtiyaç duyulan ya da mevcut durumda dokunulması mümkün olmayan yapıları kastediyor ama burada hiçbir zaman özellikle güçlendirme ya da risk taşımayan yapıları korumayla ilgili bir çaba yok. abaların tamamı efendim hemen yıkalım yapalım müteahhitler rantsal Şeyler çıksın 8'lere 10'lara böyle bir Türkiye'yi dönüştürelim. Bunun temelinde bir de ekonomi yani inşaat sektörünü canlandırmak suretiyle işte ekonomiye taze bir su verelim diye. Tabi bunu yaparken de hizmet alımı yapan firmalara da el birliğiyle, gerek bakanlık eliyle, gerekse belediyeler eliyle ihaleler açılmakta kararlar alınmakta. Bu kararlardan en önemlisi bir tane onu hemen belirtiyim; Ankara Büyükşehir Belediyesi 10 yerde Bakanlar Kurulu ilanıyla Kentsel Dönüşüm Alanı ilan edildi. Bunlardan bir tanesi de Çayyolu Gordion'u bilirsiniz, Gordion'un olduğu yer 70 hektarlık bir alandır. Ankaralılar Caddesi'nin sağını solunu kapsar. Orada ağaçlandırma alanı olarak 70 hektar bir alandır. Alanda da büyük miktarda ağaç vardır. Orman alanıdır. Dolayısıyla dönüşecek riskli olabilecek bir yapı yoktur.

Hemen bitiriyorum.

Bu alanla ilgili Bakanlar Kurulu kararı yemin etmemiş bakanlar eliyle alındı. Yani başta Bülent Arınç olmak üzere yemin etmeyen mecliste yemin etmeyen bakanların bulunduğu bakanlar kurulu kararıyla. Hemen müdahil olduk. Şehir Plancıları Odamız, Mimarlar Odamız ve İnşaat Mühendisleri Odası olarak da dava sürecini başlattık. Dedik ki, “yemin etmeyen bakanlar kurulunun aldığı karar hukuken geçerli değil.” Bunun dışında da dönüşecek yapı yoktur. Ağaçların dönüşümü diye kendilerinin hazırladığı yasaya da aykırıdır. Bununla ilgili de durdurmayı alın dedik. Şimdi ben sözlerime son veriyorum. Detaylı olarak bizim powerpoint sunuşlarımızda ve tebliğlerimizde bununla ilgili bir çok örnekler var. Yargı kararları var alınmış örnekler var. Bir de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın riskli yapı tespitiyle ilgili düzenlediği formlar var. Ben o formlardan da örnekler aldım. Onları da sizlere arz edeceğim sağ olun, teşekkür ederim.

Mustafa Özdemir: Sayın konuklar ve değerli meslektaşlarım. Atölyelerde tartışmaya açılacak konuların ortak başlıklarının tespiti diye burada bir konumuz var. Çalışma Grubu olarak başladığımız dönem başında bazı konularda çalışmayı düşündük. Ve bu çalışmaya karar verdikten sonra da 3 adet atölye kurulmasına karar verdik. Bu atölyelerde ilk başta ortak bir toplantı yaptık. Daha sonra atölyeler ayrı ayrı kendi başına toplantılar yaptılar ve bu toplantılar sonucunda da ortak başlıklar “Bilirkişilik Eğitimleri, Bilirkişilik Seçim ve Görevlendirilmesi, Bilirkişi Raporları ve Diğer Konular” diye belirlendi.

Atölyeler bu çalışmalarını da yaptı öğleden sonra sunumlarını da yapacaklar ama bu atölyeler raporlarına son şekillerini de vermek için, kısa görüşmeler yapmak için, üçüncü oturuma kadar üst katta 3 atölye için ayrı yerler ayrıldı atölyelerde küçük görüşmeler yapabilirler. Katkı koymak isteyen arkadaşlarımız isimlerini bu atölye başkanlarına bildirebilir diyerek çay arasına geçmek istiyorum teşekkür ediyorum.

2. OTURUM :

KOLAYLAŞTIRICI: Haşim Aydıncağ (Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Eski Başkanı)

BASIN GÖZÜYLE BİLİRKİŞİLİK - TMMOB VE BİLİRKİŞİLİK UYGULAMALARI

Haşim Aydıncağ: Şimdi şöyle yapalım istiyoruz. 2 sayın konuşmacımız var basın gözüyle bilirkişilik konusundaki görüşlerini bizimle Gülşah Karadağ paylaşacak. Gazeteci olarak ve yine yıllardan beri TMMOB ortamındaki hukuk çalışmalarımızda müşavir olarak yer alan hepimizin kahrını çeken Nurten Çağlar da TMMOB bilirkişilik konusunda sunumunu yapacak. Şöyle yapalım önce Gülşah Hanımla başlayacağız. Daha sonra Nurten hanımla devam edeceğiz ve daha sonra da eğer soru cevaplarınız varsa da kısa olmak kaydıyla 1-2 tane soru cevapla oturumumuzu tamamlamak istiyoruz. Her şeyden önce, ben böyle bir Çalıştay düzenleyen örgütümüz TMMOB'ye ve buna emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Gerçekten önemli bir eksikliği ve tamamlanması gereken böyle bir boşluğu görerek böyle bir çalışmayı düzenlemiş bulunuyorlar ve bu çalışmaya gerek ben, gerekse de diğer katılımcılarımız olarak katkıda bulunmaktan dolayı da gerçekten onur duyuyoruz. Ben elektrik mühendisi Haşim Aydıncağ. 1988 ODTÜ mezunuyum. O tarihten bu yana oda ve TMMOB düzlemlerinde farklı görevler olarak yer aldım ve bunun yanı sıra da hasbelkader birleşiklik sürecinde de yer aldık. Şu anda listeli bilirkişilerden birisiyim ama önemli nedenlerden birisi de bu Çalıştayın başında arkadaşların yaptıkları sunumda değindikleri bir gerçeklik var kritik konularda bilirkişi bulmak zor oluyor. İşte üniversitelerin Soma ile ilgili bilirkişi vermektan kaçınmaları çekinmeleri gibi ben de bilirkişilerden bir tanesini “beyaz enerji” dosyası ile ilgili yapmıştım. Çünkü bütün üniversitelere yazı yazılmıştı ve hiç kimse bilirkişi göndermemişti pardon bir tek Fırat Üniversitesi bir cevap göndermiş daha yeni mezun olmuş acemi bir arkadaşımızı bilirkişi olarak ismini göndermişti. Bunun üzerine mahkeme TMMOB'ne başvurarak bizden bilirkişi istemişti. Biz üç arkadaş bu bilirkişi dosyasında görev yapmıştık. O vesileyle hasbelkader diyorum. Yine başka bir hasbelkader şey Ankara'da Melih Gökçekle ilgili bir doğal gaz soruşturması vardır biliyorsunuz vakti zamanında. Gözaltına alınıp Demirel'in desteğiyle serbest bırakıldığı soruşturma. O soruşturmanın da bilirkişilik isteği yargı isteğiyle TMMOB'ne gelmişti. Gerçekten ODTÜ' de üniversitelerdeki arkadaşlarımız da bu çalışmayı yapacak arkadaşlarımızla görüştük. Kimse öyle bir yük altına girmek istemedi. Benim de yüreğim el vermedi. O zaman görevlendirme aşamasında kurulunda ben vardım. Kimseyi öyle bir belaya bulaştırmayı gerçekten yüreğim el vermedi o nedenle kendimi ateşe attım. Ben ve Makina Mühendisleri Odasından bir arkadaşımız

bilirkişilik yapmak durumunda kaldık o dosyada ve bu dosyaların akıbetini de en azından biliyorsunuzdur. Belki Gülşah hanımın konusuna birazcık girecek. O dönemde en kolay şeylerden bir tanesi bilirkişi raporlarını çürütemiyorsanız o kişiliklerine saldırı söz konusu olabilir. Bu nedenle o raporlardan bir tanesinde büyük bir talihsizlik yaşadık. İşte muhalefet partisi lideri genel sekreteri olan arkadaşımız bu Makina Mühendisleri Odası ve elektrik olarak bizim hazırladığımız raporları büyük bir mal bulmuş gibi. Çıkıp basın açıklaması yapıp basın açıklaması yapma durumunda kaldı çok rahatlıkla o pası Melih Gökçek gördü ve bu bir siyasi rapordur diyerek o raporu etkisiz hale getirme işini becerebilmişti.

Diğer şey de yine aynı şekilde “beyaz enerji” dosyasını da raporlar da saptadığımız gerçeklikleri çürütemeyecekleri ya da etkisiz hale getiremeyecekleri için şahsımıza yönelik oynadılar ve bilirkişilik heyetinde olan arkadaşlarımızın işte yok ÖDP’den milletvekili adayı olmaktan dolayı kendileri açısından hasım oldukları açısıyla o raporları etkisiz hale getirme yoluna gitmişlerdi.

Bu nedenle bilirkişilik konusu gerçekten burada oluşturmaya çalıştığımız içimize sindirmeye çalıştığımız gibi bir kamu görevi, objektiflik, bilimsel titizlik ve doğruluk gerektiren bir şey ve ilişki mesafelerini çok iyi ayarlamak gerektiren bir çalışma. Bu nedenle bu çalışmanın bizleri böylesi bir boyutlandırılmış ortamda yoğurması ve bilirkişi ortamına o gözle bakmamızı ortaklaştırması da gerçekten önemli.

Şimdi ben sözü daha fazla uzatmayayım. Anlatılacak şey çok gibi görünüyor. Konuşmacılarımıza geçmek istiyorum. Konuşmacımız Sayın Gülşah Karadağ gazeteci, ülkemizde gazeteciliğin ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Gerçekten bu mesleği ilkelerine ve halktan yana yerine getirmeye çalışan insanların çalışma mercisi ortamı bulmaları, gerçekten çok zor. Bunların birçoğu bir iki kanalda kullanabiliyorlar. Mesleki birikimlerini ve çoğu da internet ortamında görüşlerini bizlerle paylaşmak zorunda kalıyorlar ve zamanlarının bir kısmını da Silivri Cezaevi’ndeki nöbetlerde geçiriyorlar biliyorsunuz. Doğruyu yazmak çizmek de mutlaka gazeteciler açısından bir cezalandırmayı ve etkisiz hale getirilmeyi beraberinde getiriyor. Şimdi de bu ortamda Gülşah Karadağ gazetecilik yapmaya çalışıyor. Mesleğe İstanbul Üniversitesi İktisat Bölümünü bitirdikten sonra 2001 yılında Cumhuriyet Gazetesinde muhabir olarak başlayan Gülşah Karadağ, değişik gazete ve ortamlarda SKYTURK ekonomi editörü olarak, BirGün gazetesinde ve POSTA gazetesi gibi ortamlarda çalışarak mesleki gelişmesini bugünlere kadar taşımış birisi olarak da bugün IMC Tv’de kendisine çalışma ortamı bulan şanslı gazetecilerden bir tanesi. Şimdi sözü kendisine vermek istiyorum gazeteci gözüyle bilirkişilik konusunda gözlemlerini bilgilerini bizlerle paylaşacak.

BASIN GÖZÜYLE BİLİRKİŞİLİK

Gülşah Karadağ (Gazeteci)

Gülşah Karadağ: Teşekkür ederim. Evet medyaya dair dertlerimizle başlamış olduk. Gazeteci olarak zaten katıldığımız panellerde medyayla ilgili de konuşmak durumunda kalıyoruz. Giderek artan baskı ortamından da bahsetmek zorunda kalıyoruz. Evet bir çoğumuz artık internette devam ediyor. Twitter gazeteciliği diye bir şey de arttı artık biliyorsunuz işsiz gazeteci sayısı arttığı için. Bir yanıyla da hem taraflar ciddi şekilde ayrılmış durumda işte ciddi şekilde isimlendirmeler var. Yandaş medyası var, şimdi cemaat medyası diye bir isimlendirmemiz var, ana akım var, alternatif var, bir de bir sürü isimlendirmeler arasında gidip geliyoruz.

O yayımların tamamı içerisindeki arkadaşların rahatsız olduğu konuların olduğunu düşünüyoruz ya da çeşitli adlandırmalar altında gazetelerde çalışan arkadaşların birçoğunu da etik anlamda problem yaşadığını, öyle yani, meslek içerisinde belki köşe yazarları dışında yani çok söz söyleyenlerin dışında muhabirlik görevlerini yerine getiren editörlük görevlerini yerine getiren arkadaşların problemleri aslında ortaklaşıyor. Çünkü onu belirtmekte fayda var gibi de oluyor. Yani bugün burada ne bileyim Celal Başlangıç burada oturuyor olsaydı, sen ana akıma çıkıyorsun hadi bakalım mı diyecektik ona. Orada da problemler var ama problemlere rağmen, hala orada çalışma ortamı bulan arkadaşlarımız var. O arkadaşlarımızı da sahipleniyoruz. Aslında iyi ki onlar da varlar diyoruz bir yandan da.

Ben Cumhuriyet gazetesi çıktıştım. Orası benim okulumdur. İlhan Selçuk yaşıyordu ben Cumhuriyet Gazetesine başladığımda. Oktay Ekinci yaşıyordu. Onları da anmak isterim. Bana da yol göstermişlerdir. Bugün de genel yayın yönetmeni hem de Ankara temsilcisi tutuklu. Hem Erdem, hem Can Dündar tutuklu. Tahmin ediyorum ki burada odada bulunan herkes de onlarla beraberdir. En azından gazetecilik açısından diyorum yani siyasi görüşler açısından değil. Ne yazdıkları ve neyle karşı karşıya kaldıkları düşünüldüğünde. Hem haber alma hakkı ve özgürlüğü açısından hem de haberi alma özgürlüğü açısından ve basın özgürlüğü açısından bakıldığında deyim ben. Medyayla başlayınca duramadım.

Bilirkişilik konusuna geçeyim. Şimdi ben basında bilirkişiliğe ilişkin algıyı anlatmam bekleniyor. Bir taraftan da medyada bizim bilirkişiliğe dair ihtiyaçlarımız ve çeşitli davalarda neler yaşandığını anlatmaya çalışacağım. Şunu söyleyebilirim; ben 2000 yılından beri gazetecilik yapıyorum. İlk başta ve sürekli olarak ekonomi alanındaydım. Dolayısıyla ÇED raporları HES'ler RES'ler onlara karşı olan mücadeleler, maden kazaları...

Burada TMMOB'nin TMMOB yelpazesi kapsamında olan birçok konu dava benim de önüme haber olarak gelmiştir. Araştırmasını yapmışımdır. Şunu söyleyebilirim. 15 yılda ilk günümünden itibaren şunu çok fazla yaşadım. Yani Zonguldak'ta maden kazası olduysa benim ilk yaptığım şey orada yani hangi ildeyse oradaki Odayı aramak olur. Neredesiniz? diye sorduğumda çok iyi bilirim ki oraya gidiyorlardır.

HES ile ilgili bir sorun mu var? RES ile ilgili bir sorun mu var? Bulduğum bölgede herhangi bir Odayı aradığımda TMMOB'ne bağlı herhangi bir Odayı aradığımda beni mutlaka yönlendirirler ve ben mutlaka o davayla ilgilenen kişiyle karşılaşırım. Hemen anında olaya el koymuş bir kişiyi görürüm ve onlardan aldığım bilgiler, yani bakanlığı da arıyorum ulaşabileceğimiz her yeri arıyoruz. Bir haberle karşılaştığımızda, ama benim TMMOB'ne Odalardan aldığım bilgiler her zaman ilk şey itibarıyla emin değilse emin değillerdir bunu söylemişlerdir. Önce bir bakayım derler alalecele bir fikir beyan etmemek için ya da zaten bakılmıştır ben aradığımda verilen bilgilerin ilerleyen zaman içerisinde hep doğru olduğunu gördüm. Dolayısıyla benim bir güvenim var gazeteci olarak TMMOB'ne.

Çok nadirdir hani mutlaka arada hatalar vardır, ama o güven oluşmuştur. Her bir dava özellikle maden kazalarına ilişkin davalarda takip ettiğim davalarda şu oldu. Bilirkişi raporları ilk çıktığında, ilk raporlar özellikle her defasında çok eksik barındıran raporlar olmuştur. Ben hep şeyi düşünmüşümdür. Ben ilk gün orayı aradığımda aldığım bilgiler nerde, bilirkişi raporu böyle duruyor neden bu böyle diye yani. Belli ki Odaların oradaki ağırlığı bilirkişi raporlarına yansıyamıyor diye yani. Çalışma alanlarındaki hâkimiyetleri bir bu sorun var gördüğüm. O yüzden yıllar içerisinde şöyle bir şey şekillendi. Bilirkişi kurumuna güvenim gazeteci olarak giderek azaldı. Bilirkişi raporlarına olan güvenim azaldı.

Siyasi davalar yani siyasi görünmeyen de siyasi olan davalarla birlikte o davalarda gördüğümüz bilirkişi raporları ona bağlı olarak insanların tutuklanması gelişmeleriyle zaten o güven kayboldu diyebiliriz. Buna karşın TMMOB'ne karşı güvenim var sağlam yani. Haber kaynaklarının en azından sağlam olduğunu biliyorum. O yüzden TMMOB'nin bu konuda çalışma yürütmesini çok önemsiyorum. Geçen sene Mimarlar Odasının sempozyumunda çok etkin bir çalışma olmuştu. Bunu bakanlığın takip etmesini de çok önemsiyorum ve TMMOB'nin etkin olmasını.

Bilirkişiliğe ilişkin her türlü Kanun Tasarısı da şu an hazır sanıyorum. O yasalama sürecinde ne kadar etkin olursa konuya dair güvenin daha çok artacağını düşünüyorum.

Şimdi bir kaç örnekle bilirkişilik bizim gözümüzde nasıl onu söylemeye çalışalım. Oda Tv davası biliyorsunuz. Hala devam ediyor. 2011 yılında

başladı dava. Orada mesela en son gelişme Kasım 2015’de oldu son duruşma. Özel yetkili mahkemelerden sonraki 3. duruşmamız bu ve bir kez daha bilirkişi raporu istendi, 4. kez bu rapor isteniyor. Dijital dosyalarda virüs var mı? Yok mu? bir kez daha buna dair bilirkişi raporu istendi. Önceki raporlarda da bağımsız alınan raporlar da vardı. Müyesser Yıldız’ın başvurduğu, yani davanın sanıklarının da başvurduğu çeşitli yerlerden alınan raporlar da vardı. Mahkemenin istedikleri de vardı. Bir türlü karara varılamadı. Sonuç olarak 4 yıldır hala bilirkişi raporu istenen bir davayla karşı karşıyayız Oda Tv’de.

Son bir örnek Gollum davası oldu. Twitter’da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın işte Yüzüklerin Efendisi’ndeki Gollum karakterine benzetilmesi. Bu sosyal medya olduğu için bu örneği ele alıyorum. Yapan kişi bir gazeteci değil. Kendi sosyal medya hesabından o fotoğrafı paylaştı biliyorsunuzdur, o davayı da. Burada Cumhurbaşkanı Erdoğan’a hakareten bir dava açılmış vaziyette. Şimdi davada son durum bilirkişi raporu istendi. Gollum’un kötü karakter olup olmadığına dair bilirkişi raporu isteniyor. Şimdi burada bir sorun var, yani bilirkişi kim olacak, o da ayrı bir sorun. Belki kime sorulacak yani bir sanatçıya falan sorulacaktır herhalde. Acaba bu davada öncelikli sorulması gereken Gollum’un kötü karakter olup olmadığı sorusu mu? Ya da buna dair bilirkişi sorusu mu? yoksa böyle bir hakaret davası olabilir mi? Sorusuyla mı başlayacağız?

Yani bu da herhalde bilirkişiliği de aşan Türkiye’de yargının da durumunu ortaya koyan asıl sorulması gereken. O savcı neden harekete geçmiştir, yargıç bunu nasıl kabul etmiştir. Hakaret nedir? Ne değildir? Buna dair bir şey olması gerektiğini tahmin ediyorum. Şimdi biz Gollum kötü karakter mi onu bekleyeceğiz. Bu çok önemli bir soru, çünkü sosyal medya üzerinden bir sürü gazeteci işsiz ve sosyal medya üzerinden de gazetecilik yapılıyor bu ülkede. Artık sosyal medya üzerinden yazdığın her şey haber olarak kabul edilebilir, ihbar kabul edilebilir durumda. Bu medya o tarafıyla çok geliyor ve biz eğer sosyal medya üzerinden bir şey yaşayacaksak, davalar bu şekilde ilerleyecekse medyanın çok önemli bir ayağı olarak ve dolayısıyla bilirkişi çok önemli bir ayağı olarak buradaki davalar da artmaya başlayacak. Bunun içeriği bunun etik anlamda ne anlama geleceği ağırlıklı konuşulması gerekiyor.

Bir başka örnek de, mesela Koza İpek Holding oradaki kayyum ataması da bilirkişi raporuyla yapıldı biliyorsunuz. Bilirkişi bir rapor hazırladı. Koza İpek Holding Gülen cemaatine yakınlığıyla bilinen bir holding. 22 tane şirketi var. 22 tane şirketi birden bir bilirkişi nasıl inceledi hiç bir fikrim yok. 22 ayrı alanda şirketlerden bahsediyoruz. Medyadan başlıyoruz altında çıkıyor. Ama bir bilirkişi raporu bunun üzerinde hazırlandı. Bilirkişi raporunda çok fazla eleştirildi rapor. Bu aslında kayyum ataması için yapıldı diye çok çok fazla eleştirildi. Ben eleştirilerin tamamına hakim değilim. Yani 22 tane şirket

var, dolayısıyla raporun tamamına dahil de değerlendirme yapamam. Ama şöyle bir örnek verebilirim. Mesela altın üretimiyle ilgili rakamlar veriyordu bilirkişi raporu. Altın üretimiyle ilgili kısımda şu idi iddia “maliyetini düşük gösterdi ve üretim miktarını yüksek gösterdi, böylelikle yurtdışından gelen himmet paralarını altın satışı yapılmış gibi gösterilip o şeyin içerisine kattı diye” ama himmet paraları da onun içerisinde tüketilmiş oldu. Oradan da cemaate gitti falan. Yani hem gidiş hem geliş suçlaması var altın üzerinden. Şimdi diyor ki bilirkişi raporda. Bu altın üretimle ilgili rakamları gerçek dışı bulduk. Bunların gerçek olup olmadığının tespiti için kayyum atanmasını gerekli bulduk. Şimdi bir kere zaten gerçek dışı bulmuş onu raporluyor. Ama yine de bu tarafta da tekrar atanmasını istiyor kayyumun yani tespiti için. Kayyum niye gerekir gidersin bakarsın, mali denetim yaparsın, bakanlık denetimi yaparsın. Zaten yerinde görülebilir. Bir de üzerine şunlar var çok dikkat çeken. Maliyet konusunda diyor ki bilirkişi raporunda. Altının maliyeti satışın spot piyasa rakamının anladığım satışta 3/1’idir diyor. Böyle bir tespit var. Bilirkişi altın piyasasından bahsediyor. Son 10 yılda 400 dolar ile 1400 dolar arasında gidip gelmiştir. Altın fiyatında ve TL-DOLAR ons fiyatı dolar üzerinden olduğu düşünülürse yani dolarda da 1.30 ile 3 küsür arasında gidip gelmiş dolar. Böyle bir şey içerisinde bilirkişi raporu diyor ki; maliyet satış rakamının 3te1’i kadar olabilir. Kalanı düşüktür. Ya mümkün mü böyle bir hesaplama yapmak?

Hani şirketin çalışanları çok akıllıysa sendikası dediyse bilemeyeceğim ama, bizim maaşları dolara veya altının onsuna endeksleyin falan demediyse. Yani onu dediyse haklılar da onun dışında açıklanabilir hiçbir tarafı yok. Keza yine altın üretimi konusunda Afrika’daki en ünlü sahalardan birisini örnek verip işte bu sahadaki metrekareye düşen altın miktarı şu kadarken Koza’da bu kadar diyor. O bahsedilen saha bir açık altın sahası. Açık bir maden sahasından bahsediyoruz. Oysa Koza üretim için aynı şey geçerli değil, üretim şekli itibarıyla çok büyük farklar var. Bu da benim gazeteci olarak ilk bakışta sadece altın piyasasıyla ilgilendiğim için mecburen; hani o da ekonomiden kaynaklı. İlk bakışta görebildiğim hikaye. Rapora daha derinlemesine baktıkça herhangi bir bilirkişiye güveni kalmaz noktaya gelebiliyor insan. Dolayısıyla medya açısından bakıldığında biz artık her davada bilirkişi raporlarına şüpheyle bakıyoruz.

Düzgün gazetecilik yapan hiç kimsenin sadece o rapora bakarak bu da böyle olmuş deme şansı yok. Görebilirsiniz gazetelerde hani vakti zamanında Oda Tv davasında, Balyoz Davasında nasıl bilirkişi raporları çok net biçimde ortaya konulduysa bazı gazetelerde bazı televizyonlar, bazı gazeteciler tarafından işte böyle olmuş bakın! Ahmet Şık’ın kitabı da böyleymiş zaten! İşte Balyoz’da da darbe planını böyle yapmışlar! diyerek davaları bilirkişi raporlarına nasıl dayandırmışlar ve nasıl bu durum çökmüşse.

Bugün için de herhangi bir davada karşılaştığımız bilirkişi raporlarına bizim gazeteciler olarak güvenme şansımız yok. Yani düzgün gazetecilik yapan herkes sorgular. Tekrar tekrar sorgular, tekrar tekrar uzmanlarına sorma ihtiyacı duyar. Bizim açımızdan bilirkişi konusu böyle.

Birincisi gazetelerin Basın - İş davaları oluyor. Son dönemde giderek artan tazminat davalarımız var. Sendikasızlık problemiyle örgütsüzlük ve sendikasızlık problemiyle karşı karşıya olduğumuz için. Kişisel olarak haklarımızı korumakta çok zorlanıyoruz. Geçmişte çok fazla başvuran yoktu, şimdilerde çok fazla insan başvurmaya başladı. Hem fazla mesailer için, hem de tazminat hakları için. Bütün davalarda muhakkak karşılaştığımız konu benim yürüyen bir davam yok ama arkadaşlarım için söyleyebilirim.

Bilirkişi konusunda çok zorlanılıyor. Davalar o yüzden uzuyor. Bilirkişi bulma konusu zor bir konu. Basın - İş davalarında. Buradan da salona duyuru olsun hani o alana ne kadar çok insan kayarsa o kadar çok ihtiyaç karşılanacaktır orada.

Bir de şöyle bir problemimiz var hakaret suçlamaları haber içeriğiyle belgelerin karşılaştırılması, şirketlerin açtığı davalar, yalan haber iddiaları genel olarak bizim karşı karşıya olduğumuz davalar bunlar. Son dönemde de işte dijital dosyalar. Bilgisayarlarımızda ele geçirilen ele geçtiği iddia edilen kayıtlar çok önemli olmaya başladı. İşte casusluk davasından terör örgütü üyeliğine kadar uzanan bir dizi dava da onlar üzerinden ilerliyor.

Yani bu davalarda aslında bilirkişi raporlarından öte şöyle bir problemle karşı karşıyayız; basın etiği Türkiye’de çok yaralı olduğu için giderek elimizden de kayan bir alan elimizden kaydığı için yani herhangi bir davada bilirkişi olarak da görüşü alınan kişinin de; o etiğin neresinde durduğundan emin olamıyoruz.

Yani siyasetteki her yerde sermayedarla ilişkisi çok kuvvetli. Basının bir bölümünün siyasetçiyle ilişkisi çok kuvvetli. Gazetecinin iktidarların her türlü iktidarın yani, siyasi iktidarı kastetmiyorum sadece doğal düşmanı olduğu unutuluyor. Gazeteci iktidara düşmandır diye değil ama, gazeteci sorgulayan olduğu için iktidarlar onun doğal düşmanı olur. Onlar onun düşmanıdır yani.

İşte bu hikaye tamamen unutulmuş vaziyette işte el ele kol kola ilerliyor. Siyaseten bakıldığında da bu konu böyle. Her türlü güç odağı karşısında da bu konuyu görüyoruz. Dolayısıyla yargı bağımsızlığının da tartışıldığı bir ülke olduğumuz için galiba artık tartışılmıyor da.

Yani bilirkişiyi atayacak hakimin de medya davasında yapacağı tercihe de güvenimiz yok. Yani basın etik kavramının bittiği bir alanda bir meslekte hiçbir davanın hiçbir tarafında güveniniz kalmıyor aslında. Medya açısından bilirkişilik davalarda gerçekten çok güvenmek istiyoruz bilirkişilik raporlarına fakat ona dair bir sistem oluşturulmuyor. Savcılara, hâkimlere, taraflara,

sanıklara tanıklara güvenmiyoruz aslında da bilirkişilere güvenmek çok istiyoruz aslında. Fakat çek etmeden hiçbir haberi yapamaz durumdayız şu anda. Bizim açımızdan da medya davalarındaki bilirkişilik raporlarının tamamında problem yaşadık. Yaşamaya da devam edeceğiz gibi duruyor aslında. Eğer tez zamanda bir etik problemi çözülmezse.

Haşim Aydıncağ: Gülşah Karadağ'a teşekkür ediyoruz. Günümüzde yargının bu kadar tahrip edildiği yanlı hale getirildiği noktada; bunun yanı sıra da yandaş medyanın her tarafa kol saldıği gerçek gazetecilerin de bırakmadığı noktada, bilirkişi görevlendirmek de apayrı bir zorluk taşıyor. Gerçekten bizim her alanda görevlendirildiğimizde gerçekten halkın hizmetine bilim ve teknik ilkemizden de kopmadan objektif, doğru ve zamanında raporları verme titizliğimizi sürdürmemiz lazım. Bütün bu bozulmuşluklar içerisinde Gülşah Hanım'ın da söylediği gibi. Hala güvenilen bir bilirkişilik muhatabı var o da TMMOB kaynaklı alınabilen bilgiler. Bu nedenle bizim bilirkişi olarak sahadaki konumlanışımız ve tavrımız gerçekten adaletin oluşmasında önemli bir yer tutuyor. Bunun bilinciyle çalışmamızı sürdürmemiz lazım.

TMMOB VE BİLİRKİŞİLİK UYGULAMALARI

Nurten Çağlar Yakış (TMMOB Hukuk Müşaviri)

YARGI KARARLARI VE RAPORLAR IŞIĞINDA BİLİRKİŞİLİK DEĞERLENDİRMESİ

Gerek Medeni Muhakeme ve gerekse Ceza Muhakemesi Hukukunda bilirkişi çözümü uzmanlığı veya özel ya da teknik bilgiyi gerektiren hususlarda görüşüne başvurulmak üzere hâkim veya savcı tarafından görevlendirilen tarafsız kişiler olarak tanımlanır. Esasen bilirkişinin tarafsız olması zorunluluğu, etik ilkelerin bilirkişinin faaliyeti bakımından önemini ortaya koymak için yeterlidir

Bilirkişilik bizatihi bir meslek olmayıp, meslek kişinin bilirkişi olarak görevlendirilmesini sağlayan temel unsurdur.

Meslek Odalarının, meslek mensubu tarafından düzenlenen Bilirkişi Raporları hakkında yapılan şikayetleri disiplin soruşturması açarak incelemesi görevi gereğidir. Danıştay'ın bu yönde vermiş olduğu kararlar, aynı zamanda bilirkişi olarak üstlenilen görevin ifasının mesleğin icrası olarak kabulüdür.

Danıştay 8. Daire tarafından verilen 2004/3785 Esas, 2005/2009 Karar ve 2005/5211 Esas, 2006/352 sayılı kararlarda bilirkişi raporlarının disiplin kovuşturması konusu yapılacağına karar vermiştir. Danıştay 8. Dairesi'nin, *“..kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının örgütlenme amacının, meslek mensuplarının ve bu mesleki faaliyetten yararlananların karşılıklı hak ve menfaatlerini koruyarak belli bir meslek disiplini sağlamaya yönelik olduğu*

belirlenmiş, bu amaç doğrultusunda meslek mensubu kimliğiyle disipline aykırı harekette bulunanlar meslek kuruluşunun denetimine tabi kılınmıştır.

Davacının şikayet konusunun meslek mensubunun bilirkişi olarak hazırladığı rapor dolayısıyla görevini gereği gibi yapmamasından kaynaklanıyor olması nedeniyle bu hususun, Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası uyarınca ilgili mahkeme nezdinde değerlendirileceği yolundaki yaklaşım da kabul edilebilir değildir. Şöyle ki, yukarıda da açıklandığı üzere meslek mensupları; disiplin hukuk kuralları kapsamında meslek kuruluşlarının denetimine tabi kılınmıştır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası uyarınca değerlendirmeye tabi tutulacakları ise disiplin kuralları ile bir bağlantısı olmadığı açıktır.” biçimindeki kararı, meslek odalarının asıl işlevine işaret etmesi ve bilirkişilik kurumunun disipline olmasına hizmet etmesi açısından olumlu bir karardır.

Bilirkişi, uyuşmazlık konusundaki olgu sorununu irdelerken mesleki birikimini, etik ilkelerini, bağımsızlığını, objektifliğini, yeterliliğini olgu sorununa yaklaşımında ve çözümünde gösterir. Bu nedenle meslek, kişinin bilirkişi olarak görevlendirmesini sağlayan temel unsur olmakla birlikte mesleki yeterlilik ve etik ilkeler de bilirkişilik hizmetinde olmazsa olmaz koşullarından bir kaçıdır.

“Danıştay, kamu görevi ifasında mevzuata aykırı davranışından dolayı soruşturma açmaya ve disiplin cezası vermeye ancak disiplin amirinin yetkili olduğunu kabul etmiş ve meslek odalarını bu konuda yetkili görmemiştir. Danıştay 8. Dairesi’nin (2005/642 Esas) devlet memuru olan meslek mensupları hakkında disiplin soruşturması açmaya ve disiplin cezası vermeye disiplin amirinin yetkili olduğu, genel kabul gören idare hukuk ilkesi olduğuna ilişkin kararı, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun 2005/642 nolu itiraz dosyasında vermiş olduğu kararla meslek odalarının yetkisini daraltan ve önceki kararları aşan bir yaklaşımın kabul gördüğünü söyleyebiliriz.

Kurul, anılan kararda;

“Disiplin hukuku bakımından meslek mensubu olup, kamu görevlisi statüsünde olanlarla, mesleğini serbest olarak icra edenler arasında kesin bir yetki alanı ayrımı yoktur. Başka bir deyişle, meslek mensubu olup, kamu görevlisi olanların bağlı olduğu kamu tüzel kişiliğine karşı, mesleğini serbest icra edenlerin ise meslek kuruluşuna karşı disiplin hukuku açısından sorumlu olduğu şeklinde kesin bir sonuca ulaşılmaması mümkün değildir. Disiplin hukuku bakımından önemli olan, disiplin cezasına konu eylemin ağırlıklı olarak hangi görevden kaynaklandığının tesbitidir. Bu açıdan eylemin hangi görevden kaynaklandığının öncelikle tesbiti gerekir.

Bakılan olayda, Adli Tıp Kurumu 3. Adli İhtisas Kurulu Üyesi olan davacının bir hükümlü hakkında çelişkili, gerçeği yansıtmayan raporlar düzenlediği gerekçesiyle

Türk Tabipler Birliği Disiplin Yönetmeliğinin 5/g maddesi uyarınca cezalandırıldığı anlaşılmakta olup; davacının cezaya konu eyleminin, bir hasta hükümlü hakkında “hekimlik bilgi ve becerisi” sonucu rapor düzenlemesinden (yazılı mütalaada bulunan Kurulda yer almasından) kaynaklanması nedeniyle davalı Birlik tarafından soruşturulup sonucuna göre ceza verilebileceği tabii olup, işlemin yetki yönünden yürütülmesinin durdurulmasında hukuki isabet görülmemiştir.” gerekçesiyle, davalı Birliğin itirazını kabul etmiştir.

Anılan karar, meslek odalarınca belirlenen mesleki davranış ve ilkelerinin, meslek mensubunun sıfatına bakılmaksızın tüm meslek mensuplarınca bağlayıcı olacağının bilinmesi yönünden olumlu bir karardır. Karar, meslek mensubunun, meslek mensubu olması nedeniyle meslek kurallarına uyma zorunluluğunun kamu görevlisi olması nedeniyle bir muafiyet tanınamayacağının kabulü anlamında olup, meslek disiplini yönünden bir boşluğu doldurmuş görölmektedir. Bu kararın istikrar kazanmasını önemlidir.

Bilirkişi yargılamanın gelişen evrelerinde ortaya çıkan, çözölen ve çözölmeyen olgu sorunlarının kapsam ve niteliğini bilmez, bilmek zorunda değildir. Bilirkişi ancak kendi çalışma alanının bilgisiyle donatılmış uzman kişidir. Doğal olarak da yargılama hukukuna ve çalışmasına yabancı bir kişi konumundadır.

Bu nedenle, bilirkişilere hâkimin soru sorması çok önemli.

ÖRNEK-1 (Hukuki konulara girme yasağı ve tarafsız olma ilkesinin ihlali)

Bilirkişi-MİMAR

Konu : Bahçeye bakan pencere yanında kapı açtırdığı, binanın müşterek bahçesine betondan oturma yerleri inşa ederek üzerini yine proje dışı çardakla kapattığını, Çankaya Belediye Başkanlığı imar Md.nün yazılı uyarısı ve idari para cezası tahakkukuna rağmen davalının söz konusu müşterek bahçedeki projeye işgaline ile bağımsız bölümündeki projeye aykırı imalata son vermediğini,

Bilirkişi değerlendirmesi; “Kendisine ait ve ana yapının güney cephesindeki bulunan bağ. bölümün bina bahçesine 10 m2 lik alanda yapmış olduğu ahşap çardak (sündürme) ile beton oturma yerleri inşa etmiş olması Kat mülkiyeti yasamızın 42.m.si anlamında ortak alanın haksız işgal niteliğindedir.

Bu cephesindeki bahçeden diğer kat maliklerinin yararlanmasının fiilen ve teknik olarak mümkün bulunmaması davalının bu haksız müdahalesini haklı çıkaramaz.

Bu nedenle davacının men ve kal talebi hakkın kötüye kullanılması niteliğinde değerdir.”

ÖRNEK-2 (uzmanlık alanına aykırı görevlendirme)

Bilirkişimiz, Harita ve Kadastro Mühendisi

Bilirkişiye yöneltilen soru:

Davacılar tarafından; tapuda pafta 26, ada 110, parsel 17 numarada kayıtlı taşınmaza verilen inşaat ruhsatının iptali istemiyle Belediye Başkanlığı'na karşı açılan davada Mahkememizin 10.07.2013 günlü kararıyla mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesine karar verilmiş olup, bu doğrultuda bilirkişiden;

Dava konusu inşaat ruhsatının 1/1000 ölçekli imar planına, İmar Kanunu ve İmar Mevzuatı ile planlama ilkelerine, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun olup olmadığı hususlarının saptanarak gerekçeli bilirkişi raporunun 30 gün içinde Mahkememize sunulması..” istenmiştir.

RAPOR

“Belediye Başkanlığına karşı açılan davada; yapı ruhsatının tanzim edildiği tarihte yürürlükte bulunanbelediyesi İmar Planı, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği çerçevesinde uyumsuzluk konusu yerde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda:

Dava konusu 26 pafta 110 ada 17 nolu parsel için davalı idare tarafından tanzim edilen 19.04.2013 tarih 30 sayılı yapı ruhsatının eki projenin hazırlanmasına dayanak teşkil eden 04.04.2013 tarih 80 sayılı imar durum belgesinin 1/1000 ölçekli imar planında B-5 kat olarak planlı alanda, yoldan ve yan komşudan çekmesiz olarak gösterilen alanda kaldığı, arka bahçe mesafesinin ise planda gösterilmediği plan hükümlerinin 3.4. maddesinde imar planında yer almayan kısımlarda 3194 sayılı imar kanunu ve yönetmeliklerine uyulacağını belirttiği, imar durumunda arka bahçe mesafesinin 2metre ve 3 metre olarak gösterildiği, arka bahçe mesafesinin 2 metre olabileceği durumun ise Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 24. maddesinde açıklandığı ancak dava konusu inşaatın komşu parsellerinin yürürlükte bulunan imar planı ve imar mevzuatına uygun olarak 5 katlı yapıların olmadığı halihazırda tek katlı yapı olduğu tespit edildiğinden istisnai durum olmadığından kadastro parsele yapı ruhsatının verilemeyeceği bu nedenle verilen dava konusu yapı ruhsatının imar planı ve anılan yönetmeliğin 24. maddesine uygun olmadığı,..”

ÖRNEK-3

Bilirkişi İnşaat Mühendisi

Soru Yok.

KONU: Davalının 3 nolu dairede oturduğunu, ancak apartman m ortak yerinin kendisininmiş gibi dışarıya oturulacak yer yaptığını, üzerini

kapattığını, bunun mimari projeye aykırı olduğunu, Diğer davalının salon duvarını yıktırıp bahçeden ilave yaparak salonla birleştirdiğini, bu ilavenin de ortak yer olduğunu, bu durumda mimari projeye aykırı olduğunu ileri sürerek yukarıda belirtilen ortak yerlere yapılan ilavelerin tespitini talep etmektedir.

Tespiti istenilen 1 kapı nolu dairenin bulunduğu yer binanın 4. bodrum katında bulunmaktadır. 1 nolu yerin sahibi salonun bahçeye açılan 4 (M3/t,65 m ebatlarında olan pencereyi kaldırmış, kaldırılan pencere önündeki binanın konsolunun (çıkmanın) altını pencere boyunca dış duvara kadar $1,40 \times 6,50 = 9,10$ m² binanın tretuvar tamamen PVC ve camla kapatarak salona katmıştır. Burası binanın ortak alanıdır. Belirtilen yerin kapatılabilmesi için kat maliklerin tamamından izin alınması gerekmektedir. Bu durum **MİMARİ projeye de** aykırı durumdur.

- Diğer Tespiti istenilen 3 kapı nolu dairenin bulunduğu yer binanın 3. bodrum katında bulunmaktadır. Binanın yapılışı bodrumda kademelidir. 3 nolu yerin sahibinin binanın sokağa göre yân güney cephesinde kendi dairesine ve istinat duvarına bitişik tek cephesi açık diğer üç cephesi kapalı, pencerenin önüne bir yer yapmıştır. Buranın' tabanları seramik, tavanı ise 10x10 luk üzeri tahta, çatısı şingil kaplamadır. Çatı üzerine çiçek konulmuştur. Alanı 10 m² kadardır. Kapalı olan yerin içine oturma yerleri ve çiçeklik yapılmıştır. Önceden içeri salona kapı açıkken keşif sırasında yapılan yere çıkılan yerdeki kapıda kapatılmıştır. Yapılan bu yer binaya eklenti gibi yapılmış olup buranın yapılabilmesi için tüm kat maliklerinin olurunun alınması gerekmektedir. Çünkü burası da binanın ortak alanıdır. Aynı zamanda yapılan bu ilave yapının **mimari projeye de** aykırı olduğu görüşümdedir. “

Bilirkişi, uyuşmazlığın çözümünde hakimin yardımcısıdır. Bu nedenle, bilirkişinin herşeyden önce bağımsız ve tarafsız olması temel koşuldur. Bu bağımsızlık, Adalet Bakanlığı'na, hakime, savcıya, taraflara, siyasal iktidara, basına, kamuoyuna karşı olmak durumundadır. Aksi halde adil yargılamadan sözedilemez.

3. OTURUM:

KOLAYLAŞTIRICI: Mehmet Torun / TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi yerine Mustafa Özdemir (EMO)

HUKUK VE CEZA ALANINDA BİLİRKİŞİLİK

Kolaylaştırıcı: 3.oturumu açıyorum. 3. Oturumumuzun konusu hukuk ve ceza muhakemeleriyle ilgili sorunlar ve çözüm önerileri. Bu oturumda iki tane konuşmacımız var. Ayhan Altun Yargıtay 12. Ceza Dairesi ve ikinci konuşmacımız da Atölye-1 adına hukuk ve ceza bilirkişileri çalışma atölyesi sunumu yapılacak arkadaşları buraya davet ediyorum.

YARGI GÖZÜYLE HUKUK VE CEZA ALANINDA BİLİRKİŞİLİK

Ayhan Altun (Yargıtay 12. Ceza Dairesi)

Ayhan Altun: Ben herkese merhaba diyorum. Yargıtay 12. Ceza Dairesi Tetkik Hakimiyim. Dairemizin görev alanı taksirli suçlar. Ceza Hukuku anlamında bilirkişi raporları %50 %60 bizim dairemizle ilgili. Taksirli Suçlar içerisinde iş kazaları, trafik kazaları sadece Ceza Kanununda 2 maddede düzenlendi 89. Maddeyle 85. Maddede düzenlenir ama alanı çok geniş. Maden kazalarına da biz bakıyoruz, Soma'ya da biz bakacağız, yangınlara da biz bakarız, trafik kazalarına da hepsi bize gelir. Bilirkişi raporları ve bilirkişi alanı çok büyük oranda bizim dairemizle ilgili son merci olarak biz karar veriyoruz. Şimdi ben öncelikle bilirkişiliğin Ceza Usül Yasası Ve Ceza Kanunu anlamında nasıl düzenlendiği hususunda bir bilgi vermek istiyorum. Öncesinde taksirli suçlarla ilgili kısa bilgiler vermek istiyorum. Çünkü bunlar sonuçta olan ve olması gereken hakkında bir şeyler hazırladım ama, bunlara geçmeden önce ufak ufak bilgiler vermek istiyorum çünkü belirli kavramların bilinmesi lazım diye düşünüyorum.

KONU, KAPSAM ve AMAÇ

Bu çalışmanın konusu, Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin görev alanında bulunan Taksirli Suçlar dolayısıyla fail ya da faillerin cezai sorumluluğunun, bunun derecesinin tespiti noktasında yargılama merciine bilimsel ve teknik bilgi vermek sureti ile yardımcı olan "bilirkişilik" tir. Kapsamı ise bilirkişilik ile ilgili TCK ve CMK ile sınırlı olarak yasal düzenlemeler, bunlara göre bilirkişilerin hak, yetki ve sorumlulukları, bilirkişi raporlarının içerik ve kapsamı ile konu hakkında Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin bakış açısı ve uygulamasıdır. Amacımız bilirkişilik hakkında yapabildiğimiz oranda bilgi vermek ve var olduğunu düşündüğümüz yetersizliğin-eksikliğin-yanlışığın giderilmesi, dolayısıyla da yargılama konusu uyumsuzluğun en kısa zamanda, en az masrafla, adilane bir

çözümüne bağlanması noktasında uygulamaya ışık tutmaktır. Ancak öncelikle “taksirli suçlar”ın -konu ile sınırlı olarak- kısa bir anlatımı yapılmalıdır. Zira Ceza Hukukunda bilirkişiye en fazla başvuru suç tipi Taksirli Suçlardır ve bazı kavramların bilinmesi konunun irdelenmesi için elzemdir.

TAKSİRLİ SUÇLAR

Taksirli suçlar TCK'nın 89. ve 85. maddelerinde düzenlenmiştir. TCK'nın 89. maddesinde taksirle yaralama ve 85. maddesinde taksirle öldürme konu edilmektedir. Maddelerdeki ortak nokta taksir kavramıdır.

İstisnai bir kusurluluk şekli olan taksir, 5237 sayılı TCK'nın 22/2. maddesinde “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesi” şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık cezalandırılmaktadır. Peki neden? CGK'nun taksirin unsurlarını da ortaya koyan bir içtihadından okuyorum.

Toplumsal yaşamda belli faaliyetlerde bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için bir takım önlemler alması ve bazı davranış kurallarına uyma zorunlulukları bulunmaktadır. Bu kurallar toplum olarak yaşama zorunluluğundan doğabileceği gibi, Devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabilmektedir. Taksirli suç bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirir, fail tedbirli ve öngörülü davranmamış olduğu için cezalandırılır. Bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörebilme imkân ve ödevinin varlığına rağmen sonuca iradi bir hareketle neden olmaktan kaynaklanmaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun(...) kararlarında açıkça vurgulandığı ve öğreti ile uygulamada da kabul edildiği üzere taksirin unsurları; 1- Suçun taksirle işlenebilen bir suç olması, 2- Hareketin iradiliği, 3- Neticenin iradi olmaması, 4- Hareketle netice arasında nedensellik bağının bulunması, 5- Sonucun öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olması, şeklinde kabul edilmektedir. (CGK, 2013/12-654 E. 2015/75 K.)

Demek ki, ilk olarak failin dikkat ve özen yükümlülüğünü tespit etmek gerekir. Bu yolda hareket noktası “birlikte yaşama zorunluluğundan doğan” yerleşmiş kurallar ve/veya otoritenin vazettiği mevzuattır.

Örnek, A ile B top oynarken, A'nın ayağından fırlayan ayakkabısı B'nin yaralanmasına neden olmuştur. Çocukluk çağını aşmış her gençten top oynarken ayakkabılarının ayağından fırlayarak başkalarına zarar vermeyecek önlemleri alması bekleneceğinden, A dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı bu davranışı nedeniyle kusurludur.

Dikkat ve özen yükümlülüğü tespit edildiğinde, hemen akabinde failin buna aykırılık teşkil eden “iradi” eylemi tespit edilmelidir. Hareket iradi

değilse taksirin varlığından söz edilemez. Ancak hareketin ihmali veya icrai olabileceği hatırdan çıkarılmamalıdır.

Sanıklar İ. ve İ.'nin ortakları ve yetkilileri, metalurji mühendisi sanık E.'nin ise üretim sorumlusu, işveren vekili olduğu ... A.Ş.'nde işçi olan H. G.'nin saat 19:30 sıralarında üretim tesisindeki F1 ısıtma işlem fırınına sokacağı metal merdanelerin fırın içindeki rezistanslara temas edip etmediğini test etmek amacıyla, ham demir merdanelerin fırın içine sokulmasını sağlayan raylı ve sürgülü kaydırma arabası üzerindeki merdaneler üzerine yattığı, kontrol mekanizmasının başındaki işçi sanık S. A.'dan arabayı hareket ettirmesini istediği, merdanelerin yüklü olduğu araba ile 220*210 cm ebatlarındaki F1 ısıtma işlem fırınına girmesi sonrası başının elektrik yüklü rezistanslara alınmasının 2 ayrı noktasından temas etmesi neticesi elektrik akımına kapılarak öldüğü olayda, iş talimatlarına, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına aykırı biçimde merdanelerin üzerine yatıp, ısıtma işlem fırınına girmek ve merdane başlarının fırın duvarlarındaki rezistanslarına değip değmediğini kontrol etmek şeklindeki çalışma şeklinin üretim tesisindeki mutlak çalışma şekli olduğunun anlaşılması karşısında, ölenin tehlikeli çalışma biçimini bilmedikleri iddia edilemeyecek olan sanıkların söz konusu şekilde çalışılmasına dair talimat vermemiş olsalar bile çalışma şeklini değiştirmemek, bu yanlışlığı ortadan kaldırmamak sureti ile tali kusurlu olduklarının tespit ve kabul edilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir. (Y12CD,14.4.2015,2014/8055 E. 2015/6451 K.)

(Sanıkların söz konusu şekilde çalışıldığını önceden bildikleri halde engellemek nedeniyle Bilinçli Taksir halinde oldukları söylenebilir. Bizzat bu şekilde çalışılması yönünde talimat vermişler ise bilinçli taksir zaten tartışmasıdır.)

Dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eden iradi bir eylem gerçekleştiren failin taksirli suç nedeni ile cezalandırılabilmesi için yaralanma ya da ölüm şeklinde ortaya çıkan sonucu istememesi gerekir. Fail sonucu istemişse taksir değil kast söz konusudur.

Taksirin bir diğer unsuru, illiyet bağıdır. Failin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eden hareketi ile yaralanma ya da ölüm şeklindeki netice arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekir. Failin hareketi ile yaralanma arasında uygun illiyet(nedensellik) bağı kurulamıyorsa sorumluluğu söz konusu olamaz. Taksirli hareket ile sonuç arasında nedensellik bağının kurulabilmesi için, bu hareket yapılmassa, sonucun gerçekleşmeyeceğinin olanaklı ve muhtemel olması aranmalıdır.

... Limited Şirketinin, 1 Şubat 2011- 30 Aralık 2011 tarihleri arasında geçerli olmak üzere, Mamak Belediyesi ile 123 park ve yeşil alanın bakım, temizlik ve sulama işini taşeron olarak üstlendiği, sanık S. Y.'nin müdür olarak, temyize gelmeyen diğer sanık L. T.'nin ise satın alma ve personel

müdürü olarak çalıştığı şirkette, işçi olarak çalışan katılanın olay günü park içerisinde düşerek 3. derece kemik kırığı olacak şekilde yaralandığı olayla, ilgili olarak hükmün gerekçesinde mahkemece “olayın katılanın parktaki ağaçları budadığı sırada iş kazasının meydana geldiği ve sanıkların kusurlu olduğu” kabul edilmiş ise de, katılanın mahkemedeki beyanında “bahçedeki temizlik işlerini yapıyordum, bir kısım çam ağaçlarını budadım, daha sonra budamış olduğum bu ağaçların biraz yukarısında bulunan yürüyüş yolundaki bira şişelerini temizlemek istedim, buraya doğru yöneldiğim sırada bilmediğim bir şeye ayağımın dolandığını fark ettim ve daha sonra hızlı bir şekilde aşağı doğru koşmaya başladım, bu sırada orada bulunan bordür taşlarına çarptım, istinat duvarından aşağı düştüm” şeklindeki anlatımı karşısında mağdurun kendi kusuru ile yaralandığı anlaşılmakla, olay nedeniyle kimseye kusur izafe edilemeyeceği dikkate alınarak sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi, (Y12CD, 29.1.2015, 2014/7750 E. 2015/1532 K.)

Olay tarihinde saat 17.30 sıralarında, sürücü N.U.’nun idaresindeki otomobille, yerleşim yeri içerisinde, 7 metre genişliğinde, asfalt kaplama, her iki tarafında yaya kaldırımı bulunan yolda gündüz vakti seyri sırasında, seyrine göre sağdan yola giren D.M’ye çarpmamak için sola kaçarken, önce D. M’ye çarptığı, ardından yaya kaldırımına çıkarak, burada sanıklar H. Y. ve Y. Y.’nin sahibi olduğu ... Tic.Ltd.Şti. nin elemanı olarak çalışan A.C’ye çarparak ölümüne sebebiyet verdiği olayda, her ne kadar mahkemenin mahkumiyet hükmüne esas aldığı 06.05.2011 tarihli bilirkişi raporunda, ...Ticaret Ltd. Şti. yetkilileri sanıklar H. Y. ve Y. Y. de gerekli iş güvenliği önlemlerini almayarak meydana gelen ölüm neticesinden asli oranda kusurlu oldukları belirtilmişse de, meydana gelen kazanın iş kazası niteliğinde olmayıp, trafik kazası niteliğinde bulunduğu, sanıklar tarafından alınması gerekli olan önlemler olarak belirtilen “tabela, bariyer ve ikaz bandı tedbirlerinin alınmaması” hususlarının meydana gelen neticeyi engelleyici etkisinin bulunmadığı, meydana gelen ölüm olayı ile sanıklara kusur olarak yüklenen davranışlar arasında uygun illiyet bağı bulunmadığı anlaşılmakla beraati yerine mahkumiyetlerine karar verilmesi, (Y12CD, 19.6.2015, 2014/18726 E. 2015/11281 K.)

Sanığın, yol yapım işini üstlenen, .. inşaat şirketinin, Kırıkkale ili Karakeçili ilçesinde faaliyet gösteren şantiyesinde, kamyon şoförü olarak çalıştığı, olay tarihinde, saat 21:00 sıralarında, sanığın idaresindeki kamyondaki kumu boşaltırken havaya kaldırdığı damperin, kum boşaltılan alanın üzerinden geçen elektrik idaresine ait elektrik tellerini kopardığı, şantiyede elektrik ustası olarak görevli bulunan ölenin, olayı haber alarak olay yerine geldiği, yerde bulunan teli elindeki pense ile tutup kum boşaltma alanından uzaklaştırmak isterken ıslak ve çamurlu zeminde ayağı kayıp yere düşerek elektrik akımına kapıldığı olayda 47 yaşındaki ölenin, kopan elektrik

hattına müdahale etmeden önce, ilgili elektrik idaresine ve şantiye şefine haber vererek, kopan hattaki elektriği kestirmek üzere gerekli emniyet tedbirlerini almaması nedeni ile meydana gelen netice ile sanığa atfedilen kusurlu eylem arasındaki illiyet bağının, ölenin kusurlu eylemiyle ortadan kalktığından, sanığın müstet suçtan beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi, (Y12CD, 2.4.2015,2014/4953 E. 2015/5708 K.)

Son olarak, yaralanma ya da ölüm şeklinde ortaya çıkan sonucun öngörülebilir olmasına rağmen fail tarafından öngörülememiş olması gerekir. Öngörülebilirlik objektif olarak aranacaktır. Sübjektif kıstas, yani failin kişisel yetenekleri göz önünde bulundurulmaz.

Netice objektif olarak öngörülebilir değilse taksirden söz edilemez. Kaza söz konusudur. Bu da cezalandırılabilir bir durum değildir. Yine, fail dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla objektif olarak öngörülebilir olan neticeyi öngörmesine rağmen taksirli eylemini gerçekleştiriyorsa bilinçli taksir söz konusudur.

TCK'nın "Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi hâlinde bilinçli taksir vardır; bu hâlde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır" hükmünü amir 22/3. maddesi bilinçli taksiri tanımlamaktadır. Buna göre, fail objektif olarak öngörülebilir olan ancak istemediği neticenin gerçekleşeceğini öngörerek hareketine devam ediyorsa bilinçli taksir halindedir. Taksir ile bilinçli taksir arasındaki ayırıcı ölçüt taksirde failin öngörülebilir nitelikteki neticeyi öngörmemesi, bilinçli taksir halinde ise bu neticeyi öngörmüş olmasıdır.

Bilinçli taksirde gerçekleşen sonuç, fail tarafından öngörüldüğü halde istenmemiştir. Gerçekten neticeyi öngördüğü halde, sırf şansına veya başka etkenlere, hatta kendi beceri veya bilgisine güvenerek hareket eden kimsenin tehlike hali, bunu öngörmemiş olan kimsenin tehlike hali ile bir tutulamaz; neticeyi öngören kimse, ne olursa olsun, bu neticeyi meydana getirecek harekette bulunmamakla yükümlüdür.

Taksirli suçların "iş kazası" kategorisi söz konusu olduğunda; bilinçli taksir durumu çok nadir görülmektedir. Zira bu kategoride öngörülebilir olan neticenin öngörülerek harekete edildiğini iddia ve ispat etmek çok kolay değildir. Şimdi birkaç örnek verelim;

Olay tarihinde, ... Ticaret Limited Şirket'inde aşçı yardımcısı olarak çalışan ölenin, 1.katta bulunan yemekhane bölümünden alt kata inmek için asansörü kullanmak istediği esnada asansörün katta olmaması nedeniyle asansör boşluğuna düşerek öldüğü olayda; kazanın meydana geldiği asansörün Y. Asansör bakım şirketi tarafından düzenlenen 11.05.2011 -23.08.2011-14.09.2011-18.10.2011-20.11.2011 tarihli bakım ve arıza formlarında

asansör kapılarının çürüdüğü, kilitlerin şöntlü olarak çalıştırıldığı bu durumun tehlikeli olduğunun, doğabilecek herhangi bir kazada firmalarının mesuliyetinin bulunmayacağı belirtildiği, anılan şirkette gıda mühendisi olarak çalışan E. G.'nin 19.07.2011 ve 15.09.2011 tarihli yukarıda bahsedilen arıza ve bakım formları konu edilen yazıları ile, iş güvenliği konusunda gerekli işlemlerin yapılması için sanığın bilgilendirildiği, aşamalardaki beyanları ile anılan şirketin idari ve teknik sorumlusu olduğunu beyan sanığın sorgudaki beyanında, asansör bakımını yapanların sadece parça değiştirilmesi gerektiğini söylediklerini, arızanın tehlike arz ettiğini belirtmediklerini, olaydan 2- 2.5 ay önce asansörün üzerine tehlikeli olduğuna dair uyarı yazısı astıklarını beyan etmesi karşısında; sanığın eyleminde bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu gözetilmeksizin tayin olunan cezasının TCK'nın 22/3. maddesi uyarınca arttırılmaması, (Y12CD, 14.9.2015, 2014/20438 E. 2015/13325 K.)

Oluşa ve dosya kapsamına göre; ...Kimya Sanayi Havai Fişek Oyuncak Pazarlama Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. unvanlı firmaya ait havai fişek fabrikasının kızkaçıran olarak bilinen piroteknik malzemenin imal işlemi sırasında, masalar üzerinde hazırlanan kapsüllerin kalıplara yerleştirilmesinin ardından pres makinesinde yapılan presleme sonrası kapsüllerin kalıplarından çıkartıldığı sırada oluşan parlama ve patlama neticesi işçilerden birinin ölümü birden çok işçinin de yaralandığı; sanıklardan Y. C.'nun patlamanın gerçekleştiği fabrikanın (şubenin) genel müdürü; diğer sanık F. C.'nin ise ismi yukarıda zikredilen firmanın ortağı ve sorumlu müdürü olduğu, patlamanın gerçekleştiği bölümde çalışan ve genelde ilkokul mezunu olan işçilere gerekli ve yeterli iş güvenliği eğitiminin verilmediği, zaman zaman verilen eğitimin ise yeterli eğitici eğitiminden geçmemiş olan ve A sınıfı iş güvenliği uzmanlık belgesi bulunmayan mühendisler tarafından verildiği, çalışılan alanda statik elektrik oluşturan ve oluşan elektrik yükünü tutan plastik çalışma masasında ve çalışanların arkalarında yer alan kutular içinde hammadde ve mamul olarak gereğinden fazla patlayıcı maddenin bulunduğu, çalışılan bölümde acil çıkış kapısı bulunmadığı, var olan tek çıkış kapısı önünde de acil çıkışı zorlaştıracak şekilde paketlemede kullanılan kolilerin yığıldığı, işçilere daha hızlı çalışmaları ve daha fazla imalat gerçekleştirmeleri hususunda işveren vekilleri tarafından baskı yapıldığı, 16.06.2004 tarih ve 225494 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinin ek çizelgesi gereği çok tehlikeli işler sınıfında yer alan bu işyerinde çalışmaması gerektiği halde kadın işçilerin çalıştırıldığı, yeterli denetim ve gözetim mekanizmasının oluşturulmadığı bu işyerinde Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları ile tanık ve mağdur anlatımlarına göre iki yıl önce benzer patlama neticesi 2 işçinin ölümü ve 47 işçinin de yaralanmasına rağmen yeterli risk değerlendirme çalışmalarının yapılmadığı, imalatı gerçekleştirilen kız kaçıran isimli patlayıcı eğilimindeki malzeme ile ilgili üretim aşamalarının (kapsül

doldurma-kalıp hazırlama-presleme-kalıptan çıkartma...) hemen hemen tamamının aynı ortamda bir arada gerçekleştirildiği, çalışılan bölümdeki elektrik ve aydınlatma tesisatı ile buralarda kullanılacak elektrikli cihazların alev geçirmez tipte olmasının sağlanmadığı, statik elektriğe karşı önlem alınmadığı, sayılan bu eksikliklere ve iki yıl önce benzer patlamaya rağmen çok tehlikeli işler sınıfında yer alan faaliyetin sürdürülmesine göz yuman ve yeterli denetim ve kontrol mekanizması oluşturmayan sanıkların eylemlerinde bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu ve tayin olunan cezalarının TCK'nın 22/3. maddesi uyarınca arttırılması gerektiğinin gözetilmemesi,(Y12CD, 1.7.2015, 2014/18035 E. 2015/12308 K.)

(...) İş yerinde çalışanlar için güvenli bir iş ortamı oluşturmayan, çalışmaların mevzuata uygun yapılmasını sağlamak amacıyla etkin kontrol ve denetim mekanizması oluşturmayan, 12 yaşındaki mesleki formasyonu bulunmayan çocuğu, yasak olmasına rağmen, ağır ve tehlikeli sınıftaki işte, vasıfsız ve sigortasız olarak çalıştıran sanığın eyleminde bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu., (Y12CD, 27.4.2015, 2014/17398 E. 2015/6786 K.)

Kaçak olduğunu bilerek ve hiçbir iş güvenliği tedbiri almadan işlettiği kömür ocağında her an ölümlü bir kaza meydana gelebileceğini öngörebilecek durumda olduğu halde ve yaşı itibarıyla Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği'nin 4. maddesi uyarınca çalıştırması yasak olan öleni çalıştırmaya devam eden sanığın eyleminde bilinçli taksirin uygulama koşulları oluştuğu halde delillerin takdirinde hataya düşülerek "Unsurları oluşmadığından" şeklindeki dosya içeriğiyle uyumsuz gerekçeyle bilinçli taksir artırımının yapılmaması,(Y12CD, 3.7.2014, 2013/22704 E. 2014/16558 K.)

01.05.1993 doğumlu olup olay tarihinde 16 yaşındaki Ö.T'nin yönetimindeki forklift iş makinesi ile Sivrihisar-Eskişehir Devlet karayolu üzerinde seyir halinde iken, banketten karayolu dışına çıkarak devrilmesi sonucunda öldüğü olayda; ...Şirketinin sahibi ve yetkili temsilcisi olan sanığın "G" sınıfı sürücü belgesi ve operatörlük belgesi bulunmayan, 18 yaşından küçük olan Ö.T'nin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırmış olması ve bu çalışmayı tehlike arzeden yol üzerinde de sürdürmesi nedeniyle bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu, tayin olunan cezasında bu nedenle TCK'nın 22/3. maddesi uyarınca artırım yapılması gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde hüküm kurularak, sanık hakkında eksik ceza tayini, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma sebebi sayılmamıştır,(Y12CD, 11.11.2014, 2013/29714 E. 2014/22415 K.)

Dosya içinde mevcut iş müfettişi tarafından düzenlenen ve işyerine ait geçmiş teftişlere yapılan atfa göre, 2010 yılında aynı iş yerinde meydana gelen iş kazası sonrasında 06.10.2010 tarihinde yapılan teftiş nedeniyle düzenlenen raporda; işyerine ait döner fırın II tabir edilen 4x4 metre ebatlarında ve 80 metre uzunluğundaki tünelin iç kısımlarındaki reflektör

tuğlalarının sökülmesi ve yerine yenilerinin döşenmesi işi yapılmakta iken işçilerin çalışmakta oldukları iskelenin üzerine yukarıdan beton parçalarının düşerek 2 işçinin öldüğü 1 işçinin yaralanması ile sonuçlanan olayın gerçekleştiğinin bildirilmesine göre; sözü edilen iş yerine ait iş teftiş dosyası getirtilip, yukarıda anlatılan ve sanıklarca benimsenen metodun eleştirilip terk edilmesi gerektiği ve alınması gerekli önlemlere ilişkin uyarıları içerip içermediği açıklığa kavuşturulup sanıkların önceki olay tarihinde de aynı fabrikada görevli olup olmadıkları belirlenip, aynı uyarıların yapıldığının belirlenmesi halinde olayda bilinçli taksirin koşullarının oluşup oluşmadığı karar yerinde tartışılıp sonucuna göre sanıkların hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden eksik araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi,(Y12CD, 25.2.2015, 2014/4462 E. 2015/3456 K.)

Şikâyet:

TCK'nın 89/5. fıkrasında şikâyet ve kapsamı düzenlenmiştir. Buna göre göre, nitelikli veya niteliksiz olmasına bakılmaksızın tüm taksirle yaralama eylemleri ve bilinçli taksirle gerçekleştirilen basit yaralama eylemleri şikâyete bağlıdır. Maddenin 2. ve 3. fıkralarında bildirilen nitelikli yaralanmaların bilinçli taksirle işlenmesi halinde ise şikâyet şartı aranmayacak, eylem re 'sen kovuşturulacaktır. TCK'nın 73. maddesi şikâyet konusunu düzenlemektedir, bu süre 6 aydır. Şikâyetten vazgeçme hükümden sonra da, temyiz davası sonuçlanana kadar mümkündür.

Bilinçli taksirle işlenen nitelikli yaralanmalar dahi 5271 sayılı CMK'nun 253/1b-2. madde ve fıkrası gereğince “uzlaşma” kapsamındadır.

Taksirle öldürme suçu ise şikâyete bağlı değildir.

Taksirle yaralama veya öldürme suçları kamu görevlisi tarafından görevi sebebiyle gerçekleştirildiğinde fail memur hakkında, kural olarak 4483 sayılı Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanması hakkındaki kanun tatbik olunacaktır. Yani öncelikle soruşturma izni alınacaktır.

TCK ve CMK'DA YER ALAN BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER/ BİLİRKİŞİLERİN HAK, YETKİ VE SORUMLULUKLARI KAPSAMI:

Bilirkişi atanması, bilirkişi raporu ve uzman mütalaası alınmasına, bilirkişilerin hak, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemelere, CMK'nun 62 ila 72. maddelerinde yer verilmiştir. Hemen ilk elde söylenmesi gereken şey, bilirkişilere, (söz konusu maddelerdeki düzenlemelere aykırı olmamak kaydı ile) tanıklara ilişkin CMK hükümlerinin uygulanacağıdır.(m.62)

CMK'nun 63. maddesine göre bilirkişi “Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde” dinlenebilir. Buna mukabil hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukukî bilgi ile çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemez.

Bilirkişiler soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı kovuşturma aşamasında ise hakim veya mahkeme tarafından atanır. Bununla birlikte uygulamada görüldüğü üzere, tarafların özel bilirkişi incelemesi yaptırıp, hazırlanacak raporu ilgili mercie sunmaları mümkündür.

Bilirkişiler, il adli yargı adalet komisyonları tarafından her yıl düzenlenen bir listede yer alan gerçek veya tüzel kişiler arasından seçilirler. Cumhuriyet savcıları ve hâkimler, yalnız buldukları il bakımından yapılmış listelerden değil, diğer illerde oluşturulmuş listelerden de bilirkişi seçebilirler. Atama kararında, gerekçesi de gösterilmek suretiyle, söz konusu listelere girmeyenler arasından da bilirkişi seçilebilir. Kanunların belirli konularda görevlendirdiği resmî bilirkişiler öncelikle atanırlar. Ancak kamu görevlileri, bağlı buldukları kurumla ilgili davalarda bilirkişi olarak atanamazlar. Listelere kaydedilen bilirkişiler, il adli yargı adalet komisyonu huzurunda “Görevimi adalete bağlı kalarak, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsızlıkla yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim.” sözlerini tekrarlayarak yemin ederler. Bu bilirkişilere görevlendirildikleri her işte yeniden yemin verilmez. Listelerde yer almamış bilirkişiler, görevlendirildiklerinde kendilerini atamış olan merci huzurunda yukarıdaki fıkrada öngörülen biçimde yemin ederler. Bu konuda bir tutanak tutulur ve ilgililerce imza edilir. (m.64)

Kural olarak bilirkişiliği kabul zorunluluğu yoktur. Ancak CMK'nun 65. Maddesinde bildirilen kişi veya kurumlar, bilirkişilik görevini kabul etmekle yükümlüdürler. Bunlar; “a) Resmî bilirkişilikle görevlendirilmiş olanlar ve 64 üncü maddede belirtilen listelerde yer almış bulunanlar. b) İncelemenin yapılması için bilinmesi gerekli fen ve sanatları meslek edinenler. c) İncelemenin yapılması için gerekli mesleği yapmaya resmen yetkili olanlar” dır.

Bilirkişi incelemesi yaptırılmasına ilişkin kararda, cevaplandırılması uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorularla inceleme konusu ve görevin yerine getirileceği süre belirtilir. Bu süre, işin niteliğine göre üç ayı geçemez. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre, bilirkişinin istemi üzerine, kendisini atayan merciin gerekçeli kararıyla en çok üç ay daha uzatılabilir. Belirlenen süre içinde raporunu vermeyen bilirkişi hemen değiştirilebilir. Bu durumda bilirkişi, o ana kadar yaptığı işlemleri açıklayan bir rapor sunar ve görevi sebebiyle kendisine teslim edilmiş olan eşya ve belgeleri hemen geri verir. Bu bilirkişi, 64 üncü maddede öngörülen listelerden çıkarılabileceği gibi; gecikme dolayısıyla uğranılmış zararları ödemesine de karar verilebilir. (m.66/1-2)

CMK'nun 66/3-5. madde ve fıkralarına göre; bilirkişi kendisini atamış olan merciden yararlı görülecek tedbirlerin alınmasını isteyebilir. İlgilisinin bilgisine başvurabilir, uzmanlık alanına girmeyen bir sorun bakımından

aydınlatılmasını isteyebilir. Bu yolda, inceleme için zaruri gördüğü bilgi ve belgenin alınmasını, incelemenin yapılmasını/yaptırılmasını, sanık, mağdur, tanık ya da diğer bir ilgilinin dinlenilmesini, veyahut da uzmanlık alanına girmeyen bir konuda uzman görüşü alınmasını (tespit edilen uzmanın bilirkişi heyetine dahil edilmesi de mümkün) görevlendiren merciden isteyebilir, tespit edilen eksikliklerin giderilmesinden sonra rapor tanzim edebileceğini bildirebilir.

Bana göre bilirkişi rapor tanzim etmezden evvel olay yerinin görülmesinin zaruri olduğunu düşünmekte ise görevlendiren merciden keşif yapılmasını da isteyebilir.

Bilirkişi hazır ise mağdur, şüpheli veya sanığa mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısı aracılığı ile soru sorabilir. (m. 66/6)

İncelemeleri sona erdiğinde bilirkişi yaptığı işlemleri ve vardığı sonuçları açıklayan bir raporu ilgili mercie verir veya gönderir. (m.67) Bilirkişi raporunda, hâkim tarafından yapılması gereken hukukî değerlendirmelerde bulunulamaz. (m.67/3)

Mahkeme, her zaman bilirkişinin duruşmada dinlenmesine karar verebileceği gibi, ilgililerden birinin istemesi halinde de açıklamalarda bulunmak üzere duruşmaya çağırabilir. (m.68)

Bilirkişiler, Hâkimin reddini gerektiren sebeplerle, reddedilebilirler. (m.69) Bilirkişilerin, Hâkimin CMK'nun 22. Maddesinde sayılan davaya bakamayacağı hâllerde reddi istenebileceği gibi, tarafsızlığını şüpheye düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi istenebilir.

Tanıklıktan çekinmeyi gerektirecek sebepler bilirkişiler hakkında da geçerlidir. Bilirkişi, geçerli diğer sebeplerle de görüş bildirmekten çekinebilir. (m.70) Buna karşın, usulünce çağrıldığı hâlde gelmeyen veya gelip de (geçerli bir mazereti olmaksızın) yeminden, oy ve görüş bildirmekten çekinen bilirkişiler hakkında 60. maddenin birinci fıkrası hükümü uygulanır. (m.71) Buna göre, yasal bir sebep olmaksızın tanıklıktan veya yeminden çekinen bilirkişi hakkında, bundan doğan giderlere hükmedilmekle beraber, yemininin veya bilirkişiliğin gerçekleştirilmesi için dava hakkında hüküm verilinceye kadar ve her hâlde üç ayı geçmemek üzere disiplin hapsi verilebilir. Kişi, bilirkişiliğe ilişkin yükümlülüğüne uygun davranması halinde, derhâl serbest bırakılır. (m.60/1) Bu tedbirleri almaya naip hâkim ve istinabe olunan mahkeme ile soruşturma evresinde sulh ceza hâkimi yetkilidir. Disiplin hapsi kararına itiraz edilebilir. (m.60/4)

Tabi ki, "Bilirkişiye, inceleme ve seyahat gideri ile çalışmasıyla orantılı bir ücret ödenir. (m.72)"

TCK'da bilirkişilerle ilgili özel düzenleme 276. maddedeki "Gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık" suçudur. Bu maddenin 1. fıkrası "Yargı mercileri veya suçtan dolayı kanunen soruşturma yapmak veya yemin altında tanık dinlemek yetkisine sahip bulunan kişi veya kurul tarafından görevlendirilen bilirkişinin gerçeğe aykırı mütalâada bulunması hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." Hükmünü amirdir. Madde ile bilirkişilerin kasten gerçeği yanlış olarak yansıtmaları cezalandırmaktadır. Bilirkişinin, kendi bilgi ve değerlendirmesine göre vereceği mütalaanın sadece hatalı olması, kastın bulunmaması hâlinde suç oluşmayacağı açıktır.

SONUÇ

Taksirli suçlar ile bilirkişilik hak yetki ve sorumlulukları kapsamını irdeledikten sonra. Bilirkişi veya bilirkişi heyetinin tespiti, raporun hazırlanması ve kusurun ilgiler arasında dağıtılması konularında var olduğunu düşündüğümüz yanlış-hata ve eksikliklere, bunların giderilmesi için nelerin yapılabileceğine ilişkin görüşlerimizi sunabiliriz. Öncelikle TMMOB Sitesinden aldığım tanımla bilirkişiyi tanımlayalım.

Bilirkişi, çözümü uzmanlık veya özel ya da teknik bilgiyi gerektiren hususlarda görüşüne başvurulmak üzere hâkim veya Cumhuriyet Savcısı tarafından görevlendirilen tarafsız kişidir. Bu tanım doğrudur. Ancak taraflarca tespit edilip, özel mütalaaları ilgili mercie sunulan kişilere de uygulamada bilirkişi denildiği, bu isimlendirmenin yanlış olmadığı bilinmelidir. Gerçekten tarafların istemi üzerine özel bilirkişi raporu tanzim edilebilir, hatta bunlar, re'sen görevlendirilen bilirkişi raporuna nazaran hükme esas alınabilir. Bu ise bizzat bilirkişi raporu/mütalaasının hukuki hüviyetinden kaynaklanan normal bir durumdur. Zira CMK'nun 63. maddesine göre "Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde" alınabilir olan bilirkişi raporu (ya da bilirkişi görüşü/mütalaası) mahkemeyi (veya hâkimi-Cumhuriyet Savcısını) bağlayıcı değildir. Yalnızca delilleri değerlendirme vasıtalarından biridir.

Özellikle mahkemeler gerekçelerini açıklamak sureti ile bilirkişi raporuna itibar edip, etmeme hususunda takdir ve değerlendirme hakkını haizdirler.

Bilirkişi raporu/mütalaasının hukuki gücünü tespit ettikten sonra, bilirkişi veya bilirkişi heyetinin seçimi, görevlendirilmeleri, bilirkişilerin inceleme ve rapor tanzimi ile bilirkişi raporunun görevlendiren mercii tarafından tetkiki konularında uyulması gereken kuralların, bu aşamalarda açığa çıkan yanlış-eksik-hataların, yani uygulamadaki oluşun ve en son olması gerekenin maddeler halinde irdelenmesine geçebiliriz.

1-Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişi görüşü alınmalıdır. Buna mukabil hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukukî bilgi ile çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemez.

Mesela kusur hukuki nitelikte olduğundan mahkemenin kusurun olup olmadığına, varsa derecesi konusunda bilirkişi görüşüne başvurması yanlıştır. Ancak CMK'nun 63/1. maddesinin bu amir hükmüne rağmen uygulamada failin kusurlu olup olmadığına, varsa derecesine, illiyet bağının bulunup bulunmadığına, olayda bilinçli taksirin koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğine dair raporlar istendiği görülmekte, bilirkişilerin de bu hususları vazife addederek görüş bildirdiklerine şahit olunmaktadır. Yani bilirkişilerin “yalnızca teknik saptamalar yapmak ya da bu nitelikte görüş açıklamak” şeklindeki görevlerine kusurun ve derecesinin tespiti de eklenmiş bulunmaktadır. Ne zaman hukuki sorun ne zaman teknik sorun bulunduğu sorusunu cevaplandırmak görevlendiren mercinin hak ve yetkisinde bulunduğundan, bu, bilirkişilerce çözülebilecek bir sorun değildir.

2-Uyuşmazlık konusu olaya göre, işin uzmanı bilirkişiler görevlendirilmelidir. Ancak bazen bilirkişilerin uzmanlık alanı dışındaki bir olaya ilişkin görevlendirilebildikleri, bunların da işin esasına girerek rapor tanzim ettikleri görülmektedir. Zaman, emek ve para kaybına neden olan bu problem ancak, görevlendirilen bilirkişilerin gerekçelerini bildirerek görevden çekinmeleri halinde çözülebilir.

3-Bilirkişi incelemesi yaptırılmasına ilişkin kararda, cevaplandırılması uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorular ve inceleme konusu ayrıntıları ile bildirilmelidir. Buna karşın uygulamada dosyanın tevdi edilmesi ile yetinildiği, istenen incelemenin kapsamına dair herhangi bir bildirim yapılmadığı görülmektedir. Böyle bir halde, yani inceleme kapsamını tespit edememiş bulunan bilirkişi görevlendiren mercie müracaat etmeli, kapsamın belirlenmesini istemelidir.

4-Bilirkişi incelemesi yapılmazdan evvel dosyanın tekemmül etmiş olması gerekmektedir. Ancak bazen dosya, gerekli ve zorunlu bilgi, belge veya ifadeleri ya da teknik inceleme sonuçlarını ihtiva etmediği halde bilirkişiye tevdi edilmektedir. Eğer dosya eksikse, görevlendirilen bilirkişi rapor tanzim etmezden evvel görevlendiren mercie müracaat ederek, CMK'nun 66. maddesindeki yetkilerini de kullanmak sureti ile eksiğin giderilmesini sağlamalıdır.

5-Rapor tanzim edilmezden evvel yaralanma veya ölümle sonuçlanan olayın ne zaman, nasıl ve niçin gerçekleştiğinin, olabildiğince kesin tespit edilmesi, bu konuda görüş bildirilmesi, görüşün bilimsel ve teknik verilerle desteklenmesi gerekmektedir. Ancak vakıf olunan raporların önemli bir yüzdesinde bu kısmın hiç olmadığı görülmektedir. Sorun, ancak yetkin ve konusunda uzman bilirkişilerin görevlendirilmesi ile çözülebilecektir.

6-Olaya ve oluşa ilişkin makul ve akla yatkın tespitler yapılmasının akabinde, olayla ilgili toplumsal kabuller ve/veya mevzuat tespit edilmeli, aykırılıklar

açık ve net olarak bildirilmelidir. Vakıf olunan raporların bir kısmında, ya mevzuatın hiç irdelenmediği ya da ilgili ilgisiz tüm hükümlerin rapora derc edildiği, somut olayla bağlantılarının kurulmadığı görülmektedir. Sorun, ancak yetkin ve konusunda uzman bilirkişilerin görevlendirilmesi ile çözülebilecektir.

Şu kararda genel mevzuat itibariyle sanığa kusur atfedilmiştir. Somut olayla mevzuata aykırılık arasında bağlantı kurulmadığı görülmektedir (yerleşim yerinde aynı fiili gerçekleştirdiğinde sorumluluğu tartışmasız bulunan sanık olay yeri itibariyle sorumlu değildir);

İncirlik hava üssünde ABD Hava Kuvvetlerine bağlı er rütbesi ile görev yapan J. M. B.”un olay günü arkadaşları ile birlikte Seyhan Baraj Gölünde kano ile gezinti yapıp, yapay Sevgi Adasına gittikleri, saat 15:00 sıralarında yağmur yağması sebebiyle ada üzerinde bulunup, Adana Büyükşehir Belediyesine ait 210*225*260 cm ebatlarındaki sacdan imal trafo binasına sığındığı, üzerinde tehlike ve uyarı işaretleri bulunmayan, ancak kapısı üzerinde asma kilit bulunan trafo binası kapısını zorlayarak içeri girmesini müteakip, bina içindeki trafoya yaslandığı sırada elektrik akımına kapılarak öldüğü olayın yargılaması sonunda, trafo binası da dahil adı geçen belediyeden park, bahçe vs aydınlatma, bakım ve onarım işini almış bulunan B. Mühendislik adlı firmanın Adana Bölge sorumlusu olan sanık M. K.’nın, trafo binası üzerine uyarı ve tehlike işaretleri koymadığı ve trafo binası kapısının yetkisiz kişilerce açılmasını engelleyecek şekilde kilitle muhafazasını sağlamadığı gerekçesiyle mahkumiyetine karar verilmiş ise de, halktan kişilerin girişinin yasak olduğu ifade edilen ada üzerindeki trafo binasına gündüzleyin, kapı ve kilidini zorlayarak giren, söz konusu kapıdan 1-1.5 metre içeride olduğu görülen trafoyu görmesine ve açık tehlikeyi anlayacak yaşta ve tecrübeye olmasına rağmen içerideki trafoya yaslanan ölenin tamamen kusurlu olduğunun anlaşılması karşısında; sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi, (Y12CD,10.3.2015, 2014/6993 E. 2015/4476 K.)

7-Fail ya da failerin olayla bağlantıları, neticeyi oluşturan ya da neticeye etki eden hareketleri, olay mahallindeki hak ve yetkileri ile bunların kapsamı tereddüt hâsıl olmayacak şekilde belirlenmelidir. Uygulamada kısmen, görevlendiren merciin tespit ettiği fail ya da failerin durumunun tespiti ile yetinildiği, diğer ilgililerin olayla bağlantılarının kurulmadığı, bağlantıları kurulanların da hak ve yetkilerinin, bunların kapsamının belirlenmediği ve hukuki ve cezai sorumluluğun karıştırıldığı görülmektedir. Sorun, ancak yetkin ve konusunda uzman bilirkişilerin görevlendirilmesi ile çözülebilecektir.

Sanık F. Ç.’nin müdürü ve ortağı olduğu ... Ltd Şti’nde işçi olarak çalışan ölenin, sanık M. E.’nin işletme müdürü olduğu ...Çimento fabrikasından

çimento almaya gittiği, kamyonun kantar üzerine yanaştığı, ölenin silobas kamyonunun yan kısmında bulunan merdivenle aracının üzerine çıkarak kapağını açtığı sırada dengesini kaybederek yaklaşık 4,6 metre yükseklikten düşerek öldüğü olayda; dosya içeriğinde ölene, çalıştığı şirket tarafından koruyucu malzemelerin ve bu malzemelerin kullanımına ilişkin eğitimin verildiğine dair tutanak bulunduğu, olayın ölenin sanık M. E.'nin yetkilisi olduğu ... Çimento fabrikası sınırlarında gerçekleştiği, sanık M. E.'nin savunmasına ve tanık olarak ifadeleri alınan diğer araç şoförlerinin beyanına göre yüklemenin yapıldığı sırada araç şoförlerinin çalıştırılmasının mutad uygulama olduğu dikkate alındığında; yüklemenin yapılması sırasında alınacak iş güvenliği önlemlerinin alınmasından ve koruyucu malzeme kullanılmasından sanık M. E.'nin sorumlu olduğu, bu itibarla sanık F. Ç.'ya yüklenebilecek kusur bulunmadığı gözetilmeksizin beraati yerine, mahkumiyetine karar verilmesi, (Y12CD, 23.1.2015, 2013/28991 K.)

Dosya içinde yer alan, ... Anonim Şirketi'nin sorumlu sıralı amirleri organizasyon şemasına göre, şemanın en üstünde, şirketin elektro-mekanik başmühendisi olarak V. A.'nın, altında ise elektrik şefi olarak sanık A. Ö.'nün bulunduğu, hakkında ek takipsizlik kararı verilen maden mühendisi A.T.'nin soruşturma aşamasında verdiği ifadesinde "...madenin döşenen tüm elektrik tesisatının projesi ve kontrolü A.F.Ö. tarafından yapılmaktadır. Bunun haricinde sistemin genel işleyişi ve kontrolü elektromekanik başmühendisi V.A. ve elektrik atöyle şefi A. Ö.'nen tarafından yapılmaktadır." şeklindeki beyanı ve organizasyon şeması da dikkate alındığında, V.A.'nın hakkında kamu davası açılması sağlanıp, açılan davanın incelenen dosya ile birleştirilip, sonucuna göre bu sanıkların hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken eksik soruşturma ile yazılı şekilde karar verilmesi, (Y12CD, 22.1.2015, 2013/30034 E. 2015/1046 K.)

Dairemizin birçok kararında, iş sahasında konusunda uzman mühendis görevlendirmiş bulunan işverenin kusuru bulunmadığını kabul etmektedir.

Sanıkların .. Holdinge bağlı .. İnşaat Şirketinin yönetim kurulu üyesi oldukları, şirketin Kahramanmaraş'taki HES şantiyesinde beton püskürtme makinesini kullanan katılanın, arızalanan makinenin su havuzu diye tabir edilen bölüme biriken pislikleri temizlediği sırada, makinenin çalışması üzerine, sol el ikinci parmağının pistonla sıkışması sonucu eklem seviyesinde ampute olduğu ve kemik kırığı oluşacak ve duyarlarından ve organlarından birinin zayıflaması şeklinde yaralandığı olayda; sanıkların şantiyenin tüm işlerinden sorumlu olmak üzere inşaat mühendisi olan haklarındaki mahkumiyet hükümleri temyize gelmeyen sanık B. V. Ü'yü, 25.07.2011 tarihli noter tasdikli vekaletname ile şantiye şefi olarak, yine mühendis olan sanık M. Z. Ö'yü iş güvenliğinden sorumlu tünel şefi olarak atamaları karşısında; sanıklara

cezai yönden yüklenebilecek kusur bulunmadığı gözetilmeksizin yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi, (Y12CD, 26.2.2015,2014/8046 E. 2015/3580 K.)

Bu kabulün tek ayrık durumu ise ilgili mühendisin iş güvenliğinin sağlanmasına ilişkin tüm tedbirleri alabilecek hak ve yetkisinin bulunmaması, mesela; bilim ve fennin, teknolojinin gerektirdiği makine ve teçhizatın iş yerinde kullanılabilmesini sağlamak yolunda karar alabilecek bir yönetici olmaması halidir. Eğer ilgili mühendis gerekli hak ve yetkiye sahip değilse, mühendisin de işvereni konumundaki kişi veya kişiler kusurlu olacaklardır. Bu itibarla sanıkların işyeri yönetim şemasındaki yerleri, hak ve yetkileri tespit edilmelidir. Dosya içinde gerekli bilgi ve belge bulunmadığı tespit edildiğinde eksiklikler tamamlattırdıktan sonra rapor tanzim edilmelidir.

Sanığın yetkilisi olduğu .. İnş. Tem. Tur. Tic. Ltd. Şti.'nin Buca Belediyesinden almış olduğu katı atık, çöp toplama ve nakliye hizmet işi sebebiyle belediye tarafından şirkete tahsis edilmiş bulunan Buca Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü içerisindeki sahada, çöp kamyonunu şirkete ait oto yıkama motoru yardımı ile yıkamak isteyen şirket işçisi E'nin, söz konusu motordaki elektrik kaçağına kapılarak öldüğü olay nedeniyle, yapılan yargılama sonunda sanığın mahkumiyetine karar verilmiş ise de sanık müdafilerinin temyiz dilekçeleri ile eki evraklarda, birden fazla yerde şantiyesi ve 1500 işçisi olan sanığın, olay yeri şantiyede yetkili ve sorumlu kişiler görevlendirdiğini, Z'nin şantiye sorumlusu ve H'nin çevre mühendisi olduğunu, yetkili başka görevlilerin de bulunduğunu, dolayısıyla sanığın cezai yönden sorumlu tutulamayacağını bildirmiş olmaları nazara alınıp, tanık Z'nin dosya içinde mevcut ifadesinde şantiye sorumlusu olduğunu bildirmiş olması karşısında, sanığın söz konusu şantiyedeki hizmetin ifası hususunda tam yetkili kişi veya kişiler görevlendirip görevlendirmediklerinin, bu kişi veya kişilerin olayın gerçekleşmemesi bakımından gerekli tedbirleri kendi başlarına alıp alamayacaklarının, işin idaresi ve ihale sözleşmesi itibarıyla yeterli donanıma sahip olup olmadıklarının araştırılıp, sonucuna göre haklarında dava açılması sağlanıp yine suç duyurusuna konu Buca Belediyesi yetkilileri hakkındaki dosya ile birleştirilmesi sonucu ilgililerin hukuki durumunun birlikte değerlendirilerek sorumluluklarının tespiti yerine, eksik inceleme sonucu yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi, (Y12CD, 10.2.2015, 2013/27739 E. 2015/2254 K.))

Sanıklar A.. ve K..'ın sahibi, sanık S..'nın ise vardiya sorumlusu oldukları ..Tic. Ltd. Şti'de işçi olan katılanın, saat 21:45 sıralarında çalıştığı pres makinesine sıkışan malzemeyi almaya çalıştığı bir sırada, presin sağ kolu üzerine düşmesi sonucu yaşamsal tehlike geçirip, ağır derecede kemik kırıkları oluşacak ve (sağ ön kol amputasyonu nedeni ile) duyu veya organlarından

birinin işlevinin yitirilmesi niteliğinde yaralandığı olayda, yapılan yargılama sonunda, kusursuz oldukları gerekçesiyle beraatlerine karar verilmiş ise de, sanıklar A ve K müdafilerinin dosya içindeki bir kısım dilekçeleri ekinde yer alan işyeri talimatları ve iş yeri yönetim karar defteri suretleri altında üretim müdürü ve genel müdür ad ve imzaları, yine işveren olarak K adı ve imzası bulunduğu görülmekle; iş yeri yönetim şeması ve söz konusu şirketin ticaret sicil kayıtları getirilip, tüm ilgililerin dinlenilmesi ve bunların işyerindeki ve olaydaki rollerinin belirlenmesi, işyeri ortaklarının fiilen yönetim ile ilgilenip ilgilenmediklerinin tespit edilmesi, gerektiğinde bu konuda bilirkişi incelemesi yaptırılması suretiyle tüm sanıkların ve diğer ilgililerin hukuki durumlarının tespit ve tayini yerine “özellikle taksirli suçlar yönünden meydana gelen netice ile fail ya da faillere affolunabilecek eylem ya da eylemsizlikleri arasında illiyet bağının kurulabilmesinin kusurluluğun tespiti bakımından gerekli olmasına, her ne kadar sanıklara iş güvenliği mevzuatı uyarınca tazminat hukuku bakımından kusur izafe olunabilecek ise de sırf iş güvenliği mevzuatına aykırı olarak gerekli eğitimin verilmemiş olması, mevzuat uyarınca zaman zaman yapılması gereken denetimlerin yapılmamış olması, çalışma esnasında işin gereğine uygun biçimde yürütülmesi için lüzum eden direktiflerin verilmemiş ve dahası iş için gereken uygun teçhizatın seçilmemiş olması gibi nedenlerle cezai müeyyideyi sonuçlayacak kusurluluktan bahsedilemeyecek olması, gelişen teknoloji ile birlikte iş ve işçi güvenliğini daha iyi sağlayabilecek donanıma sahip makinelerin piyasada bulunmasının işletme çapı ve mali imkanları ölçüsünde bu makineyi temin etmeyen ve üretim prosesinde kullanmayan işveren ve temsilcilerinin sırf bu nedenle kusurlu sayılmalarının kabul edilebilir olmaması ve gerekli dikkat ve itinaı göstermeyen müştekinin kendi eyleminin de kazanın meydana gelmesinde etkin olması” şeklindeki isabetsiz gerekçelerle beraatlerine karar verilmesi, (Y12CD,17.2.2015, 2013/12947 E. 2015/2781 K.)

8-Yukarıda bildirilen tespitler sonrası, olayla bağlantısı kurulan fail ya da faillerin dikkat ve özen yükümlülükleri ve bu yükümlülüklerine aykırılık teşkil eden eylemleri ayrıntılarıyla tespit edilmeli, ilgililerin eylemlerinin iradi olup olmadığı ve en son yaralanma veya ölüm neticesinin öngörülebilir olup olmadığı ile olayda bilinçli taksirin koşullarının oluşup oluşmadığına dair belirleme görevlendiren mercie bırakılmalıdır.

...Yapı Denetim Ltd. Şti görevlisi olan sanık N'in, sanık G'nin yetkilisi olduğu ... İnşaat şirketince yapılan inşaatın yapı denetim işini üstlendiği; 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanun'un 2/f madde ve bendi gereğince yapı denetim kuruluşlarının iş yerinde iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhitlerini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu bir rapor ile ilgili idareye ve il sanayi veya ticaret müdürlüklerine bildirmekle yükümlü oldukları gözetildiğinde;

yapı denetim elemanı olan sanığın firmaya gerekli uyarılarda bulunduğunu savunmasına rağmen sanığın denetim görevini yaptığına dair belgeler dosya içinde bulunmadığından, ... Yapı Denetim Ltd. Şti'nin olayın meydana geldiği inşaata ilişkin denetim belgeleri getirilerek sanığın hukuki durumunun tespit ve tayini yerine eksik inceleme ile mahkumiyet kararı verilmesi, (Y12CD, 13.5.2013, 2013/7565 E. 2013/13362 K.)

Sanıkların .. Makine Sanayi Ticaret Limited Şirketinin ortakları olup, aile şirketi şeklinde faaliyet gösteren şirkette diğer sanıkların babası olan M'nin şirket müdürü, sanık E'nin şirketin dış işleri ve muhasebesi ile ilgilendiği, sanık İ'nin ise şirketin üretiminden sorumlu olup aynı zamanda kazaya neden olan CNC makinesinin de operatörü olduğu, olay günü sanıklara ait şirkette operatör yardımcısı olarak çalışan 18 yaşından küçük işçi Harun Coşkun'un CNC makinesi çalışırken, makine içinde bulunan parçaya elle zımpara yaptığı sırada kendisini makineye kaptırması sonucu hayatını kaybetmesi şeklinde gerçekleşen olayda; Sanıkların limited şirketin ortağı ve sorumlu müdürü oldukları, sadece şirket ortağı olmanın cezai sorumluluk için yeterli olmadığı dikkate alınarak, hangi sanığın hangi gerekçe ile kusurlu olduğu tespit edilerek sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdirinde zorunluluk bulunması, (Y12CD, 26.2.2015, 2014/2054 E. 2015/3562 K.)

Yine, sanıkların kusurunun derecesinin belirlenmemesi gerekir. Ancak uygulama sanıkların kusur derecesinin tespiti ve bildirilmesi yolunda gelişmiştir. Bu itibarla sanıkların kusurunun derecesi (azalan sıralamayla) "tam", "aslı" "eşit" veya "tali" ibareleri ile ifade edilmelidir. (765 s.TCK'daki 8 dereceli değerlendirme durumu mevzubahis değildir.) Kusurun derecesinin belirlenmesine ilişkin gerekçeye kesinlikle yer verilmelidir. Uygulamada kusurun derecesinin çoğunlukla hatalı belirlendiği, gerekçeye yer verilmediği ya da hemen hemen aynı gerekçe ile bir sanığın "tali" bir diğerinin "aslı" kusurlu olduğu mütalaasına yer verildiği görülmektedir. Sorun, ancak yetkin ve konusunda uzman bilirkişilerin görevlendirilmesi ile çözülebilecektir.

Mevzuatımızda kusurun derecesine ilişkin tek düzenleme KTK'ndadır. Gerçekten 2918 sayılı KTK'nun 84. maddesinde hangi trafik ihlallerinin asli kusurlu sayılacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Bunlar dışında kalan ihlaller tali kusurdur. Söz konusu hüküm dışında kusurun derecesi kanun koyucu tarafından bildirilmemiştir. Bu belirleme görevlendiren merci tarafından yapılmalıdır. Ancak biraz önce değindiğimiz gibi kusurun derecesi öncelikle bilirkişi tarafından yapılmaktadır. Yapılması istenmektedir. Bu itibarla; kusur derecesinin tespitine yardımcı olması bakımından aşağıdaki belirlemeler nazara alınabilir. Ancak sıralanan kıstasların kesinlik derecesinde olmadığı, her olaya özgü ayrı değerlendirmeler yapılması gerektiği hatırdan çıkarılmamalıdır.

-Fail, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eden iradi eylemi ile sonucun meydana gelmesine tek başına neden olmuş ise, failin eylemi olmaksızın sonuç meydana gelmezdi denilebiliyor ise TAM kusurludur.

-Fail, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eden iradi eylemi ile sonucun meydana gelmesine 1. derecede etken ve diğer etken/ler de var ise, ancak failin eylemi olmaksızın sonuç meydana gelmeyebilirdi denilebiliyor ise ASLİ kusurludur.

Büyük İstanbul melen çayı içme suyu projesini üstlenen, ... müşterek teşebbüs ortaklığının, sözleşme ile iş güvenliği danışmanlık hizmetini, iş güvenliği mühendisi olan sanıklar İ ve Ö'ye verdiği ve inşaat mühendisi olan sanık C.'yi da şantiye şefi olarak atadığı tünel inşaatında, kalıp işçisi olarak çalışmakta olan işçinin, kalıpları sökmek isterken, tüneli aydınlatmakta olan düzensiz ve dağınık halde bulunan kablolardaki elektrik akımına kapılarak öldüğü olayda; asli kusurlu olan sanıklar hakkında, alt sınırdan ceza tayini, aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır. (Y12CDi 15.1.2015, 2014/3095 E. 2015/416 K.)

-Fail, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eden iradi eylemi ile sonucun meydana gelmesine diğer failin eylemi derecesinde etken ise EŞİT kusurludur.

-Fail, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eden iradi eylemi ile sonucun meydana gelmesine 2. derecede etken ise, failin eylemi olmaksızın sonuç meydana gelirdi ancak zarar bu kadar olmazdı denilebiliyor ise TALİ kusurludur.

Sanık T'nin, ... A.Ş.'nin icra kurulu üyesi ve işletmenin sorumlu müdürü olduğu, sanık H.'nin kömür işletmesinde teknik nezaretçi ve başmühendis olarak, sanık A'nın ise elektrik şefi olarak görev yaptığı, olay günü kömür işletmesinde gece vardiyasında çalışan iki işçinin, 2.5 metre genişliğindeki yer altı tüneline geçerken, ocağın tavan ve yan duvar kısımlarında bulunan elektrik kablosu üzerindeki açıklıktan kaçak elektrik akımına kapılarak öldükleri olayda; hükme esas alınan 29.04.2011 tarihli bilirkişi heyet raporunun sonuç kısmının 2. bendinde teknik nezaretçi ve kapalı ocak başmühendisi olan sanık H hakkındaki kusur durumunun tespitine ilişkin olarak; yer altı işletmelerinde, dış etkenlere dayanıklı olan çelik zırhlı kablo kullanılması ve olay yerindeki panoda KAKŞ (Kaçak Akım Koruma Şalteri) olması gerektiği hususunda, teknik nezaretçi rapor defteri'nde, işveren veya vekiline bu eksiklikleri iletmemiş olduğu taktirde tali kusurlu, söz konusu eksiklikleri iletmemiş ise kusursuz olacağı görüşüne yer verildiği, teknik nezaretçi rapor defterine dosya içinde rastlanılmadığı, söz konusu defterin getirilerek ve içeriği irdelenmek suretiyle, sanık Hacı Kuyu'nun kurala aykırı davranışı bulunup bulunmadığı belirlenip sonucuna göre hukuki durumunun tayin ve

takdir edilmesi gerektiği gözetilmeksizin, eksik inceleme ile gerekçesiz şekilde beraatine karar verilmesi, (Y12CD, 22.1.2015, 2013/30034 E. 2015/1046 K.)

Dinlendiğiniz için teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Yargı konusundaki bilirkişilik sunumu için Sayın Ayhan Altun'a teşekkür ediyoruz. Yargıtay'daki davaların bilirkişilik noktalarını somut örneklerle bizlere çok güzel açıkladılar. Açıklamalarındaki en önemli şeylerden birisi de bizlerin teknik bilirkişiler olduğumuzu ve teknik işlerin dışına çıkmamamız gerektiğini anlıyoruz.

Ayhan Altun: Çok kısa bir şey eklemek istiyorum. Bu özel bilirkişilikle ilgili.

Kamuyu ilgilendiren ben kendi okuduğum dosyalarda. En az iki dosyada TMMOB'e bağlı bir Elektrik Mühendisleri Odası'nın bir de Maden Mühendisleri Odası'nın kamuyu ilgilendiren kendilerinden hiçbir şekilde talep olmaksızın olaya müdahil olup dosyaya tetkik sunan rapor yolladıklarını gördüm ve ben onlardan da yararlandım ki, şimdi delilleri değerlendirme vasıtalarından biridir derken bilirkişi raporu, bunun illa hâkimin ataması gerekmiyor, savcının ataması gerekmiyor.

Taraflar bilirkişi raporu alabilirler. Bir güven problemi doğuyor neden doğuyor? Maalesef siz özel bilirkişiden rapor alırken onun siz onun mütalaasını, karşılığını ödüyorsunuz. Bu ödeme durumu biz onu okurken raporu biraz daha güvensizlikle okumamızı gerektiriyor ama raporun içeriği somut gerçeklikleri ortaya koyuyorsa, benim yararlanmamı sağlayacak noktadaysa o güvensizlik bir noktadan sonra, evet olayı çok güzel ortaya koymuş diyip yararlanmamıza sebep oluyor. Dedğim gibi EMO ve Maden Mühendisleri Odası bir iki olayda, olayla hiçbir alakaları yokken dosyaya rapor sunduklarını gördüm. Yani istediğiniz kadar rapor yollayabilirsiniz. En fazla sizin dahil olma talebinizi reddederler ama sizin raporlarınız o dosyanın içinde kalır.

Tamer Pamuk: Merhabalar, ismim Tamer Pamuk. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nde Daire Başkanım. Proje ve Görüş Bürosu'nu yönetiyorum. Daha önce de bilirkişilikle ilgili bir geliştirilmiş bilirkişilik projesinin hazırlanması ve yürütülmesinde 2 yıl kadar görev aldım. Özellikle bu konu çok önemli olduğu için Sayın Ayhan Altun Bey'e çok teşekkür ediyorum. Çok güzeldi sunumu. Bir hususta bir ekleme yapmak istiyorum. Mimar mühendis arkadaşlar da değerlendirdiler. Bizim geliştirilmiş bilirkişilik projesinde Alman hakimlerle özellikle konuştuğumuz konu kusur oranı, kusur takdiri bilirkişinin raporunda yer almayacak. Kesinlikle almayacak. Sayın hakimimiz çok güzel şekilde bakın zaten yapması gerektiği gibi kusur alanını 4'e bölmüş, mükemmel şekilde onu vasıflandırmış ve somut olaya göre onu bilir. Zaten kusur oranını hakim kendisi yaptığı gibi yapması gereken hakimdir. Bilirkişinin yapması gereken bir kablo yukarıdan düştüyse, bu kablo

neden düştü, aynı zamanda temel mevzuatlara uygun bir şekilde bunun düşmesinden sorumlu kimdi? Kontrol mühendisi işte, asansörü ele alalım. Kontrol etmiş zaten, şunu yapması lazımdı. Siz burada bırakmak zorundasınız. Kusura girdiğiniz zaman bana göre bu bir disiplin suçu ve raporun çöpe atılmasını gerektiren bir husus. Sizin yapmanız gereken sizin teknik bilginiz neyi gerektirir? Bu kablo buradan neden düştü? Bu duvar burada niye yıkıldı? Bu su buradan niye taştı? Teknik bilgi. Yani ölçülebilir, tekrar edebilir, deney ortamında gerçekleştirilebilir kişiden kişiye çok fazla değişmeyen belirli nüansları olan bilgi. Ben sana sordum neden cevap vermedin? Diyip Adli Tıp hakkında suç duyurusunda bulunacağım diyen savcı ve hakimler var. Kusur oranını bildirmiyorsun diye. Kusur oranı hakim beyin ilgilendiren bir şey zaten. 4 tane sınıflandırma var zaten. Bunu hakim takdir edecek. Ya takdir çünkü çok net biliyorum. Bunu bana en son söyleyen adli tıptandı “ya biz de zaten takdir ediyoruz” bu ölçülebilir bir şey değil. Ölçülebilir bir şey değilse bu hakimin görevi. Ölçülebilir bir şeyse herkesle aynı karara gelinebilecek bir şey varsa, bu bir teknik bilgidir kusur oranı asli, tali vs. hakimin görevidir.

Yargıtay uygulamasında bizim sonuç bildirmemizi izleyebilirsiniz. Bu konuda genel bir eğilim vardır. Ben bunu arz etmek istedim ama, projenin çıktısıdır, Yargıtay dairelerinden farklı davrananlar olabilir hakimin sunumuna o yönden bir müdahalem yok. Sadece trafikte olsun diğer şeylerde olsun tekniğin görevi, bu kablo buradan neden düştü? Bu araba bu 10 metrede neden duramadı? Çünkü şu hızdaydı. Çünkü lastikleri yetersizdi. Ve yahut hızı kaçtı? Işık yanıyor muydu? Gibi teknik şeyleri cevaplandırmaktır diye arz etmek istiyorum.

HUKUK VE CEZA BİLİRKİŞİLERİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ SUNUMU

Huriye Nacar Savat: Değerli arkadaşlar, biz Atölye – 1 olarak hukuk mahkemelerinde ve ceza mahkemelerinde bilirkişilerin karşılaştıkları sorunları araştırdık ve bunların çözümlerini de kendi açımızdan bakarak tespit etmeye çalıştık. Bu atölye çalışmalarında görev alan arkadaşlarımız dışında bugün çalışmalarımıza katılan Mustafa Yağmur, Çağdaş Koçkan, Abdullah Algın, Mustafa Kartal, Serhat şensoy, Mustafa Ükü ve Ünal Peker arkadaşlarımıza katkılarından dolayı teşekkür ederiz. Konuya ilişkin görüş ve önerilerini raporumuzda değerlendireceğiz.

Arkadaşlar, biz bilirkişilerin karşılaştıkları sorunları gruplandırdık ve 9 başlık altında topladık.

- 1- Mevzuata İlişkin Sorunlar
- 2- Uygulamaya İlişkin Sorunlar
- 3- Bilirkişilerin Seçimi, Nitelik ve Sayısının Belirlenmesi

- 4- Bilirkişilerin Eğitimi
- 5- Bilirkişilerin Adliyede Karşılaştıkları Sorunlar
- 6- Bilirkişilerin Sicillerinin Tutulması
- 7- Dosya Sayısının Sınırlanması
- 8-Bilirkişilerin Ücret Konusu
- 9- Diğer Konular

Mevzuata İlişkin Sorunlar

Bilirkişilerin seçimi sırasında aranan nitelikler, görevlendirilebilecekleri davalar, bilirkişi raporlarının nasıl oluşturulacağı, rapor hazırlama süreleri, raporun düzenlenmesi sırasında yapılacak çalışmalar, bu çalışmaları yaparken sahip olacakları yetki ve sorumluluklar ile haksız kazançta ya da hasara yol açacak raporlar hazırlandığında burada uygulanacak cezai ve hukuki müeyyideler, yasalarla belirlenmiştir. Bildiğiniz gibi Hukuk Mahkemeleri Kanununun 266. ile 291. Ceza Mahkemeleri Kanununun 62. ve 72. maddeleri bilirkişilik çalışmalarını düzenleyen yasa maddeleridir. Bizler çalışmalarımızı bu maddelere uygun şekilde yapmaya çalışırız. Ayrıca 6306 Sayılı Yasanın 12. ve 16. maddeleri 4650 Sayılı Yasa ile değişik 2942 Sayılı Kamulaştırma yasasında da, bizim çalışmalarımızı düzenlemeye yönelik maddeleri bulunmaktadır.

Ancak bu yasalar, bizlerin çalışmalarına ışık tutmak açısından yeterli olmadığı gibi, bazı maddelerinin de mahkemeler tarafından uygulanmadığını görmekteyiz. Mesela Hukuk Mahkemeleri Kanunu'nun 273. maddesi der ki: "Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

- a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.
- b) Bilirkişinin cevaplama gereken sorular.
- c) Raporun verilme süresi.

(2) Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir." Yani Yargıtay'dan gelen Sayın Hâkimin de az önce söylediği gibi keşif zaptında bilirkişinin cevaplama istenilen soruların açıkça yazılması gerekiyor. Fakat çoğu zaman keşif zaptına hangi soruların cevaplandırılmasının istenildiği değil, keşif mahalline gidildiği, dava konusu yerin görüldüğü ve dosyanın bilirkişiye verildiği yazılıyor. Keşiften sonra bilirkişi dosyayı alıp inceleyerek kendisine sorulan sorunun ne olabileceğini bulmaya çalışıyor. Deneyimlerine ve o güne kadar edindiği bilgilere göre

tahmin yürüterek raporunu yazıyor. Eğer tahmini doğru çıkarsa amaca uygun bir rapor yazılmış oluyor. Ama tahmin doğru olmazsa bilirkişinin ek rapor yazması gerekiyor. Hatta bazen rapor, cevabı istenilenden çok farklı sorulara yanıt verdiği başka alanlara kaydığı için yeni bir heyet görevlendirilmektedir. Bu durum hem davanın uzamasına hem de gereğinden fazla emek ve zamanın harcanmasına yol açmakta, hâkimlerin yükleri azalmamaktadır.

Raporun yazılması için uygun bir sürenin verilmesi de gerekiyor. Ama keşif zabıtlarına hep 15 gün yazılıyor. Çoğu zaman istenilen raporun niteliği dikkate alınmadan 1 ayda yazılması zor olan raporlara bile 15 gün süre veriliyor. Dosyanın içeriğine ve cevabı istenilen sorunun kapsamına bakılarak uygun bir sürenin yazılması çok yararlı olacaktır.

6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 12. maddesinde: "Sermaye Piyasası Kuruluna kayıtlı olarak faaliyet gösteren lisanslı değerlendirme kuruluşlarının isim ve adreslerini belirten listeler, her yıl ocak ayı içinde, ikinci fıkradaki mahkemelere bildirilmek üzere Sermaye Piyasası Kurulunca valiliklere gönderilir. Yeterli sayıda değerlendirme uzmanı bulunan yerlerde, 10 uncu maddede öngörülen değer tespitleri, bilirkişi sıfatıyla öncelikle Sermaye Piyasası Kurulundan lisanslı değerlendirme uzmanlarına, taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış olan uzmanlara yaptırılır." hükmü yer almaktadır. Yine aynı yasanın 16. maddesinde: "Bu Kanun kapsamında açılacak kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda görev alacak bilirkişiler, 28.7.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi olarak faaliyet gösteren değerlendirme uzmanları arasından seçilir. Bu uzmanlar, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından oluşturulan değerlendirme standartlarını esas alarak raporlarını düzenler." denildiğinden, hâkimler bu arkadaşları artık kamulaştırma ile ilgili tüm davalarında da görevlendiriyorlar. Bunun iki ayrı sakıncasıyla karşılaşılıyor.

1) Gayrimenkul Değerleme Uzmanları 4 yıl yüksek öğrenim görülen herhangi bir bölümden mezun olabiliyorlar. Bir mali müşavir, bir eczacı ya da bir tıp görevlisi mahkemeye Gayrimenkul Değerlendirme Uzmanı olarak geliyor ve genellikle bu tür davalarda görev üstlenmemeye yani "siz yazın biz imzalayalım" demeye eğilimli oluyorlar. Zaten onlardan rapor yazmaları da beklenmiyor ama yasa gereği heyette bulunduruluyorlar.

2) Bir diğer sorun da Gayrimenkul Değerlendirme Uzmanlarının değerlendirme yöntemleri ile kullandıkları veriler Kamulaştırma Yasasının 11. ve 12. maddelerinde açıklanan değerlendirme şekline çok farklı. Kamulaştırma yasasında tariflenen, Yargıtay 5. ve 18. Hukuk Dairelerinin aradığı taşınmazların, değerlendirme tarihinden önceki özel amacı olmayan emsal satışlarıyla mukayese edilmesi, binaların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

tarafından her yıl yayınlanan Yapı Yaklaşık Maliyetleri dikkate alınarak hesaplanması yerine gayrimenkul satış ilanları ve güncel verilere göre değerlendirme yapmaktadırlar. Bu mühendis veya mimar olan Gayrimenkul Değerlendirme Uzmanlarının da dikkat etmesi gereken bir konudur. Genellikle gayrimenkul değerlendirme uzmanı arkadaşlar, TMMOB üyesi olsalar da Kamulaştırma Bilirkişiliği Eğitimi almamışlarsa nasıl rapor yazacaklarını bilemiyorlar. Sonuç olarak “Bu alanda rapor yazmayı bilen arkadaşlar yazsınlar, biz imzalarız.” diyorlar.

Uygulamaya İlişkin Sorunlar

Mevzuatla ilgili sorunlar dışında uygulamada karşılaştığımız sorunlar da var. Bilirkişiler adliye de çeşitli sorunlarla karşılaşılıyorlar.

Keşif günü ve zamanı bilirkişiye bir hafta önce bildirilmeli ki, bilirkişi keşfe çıkmadan önce dosyayı inceleyebilsin, tekemmül edip etmediğini görebilirsin. Çünkü bir zaman zaman tekemmül etmemiş dosyalarla keşfe çağrıldığımız oluyor. Evrakın eksik olması raporun yazılmasını geciktiriyor, işin uzamasına yol açıyor. Bilirkişi eğer dosyayı incelemeyen keşfe gitmişse ancak rapor yazmak için dosyayı eline aldığı anda eksiklikleri görüyor. Ondan sonra bir dilekçe yazıp mahkemeye bildiriyor. Mahkemede o dilekçe işleme konularak, ilgili yerlere yazı yazılıyor, gerekli belgeler isteniyor, dolayısıyla rapor gecikmiş oluyor, iş sürüncemede kalıyor.

Keşif yeri incelemesinin ne kadar süreceğini de doğru tayin etmek lazım. Bazen öyle dosyalar oluyor ki bilirkişinin gidip günlerce bir şantiyede çalışması, ölçü alması, ondan sonra da piyasa araştırmaları yaparak keşif mahallinde yaptığı çalışmalarını değerlendirmesi ve raporunu yazması gerekiyor. Bu tür davalarda hâkimin dosyanın içeriğine uygun süreyi tayin etmesi ya da keşif sırasında bilirkişiye ne kadar süre istediğini sorması uygun olacaktır. Bu bazı özel konularda karşılaşılan durum olup, bir kamulaştırma davasında dosya da tekemmül etmişse böyle bir şey söz konusu değildir.

Bilirkişilerin adres ve telefon numaralarının avukatlara verilmemesi, eğer rapor yazılmadan önce dosyaya konulmak istenilen bir evrak varsa, kalem aracılığıyla iletilmesi gerekir. Genellikle kalemde çalışanlarla arası iyi olan avukatların alma ve arama şansları olabiliyor. Bu nedenle bilirkişilere ait bilgiler kolay ulaşır olmamalıdır.

İçinde rapor bulunan dosyanın tesliminde imzalar eksik dahi olsa bir işlem yapılmalı. Sorumlu bir kişiye imza karşılığında teslim edilmelidir. Bu tür dosyaların konulduğu bir emanet dosyalar dolabı olmalıdır. Her ne kadar kabul görmüyorsa bile eksik imzalı raporlar, bir imza karşılığında alınarak o emanet dolabında bekletilmeli, imzaları tamamlandığı zaman taranarak işleme sokulmalıdır. Çünkü günümüzde bilirkişi heyetinin üyeleri artık

yasada belirtildiği gibi toplanarak raporu birlikte yazamıyorlar. Dolayısıyla raporlar, imzaları tamamlanarak teslim edilemiyor. Hatta bazı mahkemeler imzası eksik raporu almıyor, bilirkişiler adliye koridorlarında eksik imzaları tamamlayabilmek için saatlerce arkadaşlarını bekliyorlar. Bazıları mahkemelerin kaleminde de alınıp bir kenara atılıyor. Dosyanın sorumluluğu büyük olduğundan, bir süre için bile kaybolması, büyük sıkıntılara ve telaşa sebep oluyor. Dosya yok olmuyor, bulunuyor ama bulunana kadar hem kalemdekiler hem bilirkişiler çok sıkıntı çekiyorlar.

Bilirkişilerin Seçimi, Nitelik ve Sayısının Belirlenmesi

Bilirkişilerin seçilmesi ve listelerin düzenlenmesi çok önemli. Şu anda biliyorsunuz hukuk ve ceza mahkemelerinin bilirkişilerini İl Adalet Komisyonları seçiyor, bildiğim kadarıyla şu anda bilirkişi sayısında da bir sınırlama yok. Bilirkişilik için başvuruların uzmanlık alanları yeterince belirlenmeden seçimler yapılıyor. Aslında tabii ki İl Adalet Komisyonundakiler herkesin uzmanlık alanını bilemezler bilmeleri de mümkün değildir. Ancak bu uzmanlık alanları konusunda Odaların ya da bilirkişilik yapmak isteyen kişilerin, kendi meslek kuruluşlarının uzmanlık alanlarını belirlemeleri ve listelerini oluşturmaları ve hangi üyelerinin hangi konuda uzman olduklarını belirtmelerinde yarar var. Yani bilirkişileri hangi kurum seçerse seçsin, onların mesleklerini icra edebilmek için üye oldukları dernek birlik, oda gibi kuruluşlardan bilgi alarak uzmanlık dallarını belirlemesinde yarar vardır. Bu şekilde hazırlanan bilirkişi listeleri hâkimlere de bilirkişi seçiminde ışık tutacaktır.

Bilirkişilerin Eğitimi

Eğitim konusu çok önemli ve çok yönlü bir konu. TMMOB'ne bağlı Odalarda eğitim yapılıyor fakat, her odada farklı bazlarda eğitim yapılıyor. Bazı Odalarda yalnız kamulaştırma konulu eğitim yapılıyor, bazılarında farklı konularda da eğitim yapılıyor. TMMOB'ne bağlı meslek Odalarında yapılan eğitimlerin süreleri farklı, ücretleri farklı, veriliş şekilleri farklı. Bunların TMMOB'nin yapacağı düzenleme ile bir standarda oturtulması gerekiyor. Tabii farklı ihtisas Odalarının çalışma alanlarının farklı özelliklerini dikkate alan bir eğitim sistemi oluşturulmalı, eğitimler hukuki genel bilgileri de içermelidir. Yani hangi konularda kaç saat eğitim verileceğini, belki mesleki uzmanlıkta hangi alanda hizmet vereceğine Odalar kendileri tayin edebilir ama bilirkişilikle ilgili genel bilgilerin mutlaka bir standarda oturtulması gerekiyor.

Bilirkişilere yönelik eğitim programları düzenlenirken, bilirkişilerin hukuki açıdan eğitilmesi konusunda Adalet Bakanlığı'ndan destek alınabilir. Bu destek çeşitli şekillerde sağlanabilir. TMMOB

bünyesi içindeki eğitimcilere Bakanlık tarafından hukuki eğitim verilerek bir nosyon kazandırılabilir veya eğitimlerde kullanılmak üzere bir metin

verilebilir. Yani bilirkişilere hukukun temel ilkelerini içinde barındıran, bir bakış açısının kazandırılması yönünde ortak çalışmalar yapılabilir.

İl Adalet Komisyonları hukuk ve ceza bilirkişileri listelerini oluştururken, bilirkişilik eğitimi almayan kişileri de seçmektedirler. Başvuru sırasında ne meslek odasından alınan sertifika ne de diğer belgeler istenilmiyor, sadece bitirdiği okulun diplomasını dilekçesine ekleyen bilirkişi olabiliyor. Ceza ve hukuk mahkemelerinde bilirkişi olarak görev alabiliyor. Mesleği dışında uzmanlık alanı bilinmeyen bilirkişiler, kendi uzmanlık alanları içinde olmayan konularda da görevlendiriliyor ve rapor yazıyorlar. Aslında bu etik olarak da uygun değil. Eğer bir konuda bir kişi uzman değilse bunu hâkime söylemeli ve görevden çekilmelidir. TMMOB'nin üyelerine etik alana ilişkin bazı uyarılarda bulunmalı, etiğin önemini vurgulamalı, diğer çalışma alanlarında olduğu gibi bilirkişilikte de bağlı kalınması gereken etik kurallar bulunduğu konusunda üyelerini bilgilendirmelidir. Ayrıca raporların formatı açısından, içeriği açısından konunun teknik kısmıyla hukuki kısmının bağdaştırılmasına yönelik bir eğitimin de verilmesi gerekiyor. Bu yüzden eğitim çok önemli. Eğitimi Odalar ve diğer meslek kuruluşlarının vermesinde ve Adalet Bakanlığı'ndan da bu konuda destek alınmasında yarar var. Mühendis ve mimarlar kendi meslek Odaları yoluyla da bilirkişiliğe başvurabilmeli, bireysel başvuru yapmaları halinde ise mutlaka Odalarından eğitim aldıklarına dair bir belge aranmalıdır.

Kanun tasarısında bazı özel kuruluşların da eğitim yapabileceğine dair bir madde yer alıyor ki bu bize sakıncalı göründü. Biliyorsunuz iş güvenliği alanında böyle bir çalışma yapıldı, yapı denetimi alanında böyle bir çalışma yapıldı. Her ikisinde de sonuç gördüğümüz kadarıyla başarısız oldu. Bilirkişilik alanında eğitimi özel kurum ve kuruluşlara daha açık bir deyimle dersanelere bırakmamak, meslek kuruluşları ya da bakanlık veya hukuk kurumları tarafından yapılmasını sağlamak gerektiğini düşünüyoruz. Bilirkişilik biliyorsunuz meslek olarak kabul edilmiyor, mesleki bilgi ve birikimlerin, teknik alandaki kuralların hukuk alanında da kullanılması şeklinde bir çalışma oluyor.

TMMOB'nin yıllar önce hazırlanmış olan Bilirkişilik Yönetmeliğini değiştirerek bu günün şartlarına uygun hale getirmesi, bağlı Odaların da ona ayak uydurması gerekiyor. Günün şartlarını dikkate alarak yasaların ve mesleki uzmanlığın gelişmesine göre bunları yeniden değerlendirmek, sınavları, verilecek bilgileri yeniden düzenlemek gerekiyor. Bu yönetmelikte eğitimin içeriği genel konular, meslek ilkeleri, ilgili yasa ve yönetmelikler, meslek örgütleri yönetmelikleri, teknik yönetmelikler, mesleki konular Odalara göre farklı olacak şekilde, yıl içinde tekrarlama ve yenileme eğitimleri, rapor formatı gibi konular yer almalı. TMMOB önderliğinde

tüm kurumlar eğitimci eğitim konusunda çalışma yapmalı. Eğitimci de mutlaka eğitilmeli, son yıllarda yasa ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikleri yansıtabilecek şekilde kendilerini geliştirmelidirler.

TMMOB bilirkişilere yardımcı olacak teknik bilgileri, rapor örneklerini, yasa ve yönetmelik değişikliklerini web sayfalarına koymalıdır. Meslek ilkelerine uymayan kötü niyetli raporları için, ilgili meslek Odalarının onur kurulları vasıtasıyla gerekli işlem yapılmalıdır. Her alanda olduğu gibi mesleki kurallara ters düşen, etik kurallara uymayan, objektif olmayan raporların Odalara bildirilmesi, bu raporları yazan ve imzalayan kişilerin Odalarınca cezalandırılması sağlanmalıdır. Tüm bu çabalara karşın eksik kalan eğitimler olacağı için mahkemeler usulü gibi konularda TMMOB desteğiyle pratik eğitimler, çalışmalar yapılmalı. En çok yapılan hatalar ve bilirkişilerin mahkemelerdeki sorunları konularında bilgi alınmalıdır. Özellikle teknik elemanların raporlarından şikâyetler teknik elemanların bağlı olduğu Odalara bildirilirse belki bu olayların önlenmesine yönelik bir adım atılmış olacaktır. Tüm konularına ilişkin ayrıntılı bilgilerin tartışılacağı. Tüm tarafların katılacağı adalet bakanlığı, meslek Odaları vs. toplantılar yapılmalı, sorunlar gündemde tutulmalıdır. Uzmanlık alanlarını belirlemek meslek örgütlerinin işidir demiştik. Buna ilişkin kriterleri vermek bilirkişileri seçmek yine meslek örgütlerine ait olmalıdır. Buna ilişkin TMMOB çalışma grubu ciddi bir çalışma yürütmektedir. Az önce Mustafa Bey de bu çalışma sonucu ortaya çıkan tablodan örnekler gösterdi. Uzmanlık alanlarını belirlemek için yapılan bu çalışma sona erdiğinde, önemli bir soruna çözüm bulunmuş olacaktır.

Bilirkişilerin Adliyede Karşılaştıkları Sorunlar

Bütün adliyelerde baroların çalışma ve dinlenme şartları bulunmaktadır. Bilirkişilerin bekleme Odaları bile yoktur. Keşfe gitmek için mahkeme koridorlarında saatlerce beklemektedirler. Bilindiği gibi bilirkişi kurulu birden fazla kişiden oluşmaktadır. Kurul üyeleri birlikte bir çalışma yürütmek zorundadırlar. Ancak birlikte oturup dosya inceleyebilecekleri, çıktı alabilecekleri bir mahalleri yoktur. Şu anda raporu bir kişi yazmakta diğerleri altına imza atmaktadır. Hatta bazen aynı heyetteki kişilerin birbirlerini tanıma şansı bile olmamaktadır. Bilirkişiler raporlarındaki küçük bir değişiklik için dahi evlerine, iş yerlerine gitmek zorunda kalmaktadırlar. Bilirkişilerin bu tip ihtiyaçlarını karşılamak için içinde bilgisayar ve yazıcı bulunan bekleme-çalışma odası niteliğinde mahaller oluşturulmalıdır. Örneğin keşif saati orada beklenmelidir.

Adliyeye giriş çıkışlarını kolaylaştırıcı bir kart verilmelidir. Bilirkişilerin Adliye binalarına avukatların ya da personelin girdiği kapıdan girme şansı dahi olmuyor. Özellikle sabah saatlerinde yapılacak bir keşfe çağrılan bilirkişiler, duruşmaya gelenlerin de girdiği uzun kuyruklara girerek giriş için sıra

beklemek durumunda kalıyorlar. Hatta son günlerde Anadolu Adliyesi'nde bütün koridorlara kapılar takıldı. Elektronik olan bu kapılardan girmesi gereken bilirkişi güvenlik görevlisini çağırarak kapıyı kartla açtırıyor, giriyor. Koridordan çıkabilmek için kapıyı vuruyor ve güvenlik görevlisinin gelip kartla kapıyı açmasını bekliyor, çıkıyor. Bunun güvenlik sorunu ile ilgili olduğunu söylüyorlar ama, bilirkişiler kaleminden bir dosya alıp çıkmak için 2 defa güvenlik görevlisini çağırarak zorunda kalıyorlar.

Bilirkişilerin Sicillerinin Tutulması

Bu işlemin bilirkişilerin üyesi olduğu meslek Odaları tarafından yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü maalesef bilirkişilerin hepsi gerektiği gibi bilirkişilik yapan kişiler değil. Kimi uzman olmadıkları konuda rapor yazıyor, kimi hiç rapor yazmıyor sadece yazılanlara imza atıyor, kimisi de objektif olmayan, teknik bilgiye dayanmayan, etik kurallara uymayan raporlar yazıyor. Raporların bir örneğinin Odalara verilmesi ve sicillerin tutulmasının bunu bir nebze de olsa önleyeceğine inanıyoruz.

Meslek Odaları bilirkişileri belli periyotlarla toplantılara çağırarak çalışma koşulları ve sorunları hakkında bilgi almalı, onlara gerekli desteği vermelidir. Hatta toplantılara katılan bilirkişiler aralarında iletişim kurulmasına yardımcı olunmalı, iletişim ağı üzerinden bilgi akışı sağlanmalıdır. Şikayet edilen bilirkişiler odaya çağırılmalı, şikayet konusu hakkında bilgi alınmalı, gerekirse onur kuruluna da gönderilmelidir.

Yeni bilirkişi listeleri düzenlenirken tutulan siciller ve verilen eğitimdeki performanslar incelenerek seçim yapılmalıdır. Bilirkişilik için başvuranların, yeni düzenlenen bilirkişi listesinde yer almaları için kendi isteklerinin dışında listeden çıkarılmış olmamalarının yeterli değil, gerekli şart olmalı, bilirkişilik için yapılan başvurular, Oda tarafından tutulan sicil ve eğitim performansı dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Meslek Odaları, mesleki gelişimi arttıracak eğitimler düzelterek, üyelerine serfıtika vermek suretiyle yeni uzmanlık alanı açma amacına yönelik çalışmalar yapmalıdır. Uzmanlık alanları her zaman geliştirilebilir arttırılabilir olmalıdır. Meslek Odaları bilirkişilik eğitimde hukuki uzmanlık konusunda Adalet Bakanlığıyla koordineli bir çalışma yürütmelidir.

Dosya Sayısının Sınırlanması

Bildiğiniz gibi bazı bilirkişiler binlerce dosya alırken bazıları 3-5 dosya alıyor. Hatta öyle arkadaşlar görüyorum ki "ben geçen yıl bilirkişiydim, hiç çağırılmadım" diyor. Hiç çağırılmayan bilirkişinin iyi mi kötü mü rapor yazacağını kimse bilemiyor. Mutlaka bir şans tanınması bir rapor yazması gerek. Ayrıca bilirkişiler uzun süre rapor yazmayınca öğrendiklerini unutuyorlar. Onun için dosya sayısına sınırlama getirilmesi sonucunda herkese rapor yazma imkânı tanınacaktır. Onun için şöyle bir hesap yapılabilir. Bilirkişilik bir meslek değil ek bir iş olduğundan, dosya inceleme rapor yazma işi genelde mesai saati dışında yapılacaktır. Örneğin inşaat sektöründe mesai saatinde bu işin yapılması mümkün değildir.

Buradan hareketle bir hesap yaparsak bir kişi günlük işleri dışında her akşam bir dosyayı inceleyebileceğini (seri davalar hariç) kabul edelim. Bir senenin 365 gün olduğunu ve bilirkişinin haftada 1 gün çalışmadığını düşünürsek : $365 - 52 = 313$ gün kalır, senenin 1 ayında tatil yaparsa : $313 - 26 = 287$ gün kalır, senede 10 gün bayram tatili olursa: $287 - 10 = 277$ gün kalır çalışabileceği. Bazı dosyaların 1 günde bitmeyecek kadar karışık olduğunu düşünerek, bu sayıdan % 20 düşersek : $277 \times 0,80 = 221,6$

bulunur ki, bu da akşamları mesai saatleri dışında rapor yazan bir kişinin ancak bir yılda yazabileceği dosya sayısının 220- 225 olacağını gösteren bir yaklaşık hesaptır. Hadi 225-300 dosya yazabileceğini kabul edelim ama binlerce dosya yazmak hiçbir bilirkişi için mümkün değildir.

Bilirkişilerin Ücret Konusu

Bilirkişilik, geliri nedeniyle yani geçinmek amacıyla yapılan bir iş değildir, meslek de değildir. Ama verilen emek vardır, harcanan zaman vardır, belli bir bilgi birikimi kullanılarak rapor yazılır. Dolayısıyla bunların karşılığı olabilecek tatmin edici bir ücretin de olması gerekir. Ücretler hukuk muhakemelerinde keşif yapılmadan önce yatırıldığı için alınmasında sorun olmuyor. Bazen miktarında sorun olabiliyor ama ceza mahkemelerinde ise öyle değil. Ceza mahkemelerinde raporla birlikte IBAN numarası veriliyor, aylar sonra hatırlanırsa, verdiğiniz numara kaybolmamışsa hesaba para yatırılır. Aradan o kadar çok zaman geçmiştir ki, bu para nereden geldi diye düşünürsünüz.

Asliye Hukuk Mahkemelerinde ek ücret almak çok zor. Uzun süre çalıştığınız bir dosya için ek ücret talep ettiğiniz zaman hâkimler genellikle bir ek ücret tayin ediyorlar fakat alması çok zor oluyor. Ek ücret talep edince sonraki duruşmayı takip etmek gerekiyor. Duruşmada ek ücret kararı çıkarsa, bir sonraki duruşmadan önce yatırılacağı düşünüülerek bekleniyor. Bir sonraki duruşmadan önce veya sonra yatırılmazsa takip edilemiyor. Çoğu zaman ek ücret talebini hâkim kabul ettiği halde, yatırılmıyor, talepten sonra en fazla 2 duruşma izlenebiliyor, ondan sonra da zaten takip edilemiyor. Dava ek ücret ödenmeden karara çıkıyor. Bu konuya bir çözüm getirilebilirse (ek ücrete ilişkin karar yerine getirilmeden kararın yazılmaması gib) gelirse çok iyi olacaktır.

Diğer Sorunlar:

Bu gün yapılan atölye çalışmasına katılan arkadaşlarımızdan gelen talepler şöyle sıralanabilir. 1- Bilirkişiler UYAP'tan yararlanmalı. UYAP'ta zaten dosyalar var. Bilirkişi görevlendirildiği

dosyayı UYAP'tan inceleyebilmeli, dosyadaki evrakı UYAP'tan görebilmeli ve ona göre de raporunu yazabilmeli. Şu anda UYAP'a bilirkişilerin girme imkânı var ama bu çok kısıtlı. İmkânlar biraz daha arttırılabilirse hem bilirkişiler çuvallar dolusu dosyayı veya 5-10 tane kalın klasörü taşımak, götürmek,

getirmek gibi zahmetten kurtulur hem de evraklar yıpranmaz. Dosyaya UYAP'tan ulaşılabilir, içindeki evrak incelenebilirse hem rapor yazarken yararlanılır hem ek rapor gerektiğinde tekrar dosyayı almak, vermek işleri ortadan kalkar. Heyetteki diğer bilirkişi arkadaşlara da UYAP kanalıyla ulaşılabilirse, rapor herkesin görüşü alınarak birlikte yazılabilir.

2- Keşif sırasında heyetin tamamının çalışması dikkate alınmalı, her bilirkişi için yeterli zaman verilmeli. Bazen inşaat bilirkişisi binaya bakıyor, notlarını alıp fotoğraflarını çekiyor işini bitiriyor ama ziraat mühendisinin bir takım bitkileri sayması, ölçmesi, tespit etmesi gerekiyorsa keşif süresi uzatılmalı.

3- Keşif için uzak ilçelere gidildiği zaman yol ücretinin dikkate alınması, hele ikinci defa gidilmesi gerekiyorsa yol ücretinin de bilirkişi ücretine eklenerek ödenmeli.

4- Adliyelerde bir TMMOB görevlisi bulunmalı, hem oradaki bilirkişilere hem de eğer gerek duyarlarsa hâkimlerin hangi uzmanlık dalından teknik bilirkişi seçecekleri konusunda onlara yardımcı olmalı.

5- Ön rapor ve uzman raporu ayrılmalı. Ön rapor istenilen konularda listedeki herhangi bir teknik bilirkişi çağrılabilir ama uzman raporu gerektiği zaman Odalardan bilgi alınarak uzman bilirkişi seçilmelidir. Bilirkişiler uzman olmadıkları alanda rapor yazmamalı, çekilmelidir.

6- Bir ilin listesindeki bilirkişiler yeterli olmadığı zaman Devlet Kurumlarında çalışanlar çağrılmamalı, başka bir ilin listesindeki bilirkişiler çağrılmalıdır. Devlet kurumlarında çalışan, bilirkişilik yapmamış, hiç rapor yazmamış, belki de bilirkişilik yapabilecek nitelikte olmayan kişilerin çağırılması yerine başka bir ilden bilirkişi çağrılmalıdır.

7- Teknik bilirkişiler TMMOB üyesi olmalı, olmayanlar çağırılmamalıdır. Çünkü TMMOB üyesi olmayan teknik bilirkişilerin uzmanlık konuları, eğitim alıp almadıkları bilinmiyor, sicil numarasına erişilemiyor, mesleki cezası olup olmadığı konusunda bilgi alınamıyor.

8- Bilirkişilik eğitiminin mesleki kısmını her bilirkişinin kendi odası, genel kısmını da TMMOB vermelidir. Raporların bir suretinin de odaya verilmesi hem bir işlem yapılması gerektiğinde ulaşılabilmesi açısından hem de benzer rapor yazacak arkadaşların yararlanması açısından yararlı olacaktır.

9- Şu anda bilirkişilik için 3 yıllık deneyim yeterli ama yasa tasarısında 5 yıl öneriliyor. Uzman bilirkişilik için bunun 10 yıla çıkartılması uygun olacaktır.

10- Çalışmaya katılan tüm arkadaşlar UYAP'ın bilirkişiler tarafından etkin bir biçimde kullanılmasının çok yararlı olacağı kanaatindedirler.

Çok teşekkür ederim sabırla dinlediğiniz için.

4. OTURUM:

KOLAYLAŞTIRICI: Ali Fahri Özten (TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi)

KAMULAŞTIRMA VE KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA BİLİRKİŞİLİK

Ali Fahri Özten: Evet değerli katılımcılar. TMMOB 1. Bilirkişilik Çalıştayı'nın 4. Oturumu'nu başlatıyoruz. Bir önceki oturumun uzaması nedeniyle, biraz zaman kaydı ama genelde sizlerde biliyorsunuz ki bu tür Çalıştaylarda ya da etkinliklerde, sempozyumlarda süre biraz kayar o nedenle bizleri anlayışla karşılayacağınızı düşünüyorum şimdiden de teşekkür ediyorum. Bu anlayışımızdan ötürü.

Bu oturumda Kamulaştırma Ve Kentsel Dönüşüm Alanlarında Bilirkişi Konusunu değerlendireceğiz. 3 arkadaşımız var. Bu sürece katılacak. Öncelikle TMMOB Yönetim Kurulu olarak sabahleyin Sayın Başkanımız da söyledi Bilirkişi Çalışma Grubuna özenli çalışmalarından dolayı bizde kendilerine teşekkür ediyoruz, kendilerini kutluyoruz. Yoğun bir çalışma yaptılar atölye çalışmaları yaptılar ve onları bizlerle burada paylaşıyorlar ve tam da Çalıştayın denk geldiği süreler baktığımızda şu an gündemde olan Bilirkişi Kanun Tasarı Taslağı konuşuluyor.

Hatırlarsanız 2000'li yıllarda yine bilirkişilikle ilgili bir Kanun Taslağı gelmişti gündeme ve TMMOB o dönem oluşturduğu görüşleriyle bilirkişiliğin bir meslek olamayacağını yine bilirkişilikle ilgili özellikle bağımsız yapısına herhangi bir olumsuz yapı taşıyacak unsurların olmaması gerektiğini ve bunun meslek Odaları tarafından yürütülmesi gerektiğini o dönem siyasal iktidara sunulmuştu. Ama bizler biliyoruz ki özellikle 1980'lerden bu yana Türkiye'de uygulanan ekonomik politikalarla nasıl bir dönüşümün yaşandığını, yapısal dönüşümlerin nasıl ilerlediğini biliyoruz.

Tabii ki bunlar birçok meslek alanımızla ilgili bize yansıma süreçlerinde TMMOB o günden bu güne bunu çok iyi değerlendirip oluşturduğu Bilim Ve Teknik Raporlarla bunu kamuyla ve üyeleriyle paylaşarak daha yaşabilir bir Türkiye, daha özgür bir Türkiye, daha demokratik bir Türkiye için ve bugün 450 000 üyesiyle bu mücadelesini sürdürüyor. Bunu hep birlikte yapıyoruz ve yapmakta durumundayız. Çünkü bu ülkenin aydın insanları olarak, bu ülkenin üniversitelerinde okuyup meslek sahibi olmuş insanları olarak bu ülkeye borcumuz var. Bu ülkenin daha demokrasiye inanmış ülke ve kurumlarıyla bir yaşamın yaratılması için. TMMOB bu mücadelesini özellikle 1979'dan bu yana açılıştan itibaren Lemhan Hanım söyledi 79'da Teoman Bey'in sözüdür "Bilimi ve tekniği küresel sermayenin ya da emperyalizmin değil emekçi halkın hizmetine sunmakta inanç ve kararlılıkla TMMOB çalışmalarını sürdürüyor". Hatırlayın çok özetle bunu Bilirkişi Kanun Tasarısıyla bağlayacağım. 2000'li yıllarda ve

90'lı yılların sonlarına doğru inanılmaz bir yapısal dönüşüm yaşadı Türkiye. Günde 15 yasanın çıktığını hatırlayın. Üst kurulların kurulduğunu hatırlayın. Ve şimdi de bilirkişi yasasıyla üst kurullar ve bölge kurulları oluşturularak bu bilirkişilerin özerk bağımsız halini bozmak. TMMOB o günden bu günde meslek alanında oluşturduğu politikalarla ve son dönemlerde doğaya karşı yaratılan özelleştirme politikalarıyla nasıl ülke varlıklarının yok edildiğini biliyoruz. Ama bu yetmedi derelerle, yaylalarla, meralarla, ormanlarla kentsel alana dönük inanılmaz bir dönüşüm var. Odalarımızın açtığı davalarla bu uygulamaların planların iptal edilmesiyle artık TMMOB'ne itibarsızlaştırma, yetkisizleştirme, etkisizleştirme ve TMMOB'nin yasasının da değiştirilerek bu duruşun yok edilmesi konusunda çalışmaların olduğunu geçen dönem yaşadık ve bu süreç hala devam ediyor. Ama TMMOB 1970'lerdeki 54'den bu yana aldığı bayrağı taşımaya devam edecek.

Bunu söylemek gerekiyor. Bu ülkenin 500 000'e yakın mühendis, mimarı da her alanda olduğu gibi tabii ki de yargının hemen hemen yardımcısı konumunda olan bilirkişi konusunda da doğruları söylemeye devam edecek. Bundan önceki hem sabah bölümünde hem bir önceki oturumda arkadaşlar bilgileri hem atölyeden gelen bilgileri de sizlerle çok güzel paylaştılar, ama zaman çok dar. Mutlaka sonuç bildirgesinde bunlar yer alacaktır ve bundan sonrada devam edecektir süreç.

Şunu söylemek gerekiyor eğer mühendis, mimar, şehir plancıları, bu ülkede bilirkişi konusunu bağımsız ve özerk bir şekilde yürüteceklerse; bunu bir meslek alanı olarak değil, bir kazanç alanı olarak değil, bunu bir gelir kaynağı olarak değil, her yönüyle toplumda refahı sağlayabilecek özgüveni, güveni sağlayabilecek, doğru bilgiyle bilimsel çalışmalarla, teknik çalışmalarla doğruyu söyleyebilecek, çünkü TMMOB'nin bir sözü vardır "TMMOB her koşulda her yerde doğruları söyledi, söyler, söylemeye de devam eder, yeri geldiğinde de kral çıplak der" bu nedenle bu çalışmayı bu konuma getiren arkadaşlara da teşekkür ediyorum. Ve ilk sözü aramızda değerli bir konuşumuz var. Yargı gözüyle kamulaştırma hukuk ve dava, kentsel dönüşüm alanındaki bilirkişilik. Yargıtay 5. Dairesi. Ben sözü size bırakıyorum.

YARGI GÖZÜYLE KAMULAŞTIRMA / HUKUKİ DAVA / KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA BİLİRKİŞİLİK

Emel Karabağ (Yargıtay 5. Hukuk Dairesi)

Emel Karabağ: Öncelikle hepinize merhaba diyorum. Ben Yargıtay 5. Dairesinde 12 yıldır Tetkik Hakimi olarak görev yapıyorum. Ali Bey'in de dediği gibi "Yargı Gözüyle Kamulaştırma Davalarında Bilirkişilik" kavramıyla ilgili size bilgi vereceğim. Bilirkişilik, kamulaştırma bilirkişiliği diyince

kamulaştırma ve bilirkişilik davalarını bir arada düşünmemiz gerekiyor. Benden önceki oturumda değerli meslektaşım bilirkişi kavramıyla ilgili çok geniş ve yeterli bir açıklama yaptı o yüzden genel bilirkişilik konusuna çok değinmeyeceğim.

Kamulaştırma nedir? Bilirkişi nedir? Kamulaştırma bilirkişisi nedir ona değineceğim. Hepimizin bildiği gibi bir davada çözümü hakim tarafından özel ve teknik bilgi gerektiren hallerde bir görüşüne başvurulmuş kişiye bilirkişi diyoruz.

Kamulaştırma bilirkişiliği nedir? Kamulaştırma bilirkişiliği konusunu tanımlayabilmek için kısaca kamulaştırma kavramına değinmek gerekiyor. Hepimizin bildiği gibi T.C. kuruluşundan itibaren gerek 1924 - gerek 1961- gerekse 1982 Anayasalarına Mülkiyet Hakkı, Temel İnsan Haklarından birisi olarak tanımlanmıştır. Halen yürürlükte bulunan 1982 Anayasanın 35. Maddesinde “mülkiyet hakkı” temel bir kişi hakkı olarak tanımlanmış ve bu hakkın ancak ve ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilmiştir. İşte kamulaştırma kavramı özü itibarıyla bir mülkiyet hakkı sınırlamasıdır. Devletin kamu hizmetlerini yerine getirebilmek adına kamu hizmet ve tesislerinin yapmak amacıyla bedelini peşin ve nakit ödemek suretiyle malikinden rızası olmaksızın satın alması işlerine kamulaştırma deniyor.

Bir mülkiyet hakkı kısıtlaması olarak kamulaştırma kavramı Anayasanın 46. Maddesinde tanımlanmıştır. 46. Maddede tanımlanan kamulaştırma kavramı halen yürürlükte bulunan 4650 sayılı yasa ile değişik 2942 numaralı Kamulaştırma Kanunu ile özel olarak düzenlenmiş bir kavramdır.

Şimdi bilirkişilik dedik tekrar kamulaştırmadan bilirkişiliğine döneceğim. Bilirkişilik Hukuk Muhakemeleri Kanuna göre hakimin özel ve teknik bilgisi dışında başvurduğu kişiler olurken, kamulaştırma bilirkişiliği kamulaştırma kanununun 15. Maddesi uyarınca yasa ile hakimin huzurunda olarak başvurusu gerektiği bir bilirkişilik türüdür. Bir kamulaştırma davası açıldığında hakim kamulaştırma kanununun 15. Maddesi uyarınca değerlendirmeyi yapmak üzere mecburen bilirkişiye başvurmak zorundadır. Bu anlamda kamulaştırma bilirkişiliği yasa ile düzenlenmiş zorunlu bilirkişilik hallerinden birisidir. Kamulaştırma bilirkişiliğinin usul ve esasları Kamulaştırma Kanununun 15. Maddesinde son derece açık yazılmış ayrıca kamulaştırma bilirkişiliğiyle ilgili usul ve esaslarda Kamulaştırma Davalarında Bilirkişilik Yapacak Olanların Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte de son derece detaylı olarak düzenlenmiştir. Daha önce de konuşulduğu için bu yasada ne yazıyor? Yönetmelikte ne yazıyor? Vaktin darlığını da dikkate alarak tek tek bunları saymayacağım. Ama kamulaştırma davalarında bilirkişilik yapacak olan kişilerin öncelikle yönetmeliğe göre:

- T.C. vatandaşı olması,
 - T.C.K'nın 276.maddesinde gerçeğe aykırı bilirkişilik yapmak suçundan mahkumiyet almaması,
 - 1 yıldan fazla cezayı gerektiren suçlardan mahkum olmaması,
 - Devlet aleyhine işlenen suçlardan dolayı takibata uğramaması,
 - Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olması,
 - O faaliyet alanında en az 3 yıl çalışmış olması ve yeterlilik belgesi almış olması,
- gerektiyor.

Bunları sanırım buradaki bütün mimar ve mühendis arkadaşlarımız biliyor. Kamulaştırma bilirkişisi olarak TMMOB tarafından yeterlilik belgesi alan kişiler temel olarak 3 dava türünde yasa gereği zorunlu olarak bilirkişilik yapıyor.

Birincisi kamulaştırma bedelinin arttırılması ve indirilmesi davaları. Bunlar artık istisnai davalar. Kamulaştırma Kanununda 5.5.2001 tarihinde 4650 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesi kamulaştırması yapılmış taşınmazlarla ilgili açılan davalar artık yasanın üzerinden 15 yıl geçtiği için uygulamada bizim önümüze de az geliyor.

Bedel arttırım ve bedel indirim davalarında; Kamulaştırma Kanununun halen yürürlükte bulunan 10. Maddesi uyarınca açılan bedel tespit ve tescil davalarında,

Bir de kamulaştırmatsız el atmadan kaynaklanan tazminat davalarında kamulaştırma bilirkişileri Yasayla düzenlenmiş şekilde zorunlu olarak, (zorunda derken Yargıcın başvurması anlamında) bir zorunluluktan bahsediyorum, kamulaştırma bilirkişiliği yapıyorlar.

Ben kamulaştırmatsız "El Koyma" kavramının içerisinde hani uygulamada hepimiz hukuki eli atma diyoruz. Hukuki eli atmadan kaynaklanan tazminat davalarında bilirkişi yapacakların kamulaştırma bilirkişi listesinden seçilmesi görüşündeyim.

Neden görüşündeyim dedim? Çünkü bizim hukuki el atma dediğimiz davalar ki açılımı şu " imar davalarıyla, sosyal donatı alanı olarak ayrılmış alanlar, bir de kanunlarla kullanımı kısıtlanmış alanlar" örneğin; dere mutlak koruma alanı, baraj mutlak koruma alanında bulunan taşınmazlar var. Bu taşınmazlara fiili bir el atma hali olmadığı halde kullanımının yasalarla kısıtlanması söz konusu. Hukuk sistemimizde 2010 yılına kadar kamulaştırmatsız el atma kavramı, fiili et atma kavramıyla özdeş olarak görüldü. Ve idarelerin fiilen

el atmadığı ancak kullanımı kanunlarla kısıtlanan taşınmazlarla ilgili açılan davaların reddi kararlar verildi.

Yargıtay olarak da biz bu kararları onadık. Fakat bunlar uygulamada çok büyük sıkıntı yarattığı için Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.10.2010 tarihli çok güzel bir kararı vardır. "Mülkiyet hakkının hukuki bir şekilde içinin boşaltılması nedeniyle sosyal donatı alanlarında kalan ve yasalarla kullanımı kısıtlanan taşınmazların da bedelinin hükmedileceği" benimsendi.

Biz 2010 yılında 6487 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 11 Haziran 2013 tarihine bu davalara baktık. Bu davaları da nitelik olarak Kamulaştırmasız El Atma Davaları olarak gördük. Bilirkişi seçme anlamında da kamulaştırma bilirkişi listesinden seçilerek rapor hazırlanması ilkesini benimsedik. Fakat 6487 Sayılı Yasa ile bu davalar idari yargının görev alanına dahil edildi. Benim görüşüm idari yargının alanına dahil edilmesiyle birlikte 6487 Sayılı Yasanın kamulaştırmayla ilgili geçici 6. Maddesinde bahsedilen unsur olarak hukuki el atmadan kaynaklanan ve hali hazırda idari yargıda görülen bu davalarında yine kamulaştırma bilirkişi listesinden seçilecek bilirkişi de eğer aracılığıyla gayrimenkul değerlendirmesinin yapılması gerektiği yönünde.

Şu konuda kesin bir şey söyleyemiyorum idari mahkeme ne yapıyor? Danıştay ne yapıyor? Farklı bir şey yaptıklarını düşünmüyorum. Onlar da yine kamulaştırma bilirkişisine başvuruyorlar. Dediğim gibi işte genel olarak 3 temel konuda kamulaştırma bilirkişileri, bedel arttırma ve indirmeleri onun dışında tespit ve tescil davaları ve kamulaştırmasız el atma davalarında görev yapıyorlar.

Kamulaştırma kanununun 15. Maddesinde 2 tip bilirkişilik var. Birincisi TMMOB'nin listesinden seçilecek bilirkişiler bir de Odalar listesinden seçilecek bilirkişiler. Kamulaştırma davalarında bilirkişi heyetinin 5 kişiden oluşması zorunlu. Bilirkişilerin niteliği de taşınmazın üstün vasfına göre yani arsa mı? Arazi mi? Olduğuna göre tespit ediliyor. Bilirkişilerin 3 tanesi Odalar listesinden, 2 tanesi de idare kurulu listesinden seçilmek zorunda. Şimdi bu bilirkişiler kamulaştırma davası açıldı, ondan sonra hakim demin Huriye Hanım da bahsettiği için çok tekrara girmek istemiyorum. İşte Odalar listesinde o ilde yeterli sayıda bilirkişi yoksa resmi kurumlara gidilir, resmi kurumdan temin edilemezse, en yakın ildeki Odalar listesinden bilirkişi temin edilir. Bu hususlara çok fazla girmeyeceğim. Zaten bunlar kanunda açık açık yazıyor. Burada dikkat etmemiz gereken husus kamulaştırma bilirkişilerinin benim açımdan, bir yargıç olarak, kamulaştırma bilirkişilerinin açılmış bir davadaki rolü öyle bir konu ki değerli arkadaşlar bir tarafta devletin yapmak zorunda olduğu bir kamu hizmeti öte tarafta da çok önemli bir şey kişi hakları söz konusu.

Kamulaştırma konusunda bizim dikkat etmemiz gerek en önemli husus bir kişinin aslında satmak niyetinde olmadığı bir malı devletin yetkili organları aracılığıyla kamulaştırma yapmak suretiyle bedeli peşin ve nakit ödeme suretiyle satın alması.

Evet böyle cümle gayet basit ve sıradan görünüyor ama kamulaştırma aslında bir sırf bir eşya hukuku anlamında işte kişiye ödenerek satın alınması değildir. Ben 13 yıldır bir kamulaştırma dairesinde görev yapan yargıç olarak, kamulaştırma bir mülkiyet hakkı kısıtlaması ama bir tarafta da devletin yapmak zorunda olduğu bir kamu hizmeti var. İşte bu noktada kamu menfaatleriyle bireysel haklar arasındaki adil dengenin sağlanması son derece önemli. Niye çünkü mülkiyet hakkı medeni kanunda tanımlanmış bir hak olmanın ötesinde anayasada tanımlanmış temel birincil kişi haklarından bir tanesi. Hepimiz biliriz ya bir atasözü vardır “mal canın yongasıdır” diye. Hakikaten de doğru, mülk herkes için çok kıymetli bir şey. O anlamda zaten kamulaştırma kanununun taşınmaza değer biçilmesine ilişkin 10. Maddesi Yargıç açıkça adil ve hakkaniyete uygun bir bedel takdir etmeyi emrediyor. Açıkça söylüyor. Bedelin adil ve hakkaniyete uygun olarak takdir edilmesi gerekir diye 10. Madde. İşte biz bu anlamda adil ve hakkaniyete uygun bir bedel takdir etmek, kamulaştırılan veya kamulaştırmaz el atılan bir taşınmaza adil ve hakkaniyete uygun bir bedel takdir etme ve kamu menfaatleri ile bireysel haklar arasındaki adil dengenin sağlanması anlamında görevini layığıyla yapan bilirkişilerden rapor almak zorundayız.

Bu anlamda kamulaştırma bilirkişiliği son derece önemli. Bazen hani kamulaştırma deyince özellikle hepiniz yani bunu görmüşsünüzdür. Büyük baraj projelerinin olduğu yerlerde o kişilerin sadece mülklerini almıyorsunuz bazen bir köy bazen bir kasaba bunu aramızda iyi bilen arkadaşlarımız var görüyorum sular altında kalıyor. Kişinin kişisel tarihi yok oluyor. Bu anlamda kamulaştırma sadece böyle nakdi bir kavram değil. Psikolojik- sosyolojik boyutları olan bir kavram. Kişinin her zaman bir şeylerin sular altında kalması veya bir köyün başka bir yere taşınması değil bazen o kişinin hiç satmayı düşünmediği yatırım amaçlı ileride 20 yıl sonra değerlendiririm dediği bir mülkün devlet tarafından satın alınması söz konusu.

İnsanların duyguları da etkileniyor kamulaştırmadan. Hani bunu ben nerden görüyorum 12 yıldır 5. Hukuk dairesinde çalışıyorum. İnsanların yazdığı dilekçelerden bazen insanlar içlerini öyle dökmek istiyorlar. O nedenle kamulaştırma davalarında bilirkişilik son derece önemli. Bizim için hakim olarak ve biz son derece yeterli raporlar arıyoruz. Kamulaştırma Kanunu ve Yönetmelikte yeterlilik belgesi alınması zorunluluğu Kamulaştırma Kanununda bilirkişiliğin belli bir sisteme bağlanması nedeniyle de az çok bu husus yerine getirilebiliyor. Neye göre Türkiye'deki diğer bilirkişilik alanlarına

göre. Kamulaştırma bilirkişisi olarak görev yapacak kişilerin dediğim gibi çok işin hassas kısmını dile getirdim. Çünkü bir tarafta devlet yani kamu menfaatleri, bir tarafta kişi hakları söz konusu. O yüzden demin Ali Bey' de söyledi bilirkişilik yapacak kişilerin kamulaştırma davalarında idealist bir ruha sahip olmaları gerekiyor. Gayrimenkulün bedelini takdir edecek. Çünkü bir gayrimenkule değer biçmek Yargıcın rapor hazırlayabileceği bir şey değil. O yüzden biz bilirkişilere gidiyoruz gayrimenkullere değer biçmek amacıyla. Bilirkişilerin de bize bu konuda yardımcı olmak amacıyla son derece hassas son derece idealist davranması bizim kamu menfaatleriyle bireysel haklar arasındaki adil dengeyi sağlarken adil ve hakkaniyete uygun kararlar verilirken onların desteğine ihtiyacımız var diyoruz.

Kamulaştırma davalarında bilirkişilik yapacak olanların dikkat etmesi gereken en temel husus; taşınmazın öncelikle vasfı, arsa mı? Arazi mi olduğu? Yargıtay 5. Hukuk idaresinin yıllardır istikrar kazanmış içtihatlarına göre 1/1000 ölçekli imar planı dahilinde bulunan bütün taşınmazlar başka hiçbir nitelik aranmaksızın arsa vasfındadır. Fakat 1/1000'lik dahilinde yer almamakla beraber plansız ya da 1/100.000'likten itibaren üst ölçekli imar planlarında yer alan hiç farketmez. Plansız olabilir ya da üst ölçekli imar planlarında yer alan taşınmazlar; “1- eğer belediye ya da müşavir alan sınırları içerisindeydi 2- meskunsu 3- belediye hizmetlerinden yararlanıyor ya da üzerinde yapılaşma olduğu takdirde yararlanabilecek konumdaysa arsa sayılır.”

Arsa olarak kabul edilen taşınmazlara emsal karşılaştırması yapılmak suretiyle biçilir fakat Türkiye'deki en büyük sıkıntı uygun emsal bulmak. Bizim dairemiz herkesin bildiğini tahmin ediyorum. Emsal olarak incelenen taşınmazın özellikle serbest satışlar olmasını istiyoruz. Bankalara yapılmış satışlar, ticari amaçlı satışlar, bir özel okul kurulacak, hızlıca ticari gayeli yapılacak satışları biz emsal olarak kabul etmiyoruz. Fakat Türkiye'nin en büyük yaralarından bir tanesi bizim serbest satış dediğimiz şahıslar arasında gerçekleşen satışların hiçbirisi taşınmazın gerçek değerini yansıtmıyor.

Bu Türkiye'de çok büyük bir sıkıntı. Bunu aşmak nasıl olacak ne zaman olacak bilemiyorum. Biz bunu söylüyoruz. Emsal serbest satışlarına göre değer biçin. Ama emsal satış bulmak çok kolay değil. Benim bir yargıç olarak bilirkişilerden beklediğim. Somut genel ifadelerle değil. Özellikle puanlama yaparak uygun bir emsal bulduk diyelim. Taşınmazın üstün ve eksik yönlerinin tek tek karşılaştırılması gerektiğini düşünüyorum. Arazi niteliğindeki taşınmazları da gelir metoduna göre kapitülasyon faizi uygulamak suretiyle değer biçilir. Bizim beklentilerimiz bunlar. Adil ve hakkaniyete değerler tespitinde son derece adil ve tutarlı raporlar bekliyoruz biz bilirkişilerden.

Beni büyük bir nezaketle dinlediğin için hepinize çok teşekkür ederim.

KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA BİLİRKİŞİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ SUNUMU

Erdoğan Balcıoğlu: Bizim alışma grubumuz 3. Atölye Grubu.

Türkiye’de son bir kaç yıldır aslında 2004 -2005’ten bu tarafa Türkiye’de Kentsel Dönüşüm kavramı yerleşti. Dünyada yapılabilen ama bir çok alanlarda gerçekten çöküntü alanı olmuş yerlerde yapılan dönüşümler sonucu kentsel dönüşüm kavramı yerleşmişti. Bunlardan bir tanesi Almanya’daki gibi Ruhr Vadisi Demir Çelik Endüstrisinin dönüşüydü. Sanatsal olarak dönüştürdüler.

Ben bu konuda grubumuzda değerli hocalarım Kübra Hoca, Halim Hocamız, Muhteber Hocamız, TMMOB adına bizleri yönlendiren değerli Leman Hoca’ya, Şenay Hocamıza burada bugün bulunamayan özür dileyen MMO adına katılan arkadaşlarım ve diğerlerinin adına da hepinize saygılar sunuyorum.

Bu arada 2 tane grubumuza arkadaşımız katkı verdi. Bunlardan bir tanesi benim birlikte çalıştığım halen Yenimahalle Belediyesinde planlamalarda önemli görevler üstlenen Ayşe Betül Uyar peyzaj konusunda bizim çok değerli yerel yönetim deneyimlerimi oldukça üst seviyeye çıkarmış arkadaşım. Diğerleri Mustafa Kemal Tüfekçi o arkadaşımız da katkılarını ilettiler. Şimdi ben başlıyorum. Bu arada isimlerini sayamadığım Adem Uluşahin, Baran Bozoğlu, Derviş Önen, Görkem Doğan, Medar Hocamız da burada. Medar Hocamız da özellikle Çalıştay sunumuna bilgileriyle de katkıda bulundu. Muteber Hocayı söyledim. Halim Hocayı söyledim. Saadet Nuri Özkalender, Zafer Sal. Leman Hocamız zaten başından beri hem bilgi kabilinde hem de bizleri yönlendirme anlamında büyük emek verdi. Sayın Mustafa Hocamıza da teşekkür ediyorum. Şenay arkadaşımız da her yerde yetişti bize. Şimdi ben başlıyorum.

Sunum programı Afet Yasası Kentsel Dönüşüm kavramı. Bilirkişi gayrimenkul değerlendirme. Bilirkişi mevzuatı. Bilirkişilik mevzuatının imar ve konut mevzuatı, yapı denetimiyle ilişkisi. Değerleme yöntemleri, değerlemede karşılaşılan sorunlar, dönüşüm alanları, dönüşümler son söz de barınma hakkı dedik. Ülkemizde imar planları ve belediyenin rolü. Hepinizin bildiği gibi politik ve siyasi istismara dayalı uygulamalar. Tarım ve yeşil alanların imara açılımı. Kamusal alanlar satılması ve özelleştirilmesi. Haksız ve aşırı emsal rant ekonomisi uygulamaları. Toplumumuzda yazısız kurallarının ihlalden öte ahlak kurallarının çürümeye başladığı artık toplumumuzun belirli kesimleri tarafından kabul görmeye başlamıştır. Etik davranışlar, ben baroda bir imar yolsuzlukları ve etik konulu bir sunumum olmuştu. Baro başkanları vardı Danıştay başkanları vardı. O zaman Oktay Vural da katılmıştı. Çıktı mikrofonda dedi ki “Ya dedi artık namussuz kazanç namuslu kazancın önüne geçti. Namuslu kazanç sağlayan insanları parmakla göstermek lazım” demişti.

Yerel yönetimler biliyorsunuz. Bir çok planlamalar ve üst ölçekten başlayan yani demin hakim arkadaşımızın da dediği gibi 1/100.000 lik çevre düzeni 1/50.000 lik çevre düzeni daha sonra üst ölçek 1/25.000'lik çevre düzeni, 5000'lik nazım planlar ve 1/1000 planlarla uygulama planları parselasyon planları belediyeler tarafından çoğu kez yapılan planlar.

Bu planların önemi nedir? Planın önemi bir defa bütün kentleri yapılaşmaları ve yaşam alanlarını belirleyen ana eskizler ve ana çizimlerdir. O halde bu planların yapılmasında niye bu belediyeler ne yapıyor da oynuyor da bu planlarla orasından burasından muncıklayarak. Gerçekten Türkiye'de bir plan hiyerarşisinin istismarı var.

Birincisi bu. İkincisi de planlarda ayrılması gereken yeşile, sağlık alanına, eğitim alanına, yollara vs. Ayrılan alanların ayrılmasından sonra belediyelerin imar komisyonları eliyle de bunların dönüştürülmesi ve çevrilmesi ve ranta dönüştürülmesi bu yönüyle maalesef çok kötü uygulanıyor.

Anayasanın 127. Maddesinde yapılan tanım uyarınca “burada il özel idareleri, belediyeler, muhtarlıklar burada halkın özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışan yönetim birimleri”. Şimdi bunlarla birlikte Türkiye'de çevre plan yetkisini kullanana Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve TOKİ'de bu yetkiyi ele almış bulunmaktadır. Değerlendirmelerden öte yani biz hep gayrimenkul değerlendirmesi diyip duruyoruz. Aslında değerlemeden önce Türkiye'de yapı envanterinin Türkiye gayrimenkul envanterini, sayısının tümünün belirlenmesi görevi kimindir? Yerel yönetimlerindir.

Peki bunu yapmışlar mı? Maalesef yapamamışlar.

Ben stratejik plan toplantılarında, Ankara Büyük Şehir Belediye başkanı da vardı. Vali bey ve Melih Gökçek'e soru yönelttim. Dedim ki sizin “Ankara Büyük Şehir Belediyesi olarak Ankara'da yapı stokunu yapı envanterini biliyor musunuz? Dedim, “kaç tane yapınız var? Kaç tane betonarme? Kaç tane yığma? Kaç tane gecekondular? Ne kadar deprem riski taşıyan yapı?” biliyorsunuz 2-3 defa deprem yönetmeliği çıktı. 99 depreminden sonra. Buna göre Türkiye'de hangi yapılar deprem riski taşıyor? Sadece deprem riski mi? Deprem afet değildir arkadaşlar. Heyelan afet değildir. Sel afet değildir. Bunlar doğa olaylarıdır. Ne zaman afet oluyor? Bunlara önlem alamaz isek o zaman afet oluyor.

Şimdi bunu yaparken öncelikle bir kentte, bir değerlemeye girmeden evvel daha doğrusu kentsel dönüşüm alanlarındaki gecekonduların kaçak yapıların, ruhsatlı yapıların, mülkiyet hakkı olan yapıların, mülkiyet hakkı olmayan yapıların tümünün tespitle değerlemesinden önce, ne yapılması lazım sosyo-demografik inceleme yapılması lazım. Bunu söylemişken hemen kentsel dönüşüm ve değerlendirme için sadece inşaat mühendisi sadece mimar olmak sadece şehir plancısı yetiyor mu? Hayır.

Bir defa toplumun sosyolojik olaylarını tespit etmek amacıyla bir kere sosyo-demografi yapılması lazım. Nedir bu sosyo - demografi. TÜİK'in 52 maddelik bir kalıbı var. Ona göre işte nereden gelmiştir? Gelir düzeyi nedir? Kaç çocuğu vardır? Kaç metrekarede oturuyor? Halinden memnun mudur? Gibi 52 soruluk bir kalıp var. Onunla bir anket yapılıyor. O anket sonrasında, o insanların talepleri ve o insanların mevcut durumları tespit ediliyor. Yani 70 metrekarede oturan bir insan 70 metrekaresle yetiniyor mu ? 35 metrekarede insan 1+1'de İstanbul'da gördüm ben. Diyor ki biz kapıdan girince affedersiniz tuvaletle bir oda var zaten, o koridorda çok affedersiniz hayvan gibi dizilip yatıyoruz. Diyor. Bize insanca yaşayabileceğimiz 2+1 40-50 metrekaresine bile verseniz biz buna razıyız diyor. Önce bunu sağlayabilecek misiniz diyor. İşte bu sosyo-demografiden ortaya çıkan sonuç.

Daha sonra biliyorsunuz kentsel dönüşüm alanı ilanında diyor ki; 1- Riskli alanların tespiti. 2- riskli yapıların tespiti. 3- Rezerv alanların tespiti. Riskli yapı Türkiye'de başladı. Bütün şirketler büyük holdingler ellerinde projeler kentlere dağılmış durumdadır. Ne yapıyorlar? Bir şahsın apartmanda oturan bir malikin müracaatıyla yeterli bir müracaat olarak kabul ediliyor ve lisans verilmiş üniversite ya da firmalardan lisanslı değerlendirme uzmanlarından riskli yapıdır değerlendirilmesi alınıyor. Onun üzerine de bakanlar kurulu kararıyla riskli yapı kararı çevre şehircilik ve il müdürlükleri tayin ediyor. Ve kararlar da yasayla belirtilen süreler başlıyor. Riskli alanlar ise riskli yapıların çoğunlukta olduğu alanların dönüştürülmesi.

İkincisi zemin açısından riskli olan alanların dönüştürülmesi.

Zemin açısından dönüştürmeyi yapmadan önce o zaman ne yapmak lazım. Öncelikle zeminle ilgili etütler yapmak lazım. Peki bu yeterli mi? Değil.

Bir defa Türkiye'de mevcut hali-hazır yapılaşmaların tespiti için halihazır harita güncelleme yapılması lazım. Bunlar daha önce yukarıdan uçaklardan yapılan tespitler, fotogrametri metotlarıyla yapılan tespitlerdi. Şimdi uydulardan alınıyor. Oto-foto haritaları çıkarılıyor. Bunlar uydular var ve tespitler alınıyor. İşte alanda gecekondular falan uydu eliyle alansal yersel verilerle tespiti yapılıyor.

Burada tabii ki trafik sorunu, tarihi doku ve kentin önem taşıyan unsurları da yer alıyor. Oto foto haritasından bir görüntü ve daha sonra geliyor arazi işinde zeminle haritadan sonra, önce bir mülkiyet kavramını değerli hakim hanımefendi onunla ilgili mülkiyetle ilgili anayasanın 25. Maddesi Medeni Kanun ve bir çok yasalar birbiriyle kesişmiş durumda. İmar kanunu da ondan ayıramıyorsunuz. Kamulaştırma yasasını ondan ayıramıyorsunuz. Yapı denetim yasasını ondan ayıramıyorsunuz. 2981. Sayılı 84'de biten Yasadan yasayı ayıramıyorsunuz. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasasını

ayırıyoruz. Medeni kanunu ve diğer kültürel varlıklar çevre bilmem ne derken kıyı kanunu hepsi birbiri içinde birbiriyle ilintili. O halde ne yapmak lazım. Burada planları yapıp ya da mülkiyetlerde bir takım oyunlar yaptıktan sonra hata yapıyorsanız geriye dönme olanağı çok zor.

Yani mesela; en basitinden %35'di geçmişte daha sonra %40 a çıktı düzenleme ortaklık payını. Yani yol, yeşil için vatandaşın arsalarından kesilen miktarlar. Daha sonra bu miktarlarla yapılan hatalar nedeniyle de birçok mülkiyette hak kayıpları oldu. Yol geçirilirken aynı şekilde. Onların da çünkü geri dönüşü olmayan yola girilmiş oluyor. Örnek yargı kararlarında bununla ilgili çeşitli düzenlemeler var.

Bunlardan bir tanesi 3194 sayılı İmar Kanunu 18. Uygulamasında 12. Maddesinde değerlendirilmesi nedeniyle parsel tahsisine ilgili bir konu var.

İdari mahkemesinin verdiği karara isabet olmadığına dair, bir yasal karar.

Bunun yanında yine parselyonda belir bir dönüştürme yapılamaz diye bir karar. Muhtesat. Şimdi alanlarda en çok kentsel dönüşüm uygulamalarının bir çok yönden mağduriyetlere neden olan konulara bir nebze olsun bir ilaç olması açısından muhtesatlar diye bir kavram getirmiş.

Muhtesat şu demek: Kömürlüğü, tuvaleti, deposu, tandırı, kuyusu, duvarı ve ağaçlarında değerlemesinin yapılmak suretiyle yapıya verilmiş değer aşınma payı düşüldükten sonraki kalan kısımlarına ağaçların ilavesiyle oluşan değer şahsa bedel olarak verilmesi. Peki bunu Türkiye'de herkes yaptı mı? Yapmadı. Çünkü TOKİ kentsel dönüşüm alanlarında yapmış olduğu uygulamaların büyük bölümünde enkaz uygulaması yaptı. Ben idari mahkemesi hakimlerle bunu çok tartıştım. Asli hukuk mahkemelerinde verdiğim raporlarda da enkaz kavramının yasal dayanağı olmadan %10 enkaz uygulamasının yapıldığını ve maalesef yanlış olduğunu raporlarda da teyit ettim.

Nitekim Danıştay 6. İdaresinin Yargıtay'ın da bu yönde kararları var şöyle diyor ; "eğer bir yapıya değer tespiti yapılacaksa o yapıya bir kişi yapılır, inceleme yapılır değerlendirilmesi yapılır, aşınma payı düşülür, makul bir değer veriliyor" diyor. Bu da bazı kavramlara göre Levazım Bedeli bazı kavramlara göre de yapı bedeli.

Enkazdan kasıt aslında nereden geliyor, 6785 Sayılı İmar Kanunu vardı. Onun imar yönetmeliği 128. Maddede diyordu ki kaçak yapı yapıyorsun yık, yıkmazsan %10 fazlasıyla alırım.

Ankara Belediyesi bu yönetmelik gereğince, nereden çıktı bu %10 biz inşaat mühendisi mimarlar, bir değerlendirme yaptığımızda tahmini olarak %10'dan nakliye bedeli deriz. Ankara Belediyesi ben araçlarıyla yıkılmış olan ya da yıkılacak olan yapıyı taşımak için belediye araçlarıyla döküm yerine götürmek için bu bedelin %10'unun alırım diyordu.

Bu uygulamaları çok yaptılar Belediyeler. Kuzey Ankara'da Dikmen'de ve birçok yerde mağdur oldu birçok insan. Bu mağduriyetlerin sonucunda da bazı firmalar, büyük parayı götürdü. İşte Sinpaş'ın altın olan şimdiki marinası. Marinanın dönüşüm alanındaki hedefi 3000'ken şu anda 20000 konut yapılıyor orada ve Ankara'nın ekolojik koridoruna yapılan bir şey. Şimdi oralara bir duvar çekiliyor. Bunu yöneticilere yetkililere defalarca aktarmış olmamıza rağmen maalesef henüz bir çözüm bulunamadı.

Burada Kuzey Ankara ile ilgili Belediyenin yapmış olduğu kentsel dönüşüm alanlarındaki uygulamalardan örnekler var. Uzlaşma senetleriyle ilgili işte taksit esaslı ödeme, yapıya düşen bedeller, kaç taksitte bakiye kalan bedelini yatıracaktır onunla ilgili, tapu tahsisleri için bu şekilde bir kavram, tapu tahsisi olmayanlar için ayrı bir kavram.

Şimdi burada dikkatinizi çekecek çok önemli bir nokta var, 2981 Sayılı Kanun, 1983 senesinde çıktı. Bunu tahlil eden 3290 Sayılı Kanun İle 3366 Sayılı Yasalarla 84 yılı haziran ayına kadar 2000 lira Ziraat Bankası'na para yatırdıktan sonra yeminli teknik bürolar tarafından yapılmış tespit çalışmaları sonucunda rölemleri çıkarılmış alanlarda kamu arazileri üzerinden maksimum 400 metrekare işgal etmiş gecekonduların, düzenleme ortaklık payı yani o zamanki %35'i düşmek kaydıyla geri kalana hisseli tapu payı verilir diyordu. Hangi şartlarda? Şu şartlarda belediyeler ya da özel idareler ya da hazine. Defterdarlık ne yapacaktı? İmar ıslah planı.

İmar ıslah planını bazı belediyeler yaptı, hisseli tapuyu verdi vatandaşlara. Bazı belediyeler bunu yapmadı, hakları ortada kaldı vatandaşların. Burada iki tane nokta var. Kritik nokta. Bir tanesi tapu tahsis belgesi almış şahıslar, hazine üzerindeki ya da belediye arsası üzerindeki maksimum 400 metre karelik arsadan kendi hissesine düştükten sonraki bedelin iki yılda 12 eşit taksitle ödeyecekti. Yani o dönemler metrekaresi 8bin lira, 10bin liradan insanlar geri dönüş olarak bu bedelleri 2 yılda ödedi. Bir bölümü 3 taksit, 5 taksit ödedi gerisini ödeyemedi. Yasaya göre hakkını kaybetti, ama halen gecekonduları devam ediyor. Şimdi bazıları tek kata yapmış olduğu bu gecekondusunun üzerine oğlu askerden gelince bir kat ilave etti. Kızı evlendi bir kat daha ilave etti. Şu anda tek katta tespit yaptırmış olanın 4 katlı 5 katlı evi var bir çok yerde.

Ben Türkiye'nin hemen hemen bir 30 kentinde şu ana kadar 100bin insanla görüşmüş ve bu konuları tartışmış birisiyim ve gördüğüm belediyelerin birçoğunda maalesef alanlarda 2 katlı 3 katlı 4 katlı yapılar var. Bu arada arsası olup yapı yapmamışlar da mağdur oluyor onu belirtmek lazım. Burada yapısal sorunlar var. Emsal artışları, usulsüz değişiklikler hatırlı kişilere ayrıcalıklı imar hakları. Emsal artışı. Nedir emsal artışı? En önemli imar yolsuzlukların en önemli kaynağı "KAKS" dediğimiz emsallerin.

Mesela arsanız var bu arsa 45 derece meyilli, emsali 3 yükseklik aşmak serbest, normal olarak bu inşaatın kodu (anlaşılamadı), cephesinden aldığı imar hakkını kotunu yönetmeliğin 21. Maddesinde verdiği şekilde zeminin oturacağı yerin belirlenmesine kot verme işlemi idi. Burada bordür taşı üst seviyesinden sıfır sıfır kabul edilip su basman veriliyordu. Bu durumda şöyle yapar isek ne demiştik 20 dönüm 20000 metrekare 3 emsalliyse 60.000 metrekare ve zemin altı alanlar ticari amaçla kullanılmayan, yönetimlerde bodrum katlar dediği. Siz eğer plan notlarına şöyle bir not koyarsanız; bodrum katları emsale dair değildir dersiniz size 20 dönüm, 10 bodrum 200.000 metrekare inşaat alanı çıkar. Toplam 260.000 metrekare inşaat alanıyla muhteşem bir rant elde ederseniz, imar işini halleden ya siyasi yönden ya da parasal yönden güçlü olmalıdır. Gerçekten güçlü kişilerin siyasi rengi de rant yaratmak söz konusu olduğunda önem arz etmiyor. Bunu herkes yapıyor. Bu rantın Türkiye’de cazibesine kapılmayacak insanlar belki de bir elin parmakları kadar.

İmar planlarında lejant değişiklikleri yapmak. Resmi olarak okul alanı olarak ayrılmış yerleri, özel eğitim alanı diye. Görüyoruz bilmem ne dersaneleri ve okulları. Eskişehir yolunda Bağlıca’nın girişinde devasa bir imar ihlali var ve oraya bir koca devasa bir okul yapıldı. Aslında orası ne biliyor musunuz? Oranın emsali de oranın imar hakları da maalesef bu okulun 5te1’i bile değil. Biz onu dava konusu da yaptık. Ankara’yı besleyen doğal gaz borusunu da patlattılar. Onu da dava konusu yapmıştık ve basında da çıktı. İmarsız alanlara konut ya da iş yeri imarı vermek.

Ben başlıkları okuyayım da geçeyim. İmar mevzuatına aykırı çekme mesafelerini asgari düzeyde tutmak. İmara açılacak alanlara yatırım yapmak. Mesela bunlardan bir tanesi sabahta söyledim Çayyolu’nda ağaçlandırma alanı var. Gordion ve devamında konutlar var, devamı da ağaçlandırma alanı. Bunların bir bölümünü de ben bürokrasideyken 200 000 fidan çam fidanı diktirmiştim. Onları da dönüşüm alanı ilan ederek oraları da dönüştürecek. Bunlardan bir bölümü de 3 emsalli TOKİ’ye falan veriyor. Bilirkişilikte dikkat edilmesi gereken imar usulsüzlüklerinden, sağlık alanlarını özel sağlık alanı, eğitim alanlarını özel eğitim alanı, akaryakıt ve Lpg istasyonu. Yine Ankara’nın bir çok yerinde yeşil alan olan yerler plan değişik kararlarıyla akaryakıt ve Lpg istasyonu açılması.

Benim bugün arkadaşım dedi ki biz ilçe belediyeler, 3 ada olmak kaydıyla kentsel tasarım adı altında, adalar arasında imar hakları transferi yapıyor. Bir yerde emsal az hadi getir bir yerden bir sürü emsali koy emsali yükselt. Hiç plan kararı meclis falan uğraşmaya gerek yok. Şimdi bunu çok ciddi araştırmak lazım ve gerçekten bunları yapıyorlar. Meclise gönderirse de maalesef mecliste imar komisyonlarında özellikle planlar imar komisyonuna gidiyor, meclise geliyor oradan imar komisyonuna gidiyor. Komisyon görüşmelerini yapıyor

tekrar meclise gönderiyor. Buralarda terzi Ankara'da 15 sene Seyfi Saltoğlu, gerçi ismini söylemek ayıp oluyor o bulvara ismi verildi. Çok iyi bir terzi olduğu için Ankara'da da çok güzel elbise çıkartı Ankara kentinden. Dolayısıyla imar hakları yönünde çok becerikli bir arkadaş.

Tavsiyem her belediyenin komisyonlarına böyle becerikli arkadaş almaları. Mimar mühendis gerekmez yani imar komisyonlarında. Maalesef çoğunda böyle oluyor. Çok önemli aslında.

11. Maddesi kamulaştırma kanununun 11. Maddesine aykırı sermaye piyasası kurulundan lisanslı değerlendirme uzmanları var, lisans verilen. Maalesef SPK'nın lisanslama sistemi birçok meslek dalından gelip buralarda değerlendirme lisansı alan arkadaşlarımız var. Bankacılar var, iktisatçılar var, var da var. Asıl yapılarda değerlendirme yapacak mühendis mimarlar pas geçiliyor. Burada yoğun bir çalışma yapıyoruz bununla ilgili. Tabii ki onlar da gerekebilir ama özellikle sermaye piyasasında tahtaya açılan firmalarla ilgili olması gerekir. Diğer her tarafta yok SPK lisanslı değerlendirme uzmanı. Yok efendim olacak iş değil. Uygulamada karşılaşılan sorunlar. Burada 6306 Sayılı Afet Risk Alanlarının Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanunda rezerv yapı alanlarının tespitine ve ÇED raporlarının zorunluluğuna, bu kanunun toprak koruma ve zeytincilik kurallarına değinilmelidir.

Kübra hocamızın özellikle vurguladığı konu. 6306 Sayılı Kanun gereği kıymet takdirleri 2942 Sayılı Kamulaştırma kanununun 11. Maddesine göre yapılacağına bilirkişi kurulu kıymet takdirinde nasıl oluşturulmalıdır. Kentsel dönüşüm alanlarında rezerv alanlarındaki arsa arazi ikilemi nasıl çözümlenmelidir.

Kıymet takdirlerinde taşınmazın cinsine bağlı olarak hangi uzmanlık alanları görev almaktadır. Bilirkişi kurul üyelerinin bilirkişilik belgeleri var mıdır? Planlamayla ilgili bu konu Kübra hocanın öbürü diğer hocamızıdır.

En önemli sorun ve çözüm alan dönüşümün içeriğini ve mekansal sınırların belirlenmesi oluşturmaktadır. Akademik olarak kabul gören ve görmeyen uzlaşma alanlarının belirlenmesi. Uygulamadan gelen deneyim ve güncel bilgiyle birleştirilerek stratejik bir dönüşüm uygulamaları programı oluşturulmalıdır.

Dönüşüm alanlarının belirlenmesinde teknik ve bilgiye dayalı yaklaşımlar kullanılmalıdır. Dönüşebilirliğin kademelerinin alt ve üst sınırlarının belirlenmesinde uygulayıcı idareleriyle üniversiteler arasında AR-GE çalışmaları yapılmalıdır.

Dönüşümü fiziki yapıdan ibaret gören yaklaşım yerini çoklu ölçütlere bırakmalıdır. Kent yaşamının çoklu boyutların içerilmediği dönüşüm uygulamalarının sonuçları ortadayken fiziki yapı ve gayrimenkul temelli bilirkişi sorunlarının başında gelecektir.

Bilirkişi heyetlerinin disiplinler arası olması nitelik değerlemenin en önemli maddesidir. 12. Maddede yine aynı şekilde plan iptal davalarıyla ilgili konular

var. Kalabalık ve bol miktarda dosya mahkemelerde oldukça bunaltmaktadır yargı mensuplarını. Yetersiz belge çok sayıda kararı birleştirme gibi içeriğin değerlendirilmesinin güçlendirmesini ve karar verme sürecini uzatması nedeniyle dikkat edilmesi gerekmektedir.

Burada her mühendis, mimar, plancı, iktisatçı, bankacı değerlendirilemez. Mutlaka eğitimler sonucu sertifika alan lisans mezunu insanlar yapmalıdır. Burada önemli bir ayrıntı vardır. Son dönemde değerlendirilebilir lisans sınavlarında ağırlıklı olarak bankacı, iktisatçı falan onlardan bahsetmiştim. Bunların mutlaka özellikle inşaat mühendisliği dalında 15- 16 altında ihtisas alanı bulunmaktadır. Henüz ihtisaslaşmaya geçmedik ama hâkimlerimiz bu konuda bizimle irtibata geçerlerse TMMOB'ne yani.

Bununla ilgili değerlendirilebilir ihtisaslarını hangi bilirkişiyi seçeceğini bu yönden tespit edebilirler. Bununla ilgili kitapta yer alacak birçok konu var. En son olarak tespiti yapılan yapıların değerlendirilebilir 6306 sayılı yasa da Çevre Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte belirtiliyor. Burada katılım değeri var, toplam katılım değeri var, katılım payı oranı var.

Bir de son kez şunu söyleyeyim; Çevre Şehircilik Bakanlığı şimdi değerlendirilmeden önce özellikle gecekondular alanlarında ve dönüşüm alanlarında 2 tane form yaptırmış bu formlardan bir tanesinde yapıları nitelik yönünden işte kısa kolon var mıdır? Açıklık ne orandadır? Cephe açıklıkları fazla mıdır değil midir? Yığma mıdır? Lentosu nasıldır? Gibi tespitleri yaparak. Bunları puanlamaya tabii tutuyor. O puanlamalar sonucunda diyor ki; gidin diyor 100 tane yapıdan karot alın.

Şimdi arkadaşlar. Siz evinizde oturuyorsunuz komşularınızla beraber. Bir ekip geldi elinde karot makinası. Arkadaşlar biz geldik Ç.Ş. bakanlığı burayı kentsel dönüşüm alanı ilan etti. Şimdi sizin evinizden her kattan 3 tane karot alacağız. Ne yaparsınız? Böyle bir uygulamanın, uygulanma imkanı yok. Bakanlık bunu şart koşuyor. Danıştay da zaten verdiği bir kararla “ sen riskli alan ilan ediyorsun ama neye göre ilan ediyorsun? Bu yapının riskli olduğunu görerek mi ilan ettin diyor? Gerekli mühendislik incelemesi yapacaksın.” Bakanlıkta her şeyden karot testi alacağım diyerek form yaptırmış. O form bende var. Çalıştay sonrası bildirgeyle birlikte vereceğim onları.

Bunun yanında bir de bu tespitleri yaptıktan sonra. Kentsel dönüşüm alanı ilan etti. Bakanlar kurulu kararına gönderdi ve bakanlar kurulu kararıyla dönüşüm alanı ilan edildi. O aşama hemen devreye giriyor. Diyor ki tamam ben alanı ilan ettim. Gidin bu sefer değerlendirilebilir yapın. Değerlendirilebilir de ne yapıyor? Belediye ya da bakanlık ihaleye çıkartıyor. Bir hizmet alım firmasına veriyor. Diyor ki 1- sen git alanda halihazır harita yap. 2 – zemin incele. 3- yapıları tek tek ölç bunların değerlerini çıkar bunlarla ilgili fotoğrafları çek değerlendirilebilir raporuna işle diyor. Ondan aşınma payı düş. Ağacını tespit et yaz ve değerlendirilebilir sonucu çıkan şeyleri icmal tablosuna dök. Matematik finansal paylaşım modeli yap. Bunlardan ne çıktı kimin ne hakkı var.

İşte Alinin 60 metrekaresi var. Ne istiyor 100 metrekaresi. Kaç metre kaldı? 40 metrekaresi. 40 metrekaresi git diyor 120 ay borçlan. Bu tarz çalışıyor kentsel dönüşümde değerlemeler. Bu değerlemeler de en önemli noktalar bir tanesi değerlemenin yapıların yapılacağı mutlaka cinsi, hangi sınıfa girdiği ve yapı yaklaşık maliyetler cetvelinin de mutlaka ıslah edilmesi lazım.

79-80 döneminde şube başkanırken benim dönemimde komisyon kurarak yaptırmıştım. Hazırlatmıştım bunu. Güncelliğini bugün kaybetti. Yeniden ele alınıp düzenlenmesi lazım. Bizim bilirkişilik komisyonunda bununla ilgili çalışmalarım devam ediyor.

İnşallah güncel hale getireceğiz ve bakanlığa vereceğiz.

Ali Fahri Özten: Türkiye’de değer haritalarından bahsettik. Çok doğru Türkiye’de kadastro kayıtlarında 55 milyon parsel var. Bu 55 milyon parsel ile ilişkin değer haritalarının yapılması gerekiyor. Bu konuda gelip teknolojinin gelişmesiyle birlikte tabii ki coğrafi bilgi sistemleri konuşmamız gerekir. Eğer bir ülkede coğrafi bilgi seminerini, kent bilgi seminerini henüz daha kuramamışsak biz değerleme haritalarını bunlara entegre etme konusunda epey sıkıntı yaşayacağız.

Burada gözden kaçmasını istemediğimiz bir konu var o da şudur; bu riskli alanların dönüşümüyle ilgili yasayla ilgili hocamız bilgiler verdi. Şunun altını çizmemizde yarar var. Bu alanların dönüşümüyle ilgili yasanın ne anlama geldiğini iyi biliyoruz. Bir sabah kalktık Ankara’nın göbeğinde Saraçoğlu mahallesi biliyorsunuz Bakanlar Kurulu Kararıyla riskli alan ilan edildi. Buradan şunu söylemekte yarar var. Eğer kentte gerek sit alanları gerek kültür alanları ve gerekse planlama açısından kısıtlı olan bölgelerdeki süreci kaldırmak istiyorsanız. Bu yasayı devreye sokabilirsiniz. Bunu sıkça yaşadık.

Hatırlayın kamuya ait arazilerin satışında, imar planlarındaki yapı yoğunluğu, plan bütünlüğünde birken ya da %5’ken diyelim, ama o arazinin satışıyla birlikte emsali 4’e çıkartıp yapı yoğunluğunu 4 kata çıkartıp inanılmaz ranta imza atılan bir süreçten bahsediyoruz.

Yine burada TMMOB’nin mühendislerinin mimarlarının, şehir plancılarının yaklaşımı ortaya çıkıyor ve bu sürece dur demek için de gerekli iptal davaları açılıyor. Bir de bu yönden bakmak gerekiyor yani evet emsaller değişir, değerlendirme bu ama bir taraftan da kamusal ve toplumsal açıdan baktığımız zaman işte Saraçoğlu mahallesi bir sabah kalktığımızda riskli bölge ilan edilmiş ama, Saraçoğlu mahallesi biz de biliyoruz ki tamamıyla koruma altında olan bir bölge. 1940 yıllarında planlı olarak gelişen bir bölgemiz.

Dolayısıyla yasaların bahsettiği 1980’den bu yana o yasaların hangi amaçla çıkartılıp topluma dayatıldığını bildiğimiz çerçevede. Bunlar mühendis ve mimarlar kendi alanlarından oluşturacağı politikalarla süreç devam edecektir. Şimdi kamulaştırma konusuyla ilgili çalışma grubunun sunumunu arkadaşlar yapacak.

KAMULAŞTIRMA VE MÜLK BİLİRKİŞİLERİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ SUNUMU

Sırdaş Karaboğa: Kamulaştırma bilirkişiliği atölyesinin çalışmalarını size sunmaya çalışacağım. Kamulaştırma atölyesi olarak yaptığımız çalışmalar sonucunda gerek ceza davaları bilirkişiliği, gerek hukuk davaları bilirkişiliği, gerekse kamulaştırma davaları bilirkişiliğinde yasa ve yönetmelikle ilgili sorunların ortak konular olması ve diğer Atölyelelerin bu konuda üzerinde titizlikle çalıştığı bu nedenle aynı konuların Çalıştay çalışmasında ortak sorunlar olarak gündeme geleceğinden özellikle kamulaştırma bilirkişiliği açısından önem taşıyan konular üzerinde görüş oluşturmaya kararlar alınarak rapor oluşturmaya çalışılmıştır.

Kamulaştırma ve mülk bilirkişiliği sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi olarak. Bizler kamulaştırmanın ne demek olduğunu sizler biliyorsunuz ama yine de bir tekrar etmekte fayda var.

Kamulaştırma gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların kamuya yararına gerektirdiği hallerde bu yararın tesisini sağlamaya amaçla devlet ve kamu tüzel kişileri eliyle ve belirlenen bedeller karşılığında kamuya kazandırılması işi olarak söyleyebiliyoruz. Kamulaştırmaya konu gayrimenkul ve hakkın değerlendirmesi hususunda, uzmanlık veya teknik bilgiye sahip. Mühendis, mimar ve şehir plancı olarak ifade edilmektedir. 2942 sayılı kamulaştırma kanuna göre 15. Maddesi bu konunun detayına girmeyeceğim arkadaşlar bilmediğiniz konular değil bunlar ama kamulaştırma bilirkişilerinin olmazsa olmaz şartı TMMOB üyesi olması diğer bilirkişilikler alanında seçkin meslek mensuplarının bilirkişilik yapabildiğini biliyoruz ancak; kamulaştırma davalarında muhakkak, TMMOB üyesi olma şartının var olduğunu bu alanda ifade edilmekte.

Ülkemizde bu kamu görevini yapma bilinciyle uzmanlık alanı ve mesleki birimleriyle yeminli ve tarafsız olarak rapor tanzim eden kamulaştırma bilirkişileri haksız eleştirilere maruz kalmakta, suçlanmakta hatta bazen suçlamalarla mahkeme karşısına çıkmak zorunda bırakılmaktadır. Bu şekilde birçok uzman bilirkişinin yargılama sürecine aktif katılımı bir alanda engellemektedir. Bu amaçları doğrultusunda TMMOB bilirkişi Çalıştayında oluşturulan 3 atölyeden biri olan Kamulaştırma Ve Mülk Bilirkişilerin Sorunları Ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi bu konu üzerinde çalışma yapmak üzere 15 odadan 16 üye görev almış olup, atölyemiz önce sorunları tespit etmiş daha sonra bu sorunlar üzerinden çözüm önerileri geliştirmiştir.

Kamulaştırma ve kamulaştırma ve mülk bilirkişilerin sorunları ve çözüm önerileri çalışma atölyesi bu alanda uygulamadaki sorunları şu ana başlıklar altında tespit etmeye ve bu konu üzerinde yoğunlaşmıştır.

- Mevzuat açısından kaynaklanan sorunlar.
- Uygulamada yaşanan sorunlar.
- Odalarca verilen bilirkişi eğitiminden kaynaklanan sorunlar.
- Acele kamulaştırma uygulamalarından kaynaklanan sorunlar.
- Büyükşehir yasınınin getirdiği arsa arazi sorunları.
- Türkiye’de Mülkiyet Değer Haritasının olmamasından kaynaklı sorunları, olarak kamulaştırma atölyesinin ön planda tuttuğu çalışmalar olarak ifade ediyoruz.

Mevzuat açısından sorunlara baktığımız zaman arkadaşlar mevzuat çalışmaları yönetmeliklerin süreç içerisinde değişen kanun maddeleriyle uyuşmaması, kamulaştırmayla ilgili yönetmeliklerin başta TMMOB bilirkişi yönetmeliği olmak üzere yeniden değerlendirilmesi.

Kamulaştırma kanununun 15. Maddesinde ortaya çıkan sorunlar. Yasa gereği bilirkişilerin teknik ya da mülk bilirkişisi olmak üzere TMMOB üyeleri arasından seçilmesi ön koşul olmasına rağmen farklı uygulamalara rastlandığı mülk bilirkişilerin seçilme koşullarının yeniden değerlendirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Sorunların uygulama alanlarındaki karşılığı ve çözüm önerileri olarak; 24.11.2006 tarihli resmi gazetede yayınlanmış olan Kamulaştırma Davalarında Görev Yapacak Olan Nitelikleri Çalışma Esaslarına İlişkin Olduğu Yönetmelik, gerekse TMMOB’nin çıkarmış olduğu Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Nitelikleri Vergilendirmesi ve Çalışma Koşullarına İlişkin Usul ve Esasların değişen kanunlarla uyuşmamasından kaynaklı sorunlar.

Kamulaştırmayla ilgili yönetmeliklerin başta TMMOB bilirkişi yönetmeliği olmak üzere yeniden değerlendirilmesi.

Kamulaştırma kanunu 15. Maddesinden ortaya çıkan sorunlar. Kamulaştırma yasası gereği olarak kamulaştırma bilirkişilerinin teknik ya da mülk TMMOB üyelerinden seçilmesi ön koşul olmasına rağmen farklı mahkemelerde farklı uygulamalara rastlanmaktadır.

Mülk bilirkişilerinin seçilmesinin yeniden değerlendirilmesi gereğini ifade etmeye çalışıyoruz.

Fen bilirkişisi adı altında harita teknisyenlerinden görüş alındığı özellikle idari yargıda bilirkişilik sistemi disiplin altına alınmadığı meslek Odalarının disiplin cezası verdiği meslek mensuplarının dahi bilirkişi olarak seçildiği görölmektedir. Bu konular uygulamada sorunları da beraberinde getirmektedir.

Uygulamada yaşanan sorunlar olarak tespitlerimiz şöyle; Atölyemiz uygulama alanında yaşanan bir çok sorunu tartışmış ve öne çıkan başlıkları şu şekilde sınırlamıştır.

Bu sonuçlar bilirkişinin özlük hakları keşif ve rapor hazırlama sırasında yaşanan sorunlar ve dosya konusuna ilişkin sorunlar olarak üç ana başlık altında toplamak mümkündür.

Bu kapsamda bilirkişilerin özlük hakları kapsamında bilirkişilerin uzmanlık alanları, bilirkişilerin adliyede çalışma koşulları, bilirkişilerin sicilleri, bilirkişilerin dosya sınırlaması, bilirkişi ücretleri konuları ele alınmıştır.

Keşif ve rapor hazırlanma sırasında yaşanan sorunlar ve dosya konusunda ilişkin sorunlar ki bu hukuki el atma davalarında ve zilliyetlik açıdan idare davaları ve objektif değer artışına ilişkin yaşanan sorunlar kapsamında ele alınmıştır.

Uzmanlık alanlarındaki konulara baktığımız zaman. Bu konuda kamulaştırma bilirkişilerinin dosya içeriğine bağlı olarak yargıç tarafından seçimini kolaylaştırma alanında tüm Odaların bilirkişilik uzmanlık alanlarının tespit edilmesi. Ve bu listelenerek il adalet komisyonları başta olmak üzere tüm adli makamlarla paylaşılmasının temini. Bilirkişilerinin adliyede çalışma koşulları, biraz önce diğer Atölyelerinde ifade ettiği gibi. Bilirkişilerimiz adliyelerde zor şartlarda çalışma sürdürmeye çalışıyorlar. Kamusal görevi yerine getirmeye çalışıyorlar. Adliye binalarında bilirkişilerin giriş ve çıkışlarının kolaylaştırılması. Bilirkişilerinin birlikte çalışması için mekan temini.

Bilirkişilerin sicillerinin tutulması. Her oda tarafından bilirkişilerin sicillerinin tutulması. Bunun için gerekli yazılımların yapılması. Her oda bünyesinde ve şubelerinde bilirkişi seçme ve izleme birimlerinin oluşturulması. Bilirkişilerinin performans takiplerinin yapılması. Raporlarının birer kopyası alınması. Bilirkişilerin ve bilirkişilerden gelen şikayetlerin izlenmesi.

Bilirkişilerin dosya sınırlanması, bilirkişi çalışma saatinden yola çıkarak ortalama bir haftalık, aylık, yıllık dosya sayısının belirlenmesi ve bu kabulün yaptırımına ilişkin mevzuatın oluşturulması. Değerli arkadaşlar sizler de biliyorsunuz 6100 sayılı hukuk mahkemesi kanunu çıktığında bir yönetmelikle bilirkişilerin dosya sayısı sınırlanmıştı. Tek dosyalarda 300, çoklu dosyalarda 1200 dosya olarak sınırlanmıştı ama daha sonra şikayetler bilirkişi arkadaşlar tarafından yapılan şikayetlerle bu sayı sınırlaması ortadan kaldırıldı. Ashında bunun geri gelmesinde muhakkak yarar var.

Bilirkişilerin ücret konuları. Bilirkişilik bir meslek değildir. Bir kamu görevidir kabulünden yola çıkarak. Yargıçların keyfi ve farklı ücretler belirlemesi. Farklı yorumlara yol açmaktadır. Ashında özel durumlar hariç kamulaştırma davalarında görev üstlenen bilirkişilik kurulunda yer alan tüm teknik

elemenların eşit ücret almaları dosya içeriğinde bulunan içeriğine bağlı olarak dosya bilirkişileri ücreti belirlenmesinin kanuna bağlanması bir heyet 5 kişilik bir heyet a bilirkişisine a rakam b bilirkişisine b rakam c bilirkişisine c rakam uygulanmamalı. O raporun altında 5'inin de imzası olduğuna göre hepsinin sorumluluğu eşittir. Sorumlulukta farklılık olmadığına göre ücrette de farklılık olmaması gerekir diyoruz.

Diğer konulara biraz sonra değineceğim.

Odalarca verilen bilirkişilik eğitiminden kaynaklanan sorunlar. Kamulaştırma bilirkişiliği eğitimlerinde Odaların farklı uygulamaları gözlemlenmiş olup, tüm Odalarca kullanılacak ortak başlıklar tespit edilmesi, bilirkişi raporlarında uzmanlığa bağlı olarak rapor kalitesinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Eğitimlerde bilirkişi arkadaşlara kamulaştırma bilirkişiliği rapor tanzimi hakkında eğitim verilmesi yanında keşif anında heyet olarak birlikte hareket edilmesi gerektiği, rapor tanzimlerinin ortak yapılması için keşif anında tespitlerinde birlikte yapılmasının gereği daha sağlıklı olacağı anlatılmalıdır. Bilirkişi eğitimi olarak TMMOB'ne bağlı Odaların üyeleri olarak kendi meslek alanlarında uzman olan meslek mensuplarıyız. Birçok Odalarımızın ilgi ve görev alanı içerisinde olan kamulaştırma davalarında kamu adına adaletin gerçekleşmesini ilke edinmiş meslek mensupları olarak meslek içi eğitimler ve bilgi deneyimlerimizi geliştirmeliyiz. Odalarımızda verilen bilirkişilik eğitimlerinin meslek alanlarının genelinde hukuk ve ceza davaları bilirkişiliğine yönelik olarak görmekteyiz. Kamulaştırma bilirkişiliği özeline baktığımız zaman çoğunlukla inşaat mühendisliği, mimar, ziraat mühendisi, harita kadastro, elektrik mühendisliği, makina mühendisliği, çevre plancılığı ve diğer meslek ihtisaslarında bilirkişilik eğitimleri verilmektedir.

Bu kapsamda 2015 yılı itibarıyla yönetmeliklerimize göre kamulaştırma bilirkişi belgesine sahip TMMOB üyesinde 23 000 meslektaşımız kamulaştırma yaptığını biliyoruz. Böylesine kitlesel üye yoğunluğunun olduğu ve çeşitli mühendislik üyelerinin yer aldığı yapıda işte bazı sorunların olabileceği de muhakkaktır.

Değerli arkadaşlar bu kapsamda değerlendirmelerimizi yaptıktan sonra şu anda son 8-10 yıldır ülkemiz için büyük bir yara diyeyim.

Acele kamulaştırma uygulamalarından bahsetmek istiyorum biraz. Çünkü biraz önce kamulaştırmanın nasıl olabileceği şeklinde, sayın hakim de ifade etmişti, ama acele kamulaştırma davalarına girdiğimiz zaman veya acele kamulaştırma olaylarını incelediğimiz zaman bunun gerçekte böyle olmadığını görüyoruz. Son zamanlarda rant odaklı acele kamulaştırma davalarının yarattığı rahatsızlığı raporda yer alması tartışılması ön görülmüş. Son yıllarda daha çok duymaya başladığımız kamulaştırma davalarında bir hal olan acele

kamulaştırma 1956 tarihli ve 6830 Sayılı İstimlak Kanunu 27. Maddesinde ve 8.11.1983 tarihinde 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun dönüşümünde yine 27. Madde olarak Türkçeleştirilerek yer almış ve kavram idari uygulama olarak görüyoruz. Bu maddeye göre milli müdafaa mükellefiyeti kanunu uygulanmasında, yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine bakanlar kurulunca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarda öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırması söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla acele kamulaştırmanın uygulanabilmesi için, ya olağanüstü bir durum ya da olağanüstü bir durumu tespit eden bakanlar kurulu kararı söz konusu olmalıdır. Bu haliyle yerel yönetimler ve kamu kuruluşlarının yetkisinde olan kamulaştırmadan farklılaşmaktadır. Olağanüstü durum derken arkadaşlar şunu ifade edebiliriz. Mesela bir deprem aşamasında çadır yeri kurulması gibi çalışmaların acele kamulaştırma kararı alınabilir ya da savaş durumunda gerçekten ülkenin milli müdafaaası söz konusu olduğunda zaman zaman bu konularda işte sınır yapılacak cephe açılacak, oralarda acele kamulaştırma davaları olabilir ama, bütününe baktığımız zaman bunun böyle işlemediğini görüyoruz. Acele kamulaştırma yapılması için kamu yararı bulunması ve bu durumda acil olması gerekliliğini belirtmiştik. Oysa ülkemizdeki uygulamalara baktığımız zaman hükümetin ticari kaygı güden HES yapımı, baraj yapımı ve sanayi bölgesi gibi genel nedenlerle acele kamulaştırma yoluna sıkça kullandığı görülmektedir.

Bakanlar kurulu acele kamulaştırma yetkisinin ilk defa 1978 tarihinde kullanmış acele kamulaştırma kararları 78 ve 79'da 4, 80'de 6, 90'lı yıllarda 4, 2000'li yıllarda 105 olmak üzere toplam 119'a ulaşmış. Yine resmi gazetede yapılan tarama sonuçlarına göre bakanlar kurulu 2011 yılında 28, 2012 yılında 160, 2013 yılında ise 250 civarında yani toplamda 557 acele kamulaştırma kararı aldığı bilgisine ulaşılmıştır. Acele kamulaştırma aslında Bakanlar Kurulu yani yasaya göre bu kararı ancak bakanlar kurulu uygulayabildiğini biliyoruz.

Ancak EPDK'nun bakanlar kurulunun bir çok yetkisini o kapsamda EPDK'na devrettiğini biliyoruz. Bu kapsamda EPDK'nun işte küçük HES'ler, nehir tipi HES'ler veya enerji nakil hatları projelerinde hiçbir şeye dayanmadan, bakın biraz önce verdim bakanlar kurulu kararları resmi gazetede yayınlandığı için bunları öğrenebilme şansına sahibiz ancak EPDK'nun kararları yayınlanmadığı için ne kadar bu konuda EPDK'nun aldığı kararları bilmemiz mümkün değil. Lisans dağıtılan 2300'e yakın küçük HES veya nehir tipi HES veya kanal tipi HES'lerin ne kadarının bu konuda karar çıktığını bilmemiz mümkün değil arkadaşlar. Bu konu tamamen ticari alana dönmüş. Hatırlıyorsunuz Soma'daki termik santral yapımı için alınan karar; acele kamulaştırma kararı Danıştay'dan geri döndüğü zaman Danıştay iptal kararını vermişti ancak; karar ilan edilmeden el altından, bir gece içerisinde 6000 tane zeytin ağacının yok edildiğini hepimiz biliyoruz. Yani bu kararlar sadece

hükümetin ticari amaçlı uygulamalarını kaynak olduğunu söyleyebiliriz. Büyükşehir yasasının getirdiği sorunlar. Tabii ki son büyükşehir yasasının aslında kamulaştırma davalarında arsa ve arazi diye geçiyoruz. Arsa-arazi tarla diye ifade edebileceğiniz zirai işlemlerde kullanılabilen toprak parçaları olarak ifade ediyoruz ama, büyükşehir yasasına göre Büyükşehir'in bütün köyleri, ilçeleri Büyükşehir'e bağlandı. Dolayısıyla büyükşehir yasasına göre buralarda da bir takım sıkıntılar yaşanıyor, arsa arazi konusunda. Büyükşehir yasasının getirdiği arsalar sorunları 5216 sayılı büyükşehir belediyesi kanunun birçok maddesine tadil eden 6360 sayılı yasa 2012 yılında çıkmıştı. Bu kapsamda kent alanlarının tamamının büyükşehir belediye sınırları içerisine alınmasıyla yapılan kamulaştırmalarda ortaya bir çok sorunlar çıkarmıştır. Bu sorunlar başında arsa arazi tanımlarının olmamasından kaynaklı bilirkişilerin takdirine bırakılan taşınmazların tanımı ve buradan yola çıkarak oluşturulan bilirkişi kurullarının doğruluğunun tartışılır hale getirmiştir. Arsa arazi tanımı konusundaki eski de olsa 1983 sayılı resmi gazetede yayınlanana 6122 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre arsa tanımlaması yapıldığını ve tanımın bu uygulamalarda değersiz kaldığı, uygulamalarda yaşanan sorunların başında arsa arazi ayırımının bilirkişi bilgi eksikliğinden kaynaklandığı görülmektedir. 13 ilde büyükşehir belediyesi 26 ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle değişik yapılmasına dair kanunun gereği götürülen hizmetler ve imar planları çalışmaları neticesinde, araziler arsa niteliğini kazanacaklardır ancak; kırsal yaşamın olduğu mahalleye dönüşmüş, büyükşehir yasası yürürlüğe geçilmiş. Kırsal alanda uygulamaların nasıl hayata geçirileceği bilinmemektedir.

Mülkiye değer haritası ülkemizde etkin bir arazi politikası yönetiminin ve mevcut sistemin olmadığı bilinmekte. Bunun temel nedenlerinin başında ise arazi politikası gelişimi ve yönetiminde ihtiyaç duyulan bilgileri sağlayan arazi idari sisteminin ülkemizde sağlıklı bir işleyişi gelmektedir. Arazi değeri artık ekonomik bir kavram olarak algılanmakta. Sadece arazi sadece vergileme amaçlı için değil, aynı zamanda arazi pazarı içinde gereklidir. Bu nedenle taşınmaz değer haritaları, gerek kamu kuruluşları açısından gerekse özel sektör ve vatandaşların farklı türlerinden ihtiyaçlarını karşılamak için üretilmeli ve kullanılmalıdır.

Bunun için de il bazında özellikle yoğunluğu çok olan bölgelerden başlayarak, mülkiyet değer haritalarının oluşturulması gerekte olduğuna inanıyoruz.

Teşekkürler değerli meslektaşlarım.

Ali Fahri Özten: Bir iki katkı verip hemen soru cevaba geçelim. Biliyorsunuz EDPK'nun vermiş olduğu daha önce genel bir aldığı yetki üzerine acele kamulaştırma veriyordu ama şu anda EPDK acele kamulaştırma karar yetkisini Maliye Bakanlığı üzerine Bakanlar Kuruluna gönderiyor. Artık o kadar hem

kamulaştırma kararı hem de kamu yararı kararı, acele kamulaştırma kararı şu an EPDK'ndan değil bakanlar kurulundan çıktığını biliyorum. Onu bilgi olarak vermek istedim.

Tabii 27. Maddede aceleciliğine Bakanlar Kurulunun karar vermesi yasası var. Burada aceleciliğine karar vermesi konusu üstün kamu yararı kavramı ortaya çıkan bir kavram var. Enerji nakil hatları, doğal gaz boru hatları, karayolu ya da BOTAŞ boru hatları ya da içme suyu gibi alanlar var ama bunun nasıl istismar edildiği ayrı bir konu, yoksa hiç kimse üstün kamu yararına, toplum yararına hayır diyecek bir durumumuz yok. Önemli olan tabii o hizmetin kamu yararı kararı olmadığıdır.

Kamu yararı kararı olması sonrası kamulaştırma sürecinin işletilmesinin tabii ki sanıyorum çalışma grubu mutlaka irdelenecektir. Buradan ben Emel Hanım'a bir sorarak soruları size devretmek istiyorum. "Az önce de soruldu arazi ve arsa konusunda özellikle Büyükşehir yasasının, yani Büyükşehirlerin Belediye sınırlarının il sınırı olmasıyla birlikte, dolayısıyla buradaki bir taşınmazın bir gayrimenkulün arazi mi? Arsa olup olmamasını az önce söylediniz. Yargıtay'ın kararları var.

Bunlardan belediye hizmetlerinin yararlanması. Meskun olması. Meskun mahal olması kavramı şu mudur? O bölgede 1 - 2 ev olması anlamına mı gelir? Yoksa birden fazla mı? Yoğunlaşmanın tanımı nedir? Bir de belediye hizmetleri derken, belediyelerin hangi hizmetleri? Alt yapı hizmetleri var mı yok mu? Planlama yok zaten orada.

Bir de şöyle bir şey var biz şöyle söyleriz, bir yerin yerleşime açılabilmesi için mutlaka jeolojik yöndeki deprem riski taşıyan ülkemizin o bölgenin deprem yönünden incelenmesi gerekir. Bu sizin kararlarınızda yok. Bir de bu belediye sınırlarının il sınırı olmasıyla birlikte, daha önce Yargıtay'ın vermiş olduğu karar çok etkiliyor. Çünkü arazi ve arsadaki değerlemeye girdiğinizde fiyat farkları yani değerlendirme oranları 1'e-10 değişebiliyor. 1'e-10 kısmında değişme var.

Dolayısıyla bu konuda açıklama yapıp. Diğer soruları salondan alacağız.

Emel Karabağ: Bizim arsa kriterimiz istikrar kazanmış bir kriter. Dediğim gibi demin de söyledim. Buradaki sıkıntı herhalde bir takım işte illerin sonradan Büyükşehir Belediyesi sınırlarının içerisine dahil edilmesi, malum bir Yer 5216 Sayılı Yasa uyarınca büyükşehir sınırları dahiline alındığı zaman köyler, mezralar işte bütün yerleşim yerleri belediye ya da mücavir alan sınırları içerisinde sayılıyor.

Fakat, 5. Hukuk Dairesi olarak biz bir taşınmazı arsa kabul etmek adına sadece belediye ya da mücavir alan sınırları içerisinde yer almasına tek başına

yeterli saymıyoruz. Bunun yanı sıra iki koşulundan daha ama üç koşul var plansız bir alanın arsa sayılması için. Birinden biri ya da ikisinin bir arada olması gerekmiyor, üç koşulunda bir arada olması gerekiyor. Üç koşulunda eksiksiz bir arada olması gerekiyor.

Belediye ya da mücavir alanlarında olması gerekiyor. Meskun olması gerekiyor. Belediye hizmetlerinden yararlanması gerekiyor.

Biraz açacak olursak. Meskûnluk nedir? Meskûnluk o yerde 1-2 yapılaşmanın olması, 1-2 evin olması anlamına gelmiyor. Meskun kavramı kanunlarda çok tanımlanmamakla beraber biz toplu yapılaşma olarak anlıyoruz. 1-2 evin olması yeterli değil. Toplu yapılaşmanın olduğu yer anlamında değerlendiriyoruz.

Belediye hizmetlerinden yararlanma anlamında da bakın mesela; şöyle bir sıkıntı var size o anlamda belki katılabılırım. Büyükşehir sınırları dâhilinde bulunan yerlerde mahkeme ilgili belediye imar müdürlüğüne taşınmazın belediye hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı konusunda ilgili bir yazı yazıyor. Belediyenin cevabı şu; 5216 Sayılı Yasadaki altyapı hizmetlerinden yararlanmak. Altyapı hizmeti diyince, elektrik ve su götürmeyi kastediyor. Bizim aradığımız şey bu değil, mesela kanalizasyonu var mı? Çöp toplama hizmetinden yararlanıyor mu? Sadece elektrik ve su hizmetinin verilmesi yeterli değil. Toplu taşıma araçlarından yararlanıyor mu? İşte ana ulaşım güzergâhları, yol akslarıyla bağlantısı var mı? Temelde sadece elektrik, su değil. Kanalizasyon, toplu taşıma hizmetlerinden yararlanma, belediyenin çöp toplama hizmetlerinden yararlanmak gibi hususları arıyoruz biz. O yüzden dairemizde çok büyük sıkıntılar yok arsa kriteri anlamında.

Ali Fahri Özten: Emel Hanım'ı duydunuz siz de. Yargıtay'ın bakışı bu yönde. Meskûn anlamı çok önemliydi. O bölgede toplu yapılaşmanın söz konusu olmasının altı çizildi. Salondan sorularımız varsa alabiliriz.

Hüseyin İlhan: Erzurum Kadastro Müdürlüğünde, Harita Mühendisi olarak görev yapmaktayım. Şimdi kamulaştırma dosyalarıyla ilgili, mahkemelere UYAP sisteminden özellikle büyükşehirlerde atıyorum 10 tane asliye hukuk mahkemesi var ve UYAP sisteminde bunlar otomatik olarak rastgele atılıyor, 100 tane dosya varsa 10 mahkeme 10'a bölerek 10- 10 hepsine eşit şekilde dağıtıyor.

Büyükşehirlerde bilirkişilerin çok fazla olmasından kaynaklı farklı farklı gruplar var. Aynı şekilde hakimlerin sayısı da fazla. Olayın bir sonucun baktığımız zaman, bir adada farklı mahkemelerin farklı bilirkişilerin aynı komşu parsel ve aynı özelliklerde olmasına rağmen birisi 100 vermiş, birisi 150 vermiş, birisi 250 vermiş. Bu şekilde çok farklı bir davalar mevcut.

Hatta ben bu konuda bir makale yazmayı düşündüm. Ondan sonra bilgileri almakta zorluk çekeceğimi düşündüğüm için ve hassas bir konu olduğunu da düşünerek, biraz hani yaklaştım cesaret etmedim sıkıntı olabilir düşüncesiyle.

Gerçekten bu vatandaş nezdinde çok büyük sıkıntı oluşturuyor. Çünkü aynı ada, aynı parsel komşu, birisi birisinden 2 kat fazla değer almış. Bununla ilgili UYAP'ta da şöyle sıkıntı var. Aynı hâkimler aynı mahallelere baksa, en azından hâkimler de fark edecek ki şu parsel ben şu fiyatı verdim bu niye bu şekilde oldu. Farklı bilirkişiler bile gelse en azından bunu uyarabilir. Ama hâkimlerin de farklı olması mahkemelerin de çok fazla olması. Bilirkişilerin de farklı olmasından dolayı böyle bir tezatlık var. Bununla ilgili gerçekten çok büyük etap çalışmalar var. Acele kamulaştırmalar var. Özellikle kent olan yerlerde. Böyle bir araştırma yapılırsa çok çarpıcı sonuçlar çıkacak. Bununla ilgili bir çözüm üretebilir mi Adalet Bakanlığı nezdinde. Bir de arsa ve arazilerle ilgili, özellikle keşiflere çıkıldığı zaman o bölgenin arsa mı? Arazi mi? Önceden tespit edilmesi gerekiyor. Çünkü örneğin tarım arazi diye düşünülerek hesaba alınarak keşfe çıkıldığı zaman, bununla ilgili vergi kanununda arsa sayılabilecek yerlerle ilgili bir madde var, bakanlar kurulu kararı var, bununla ilgili keşif'e çıkıldıktan sonra aslında orası arsa olabileceği anlaşıldığı, çevresinde meskun var.

Ali Fahri Özten: Şunu da değerlendirsın konuşmacılar, farklı bilirkişi değerlendirme konusunda farklı raporlar veren bilirkişiler hakkında sabahki oturumda TMMOB'nden avukat arkadaşlarımızın söylediği Odalar Disiplin Yönetmeliğini işletme konusunda nerede duruyorlar?

Eğer aynı bölgede, aynı eğitimi almış, aynı mesleki kimlikteki insanlar eğer değerlendirme konusunda birden fazla ve farklı rakamlar sunuyorsa burada ilk görev de onlara görev veren Odaların, çünkü Odalar bildiğimiz kadarıyla bir nüshasını alıyor bu raporların. Odalar burada niye görev yapmıyorlar? O raporun incelenmesi gerekiyor, doğru mu yanlış mı diye. Sadece verdik raporu görevlendirdik. Sonuç? Görev verdikleri raporları birleştirip yan yana koymak zorunda olduklarını düşünüyorum. Rapor vermiyorsa eğer çok açık cevabı var o bilirkişiyi o listeden düşürür Odalar. Bu kadar yetkisi var Odaların.

Gülşen Işık: İki raporda da bulunan meslektaşım bilirkişi arkadaşım. İnşaat mühendisi ya da herhangi bir mühendis arkadaşım. Bir başka heyetle gidiyor, mülk bilirkişi olabilir bu. Bir değer veriyor. Ama bir başka heyetle de gidiyor. Rapor yazmıyor ya raporda da değil. Mahkemeye de gidiyor, kalemlere gidiyor, dosyayı imzalıyor zaten. Belki kaç değer verdiğinden haberi yok ama birinde A değeri veriyor, birinde B değeri veriyor. Bunun düzeltilmesi mesleki etik kurallarının benimsenmesinden geçiyor ya da değerlendirme kriterlerinin ortaklaştırılmasından geçiyor.

Biz TMMOB olarak yeniden Amerika'yı keşfetmemize gerek yok. 90'lı yıllardan beri bu konuda alt yapımız hazır. Bunun bozulma nedenlerini araştırırsak eğer, mesleki etik değerlerin oluşturulması da dahil olmak üzere Adalet Bakanlığı'na referans vermeye kalkarsak geleceğimiz sonuç budur. Ve sonucunda da bağımsız, özgür Meslek Odası kayıtlı bilirkişiler yerine, aynı ortak sağlık güvenlik birimleri gibi, aynı yapı denetim şirketleri gibi özel firmaların oluşturulduğu ve onlarca görülen bilirkişilik hizmetlerinin olduğu ve bugünkü mühendislerin de o şirketlerde çalışan konumunda olduğu objektiflikten ve bağımsızlıktan uzak raporların verilmek durumunda kalınacağı, bunun da hakim sınıfların ya da yasa koyucuların bugünkü anlamıyla siyasi iktidarın taleplerini karşılar nitelikte olduğunu göz önünden kaçırmamız gerektiğini düşünüyorum.

Ali Fahri Özten: Şöyle söyleyeyim, son kısım çok ağır eleştiri oldu. TMMOB olarak o kadar kurumsal noktasından uzak değiller, mutlaka bunların denetimlerini yapan Odalarımız var. Ama verilen bölgeler fazla değil. Aslında bunu forum kısmında daha rahat paylaşabiliriz. Forum kısmı var, isterseniz foruma bırakalım.

Gülşen Işık: Bu tarzımız. Bunu da söylemek zorundayım. Yani sabahtan beri uyguladığımız Çalıştay tarzımız, bir Çalıştay'dan ziyade monolog haline gelmiş durumdadır. Bize bilirkişi olarak, bilirkişiler olarak yaptığımız yanlışlıkları anlatacak, bunun sonuç - karar mercisinde görev yapan hâkimlerin değerlendirmelerinin bize yansıtılması gereken unsurlarında eksik kaldığımızı düşünüyorum. Çünkü kendilerine yeteri kadar konuşma süresi tanımadığımızı düşünüyorum.

Ali Fahri Özten: Bu verdiğiniz önerileri TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu değerlendirmeye alacaktır. Mülk bilirkişi diyorsunuz ama, o mülk bilirkişisi mühendis, mimardır. O arkadaşlar da bilirkişilik eğitimine katılıp serfiteka almak zorundalar. Yönetmelik çok açık. Dolayısıyla Odalar bunu denetleyebilir.

Nuray Adal: Kısa tutmaya çalışacağım. Bu Odanın disiplin mekanizmasının çalıştırılmasıyla ilgili bir şeyler söylediniz ya. Hanımefendiye katıldığım tarafları da var. Şu manada katılıyorum, bilirkişilik meslektaşlarımızın hepsinin envanterlerini bugüne kadar tutabilmiş değiliz. Tamamını tutma şansımız zaten yok. Yaptıkları çalışmaları takip etme şansı yok ve birbirine göre mukayese etme şansı yok. Yani eğer deminki örnekten yola çıkacak olursak, bir adada aynı parsellerden ona farklı, ona farklı değer biçiliyorsa, bunu takip edecek bir envanter çalışması yapacak düzey Şubelerimizde maalesef yok. Hangi şubede var bilmiyorum. Çünkü bilirkişi müessesesi Odalardan verilen

listeyle çalışmıyor ki sadece, yani mesela mülk bilirkişiliğine gidip müracaat eden ve orada mülk bilirkişisi olan arkadaşlarımızın kim olduğunu bilmiyor ki Şube. Belki bilirkişilik eğitimi almış ya da almamıştır. Meslektaş olabilir. Bu sertifika sorulmuyor. Aynı şekilde ceza ve hukuk mahkemelerinde bu sorulmuyor ve biz liste vermiyoruz. Dolayısıyla takip etme şansı yok. Bu konuda söyleyeceklerim bu kadar.

Ali Fahri Özten: Çok teşekkür ediyorum. Forumda bunları karşılıklı konuşabileceğiz.

Emel Karabağ: Kamulaştırmanın çok olduğu il ya da ilçelerde, birbirinden farklı mahkemelerin farklı bilirkişileri götürüp taşınmazlara farklı değerlemeler biçilmesiyle ilgili. Bu konuda sizi çok haklı buluyorum. Büyük kamulaştırma projelerinde, ihtisas mahkemeleri veya yetkilendirme şeklinde belli mahkeme ya da mahkemelerin kamulaştırma davalarına bakması gerektiğini düşünüyorum. Mesela o il'de 20 tane Asliye Hukuk Mahkemesi var. Büyük bir kamulaştırma projesi yapıldıysa kamulaştırma davalarına, ihtiyaca göre 1, 2, 3 tane neyse ihtisas mahkemelerinin bakması gerektiğini düşünüyorum. Bir ihtisas mahkemesi olursa farklı bilirkişi kurullarını götürse bile raporlar arasında çelişki olursa hakimin bunu kendisinin denetlemesi çok kolay olur ama, farklı mahkemelerde 10 tane Asliye Hukuk Mahkemesinin hepsi de aynı yerdeki 2000 dosyalık bir Devlet Su İşleri'nin kamulaştırma projesine bakıyor. Her biri mahkemeye 200 dosya düştüyse elbette farklı rakamlar çıkar ve toplum vicdanını çok rahatsız edici sonuçlara yol açar.

Biz Yargıtay olarak ne yapıyoruz? Ama bize gelinceye kadar tabii ki yani dava aşamalar geçiyor. Biz Yargıtay olarak bize dosyalar intikal ettiğinde, aynı bölgede yeri geliyor ada, ada, parsel, parsel ve tarih, tarih hangi fiyatı verdiğimizizi biz kendimiz takip ediyoruz bizim böyle bir envanterimiz var açıkçası. Şunu da unutmamak lazım. Biz eğer aynı ada içerisinde yan yana iki parselde farklı fiyat ortaya çıktıysa, biz bunu bozma konusu yapıyoruz. Ama şunu hiçbir zaman unutmadan; iki parsel yan yanadır. Ama biri eğilimlidir, diğeri topografik olarak düz ve yapılaşma uygundur. Biri mesela kare şeklindedir, yapılaşmaya uygundur. Öbürü yamuk şeklindedir, yan yanadır. Yan yanadır ama, birinin yola cephesi uzundur, diğेरinin dar bir yola cephesi vardır. Biz böyle durumlarda Yargıtay olarak kendimiz takip yaptığımız için diyoruz ki bitişik parselde aynı tarih itibarıyla şu fiyat verilmiştir, ayrılma nedenleri yönünden ek rapor talep ediyoruz. Çünkü gerekçesi olabilir, birine 100 lira birine 150 lira verdiye metrekaresine. İllaki bir nedeni vardır. Ancak açıklayamıyorsa o zaman orada bir hata vardır diye bir değerlendirmemiz var. Ama bakın şöyle bir şey var, ben özellikle hani farklı mahkemelerde farklı fiyatlar çıkmasını çok önemsiyorum. Bütün nitelikleri aynı taşınmazların, çok küçük gibi görünüyor. 1. Asli Hukuk Mahkemesine giden Bilirkişi Kurulu

metrekaresine 100 lira, diğer mahkemedeki 105 lira. Şimdi 100 lira ile 105 lira aynı tarih itibariyle çok rahatsız edici değil gibi dursa bile 10.000 metrekare taşınmaz kamulaştırmada komşunun diğeri öbüründen 10 dönüm için aldığı miktar 50.000 lira fazla oluyor. O yüzden ben bir şekilde kamulaştırma yoğun olduğu yerlerde ihtisas mahkemelerine verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Diğer soruya cevap vereyim. Taşınmazın bütün özelliklerinin, niteliklerinin keşif yapılmadan önce tespit edilmesi gerekiyor. Arsa mı arazi mi olduğu yönünde. Belediye yazı yazılmış olması gerekiyor fakat; keşfe gidildikten sonra taşınmazın arazi değil de arsa vasfında olduğu tespit edilirse veya tam tersi tespit edilirse, orada yapılacak bir şey yok. Üstün vasıflı bilirkişi kurulunun tespit etmesi gerekiyor.

Ali Fahri Özten: Öncelikle bilirkişilik derken. Hep aklımıza değerlendirme olarak geliyor. İşte şuna şu kadar değer verildi öbürü farklı. Aslında planlamadan başlayan; Yani imar planlarına uygun emsal verilmiş mi? Çekme mesafeleri uygun mu? Kullanım kararları uygun mu? Ondan sonra dönüyoruz uygulama planlarında mevcut yapılaşmalarda kot meseleleri ortaya çıkıyor. Kat meseleleri ortaya çıkıyor. Su basmanlar ortaya çıkıyor, çekme mesafelerinin işgali ortaya çıkıyor, derinlik uygun mudur, değil midir ortaya çıkıyor. Dönüyoruz inşaata geliyoruz. Efendim yapılaşma yönünden tanımlara uygun mudur? Birçok konuda var. Çatı kaplamaları uygun mudur? Binada duvarlar, çevre duvarları, ihata duvarları veya istinat duvarları düzgün yapılmış mıdır? Cephedeki mantolamalar uygun mudur değil midir? O kadar çok konu var ki. O kadar çok konu var. Yani bilirkişilik alanları değerlemelerden tabi ki soyutlanamaz ama, öncelikle tanımlar, öncelikle yasal bilgiler, bütün bilirkişilerin Yasaların hemen hemen Yönetmeliklerin büyük bir bölümüne hakim olması lazım. Maalesef bir çok arkadaşımız bu konuda bu Yönetmelikleri, Yasaları, takip etmekte zorluk çekiyor.

Özellikle yargı kararları o kadar çok İçtihadı Birleştirme Kararları var, yargı kararı var, mahkeme kararları bozulmuş üst mahkeme tarafından. Danıştay içtihatları var ve bunlar içinde mutlaka bizim en önemlisi meslek mensubu Odaları olarak bunları derleyip toparlamamız lazım.

Bir de önemli konu şu Türkiye’de özellikle madem ki konuyu kentsel dönüşüm olarak seçtik. Bakın Türkiye’de cadde ve sokakların değerlendirilmesi yapılıyor. Bütün kentsel dönüşüm alanlarında bedeller takdir ediliyor. Kim yapıyor bunu? Bakanlık yapıyor ya da hizmet alımı yapıyor. Aslında biliyorsunuz cadde ve sokakların değerlemeleri vergi mahkemeleri kanalıyla daha önce yapılıyordu ve itirazlar geliyordu muhtarlıklar Ve Ticaret Odaları tarafından. Bilirkişi heyeti seçiliyordu, takdir edilmiş olan cadde ve sokaklar için her iki tarafına takdir edilmiş olan değerlere itirazlar sonucunda da mahkemeler karar veriyordu. Daha sonra usul değişti, şimdi yeniden değerlendirme oranında

yani her sene enflasyon oranında belediyelerin yapmış olduğu cadde ve Sokakların İlçe Kıymet Takdir Komisyonu ya da İl Kıymet Takdir Komisyonu eliyle yapmış olduğu sokak, cadde değerlerinin vergiye esas olan kısımlarında yeniden değerlendirme oranında bir sonraki yıl o artış yapabiliyor. Yani diyelim ki; enflasyon 7- 8, %8 oranında arttırıyor bir önceki seneyi. Bu neye yol açıyor? 1- Vergileme yönünden sıkıntı yaratıyor, 2- Değerleme yönünden sıkıntı yaratıyor. Çünkü birçok dönüşüm alanlarında bu değerlemelere tabii kalındığı için vatandaş mağdur kalıyor. Onun için sokak ve cadde arsa- arazi değerlendirmelerde ulusal bir bilgi ağının oluşmasında yarar var. Bu konuda TMMOB olarak anladığım kadarıyla çok ciddi bir çalışma yapmamız gerekecek. Onun için bütün Türkiye'deki yapıların öncelikle arsa değerlerinin buradan baz alınan değerlerin Türkiye'de bir bilgi ağı ortak bir bilgi ağında toplanmasında yarar var.

Sırdaş Karaboğa: Evet Değerli arkadaşlar ben, sadece bir noktada bilgi aktarmak istiyorum. Sayın başkan biraz önce TMMOB yönetmeliğinde var dedi yani, bilirkişi raporlarını vermesi lazım dedi ama, sadece benim bildiğim kadarıyla bir Mimarlar Odası'nın ve bir de Ziraat Mühendisleri Odası'nın bilirkişi raporlarını topladığını onun dışında 22 odadan böyle bir çalışma olmadığını biliyorum. Eğer yanılıyorsam beni ikaz edin, bunun dışındaki Odalarda bu raporlar alınıyorsa. TMMOB olarak Yönetmelikleri çıkarıyoruz ama yönetmelikleri uyguluyoruz. Bunu belirtmek istedim.

Ali Fahri Özten: Evet. Demek ki yönetmeliği takip etmemiz gerekiyor. Buradan ben bu oturumu kapatmak istiyorum Yargıtay 5. Dairesinden Emel Hanım'a, Atölyedeki arkadaşlarıma, Sırdaş Bey ve Erdoğan Bey'e teşekkür ediyorum.

FORUM

Kolaylaştırıcı: Ali Ekinci (Mimarlar Odası Yönetim Kurulu Genel Başkan Yardımcısı)

Ali Ekinci: Sabah günaydınla başladık iyi akşamlar moduna geldik. Hepimiz çok yorulduk haklı olarak çünkü; Çalıştay'da çok güzel sunumlar yapıldı, her sunumdan çok şey öğrendik. Tartışacağımız soru soracağımız ya da ekleyeceğimiz çok şey olduğunu sanıyorum. Neden sanıyorum, ben yaklaşık 10 yıldır bilirkişilik yapıyorum. Bu alana başladığımız zaman dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in manşetten bir haberi yayınlanmıştı. "Türkiye'de Yolsuzlukların Temelinde Bilirkişilik Var" demişti. Eğer bilirkişilik müessesesi düzelirse Türkiye'deki yolsuzluklar düzeler. Bunun üzerine biz Cemil Çiçeğe gittik. Dedik ki ; Sayın bakan söylediğinize aynen katılıyoruz. Biz bu alanın düzeltilmesi için hazırız. Elimizi taşın altına koyuyoruz. Siz de devletin yetkili makamındasınız. Gelin birlikte düzeltelim. Tamam dedi ve ortak çalışmalar başladı. Sonra Cemil Çiçek gitti, yerine Sadullah Bey bakan oldu. Sadullah Bey'le görüşmelerimiz devam etti. O da bilirkişiliğin düzeltilmesi için elinden gelen her şeyi yapma talimatı verdiğini söyledi Bakanlık kadrolarına. Sonra Sadullah Bey de gitti. Bekir Bey geldi. Onunla da görüşmemiz devam etti. Bekir Bey de dedi ki; Bu alanın düzeltilmesi için elimden gelen her şeyi yapacağım ve o da arkadaşlarına talimat verdi, fakat bu arada zaman çok ilerliyor. Yolsuzluklar da ilerliyor. Düzelteceksek bir an önce düzeltelim şu işi. Ama ilk defa bu dönemde bilirkişilikle ilgili bir kanun teklifinin hazırlanması çalışmaları başlatıldı. Bu çalışmaların içinde bizler de yer aldık. Bununla ilgili çeşitli şehirlerde sempozyumlar yapıldı. Bizler sempozyumlar yaptık. Buralarda tartışıldı ve şu andaki hükümet programında ilk 6 ayda çıkarılması ön görülen yasalar arasında bu Bilirkişilik Kanun Tasarısı var. Geçen gün bu konuyla ilgili mecliste yaptığımız görüşmelerde, kanunun muhtemelen Mart2016 ortalarında başlayıp, Nisan2016 ortalarında çıkacağı izlenimini edindik. Bu nedenle bugün sabahtan beri tartıştığımız bütün Yönetmelikler, Kanunlarda yer alan bilirkişilik tanımları, bilirkişiliğin seçilmesi, eğitimi, oluşumuyla ilgili her şeyde bir yeni baştan, sil baştan bir çalışma var. İcinizde bu konuda belki bilgisi olmayan arkadaşlarımız vardır. Forumu biraz daha renklendirmek adına bu konuda sizleri bilgilendirmek için bir 5 dakika izninle bu kanun tasarısında neler var? Ne tür yenilikler getiriyor? Bunun çalışmaları nasıl olacak? Ve TMMOB'nin bu Kanun Tasarısına karşı görüşü nedir? Bunun bir açıklamasını yaptırmak istiyorum ben size. Bunun üzerinden de sabahki konuşmaların ışığında, şu ana kadar yapılan bütün özetler ışığında bu Kanun Tasarısını dikkate alarak foruma devam etmek istiyoruz. Huriye Hanım buyurun.

Rica edeceğim çok özet olarak, temel noktalarını arkadaşlara anlatmanızı rica ediyorum.

Huriye Nacar Savat: Bu gündemde olan Bilirkişilik Kanun Tasarısı, henüz taslak halinde. 1. Maddesini okuyayım diğerlerini çok kısa özetleyeceğim. “Bu kanun tasarısının amacı; bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesiyle, bilirkişilik için etkin ve verimli kurumsal bir yapı oluşturulmasıdır.” Deniyor. Yani bilirkişilik çalışmalarının tamamını kapsayacak, yönlendirecek bir Kanun Tasarısı gündemde ve bu Kanun Tasarısının önemli bir özelliği var. “Bu kanun adli, idari ve askeri alanlarında yürütülecek her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsar.” Diyor. Yani her mahkemede yapılacak bilirkişiliği birleştiriyor. Biliyorsunuz bugüne kadar idari alan, adli alan, askeri alandaki bilirkişilikler farklıydı. Kanunlarda bilirkişilik yapabileceği ön görülen kurumları ve bilirkişilik hizmeti veren kamu kurum ve kuruluşları bu kanunun dışındadır, diyor. Şu anda da bu işi yapan kurumlar var biliyorsunuz. Narkotik Büro gibi, Adli Tıp gibi, RTÜK gibi onlar görevlerine devam edecek, onun dışındaki her türlü bilirkişilik faaliyeti birleştirilecek hazırlanan listeler tarafından. Listelerde yer alan kişiler tarafından yapılacak.

Değişik olan iki önemli yapı var burada. Bilirkişilik Üst Kurulu oluşturuluyor. Artık bilirkişilerle ilgili tüm işlemleri İl Adli Yargı Komisyonu değil Bilirkişilik Üst Kurulu yapacak hatta, bu yasaya uygun çalışma politikasını oluşturulacak kurul Bilirkişilik Üst Kurul oluyor. “kurul aşağıdaki üyelerden oluşuyor” deniyor. “Hukuk İşleri Genel Müdürü, Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Bilirkişilik Daire Başkanlığı, Yargıtay’dan, Danıştay’dan, Askeri Yargıtay’dan seçilecek kişiler, YÖK tarafından belirlenecek kişiler, Savcılar Hakimler Yüksek Kurulu’ndan belirlenecek hukukçular”. Dolayısıyla şunu söyleyeyim kısaca; bu yasa maddesine göre bu kurul 17 kişiden oluşuyor. Bunlardan 13 tanesi yargıçlar- hakimler ve Adalet Bakanlığı mensuplarından ve Üniversitelerin Hukuk Fakülteleri öğretim üyelerinden oluyor. 4 tanesi de bilirkişilik yapan alandaki Odaların temsilcileri oluyor ki Baro, TMMOB, Tabipler Birliği ve Müşavirler Odası. Bilirkişileri temsil eden 4 kişi oluyor. Hukuk alanından seçilen 13 kişi oluyor. Dolayısıyla bunun pek hakkaniyetli birleşim olmadığı kanısındayız. Onun dışında, bir de Bilirkişilik Üst Kurulunun görevlerini kısaca söyleyeyim, Bilirkişilik Alanında Temel Alt Uzmanlık Alanlarını tespit etmek, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemek. Deniyor ki, biz sabahleyin yapılan oturumlarda söylediğimiz gibi uzmanlık alanlarını Odalar ya da diğer meslek kuruluşları belirlesin diyoruz. Yani bizim dışımızda da marangozlar var, kuyumcular var, şoförler var. Değişik meslek dalları var. Onların meslek birlikleri uzmanlıkları belirlesin diyoruz ki; uzmanlık alanlarını belirleyecek olan kurum bu kurum olmaması gerekiyor bizce diyoruz.

Bilirkişilerin denetimine, performanslarına ilişkin esas ve usulleri belirlemek. Bilirkişilik yetki belgesinin verilmesi ve yenilenmesine ilişkin esas ve usulleri

belirlemek ve görev alanına giren konularda bilim komisyonu ve çalışma grupları kurmak gibi görevleri var bu üst kurulun. Bilirkişilik asgari ücret tarifesini belirlemek, bilirkişilik eğitim ücreti ve eğitmen ücretini belirlemek. Görev yerine Üst Kurul tarafından yerine getirilecek oluyor. Temel ve alt uzmanlarına göre bilirkişilerin aylık bakacakları işleri ve bir bölgede görev alacak bilirkişi sayısını belirlemek. Şimdiye kadar İl Adalet Komisyonuna her başvuran eğer evraklarını tam vermişse, evraklarda belirtilen nitelikleri taşıdığı tespit edildiyse, inandırıcıysa bilirkişi oluyordu. Herhalde bundan sonra böyle olmayacak, bölgelere göre belli sayıda belli nitelikte uzmanlar bilirkişi olarak seçilecek.

Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerine gelince; bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin niteliklerini belirlemek ve özel hukuk tüzel kişilerin bilirkişilik faaliyetlerinde bulunmalarına izin vermek. Bu bizim TMMOB olarak karşı çıktığımız tüzel kişiliklerin bilirkişilik yapması olayı, ters gelen bir olay. Biliyorsunuz şirketler kar amacıyla çalışırlar, SSK öderler, vergi öderler belli bir gelirleri olması gerekir. Dolayısıyla bilirkişi alanında çalışmaları çok hakkaniyetli olmayacak gibi geliyor. Bilirkişilik olayı bireysel bir olay, her ne kadar bilirkişi grupları oluşturularak çalışılsa da burada kanaatler, bir araya gelen kişilerin kanaatleri bir araya getirilmekte tartışılmakta ve o grubun aldığı kanaat rapora yansıtılmakta, hakime sunulmakta. Şirketlerin bilirkişi yapmasında olaya başka açıdan bakılacağı endişesini taşıdığımız için bunu doğru bulmuyoruz. Ayrıca temel alt ve uzmanlık alanlarına göre kurulan bilirkişilik kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

Bir de Bölge Kurulları oluşturuluyor. Bu şimdiye kadar söz edilen Üst Kuruldu. Bunun altında Bölge Kurulları oluşturuluyor. Adli Bölge Kurullarının içinde şöyle deniyor, her Bölge Adli Mahkemesinin Kurulu bulunduğu yerde bir bilirkişilik Bölge Kurulu oluşturulur. Üyeleri şöyle “Hakimler, hukukçular, savcıların ağırlıkta olduğu bir kurul, görev yapan hakim ve cumhuriyet savcıları var. Bölge Kurumunun bulunduğu İl Barosu Yönetim Kurulundan, o İl barosuna kayıtlı avukatlar arasından seçilecek bir kişi ve TMMOB’ni temsil edecek bir kişi var. Diğerleri yine hukukçulardan oluşan bir kurul bu. 7 kişilik bir kurul. Artık bu kurul İl Adalet Komisyonu yerini alacak. Bu yıl ekim ayında herhalde herkes bilirkişi için yine başvurusunu İl Adalet Komisyonuna başvurdu. Bundan sonra Bölge Kurullarına başvurulacak. Listeler Bölge Kurulları tarafından hazırlanacak, verilen belgeler onlar tarafından imzalanacak ve listeleri Bölge Kurulları oluşturulacak.

Bakın görevleri için şöyle deniyor; Üst Kurul tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde bilirkişilik hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak, Bilirkişilik yetki belgesi vermek, Bilirkişileri sicil ve listeye kaydetmek.

Biz diyoruz ki; Bilirkişi Yetki Belgesini Odalarımız versin, eğitimlerini versin, sicillerini Odalar tutsun. Yoksa yani az önce söylediğim gibi çoğunluğu hukukçulardan oluşan bir kurul bilirkişilerin özellikle bizler gibi teknik bilirkişilerin sicilini nasıl tutacak? Performansını nasıl ölçecek? Hatta mesleki yeterliliğini nasıl saptayacak? Bu konuları herhalde görüşmek, tartışmak gerekiyor. Bunlar bizim katılmadığımız noktalar. Daha doğru bu kurulun yapmasının uygun olmadığını düşündüğümüz konular. Bilirkişilerin veya bilirkişilik yapmak için başvuran kişilerin. İlgili oldukları kurum veya kuruluşlardan ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri almak gerektiğinde ilgilileri davet etmek, dinlemek. Suç teşkil eden ve etik davranış ilkelerini ihlal eden fiillerin gerçekleştiği iddiasıyla yapılacak başvurular üzerine gerekli incelemeyi yapmak veya yaptırmak. Üst kurulun belirlediği ilkeler çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek. Bu denetimin nasıl yapılacağı konusunda bir açıklık yok. Bilirkişi raporlarını arşivlemek. Bize göre bu arşivi yapmak bölge kurulun değil Odaların ya da Meslek Kuruluşlarının görevi olmalı. Yıllık faaliyet raporu hazırlayarak Üst Kurula göndermek. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak. İtiraz veya dava hakkı. Eğer bu kurul bilirkişi hakkında dava açmış ya da herhangi bir rapor nedeniyle suçlamış ise buna itiraz hakkı tabi ki var. 15 gün içerisinde yetkili mahkemeye dava açılabilir, itiraz edilebilir. Bilirkişi kabul şartları bunda çok değişiklik yok. Herhangi bir yüz kıvartıcı suçtan hüküm giymemiş olmak. Bir farkı var şimdiye kadar 3 yıllık deneyim aranıyordu. Şimdi 5 yıllık deneyim aranıyor. Başka bölgelerin listesinde kayıtlı bulunmamak gibi şartları var. Burada çok büyük farklılık yok. Bilirkişiliğe başvuru usulü ve sicile kayıt. Başvuru ilgilinin yerleşim yeri veya işlerini yürüttüğü bağlı Bölge Kuruluna başvurulacak. Meslek Odasına ilgili belgeler eklenerek yazılı olarak da yapılabilecek. Zorunlu belgelerin eklenmesi halinde eksikse tamamlanmasından sonra bunlar işleme konulacak eğer uygun bulunursa, başvuran kişi bilirkişi olacak. Listeye kaydolacak ve o bölgede bilirkişilik yapabilecek. Yine şimdi olduğu gibi 5 yıl geçerli yetki belgesi alınacak. Her yıl yine şimdi olduğu gibi güncelleme eğitimlerine katılarak bu belgenin geçerliliği korunacak. 5 yıl sonunda yeniden yetki belgesi alınacak. Bu yasa tasarısına göre.

Bilirkişi hakkında bilgiler burada bulunacak. TC numarası, meslek alanları, meskeni gibi bilgiler Bölge Kurulunda kaydedilmiş olacak. Bu belgeler listeler cumhuriyet savcılarının, hakimlerinin, Bölge ve Üst Kurul ve kurullarına erişimine uygun olacak. Uygun şekilde saklanacak. Kayıtlı kişilerin ad, soyadları, alt uzmanlık alanları, meslekleri gösterilmek suretiyle listeler aleni olup herkesin erişimine açıktır deniyor ve bilirkişiler sicile kayıt tarihinden itibaren göreve başlar. Deniliyor. Askeri yargı, idari yargı ve adli yargı bütün bu listedeki kişiler görevlendirilebiliyor. Burada yine bizim bulduğunuz bir eksiklik var. Kamulaştırma bilirkişiliği ayrılmamış. Kamulaştırma Bilirkişiliği

yapanlar bilir, onun bir takım farklılığı vardır. Kamulaştırmalarda, el atmalarda, imar uygulaması raporlarında bir kalıp vardır, bu kalıp kullanılır, bu kalıba göre bir takım emsaller kullanılır. Bunların kullanımından veya bunları kullanacak bilirkişiler olup olmadığından söz edilmiyor bu listede. Tüm başvuran kişiler uzmanlık alanlarına göre bir listede toplanıyor, özellikleri konusunda bir ayırım yapılmıyor dolayısıyla kamulaştırma bilirkişi listelerini Odaların hazırlayacağından söz edilmiyor. Dolayısıyla bu yasanın 15. Maddesi kaldırılmış olacak bu yasa çıktığı zaman.

“Bilirkişiliğe kabul şartlarını kaybetmesi halinde, bilirkişilik listesinden bilirkişi çıkarılacaktır.” deniyor. Buralarda çok büyük farklılık yok. Tabii bu kaybetme olayı bir takım güven sarsıcı olaylar sonucunda oluşursa ya da bilirkişi kendisi çıkmak isterse çıkarılabiliyor. Bilirkişilerin raporlarının mevzuata uygunluğu yine denetlenecek. Hakim ve cumhuriyet savcılarının bu kurula bilirkişiler hakkındaki düşüncelerini bildirecekler. Ona göre Bölge Kurulu değerlendirme yapacak, bilirkişilerin sicillerine bu değerlendirmelerini işleyecek bir dahaki dönem seçimlerde herhalde bu sicilleri dikkate alarak seçim yapacak. Bu kanun uyarınca hazırlanması gereken tüm düzenleyici işlemler Üst Kuruldan görüş almak suretiyle Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılarak Yönetmelikler düzenlenir. Deniyor.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler. “Kamulaştırma kanununun 15. Maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.” Deniyor. Bu yasayla ilgili. Bir de geçiş maddesi var. Geçici madde. “Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içerisinde bölge kurullarının üyeleri ilgili kurum veya kurullar tarafından seçilir ve daire başkanlığına bildirilir. Üst kurul ve bölge kurullarının ilk toplantı tarihi üyelerin 3 yıllık görev sürelerinin başlangıcı olarak kabul edilir. Bu kanunda ön görülen yönetmelikler üst kurulun ilk toplantı tarihinden itibaren en geç 3 ay içerisinde çıkarılır. Bu yönetmeliklerin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 ay içerisinde sicili ve listeleri oluşturulur üst kurul tarafından bu sicil ve listelere uygun bilirkişi görevlendirmesi yapılması amacıyla ilan edilir. Bu kanun uyarınca bilirkişilik listeleri ve sicilleri oluşturulmasına dair ilan yapıncaya kadar mevcut bilirkişilik listelerine göre görevlendirme devam olur.” Yani önümüzdeki yılın sonlarına kadar büyük ihtimalle bu yıl hazırlanan bilirkişi listeleri kullanılacak gibi görünüyor. Bu yasanın çok kısa özeti böyle.

TMMOB'nin bu yasayla ilgili görüşlerini çok kısaca özetleyeyim.

Bilirkişi müessesinin merkezi bir idare tarafından düzenlenmesi kanaatimizce doğru bir tercih değildir, diyor TMMOB.

2942 sayılı özel bir kanunla kurularak çalışmasına devam eden kamulaştırma konusu bilirkişilikler en az sorunlu alan olarak görülürken, bu tasarıyla

bir kaosa sürüklenmektedir. Bu alanda bulunan en az sayıdaki sorunu kamulaştırma yönetmeliği değişikliğiyle çözülebileceğini düşünüyoruz. Bu nedenle bu tasarısının içerisinde kamulaştırmayla ilgili maddeler çıkarılmalıdır.

Bilirkişilik uzmanları Meslek Odalarınca belirlenmeli ve bu listeler Odalarca kurullara verilmelidir. Bu konuda TMMOB tarafından hazırlanan ve tamamlandığı zaman Adalet Bakanlığı'na teslim edilecek olan ciddi bir çalışma vardır.

Bilirkişilik hakkında Bakanlığın temsil edildiği Üst Kurulun listeden silme yetkisi olmaması kanaatimizce doğru bir uygulamadır.

Bilirkişi olabilmek için Meslek Odalarından alınacak mesleki yeterlilik belgesi istenmesi kanaatimizce doğrudur.

Ayrıca bir Meslek Odasına tabii bir şekilde yürütülen mesleklerin, meslek içi eğitimlerinin Odalar tarafından verilmesi gerekir.

TMMOB temsilcisinin Üst Kurul Veya Bölge Kurullarında yer alması doğru bir uygulamadır ancak; göstermelik şekilde 17 kişilik Kurulda sadece bir TMMOB üyesine yer verilmesinin uygun olmadığını düşünüyoruz. Kanun bu konudaki Odaların disiplin yönetmeliğini üstlenmemelidir. Karar sadece bilirkişi üzerinden verilmelidir. Ayrıca disiplin cezaları Oda tarafından verilebilmeli ve meslek etiğine aykırılık dolayısıyla Onur Kurulu tarafından disiplin yargılaması yapılabilir.

Bilirkişiliğin tüzel kişilerle yapılabilmesi yasayla bir kamu hizmeti olarak belirlenen bilirkişiliğin ticari kişilere açılması yanlış olacaktır. Bu durumda bilirkişilerin özgür, bağımsız ve tarafsız bir rapor yazması ortadan kaldırılacaktır.

Teşekkür ederim, kısaca durum bu.

Ali Ekinci: Bu Çalıştay'ın bugün düzenlenmesi bir şans. Bizim açımızdan bir şans. Bu TMMOB'nin ve Odaların bu kanunda bizlerin belirttiği çekinceleri dikkate alarak mecliste lobi çalışması yürütmesi için bir fırsat olarak da değerlendirilmeli. Ben eminim ki sonuç bildirgesinde bu konu dikkate alınacak ve bu süre içerisinde de hem Odalarımız hem TMMOB bu kanunda bu çekincelerin düzeltilmesi doğrultusunda bir çalışma da yapacak. Leman Hanım sizi de buraya davet ediyorum. Arkadaşlar bu kanun taslağı ve TMMOB'nin görüşü Odaların web-sitelerinde var arzu ederseniz oralardan da bakabilirsiniz.

Sabahtan beri gerçekten çok değerli sunumlar yapıldı. Ben sunum yapan bütün arkadaşlara çok teşekkür ederim. Ellerine sağlık, ağızlarına sağlık hepsinin. Bilirkişilik alanında şu anda mutlu olan hiç kimse yok. Hepimiz de bu alanın düzeltilmesi için çaba sarf ediyoruz, ama bir garabet var hiç

kimsenin mutlu olmadığı bir alan nedense bir türlü düzeltilmiyor. Bu konuda TMMOB gerçekten çok değerli çalışmalar yaptı şimdiye kadar. Çok değerli yayınları var TMMOB'nin ve Odaların. Odalar eğitim konusuna çok önem verdiler, sertifikaya, sicil tutmaya çok özel önem verdiler. Bu konuda Adalet Bakanlığı da, Bilirkişi Daire Başkanlığı oluşturuldu. Bilirkişi Daire Başkanı olan arkadaşımız da aramızda şu anda. Onun da belki konuyla ilgili söyleyecekleri olacaktır. Onlar da bu konu üzerinde titizlikle duruyorlar. Umarım kanun çıktığında hepimizi mutlu edecek bir kanun olur çünkü kanunu bir daha değiştirmek çok zordur. Bu mutsuzlukları giderecek ortak görüşlerimizi yansıtacak bir kanun olur.

Bu dilekle ben, sözü şimdi salona bırakıyorum, sabahtan beri bütün konuşmalarla ilgili, kanunla ilgili şimdi söz sizde. Sizin katkılarımız, sizin ekleyecekleriniz, sizin soracaklarınız Çalıştay'a daha da zenginlik katacaktır. Buyurun.

Nihat Dursun: Elektrik Yüksek Mühendisiyim. 1979 İTÜ mezunuyum. En sonda başkentte 1988 – 1992 elektrik dağıtım müessesesi müdürlüğü yaptım. Şimdi bunları belirtirken 15 senelik ceza ve hukuk dairelerinde bilirkişi olarak çalıştım. Bu sene de nasip ederse kamulaştırma bilirkişi olarak çalışacağım. Şimdi ben çok değerli 2. Oturumu kaçırdım. Acil bir hadiseden dolayı. Aşağı yukarı tamamını dinledim. Ben Çalıştay'ın her oturumun sonunda bir salon sorularını alıp değerlendirmesinde çok yararlı olacağımı düşünüyorum. Bunun yanında ben arkadaşlarımın, meslektaşlarımın, bilirkişilerin cezalandırması vesairesin geliyor. Şimdi hukukçu arkadaşımız aynen şunu söyledi; hukukçu olmasına rağmen, meyilli arazi, bitişik. İp gibi bir arazi, çok güzel bir arazi, fiyat farkları olacaktır. Şimdi bilirkişiliğe gittiğimiz zaman saatlerce fotoğraf çekiyoruz. Arazinin ileride alabileceği bir yer var. Bir enerji nakil hattı geçti, arazi perişan. Öbür tarafta hiçbir şey yok. Elbette fiyatlar farklı olacaktır. Bak öteki Ertuğrul arkadaşımız da çok değerli bir arkadaş. Çünkü şehir planlamasından da değerlendirme yapıyor. Diyor ki bilirkişinin eline biz vermemiz lazım ki parsel parsel değerlerini ki arkadaşımız değer verirken, bu değerleri dikkate alması lazım. Hemen sonuç neticesine girilip, yargılamaya geçiyoruz bu yanlış. Yine garip bir olay anlatayım. Bir de 36 senenin 5 sayfa sütununu vererek, mesleğimi icra ettim. Ben aynı zamanda İTÜ'de yüksek gerilim laboratuvarında asistanlık yaptım. Yani iş kazası, elektrik çarpması konularında uzmanım, ama ne yazık ki efendim bir elektrik mühendisi bir iş kazası alabiliyor bu durumda. Ne gariptir şu anda yönetici de olduğunu sanıyorum. 3 senelik Odaya kayıtlı bir genç arkadaşım müracaat ettim diyor, beni bilirkişi yazdılar diyor, şimdi yanlış burada aramak lazım bence. Doğrudur. Ben bu sene hariç, 14 sene adliyeye müracaat ederek bilirkişi oldum. Sadece Oda belgesini götürdüm. Yanlışlık burada. Yani şimdi Oda

demesi lazım ki Nihat DURSUN yüksek gerilim konusunda uzman diyecek. Öbür ki için diyecek ki fiber optik, telekomünikasyon diyecek. Öyle verecek. Ama bunlara sahip olmak lazım. Bence yanlışlık burada. Sunumlar çok güzel. Özellikle ben hukukçu arkadaşlardan çok değerli katkılar aldım. Diğerleri mükerrerdir. Ben teşekkür ediyorum

Mustafa Yağmur: Adalet Bakanlığı personeliyim. 20 yıldır bilirkişilik yapıyorum. Jeoloji Yüksek Mühendisiyim. Aynı zamanda A sınıfı İş Güvenlik Uzmanıyım. Daha önce Bakanlığa bununla ilgili 2010 yılında bir rapor vermiştim. İlk çalışmalar yapıldığında. Çalışınca birçok sorunlarımız var, nasıl çözülür:

1- bilirkişilikte, bilirkişi olarak atandığınızda dosyayı alıp getirme- götürme kadın arkadaşlarımız olsun gerek bizler olsun, adliyelerde gelip gidince sıkıntı yaşanıyor. UYAP sisteminde bilirkişi portalı açılıyor. Bu bilirkişi portalı tüm bilirkişilere açılmalı. Mahkeme size oraya aktardığı zaman oradan şifrenizle oraya girip dosyaları görüp, dosya üzerinde çalışma yapmalısınız. Yani artık internet üzerinden raporlarınızı yazmanız gerekiyor. Bunu bir defa çözmek lazım. Yani dosya bilirkişi dosya taşımacılığını bırakmalı.

2- Arazi çalışmalarında sınır kalkmalı. Keşife gidiliyor, bir inşaat mühendisi 2 saatte bitirecek, başka meslek grubu belki 7 – 8 saatlik bir iki günlük çalışma yapacak. Bu bilirkişinin çalışma süresi yeterli olmalı. Mahkeme sağlamalıdır. Büyükşehirlerimizde özellikle yol giderleri, 170 – 180 km kendi özel araçlarımızla gidip geldiğimiz oluyor. Yasal düzenlemede bilirkişi ücretleri ilgili bir şey görmek gerek. Emeğinin karşılığını bilirkişi almalıdır. Çünkü mesaisini harcıyor, zamanı harcıyor, emeğini harcıyor.

Kusurlar yüzde lenmelidir diye ben not almıştım. Teşekkür ederiz, hakim bey söyledi. Bu hakimlerin işidir yüzdelik kusurlar daha doğrusu kusur oranları, ama ne yazık ki bize hakimler kusur oranlarını bildirin diye yazıyorlar. O nedenle tamam bu eğitimin noksanlığından. Bizim Çalıştayımız 3-4-5 yazabilseydik, artık bu sorunları konuşmuyor olacaktır. O da ayrı bir konu. Mahkemeler istediğine, hakimler açık olarak bilirkişiden istemiyor. Şunu, şunu, şu nokta diye yazması gerekiyor. Bilirkişi de onu cevaplaması gerekir. Yok. Meslek dalında öyle oluyor ki örneğin ben Jeoloji Yüksek Mühendisiyim. İçinde sondaj kelimesi geçti diye beni çağırdılar. Dosyaya baktım birisi sondaj borusunu alıp bir yerden bir yere gönderince, bir hırsızlık olayı oluyor. Götüren bir başka yere götürüp satıyor. Boruyu yerine göndermediği için dava açılmış. Jeoloji mühendisini istiyorlar. Hayır dedim. Burada jeoloji mühendisinin bir rapor yazması gerekmez diye dosyayı iade ettim. Bu nedenle önerim şudur; tüm Adliyelerimizde hele hele büyük Adliyelerimizde bilirkişi müdürlüğü, şubesi, ne dersiniz. Oluşur ve hakim eğer bilirkişiye sunacağı zaman o şubeye gönderir o şubedeki arkadaşlar meslek inşaatçı, makinacı, ne dersiniz deyin.

Gider inceler dosyaya bakar. Der ki şu alanda. Diyelim ki ; inşaatın statik alanında. Jeoloji mühendisinin su kuyusu alanındaki uzman gerekir der. Uzman isimlerini de yazar ve ilgili mahkemeye gönderir. Orada hakim listede istediği gibi bilirkişiyi görür ve atar. Bu meslek seçimini bilirkişi yapması gerekir. Eğitim olarak tabii eğitimi, Adalet Bakanlığı bu adliyelerde olabilir veya Bakanlık Bilirkişi Daire Başkanlığı kurulduğu için başka şekilde de yapabilir. Kesinlikle TMMOB ile Adalet Bakanlığı ortak olarak vermelidir, bilirkişi eğitimini. Mesleki eğitimi kesinlikle TMMOB vermelidir. Artı tüm kamuda olsun özeldə olsun tüm çalışan meslektaşlarımız bilirkişi olan kesinlikle Odalara kayıtlı olma ve denetime tabii olmalıdır. Bugün kamu kurumunda çalışan arkadaşların hiçbiri odaya kayıtlı olma zorunluluğu yoktur. O nedenle birçok sıkıntıları da burada yaşıyoruz.

Ali Ekinci: Adliyelerde bilirkişi şubesi gibi şeyler açmak çok tehlikeli bir şey. Bizim dikkat ettiyseniz sabahki oturumda arkadaşlarımız UYAP sistemi üzerinde Uzmanlık Alanları, bilirkişiliklerin isimlerinin olduğu bir çalışmanın Odalar tarafından Adliyeye yansıtılmasını sundular. Eğer Adliyeler uzmanlık alanları listesini Odalardan isterlerse bu çok kolaylaşır. Mesleki alanda mutlaka Meslek Odalarının ön planda olmaları ve devrede olmaları lazım. Bu konuda Adalet Bakanlığı ile mütabıkız. TMMOB çok doğru çalışmalar yapıyor, Odalarımız çok doğru çalışmalar yapıyor. Umuyorum bu kanun tasarısında da bu uzmanlık alanları bu UYAP yazılımıyla devreye girecek. Mahkemelerde şu anda bilirkişileri belirleyen kişiler hakimler değil, %95 alanında hakimler değil, kalemdeki mübaşirler belirliyor. Mahkemelerde bir anlamda bilirkişi ekipleri oluşmuş. O ekiplerin dışında kimse o işin içine giremiyor. Gidin sabah 9'da Adliyenin kapısına orada insanlar bekliyorlar. Mimar mühendis, şehir plancıları bekliyor. A kaleminden acaba bizi çağırırlar mı diye? Etik olmayan bir davranış içersindeler. Odalarından habersiz, günün gelişmelerinden habersiz insanlar orada farklı girişimlerle bilirkişilik yapmaya çalışıyorlar. Odalar devreye girdiği an bu konu değişecektir.

Mustafa Özdemir: Elektrik mühendisleri Odasındanım. Evet bir yasaya ihtiyaç var. Bilirkişilerin sorunları çok. Bir yasa çıkartılması gerekiyor ama çıkarılacak bu yasa emir komuta zincirinde oluşturulacak bir yapı mıdır? Yapı mı olması lazım? Yoksa bağımsız özerk bir yapı mı ? başlangıçta buradan başlamamız lazım. Şu anda yapılan emir komuta zincirinde bir yapı oluşturulmak isteniyor. Şu an yargıda ciddi sorunlar var. Her gün gazetelerde okuyoruz HSYK şu bu bir yapılanma var. Aynı şey bilirkişilikte yapılmak isteniyor. Bilirkişilik Üst Kurulu bu yasayla, her şey bizim tekelimizde olsun. Eğitimleri biz verelim, belgeleri biz verelim, uzmanlıkları biz verelim. Zaten burada bu yasa tasarısı tamamen bitiyor gibi bir şey. Öncelikle hedefimize koyacağımız özerk bir yapı, bağımsız bir yapı olmalı. Elbette özerk, bağımsız

yapının içinde Adalet Bakanlığı da olacak. Ama bunun bileşenleri bilirkişilerin örgütleri örneğin; TMMOB diğer meslek örgütleri de olacak. Kararlar oralardan da alınmalı. Ama yukarıdan emir komuta zincirinde çalışacak bir kurul, bunun başarı şansı olmayacaktır diye düşünüyorum. Aynı yapı 4708 Sayılı Yapı Denetim Yasasında yapıldı. Yine emir komuta zincirinde yukarıdan karar verildi. Aradan 15 yıl geçti hala yapı denetimin sorunları devam ediyor. Sürekli yeni yasalar yönetmelikler çıkarılıyor. Fakat sorun çözülemiyor. Burada da aynı açmaza düşeceğiz, diğer tarafa bakıyoruz yapı denetime hiçbir fayda sağlamadı yapılara. Çünkü tepeden olduğu yeterli denetleme hiçbir şey yapılamıyor. Bunu da sorunu çözeceksek emir komutayı aradan kaldırıp bağımsız özerk bir yapı kuracağız. Ondan sonra da konunun uzmanlık alanlarını, eğitimlerini her meslek kendi içerisinde verecektir. Nasıl TMMOB olarak biz konuda çalışıyoruz diye sunmuşsak, inanıyorum ki diğer örgütler de, tabipler de, diğer tüm bilirkişilik meslek örgütleri de, bu tür çalışmalar yapacaktır ve daha sonra bu tür çalışmalarını yapıp da bu listeleri TMMOB veya ilgili örgütler, bakanlıklara bildiriyorsa ve bu konuda değerlendirmeyi elbette yine Üst Kurul yapacaktır, Adalet Bakanlığı da söz sahibi olacaktır ama ondan sonra bu belgeleri ve eğitimleri veren kuruluşlarda bunun denetlenmesini elbette yapacaktır. Şimdiki gibi absürt raporlar da olmayacaktır. Şu anda bilirkişiliğe bir bakıyorsun bir rapor var 25 sayfa, bir rapor var 1 sayfa, raporun ne formatı uyuyor ne içeriği uyuyor. Bu arada ciddi rapor verenler de elbette var. Onları yok sayamayız, artı bu bir de ticaret haline geldi. Şimdi yine bu tasarıdaki tüzel kişilikle tamamen ticarete açılıyor. Artık bağımsız yapılacak bir şey olmaktan bu çıkıyor diye düşünüyorum. Onun için bunu ticaret alanının dışına çıkarmalıyız. Öbür taraftan da biraz önce başkanımız çok güzel noktalara değindi, mahkemelerde kapılarda bekleyen, sabah işe gider gibi bekleyen bilirkişilerden bahsetti. Gerçekten doğru, çok yanlış bir şey ama şu andaki durum o. Yasayı yaparken bunları düşünerek bağımsız, özerk yapıyı kurup ona göre de bilirkişileri belirlememiz gerekiyor diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

Ali Ekinci: Tespitleriniz son derece doğru. Eğitim şart. Şu anda Adliyelerde bilirkişilik yapan önemli bir kesim, hem ceza alanında, hem hukuk alanında, İl Adli Yargı Komisyonu seçiyor orada bilirkişileri. Bu kişiler kesinlikle bir eğitime tabii tutulmayan kişiler. Mesleki bilgileri ne düzeydedir? Sicilleri ne düzeydedir? Okuldan mezun olduktan bir çalışma yapmışlar mıdır? Kendilerini yenilemişler midir? Bu konuda İl Adli Yargı Komisyonlarının hiçbir bilgisi yok. Diplomasıyla müracaat edip, Odadan da yazı götürerek, Oda üyesi olduğuna dair. Oralarda bilirkişi seçilmişlerdir. Yani bilirkişiliğin vasfı, nitelikleri, mazisi sırf yerlerde sürünüyor. TMMOB de bu duruma karşı. TMMOB serfitika almalı, eğitiminden geçmeli diyor. Raporu doğru yazıyor mu, yazmıyor mu? Dedığınız gibi rapor yazmayı bilmeyen bilirkişilik müessesisiyle karşı karşıyayız

ve imzacılıkla karşı karşıyayız. Arkadaşımız anlattı, 5 kişiden oluşacak ama bugün fiiliyatta rapor yazan 1 kişi var. 5 kişi bir araya gelip bir taşınmazın değeri konusunda kendi aralarında bir sorgulama yapmıyorlar bile. 1 kişi dosyayı alıyor gidiyor yazıyor. Öbürleri yazıyor. 5 kişi sorgulama yapsa belki farklı sonuçlar çıkmayacak. Bir mahkemede başka bir şey, bir mahkemede başka bir şey. Belki de o bilirkişi taraflardan birisiyle temas kurarak farklı bir fiyat çıkarıyor. 10 liraysa 30 lira fiyat çıkıyor. Bunların önüne geçilmesinin tek yolu bunların sicillerinin tutulması, bunların raporlarının nüshası Odalarda bulunması. Bunların eğitimli denetimden geçen insanlar olması lazım.

Gülşen Işık: İnşaat Mühendisiyim. Sizin bitirdiğiniz noktadan ve Mustafa Bey'den ele alarak devam etmek istiyorum. Evet, imzacı bilirkişiler var tespit doğru. Sen gönderdiğin halde raporu okuyup dönmeyen denetlemeyen arkadaşlarımız var. Doğru. Mahkeme kalemlerinde bekleyen koridorlarda bekleyen bilirkişi arkadaşlarımız var, bunların hepsi hatta birçoğu Odalarımızın da verdiği eğitimlerden geçmişlerdir ama yine de beklemektedir. Çünkü bunlar bilirkişilik artık bir geçim aracı olarak görülmekte. Meslekten de öte bir iş olarak değerlendirilmekte. Ben giderim imzamı atarım, bedelimi alırım demektedir. Bunlar doğru. Ama bunların çözüm yolu, biraz önce sunumu yapılan, Bilirkişi Yasa Taslağıyla mı olur? Yoksa meslektaşının gelişmesini ilerlemesini, mesleki faaliyetlerinin yürütmesini denetlemekle ve onların gelişimine katkı koymakla görevli meslek Odalarının ağırlıkta olacağı bir formasyonla mı olmalı? Bütün bunların da tartışılması gerekiyor. Bu bağlamdan baktığım zaman. Bu işi yapan meslektaşlarım ve Meslek Odası üyesi olan meslektaşlarım. Öz yönetim, öz üretim ve öz eleştiri mekanizmalarını harekete geçirdiği takdirde, saydığımız sorunların aslında sorun olmadığını çürük elmaların temizlenmesine bir vesile olacağına inanıyorum.

Taslakla ilgili bir kaç şey söylemek istiyorum. Mustafa Bey söyledi, sayın elektrik mühendisi arkadaşım. 4708 sayılı yasanın çıkış amacı neydi, mühendislik almamış yapılarda depremde veya kendi kendine yıkılan binalar vardır. Bu işi de artık mühendisler yapmıyor, kamu kurumları da yetişemiyor. Onun yerine özel sektör eliyle sağlam bir yapı denetim mekanizması oluşturulmuş ve depremlerden insanlar can kaybı yaşamazlar ya da kendi kendine yıkılan bina olmasın denildi. Fakat sonucunda ne oldu? Aynı şeyi 6331 Sayılı Yasadaki ortak sağlık güvenlik birimlerinde, iş güvenliği uzmanlarının eğitimlerinde, yapı denetim uzmanlarının eğitiminde görüyoruz. Özel sektöre devrederek, kamusal denetimden kaçarak. Kamusal alanları özel sektörün gelir temin ettiği iş alanlarına dönüştürmekle başlanıyor. Bu da bizim ülkemizde kurulu olmayan, hukuk sistemimize ve toplumsal yaşam düzenimize uygun olmayan farklı ülkelerdeki yasa ve yönetmeliklerin yasal hale getirilmesinden kaynaklandığını düşünüyorum. 4708 sayılı açıkta buradan gelmektedir,

6331 sayılı yasadaki açıklıklar da buralardan gelmektedir. Bu nedenle Çalıştayımıza katılan Adalet Bakanlığı Daire Başkanına sormak isterim. Bu bilirkişi yasa tasarısı da tercüme midir? Bu tasarı Özel hukuk tüzel kişilerin, ticari şirketlerin aracılığıyla bilirkişi yapmasına imkan tanımaktadır. Özel ve teknik bilgilerine başvurulana, bu bilgiye dayalı aydınlatma ve bilgilendirme yükümlülüğünü bizzat yerine getirme mecburiyetinde bulunan ve bu yüzden başkasına devredilmemesi gereken bir kamu görevi olan bilirkişiliğin tüzel kişilerce de yapılması, bilirkişiliğin bu nitelikleriyle bağdaşmayacağı açıktır. Bu kanunun diğer maddeleriyle de çelişmektedir aslında. Bilirkişi kesinlikle uzman gerçek kişi eliyle yapılması gereken bir görevdir. Özel hukuk tüzel kişilerine bu hakkın verilmesi, bilirkişiliğin ileride bu amaçla kurulacak şirketlere teslim edilmesi sonucunu doğuracağı da görülmektedir. Özel ve teknik bilgiye sahip bilirkişinin şirket adına görev yaparken, bilirkişi görevinin bağımsız bir şekilde yerine getireceğinin mümkün olmayacağına görülmesi gerekiyor. Biz meslektaşlar olarak ücret ücret diyoruz ya, mahkemelerin verdiği ücretleri yetersiz görüyoruz. Belki aynı yapı- denetim işlerinde olduğu gibi gideceğiz bilirkişilik belgemiz cebimizde bir şirketin kapısına, vereceği üç kuruşa talim olup geri döneceğiz. Vicdanen, mesleki olarak bağımsız raporlar da düzenleyemeyeceğiz. Aslında bilirkişilerin gerçek mesleği yani unvanı, inşaat mühendisi, mimar, mühendis gibi unvanları bilirkişilik yapması için temel nedendir aslında ve dolayısıyla bu temel unsur olurken bilirkişiliğin, meslek olarak kabulü ileride de yozlaşmayı doğuracaktır. Ayrıca taslakta Adalet Bakanlığı bünyesinde, Adalet Bakanlığı müsteşarının başkanlığında, idari birim olarak kurulacak olan Bilirkişilik Üst Kurulları, alt kurulları bağımsız olması gereken bilirkişilerin bağımsızlıklarını yitirmelerine, memur statüsünde evrilmelerine neden olacaktır. Memur olan bilirkişiden de bu yasa tasarıları içerisinde ne kadar bağımsız, vicdanen karar verebileceğini de göz önünde bulundurulması gerekir diye düşünüyorum.

Tamer Pamuk: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nde Daire Başkanım. Aslında şöyle bir yanlış anlaşılma var. Bilirkişilik de dahil, görüş ve projeleri takip ediyorum ama, Bilirkişilik Daire Başkanı Değilim. Kanunla kurulacak o çünkü, henüz kurulmadığı için. Nasıl bir durum olur kanun çıktıktan sonra onu bilmiyorum. Ben şu anda Hukuk İşlerinde Daire Başkanım. Proje ve görüşü yürütüyorum, dolayısıyla bilirkişilikle de ilgileniyorum. Daha önce de geliştirilmiş bilirkişilik projesinin yerleşik uzmanı olarak çalışmıştım. Onu da söylemiş olayım. Yakın şeyler ama sonra demesinler, böyle bir şey söylenmiş düzeltmemiş diye.

Benim burada bulunma sebebim; Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü herhangi bir kanun tasarısı olsa da, olmasa da hukuk alanında uygulamaları takip eder, vatandaşlardan gelen dilekçeler de dahil olmak üzere bu tip sempozyumlarda da uygulamayı takip eder ve ne yapılabileceği konusunda çalışma yapar. Biz

çalışmayı rafa kaldırmaktan da çekinmeyiz. Yani 15 gün, 20 gün gece gündüz çalışırız, koyarız bir raporu bağlarız kullanırız diye. Dolayısıyla benim burada bulunma sebebim de, Bilirkişilik Kanun Tasarısını savunmak ya da anlatmak değil. Buradaki uygulamaların sıkıntıları nedir? Onu tespit etmek. Ama tabiki taslak bizim de Kanunlar Genel Müdürlüğün taslağıdır haliyle. Biz bilirkişi temelinde ve taslak temelinde çalışmalarımıza devam ediyoruz. O yüzden çok ayrıntılı cevap vermeyeceğim. Bakan bey özgün bir yasa tasarısı istemiştir. O konuda çalışmalar yapılmıştır. Ancak özgün olması demek, parçalar, çeşitli ülkeler gezilerek değerlendirildi. İşte Almanya'da farklı bir yapı var, Avusturya'da farklı bir yapı var. İsveç kısmen farklı. Fransa örneği var. Hepsi gezildi. Oralarda çalışma ziyaretleri yapıldı. Herhangi bir yerin çevrisi değildir. Çevirisi olsaydı zaten çok seri bir şekilde çıkarılırdı. Eleştiriler oluyor biz de buradan notlarımızı aldık. Ben şuna dikkat çekmek istiyorum. Şu anda raporların denetlenmesi için bir kanuna ihtiyaç yok. Ama dendi ki bir takım Odalar vesaire bunu toplamıyorlar. Size de söylemişim büyük şeyler bekliyoruz bazen yapmak için, ama aslında yapacağımız küçük şeyler mevcut yetkimiz dahilinde olan küçük şeyler, aslında etkili sonuçlar doğurabilirler. Bunlardan bir tanesi de mesela raporların ortak bir formata alınması. Bölümlenmesi, yani bilirkişi tespitlerinin hangi bölümde değerlendirilecek. Görüşlerini nerede verecek? Hakim hangi soruyu sordu? Hakim sorusunun teknik soru olup olmadığını değerlendirebilir. Mesela hakim bir soru sordu bu soru teknik değil deyip görevi iade edebilir. Ben bu soruyu böyle değerlendirdim, hakime sordum, hakim bana böyle dedi bu soruyu, ben de ona göre cevaplayacağım diyerek rapora işleyebilir. Ben de bilmeyen bir kişi olarak hangi usulü kullanmış, onların bölümlerine bakarak fevkalade ona ulaşabilirim. Bu bir ihtimal, yani mevcudu da değerlendirebiliriz aslında. Zannediyorum, gayrimenkul değerlemeyle ilgili şöyle bir şey söylendi; ortak kriterler bulmamız lazım, gayrimenkulu değerlendirirken diye. Gerçekten Amerikan örneğini alacak olursak, Amerika'da bir teknik ekspert'in, ya da bilirkişinin onların kullanımında bir konuyu değerlendirirken doktrindeki hangi görüşü esas alacağına ilişkin tartışmalar yapılıyor. Diyolar ki %50'sinin fazlasından kabul ettiği görüşler var ağırlıklı olarak, konu bazlı değerlendirip hakimın karar vermesi gerekir diyen de var. Bu tip tartışmalara girilebilir. İşte gayrimenkul değerlemesinde ne yapmak lazım? Çünkü bazen Yargıtayın dediği şeyler oluyor. Yargıtay şu şekil yapın diyor, bilirkişiler de o şekilde yapmak durumunda kalıyorlar. Önerim olarak elektronik imza UYAP'ın kullanılmasını biz aslında yönetmelikte düzenledik. Bilirkişilerin; elektronik imza sahibi olmaları önemli burayı kullanmak açısından. Özellikle ben aldığım notlar arasında, bilirkişilere bir alan verilmesi ve kimlik kartı verilmesi konusunu ciddi buluyorum. İletiriz gerekli yerlere. Sizlerde görüşmelerinizde bu konuları iletirseniz hoş olur. Uzmanlık alanlarına gelince, hakimleri, bilirkişileri kullanabilirsiniz. Kurullar uzmanlık alanlarını oturacak kendisi

tespit edecek değil, bu konuda irade ortaya koyacak ama tabii ki bunları Odalar uzman kuruluşlar belirleyecek sizler belirleyeceksiniz. Buradaki şey iradenin hukuki norm tarafından konulacağı. Kaldı ki TMMOB temsil edilecek. Bu manada emir komuta gibi de görmüyorum ben. Çünkü hani zaten, o manada dosyaya ilişkin bir emir verecek değiller. Teşekkür ediyorum.

Ali Ekinci: Tamer Bey'e biz de teşekkür ederiz. Arkadaşlar gerçekten Adalet Bakanlığı ile uzun süreden beri bu bilirkişilik alanının düzenlenmesi konusunda görüşmeler devam ediyor. Bu hem Odalar nezdinde hem de TMMOB nezdinde devam ediyor. Bizim dışımızdaki kurumlarda bu alanda çalışmalar yapıyorlar. Tabipler Birliği yapıyor, Mali Müşavirler yapıyor. Şimdi burada Adalet Bakanlığı'nın bütün kadrolarının da bu konuda çok samimi bir çalışma içerisinde olduklarını biz gözlemledik ama kanun taslağını gördüğümüz zaman, orada bir ticarileşme yanı var. Bu konudaki çekincelerimizi ilettik kendilerine. Huriye Hanım söyledi ben tekrar etmeyeceğim. Kanun taslağı ile ilgili çekincelerimiz var. Zaten bu taslak şu anda. Bu görüşmeler devam ediyor. Daha Mecliste görülecek bu, Meclisin komisyonlarında tartışılacak. Hatta bilemiyorum belki, çok sürprizlerle de karşılaşabiliriz. Yani komisyonda neler gündeme gelecek. Ama ortada bir sorun olduğunda herkes hem fikir. Bu sorunu çözmek için de herkes gayret sarfediyor. Süremiz çok uzun değil, 5 -6 aylık bir süre var. Hepimiz çok yoğun bir çalışma gösterir, hem bizim çekincelerimizin giderilmesi, hem Bakanlığın çekincelerinin giderilmesi, hem diğer aktörlerin çekincelerinin giderilmesi sağlanabilir. Buraya katılan bütün arkadaşlara da görev düşüyor. Buradan elinizi kolunuzu sallayarak çıkıp gitmeyin lütfen. Tanıdığımız milletvekilleri, bürokratlar, sivil toplum örgütü üyeleri varsa onlar kanalıyla bu anlamda görüşmelerimizin daha etkin olabilmesi için de çaba göstereceğiz. TMMOB bünyesinde eğitimler başladıktan sonra, raporların kalitesinde ciddi anlamda yükselme var. Çünkü hakim arkadaşımız şunu istiyor; evet ben bu alanı bilmiyorum, ama arkadaşşıma bana bunu anlatırken öyle anlatsın ki onu ben kavrayabileyim. Mesela eskiden kent planlamalarında fotoğraflar konmuyordu. Şimdi bütün raporlarda değerlendirme yapılan yerin kent planındaki yeri ya da araziye onun haritadaki yeri, onun ayrıntılı özellikleri ve o özellikleri belgeleyen fotoğraflar yer alıyor. Yani kolay artık, yanıltmakta mümkün değil insanları. O nedenle bu eğitimlerden sonra çok ciddi rapor kalitesinde yükselme var. Bu övgüleri Yargıtay'dan aldık. Bizzat Yargıtay'dan. Arkadaşımız Ceza Mahkemesi Alanında, Emel hanım burada olsaydı belki o da teyit ederdi. Ama 5. Hukuk Dairesinden, 18. Hukuk Dairesinden teknik alandaki hazırlanan raporların kalitesinin yükseldiğine dair çok ciddi görüşmelerde bilgiler aktarılıyor.

Nuray Adal: Mimarım. Bursa'dan geliyorum. Şimdi 5 dakika önce de sorduğum şey burada dillendirecektim ama çeşitli sorular geldi üzerine.

Açıldı konu biraz. Benim endişem ne çıkacak yasa ile ilgili, ne de bunun yapısı ile ilgili. Çünkü belli yollar alınmış anlıyorum. Ama ben kendi örgütlülüğümüzün TMMOB'nin ve ona bağlı Odaların bu konuyla ilgili göstermediği performansı ölçü alarak bu işin sonucundan korkuyorum. Yani siz söylüyorsunuz, diyorsunuz ki Hukuk Dairelerinden kalitenin yükseldiğine dair bilgi alıyoruz. Neden biz kendimiz ölçmüyoruz bunu? Niye bugüne kadar biz bilirkişilik verdiğimiz ya da sertifikasını verdiğimiz görev alan arkadaşlarımızın hiçbir raporlarını envanterini tutamamışız. Ne kalitede iş ürettiklerini ölçmemişiz. Şimdi bir takım görevlere soyunuyoruz, diyoruz ki; bütün bunları biz yapalım. Yani biz eğitimleri verelim, biz bu yetkileri arkadaşlarımıza verelim, biz bu ölçmeleri ve değerlendirmeleri yapalım. Buna uygun yapılanmamız örgütlenmemiz var mı? Yoksa nasıl tabana yayacağız. Nasıl bir örgütlenme şemasında olacağız. Bana kalırsa bu Çalışmaya katılan arkadaşların görevi onu bunu tanıdığı bulmak değil. Şubelerde bu işin alt örgütlenmesinin nasıl yapılacağını çok iyi takibini yapmak. Ama bütün bu iş hep birlikte top yekün harekette olacaktır. Her Şube birbirinden bağımsız her Oda birbirinden bağımsız yapmayacak. Bu konuyla ilgili standartların oluşturulması, ölçme ve eğitim standartlarının oluşturulması ve bunların Şubelere aktarılması görevi TMMOB'nden gelecek. Bu arada bu Çalıştay çok geç kalmış olmakla birlikte hiç olmamasından iyidir ve emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum. Çok az zaman var hızlı bir şekilde bizim bu yönde yürümemiz gerekiyor. Yoksa gidip de tanıdığımız milletvekili falan bulmak, biz temelde tabanda hazır değilsek. Bunlar anlamsız kalabilir.

Abdullah Algün: Elektrik Mühendisiyim. A sınıfı iş güvenliği uzmanıyım, aynı zamanda EMO Ankara Şubesi'nin İş Güvenliği komisyon başkanım. Bakanlıktan sayın Tamer Bey burada zaten. Bilirkişilik Kanun Taslağının sayın bakana sunulduğu ortamda sizlerde vardınız. O toplantıda ben de vardım. En büyük tepkiyi çeken maddesi bu tasarının, tüzel kişiliklere devri konusuydu. Orada da bu tartışıldı, yine burada da en büyük tartışma konusu bu oldu. Benim sorum şundan yana; yine aynı maddenin iki kısmı var aslında. Birincisi Mustafa Bey'in dile getirdiği gibi Yapı Denetim işleri, ortak sağlık güvenliği gibi işin teknik kısmı vardı tartışılan, bir de işin hukuki kısmı vardı. Yargıtay Hakimi arkadaşımız da bizzat dile getirdi. Hukuki konuların, çünkü orada özel hukuk bürolarından da hizmet alınması diye madde var tasarının o maddesinde. Hukuki konularda bilirkişiliğe gidilmemesi konusunda da tepkiler vardı o toplantıda. Şimdi Tamer Bey buradayken, bu tepkiler hangi aşamada bilmiyorum ama hukuk tarafındaki. Demek anlaşılıyor ki bu maddenin komple hem teknik, hem de hukuki yönden tasarından çıkarılması gibi bir sonuç ben şahsen algıladım sanki.

Ali Ekinci: Teşekkür ederiz. Bu ticarileşme yani bilirkişiliğin ticarileşmesiyle

ilgili ciddi bir endişemiz var hepimizin var. Ama mesela Adalet Bakanlığı'nın bir sempozyumunda bu konu ayrıntılı tartışıldı. Orada sempozyuma katılanların çok büyük bir çoğunluğu da bu konuda endişelerini dile getirdiler. Ben bu maddenin, Kanun Tasarısından çıkma ihtimalinin yüksek olduğunu düşünüyorum. Yani göreceğiz yani herhangi bir sürprize de açık konular. Bu biraz da bizim çalışmamızla da alakalı olacak. Bilirkişiliğin tanımı da bilirkişilik bireysel bir görüş belirtmektir. Ticari olduğu zaman işin içine kar girer. O zaman kişinin tarafsız, objektif rapor verdiğini nereden bileceğiz? Vatandaşla gidip anlaşmadığını nereden bileceğim? O nedenle bilirkişiliğin ruhuna aykırı olup, ama genel eğilim o maddenin ortadan kaldırılması doğrultusunda umarım o şekilde gelişir.

Ayşe Betül Uyar: Peyzaj mimarıyım. Öncelikle bu etkinliğinizden dolayı emeği geçen tüm arkadaşlarımıza teşekkür edeyim, zor bir çalışma. Katılım daha yüksek olsaydı, daha iyi olurdu belki ama emeğiniz değerli, önemli. 2005 yılıydı sanıyorum, TMMOB'nde bir bilirkişi kitabı da bununla ilgili yayınlamıştı. O zaman da bir çalışmamız vardı. Ben de TMMOB adına içindeydim, bir bilirkişi komisyonunun üretimi olarak. Bir süreci örmeye çalışmıştık o dönemde de. Maliye Bakanlığında şu an uygulamada olduğumuz yönetmeliğinin çıkış sürecinden söz ediyorum. Bu değerlendirme uzmanlığıyla ilgili sorunların giderilmesine yönelik bir çalışmaydı. Örneğin psikologların bile değerlendirme uzmanı olabildiği bir sürecin ön safhalarıydı. O süreçler. Psikologları da çok değerli buluyorum, kendi uzmanlık alanlarında. Ama TMMOB'nin bilirkişiliği, uluslararası tahkim koşulları vs. o zaman dillendirilen işte bir bilirkişiler odası kurulsun tarzındaki bize yaklaşımlar vesaire. Örgüt bunları tartışa tartışa bugüne kadar geldi.

3 tane sorunlu alan var aslında bir tanesi demin de başka arkadaşlarımız zikrettiği gibi, yapı denetimi alanında bir sıkışma ve daralma var. Bir iş güvenliği alanında aynı sorunu yaşıyoruz burada da öyle. Çünkü meslektaşlarımızın yoğun olarak yaptığı iştiğal alanları bunlar. Geçmişten gelen sorunlar da var aşmamız gereken, örgütümüzün içinde tüketilmemiş olan. Bütün bunların üstesinden gelmek için yapmamız gereken, Adalet Bakanlığı temsilcimiz de burada olduğu için söylüyorum TMMOB bu alanı gerçekten bilir. Eksikleri olabilir, düzeltilmesi gereken iyileştirmesi gereken konuları kısımları olabilir ama bakanlıklar nezdinden veya hükümet nezdinden bakıldığında bu alanın mesleki olarak teknik olarak mutlaka bize danışılması gereken bir alan olduğu konusunda hiçbirimizin bu salondakilerin veya salon dışındaki herkesin tartışmasız kabul ettiği bir konu. Dolayısıyla ticarileştirme alanına bu açıdan bakmamız gerekiyor. Ticarileşme, şirket tarzı bir yapılandırma getirme. Kamulaştırma bilirkişiliğinde belli kazanımlarımız var. Onların da geriye gidip gitmeyeceği konusunda kaygılarım da oluştu

açıkçası. Dolayısıyla burada Adalet Bakanlığımızın diyalog dilini TMMOB ile açık tutması, buranın eleştirilerini değerli görmesi, ele alması gerekiyor eski bir yöneticisi olarak söylüyorum. Ama bizim de TMMOB olarak arka bahçesini iyi düzenleme anlamında sorumluluklarımız tabii ki var. Örneğin bir AOC bir kentsel alanı ilan edilip, 1. Derecede sit alanı bir yerin yenileme ne içindir arkadaşlarım? Yenileme mevcut alanı daha da geliştirmek içindir, ama 1. Derece doğal ve tarihi sit statüsünü kaybettiği, biz düzenlemeler uygulamalar yaşıyoruz. Acele kamulaştırma dedik, işte Ulus'ta acele kamulaştırmaların seferberlik adı altında adeta yapıldığını görüyoruz. Yani bu alanın ne kadar toplumsal ve kamusal yarar anlamında bir çöküntü yarattığı konusunda da uygulamalardan yola çıkarak söylüyorum. Bunu da derin bir şekilde hissediyoruz. Yaralanıyoruz, içimiz acıyor.

Onun için tekrar, Adalet Bakanlığı yöneticisine yönelmek istiyorum. Bütün bunların çaresi TMMOB, bizden daha büyük bir çare yok, ama kendi içimizde de öz eleştiri mekanizmalarımızı vereceğiz. Bu Birlikçilik Çalıştay'ını belki daha sonra 1-2 günlük daha kapsamlı daha detay konulara yönlendirebileceğimiz şeylerle ilerletebiliriz diye düşünüyorum teşekkür ediyorum.

Kübra Cihangir Çamur: Ben 3. Atölyenin de üyesiyim. Buradaki arkadaşlara bir hatırlatmak istiyorum. Belki sonuçları itibariyle bazı konulara yanıt veremeyen şeyler üretemeyebiliriz ama ciddi zaman verilmiş toplantılar yapılarak sunulan çalışmalar. Özellikle bu konuda katkı veren arkadaşlarımıza da çok teşekkür ediyorum. Ben şunu söylemek istiyorum. Buradaki sunumların içerisinde yer almadı ama daha önceki burada yaptığımız toplantıda konuşulmuştu. Koray Bey sanırım söylemişti burada mı bilmiyorum ama. Ben de kendisiyle aynı fikirde olduğum için söylemek istiyorum. Aslında birlikçilik, yazdık bol bir şekilde, meslek değildir, iş değil. Bu bir uzmanlık alanının yan ürünü. Uzmanlığınız olmadıkça böyle bir şey yapmanız mümkün değil. Onunla ilgili süreler ne kadar anlamlıdır bilmiyorum. Bazı kişiler 2 senede uzmanlığı elde edebilir, bazı kişiler 10 sene sonra uzmanlığı elde edememiş olabilir. Bu niteliğe de bakmak gerek. Sadece sayılar üzerinden hareket edilen birlikçilik tanımını ben doğru bulmuyorum. Ben bugüne kadar çok sayıda birlikçilik yapmadım ama bizim şehir planlama anlamındaki birlikçilikler bu kamulaştırmadaki birlikçiliğe benzemiyor. Bir dosyayı aldığımız zaman bazen aylarca çalışmanız gerekebiliyor. Belge istiyorsunuz, uzun sürüyorsunuz. Bir günde, iki günde hani senede 200 tane, 300 tane dosyayı elinizden çıkarmanız mümkün değil. O zaman birlikçiliğin içeriğine de bakmak gerekir diye düşünüyorum. Bir günde bir rapor çıkarabildiğiniz birlikçilikle, 10 günde 20 günde üstelik bir kaç birlikçiyle çalışarak çıkardığınız birlikçi raporuyla arasındaki farkın da ayrılması gerektiğini

düşünüyorum. Herkes bu işin bireysel söylüyor ama hiç kimse biz lütfen bu işi birey olarak yapalım demiyor. Bunun işte ücreti 3 kişiden paylaşıldığında belki de kişilerin bu işe daha çok sayıda dosya yapma gereksinimi mi ortaya çıkarıyor bilmiyorum ama. Ben akademisyen olduğum için bu işe hiç ücret boyutunda bakmadım. Hiçbir zaman da çok bilirkişilik yapmadım, yapamadım da zaten. Mesela 1 senede yaptığımız bilirkişilik sayısı 5 tane, 10 tane geçmiyor geçse diğer işlerimizi yapamayız zaten. Bu anlamda bu bilirkişiliklerin içeriklerinin tasarıda mutlaka ele alınması gerekli 5 kişiden 1 kişi 2 saatte o dosya ile ilgili işi bitiriyor. 1 kişi 2 gününü harcıyorsa, emeklerinin karşılıklarının bireysel bilirkişilikle çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. O zaman imzacı bilirkişiliklerden de kurtulabilir. Sadece imza atarak böyle bir işin içinde olmak yanlış ve bu işi paylaşamaz hale gelmesine neden oluyor bu süreç. O yüzden biraz eğri oturup doğru konuşmakta fayda var. Biz mesela hakemli yayınlar yapıyoruz, 3 hakem 5 hakem hiç kimse birbirinin raporunu bilmez. Sonuçta hakemlerin gittiği kişiler kurumlar buna karar veriyor. Yayınlanır mı yayınlanmaz mı? Karar vermezlerse ek rapor isterler. Aynı işin bilirkişilikte de olması gerektiğini, bireysel bilirkişiliğe dönülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir de özellikle planlamayla ilgili bilirkişilikler konusunda deneyimim olduğu için bu bilirkişilikler arasındaki yapılan işin tanımını gerektiren Yönetmelikte ya da Yasada nerede olacaksa, o farklı bilirkişilikleri mesela farklı mesleklerden bahsettik. TMMOB'nin içerisinde olmayan bir sürü bilirkişilik var onlarla ilişkiyi nasıl kuracağız. Onun için mutlaka bu farklılıkları ortaya koyacak, çalışmayı da yapacak. Belki farklı Odalarla da bir araya gelerek bir çalışma yapmak gerekli. Belki o zaman Adalet Bakanlığı'nın da katılımını daha yüksek düzeyde istemek gerekli. Onlar ne düşünüyorlar?, sorunları neler? Ben örneğin Yargıtay'dan gelen hakim hanımdan çok yararlandım. Çünkü onların bizim yazdığımız raporların anlama düzeylerini arttırmakta yine bilirkişilerin uzmanlığıyla alakalı. Ben yazdım, örneğin geri dönüş aldığımızda çok mutlu oluyorum. Bir sonraki raporda anlaşılmayan yerlerde daha özverili davranmaya çalışıyorum. Hâkimin hiç işine yaramayan 20 sayfa bir şey yazmanıza gerek yok. Hakimin karar vermesine yardımcı olacak bilgiyi oraya koymak çok önemli. O nedenle ben uzmanlığın yıllarla ölçülmemesi gerektiğini. Bilirkişi raporların niteliğini değerlendirecek komisyonun belki yeni yasada yer alacak bir yapının oluşturulmasını önemsiyorum.

Ali Ekinci: Sizin daha duyarlı bir bilirkişi olduğunuzu hissettim ben. İnanın bizim arkadaşlarımız, o imzacı olanlar da bizim arkadaşlarımız. Çünkü Kamulaştırma Bilirkişi listelerinin hazırlanması, seçilmesi ve mahkemelere gönderilmesi Odalar tarafından yapılıyor. Ama bizim arkadaşlarımız orada imzacılar. Açıp okumuyorlar. Bir raporda şunu gördük. Bir mimar arkadaşımız, heyetin içinde ama arkadaşımızın unvanı inşaat mühendisi olarak yazılmış. Arkadaşımız da onu imzalamış. Bunu nasıl yaparsın dedik? O kadar çok işim

vardı ki oraya bakamadım dedi. Raporu da okumamış, özü kabahatinden büyük. Onun için bizim kendi kendimizi denetlememiz şart. O yüzden Odalar sicil tutma, raporların bir örneğini isteme çalışmalarını devam ettiriyorlar.

Emin Demir: Kimya Mühendisleri Odasından. Demin kadın arkadaş da bahsetti. Şimdi biz hep yıllardır, TMMOB, TMMOB, TMMOB bütün sorunları çözümleri TMMOB üstleniyor. Oysa bu bilirkişilik heyetlerinde TMMOB üyeleri var yeminli mali müşavirler var, tabipler birliğinden doktorlar var, barolar birliğinden avukatlar var. Acaba bu kesimler bizim yaptığımız Çalıştay'ın koyduğu katkı gibi katkı koyacaklar mı kanun tasarısına. Onu biraz öğrenmek istiyorum. Nasıl bir katkıları olacak.

Haşim Aydınca: Elektrik Mühendisleri Odası. Tam da benim söyleyeceğim şeyleri 2 taraftan da kısmen söylendi. Şimdi biz Türkiye'deki yasaların oluşum sürecine hep kuşkuyla bakmak durumundayız. Tecrübelerimiz bizi hep o konuda kuşkucu olarak bakmak durumunda zorluyor. Buradaki durum da öyle şu an. Aman yenilemeyin kalsın, yeni gelecek süreç daha başımıza bela açacak gelişmelere gebe olabilir diye kaygıyla yaklaşıyoruz. Bunda da pek haksız çıkmadık. Buna dair bir kaygı duyuyorum. Hani gerçekten bilirkişilik yapısının kurum olarak derlenip toparlanmasına ihtiyaç var. Bu yasa tasarısı, bu konuda bizim eleştirilerimiz dışında, önemli şekilde çözüm getirecek buna da ihtiyaç var. Biz karşıdakiyle anlaşsak bile, gerek bizim Odamız, gerek diğer Barolar, Müşavir Odaları, Tabip Odası, TMMOB olarak biz onu yapsak. Gerçekten şu anda Adalet Bakanlığı'nda bu süreçle çalışan arkadaşlarımızın samimiyetiyle örtüşen bir çalışma yürütsek bile, bu meclisten geçerken nasıl sürprizlerle şekilleneceğini bilmemiz mümkün değil. Dahası biz güzel bu ortak çalışma çabası yürütürken. Adalet Bakanlığı'ndaki bu konuda muhatap olduğumuz iyi niyetli ve olumlu arkadaşlarımızın bir süre sonra nerelerde sorumlu alacaklarını da bilemeyiz. Bu nedenle bu alandaki çalışmalarımızı bu temkinlilikle götürmek zorundayız ve olabildiğince yazılı olarak götürmek durumundayız. Bu söylediklerimizi kayıta geçiren, bir çalışma olarak yürütmeliyiz. Bu belki Adalet Bakanlığı'ndaki iyi niyetleri arkadaşlara katkılar sunabilecektir. Arkadaşımızın da dediği gibi onlar ne yapıyor konusunda, Barolar, Tabipler, Mali Müşavirler Odası gibi ortaklaşabileceğimiz kurumlarla da bu çalışmalarımızı ortaklaştırmak gerektiğini düşünüyorum. Adliyelerde bilirkişiler için ortak çalışma ortamı yaratılması konuşulurken UYAP'tan yararlanabilme düzeyi bu açıdan önemli bir katkı getirecektir. Ama unutmayalım ki başka bir şey var, o dosyaların mesela benim bir dosyam var, 15 yıllık bir dosya kocaman bir şey. Onu bilirkişilerin alıp taşıması mümkün değil. O nedenle dosyaların taşınabilirliği konusunda bir şeyler yapılabilmesi gerekiyor. Taşındıktan sonra dosya kazaya uğrayabilir, belaya uğrayabilir korunabilmesi kaygısı açısından bile öyle bir ortak çalışma mekanı yaratılması

gerçekten bir ihtiyaç. O ortak ihtiyacı belirlerken de onu gerekçelendirmek gerekir diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

Ali Ekinci: Şimdi arkadaşlar. Bu Kanun Tasarısıyla ilgili görüşler yazılı olarak ilgili yerlere gönderildi. Yani her şey kayıtlı, kim demişse çok açık bir şekilde belirtilmiş bunlar. TMMOB'nin görüşü de yazılı olarak iletildi. Ama sadece yazılı olarak iletmenin ötesinde bu kanun tasarısıyla ilgili, Bakanlığın yaptığı toplantılar vardı, sempozyumlar vardı. Oralarda da TMMOB temsilcileri bulundular, görüşlerini açıkladılar. Kayıt altına alındı onlar da. Şimdi o toplantılarda sadece TMMOB yoktu, Barodan arkadaşlar vardı, üniversitelerden arkadaşlarımız vardı, mali müşavirlerden var mıydı onu bilemiyorum ama muhtemelen vardır orada. Çünkü onlar da davetliydi oraya. Yani bilirkişiliği aktörleri davetliydi o toplantılara ama yazılı görüşler var. Yazılı görüşler Bakanlıkta var. İlgili kurumların kendi açıklamaları var. Ben en azından Tabipler Birliğinin ve Baronun bu konudaki yazılı görüşlerini biliyorum, sunduklarını da biliyorum. Şimdi bu Kanun Tasarı halinde, Adalet Bakanlığı'ndaki arkadaşlarımızın da sonuçta bir düşünceleri, bir görüşleri bu kanunu hazırlayan arkadaşlarımızın da düşünceleri, bizim de düşüncelerimiz, diğer aktörlerin de düşünce aşamasında. Bunun sonuçlanması mecliste olacak. Kanun meclise gittiği zaman, orada komisyona havale edilecek. Büyük ihtimalle Adalet Komisyonuna havale edilecek öyle söylendi bize çünkü. Biz de ilgili arkadaşlarımızdan şunu talep ettik, bu tasarı meclise geldiğinde, o komisyona TMMOB olarak bizi davet edin, orada görüşlerimizi tarafların huzurunda anlatalım. Yani diğer partilerin de bulunduğu ortamda diğer aktörlerin de bulunduğu ortamda bir kez daha yenileyelim. Endişelerimizi dile getirelim. Çekincelerimizi dile getirelim. Bunu yapacağız biz. O komisyonlara gideceğiz. Ama dediğim gibi bu tek başına bizim de başarabileceğimiz bir alan değil, Türkiye'de çok sayıda aktörü olan bir alan burası. Bunu hep beraber başarmaya çalışacağız.

Ben katkılarınız için hepinize teşekkür ediyorum. Hepinizin bu değerli görüşleri TMMOB Bilirkişi Çalışma Grubu tarafından dikkate alınacak ve sizin önerileriniz dilekeleriniz doğrultusunda TMMOB Bilirkişi Çalışma Grubu çalışmalarını yönlendirecektir.

Birazdan Çalıştayın sonuç bildirgesi okunacaktır.

Teşekkür ederim.

ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRİSİ

TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu adına

Timur Biliç Batur (Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası)

Timur Biliç Batur: TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubumuz adına sizleri ve “10 Ekim Ankara Katliamı”nda yitirdiğimiz yüzlerce canı saygıyla selamlıyorum.

TMMOB 1. Bilirkişi Çalıştayı Sonuç Bildirgesi’ni okuyorum:

“TMMOB tarafından düzenlenen I. Bilirkişilik Çalıştayı 19 Aralık 2015 Cumartesi günü Odalar, mimar, mühendis ve şehir plancıları, Adalet Bakanlığı, Yargıtay, kamu kuruluşları, akademisyenler, gazeteciler, hukukçuların katılımı ile Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde uzun zamandır yaşanan olaylar nedeni ile insanlarımız hayatlarını kaybetmekte, sakat kalmakta ve her gün bir başka acı ile günümüz ve geleceğimiz karartılmaya çalışılmaktadır.

Örgütümüz TMMOB’nin de çağrıcısı olduğu, 10 Ekim 2015 tarihinde düzenlenmek istenen, Emek-Barış-Demokrasi mitingine yapılan kanlı saldırı sonucu 100’ün üzerinde insanımızı kaybettik, yüzlercesi de yaralandı.

Katliamın henüz ikinci ayında, bir yandan öfkemiz ve acımız tazeliğini korurken bir yandan da gerçekleri yazan gazetecilerin tutuklandığı, sokağa çıkma yasaklarının ilan edildiği, kent merkezlerinde silahlı çatışmaların yaşandığı günler geçiriyoruz.

İşte bu şartlar altında gerçekleşen bu Çalıştayla, bilimin, insanlığın ve yaşamın düşmanlarına önemli bir mesaj veriyoruz: Bizler aklın ve bilimin yol göstericiliğinde; mühendislik, mimarlık, şehir plancılığının gerektirdiği mesleki deneyim, bilimsel-teknik kriterler ve çağdaş toplumsal gereklilikler doğrultusunda çalışmalarımıza devam ediyoruz. Emekten, halktan yana, her koşulda savaşa karşı barışı, baskı ve eşitsizliklere karşı özgürlüğü, karanlığa karşı aydınlık bir geleceği savunmayı sürdürüyoruz.

Bu Çalıştay da hep bir ağızdan yine, emek, barış ve demokrasi demeye devam etmekteki ısrarımızın bir göstergesidir.

Bilirkişilik Çalıştayı bu zorlu süreçte TMMOB Bilirkişilik Çalışma Grubu üyelerinin yoğun çalışmaları, Odaların görevlendirdiği temsilcilerinin katkılarıyla 3 ayrı atölye olarak çalışmalarını yürütmüştür.

Bu 3 çalışma atölyesi; hukuk ve ceza bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerilerini, kamulaştırma bilirkişilerinin sorunları ve çözüm önerilerini, kentsel dönüşüm konularında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerini tartışmış olup, bu konular üzerine kapsamlı değerlendirmeler yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Bu kapsamda hazırlanan TMMOB I. Bilirkişilik Çalıştayı Sonuç Bildirisi'nin ilgili kurum/kuruluşlarla ve kamuoyu ile paylaşılması öngörülmüştür.

Adalet ve bilirkişilik kavramları birbirinin tamamlayıcısıdır. Adaletin doğru tesis edilmesi için, bilirkişi kurumunun da sağlıklı işlemesi gerekmektedir. Bu bağlamda öteden beri bu alanın sorunları dile getirilmekte ve düzenlemeler yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Son yıllarda sorunlu alan olarak görülen ve tanımlanan bilirkişilik kavramı, adaletin sağlanmasına yardımcı olmak bir yana, yasama sürecinin hukuka aykırı işleyişi ile birlikte, hukuksuzlukları ve zaten tartışmalı olan “yargı bağımsızlığı”nu daha da olumsuz hale getirmiştir. Bu müdahaleler sonucunda idarenin bilirkişiler üzerindeki baskıları, yetersizlikler vb. nedenlerle “hukuk ve bilirkişilik” alanı bir kaosa sürüklenmiştir.

Adaletsizliğe ve tartışmalı bilirkişi raporlarına neden olan bu sürecin niteliklerini anlamak, sağlıklı çözüm önerilerini ortaya koymak ve adaletin sağlıklı gerçekleşmesine katkı sağlamak için yasama ve yargının içinde bulunduğu durumu doğru değerlendirmek gerekmektedir.

Adalet Bakanlığınca hazırlanan Bilirkişilik Kanun Tasarısı taslağı kamuoyuna sunulmuştur. Hazırlanan Bilirkişilik Kanun Tasarısı taslağında bilirkişilik, yargılamanın unsurları ve sorunları göz ardı edilerek, tüm sorunlardan bağımsız bir şekilde ele alınmıştır.

TMMOB olarak Bilirkişilik Kanun Tasarısında çekincelerimiz vardır. Şöyle ki;

- Bilirkişiliğin merkezi idare tarafından düzenlenmesi ve ayrı bir yasa olarak ele alınması kanaatimizce doğru bir tercih değildir.*
- Bugüne kadar TMMOB, bilirkişiliğin ayrı bir meslek olmadığını, kişinin icra ettiği mesleğin bilirkişi seçiminde temel unsur olduğunu savunmuştur. Kanun Tasarı taslağı bu haliyle bilirkişiliği başlı başına bir meslek olarak ele almakta ve düzenlemektedir.*
- Bilirkişilik uzmanlık alanları meslek Odalarınca belirlenmeli ve bu uzmanlık alanlarına göre bu alanlarda uzman olan bilirkişilerin listeleri Odalarca hazırlanmalıdır.*
- Yasayla bir kamu hizmeti olarak belirlenen bilirkişiliğin tüzel kişiliğe de açılması yanlış olacaktır. Bilirkişilik kesinlikle uzman gerçek kişi eliyle yapılması gereken bir kamu görevidir. Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik yapmasına imkan tanınması bilirkişilerin özgür, bağımsız ve tarafsız rapor yazma olanağını ortadan kalkacaktır.*

Bilirkişilik Sorunları ve Çözüm Önerileri

İdare, alınan kentsel dönüşüm ve yatırım kararlarını gerçekleştirmek için bilirkişilik süreçlerine sürekli bir müdahale içerisindedir. Bu koşullarda zaten sorunları olan bilirkişilik kurumu daha da sorunlu hale gelmiştir.

Bilindiği üzere kamulaştırma uygulamalarında, kamu yararı kararı ve onayının nasıl alınacağı yasada açıkça belirtilmiş olmasına rağmen, her projede uygun bir kamu yararının olmadığı görülmektedir. Bu nedenle açılan birçok davada, kamu yararı kararının üstün bir kamu yararı olmadığı gerekçesiyle iptal edildiği bilinmektedir. Son yıllarda acele kamulaştırma kararları da oldukça yaygınlaşmıştır.

Bu konularda yapılacak yanlış bilirkişi seçimleri nedeniyle ilerisi için telafisi imkansız durumlar meydana gelebilecektir.

Bilirkişiler; kamu ve toplum yararı doğrultusunda ve bilimin rehberliğinde, hiçbir etki altında kalmadan, idarenin veya çıkar çevrelerinin güdümüne girmeden sunacakları bilirkişi raporları ile adaletin sağlıklı gerçekleşmesine katkı sağlayabilirler.

Bunun için öncelikle yapılması gerekenler:

1. Bilirkişilik bir meslek değil, mesleğini iyi bilenlerin bilgisini kamu adına mahkemelere sunması eylemidir. Bu nedenle bilirkişilerin bağlı oldukları Meslek Odası ile bağları güçlendirilmelidir.
2. Uzmanlaşmanın yaygınlaştığı günümüzde bilirkişilere meslek içi eğitimleri mutlaka Meslek Odalarının vermesi koşulu aranmalıdır. Meslek Odaları hayata geçirmekte oldukları Sürekli Mesleki Gelişim Eğitim programları kapsamında nitelikli “Bilirkişi Eğitimi” vermektedirler.
3. Bilirkişilik uzmanlık alanları doğrudan Meslek Odaları tarafından belirlenmelidir.
4. Meslek Odaları tarafından bilirkişilerin sicilleri tutulmalı, yanlış veya taraflı rapor veren bilirkişiler hakkında hukuki süreçler işletilerek gerekli cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.
5. Sürekli aynı bilirkişilere görev verilmesi ile oluşan bilirkişi tekelleri ortadan kaldırılmalı ve seçilen tüm bilirkişilere görev verilmesi sağlanmalıdır.
6. Belli bilirkişilere çok sayıda dosya verilmesi nedeniyle raporların niteliği tartışmalı hale gelmektedir. Bu nedenle bilirkişi görevlendirilmelerine mutlaka sınır getirilmeli, bir bilirkişinin yıllık alacağı dosya sayısı belirlenmelidir.
7. Bilirkişi seçimleri doğru ve objektif kriterlere göre yapılmalı ve listeler üzerinden sıra gözetilerek bilirkişi belirlenmelidir.
8. Önceki yasama döneminde çalışmalarına başlanılan “Bilirkişilik Kanunu” tasarisında Odaların ve üniversitelerin etkinliğinin azaltılmak istendiği görülmüştür, oysa ki oda ve üniversitelerin bu konuda daha etkin olarak görev alması sağlanmalıdır.

Adil yargılama ilkesinin hayata geçebilmesi için yargının bağımsız olması öncelikli koşuldur. Yargının bağımsız ve tarafsız olabilmesi için de gerek yargının gerekse yargılamaya yardımcı olan bilirkişilik kurumunun Adalet Bakanlığı'na doğrudan ya da dolaylı bağlantısını oluşturacak tüm yasal düzenlemelerden kaçınılmalıdır.”

ÇALIŞTAY ATÖLYE RAPORLARI

ATÖLYE -1 HUKUK VE CEZA BİLİRKİŞİLERİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ

KONU BAŞLIKLARI

- Mevzuat Çalışmaları
- Uygulamadaki Sorunlar
- Bilirkişilerin Seçim, Nitelik Ve Sayısının Belirlenmesi
- Bilirkişi Eğitimi
- Uzmanlık Alanları
- Bilirkişilerin Adliyedeki Çalışma Koşulları
- Bilirkişilerin Sicillerinin Tutulması Ve Odaların Sorumlulukları
- Bilirkişilerin Dosya Sınırlaması
- Bilirkişilerin Ücret Konuları
- Gayrimenkul Değerleme Uzmanları Sorunları
- Bilirkişilerden Ne İstendiğinin Yargıçlar Tarafından Açıkça Tanımlanması

MEVZUAT ÇALIŞMALARI

Bilirkişilerin seçimi sırasında aranan nitelikler, görevlendirilebilecekleri davalar, bilirkişi heyetlerinin nasıl oluşturulacağı, rapor hazırlama süreleri, raporun düzenlenmesi sırasında yapılacak çalışmalar, bu çalışmalarını yaparken sahip olacağı yetki ve sorumluluklar ile haksız kazanca ya da zarara yol açacak raporun düzenlenmesi halinde uygulanacak cezai ve hukuki müeyyideler yasalarla belirlenmiştir.

H.M.K.'nın 266-291 maddeleri, C.M.K.'nin 62-72 maddeleri bilirkişilik çalışmalarını düzenleyen yasa maddeleridir. Ayrıca 6306 sayılı yasanın 12. ve 16. maddeleri ile 4650 sayılı yasa ile değişik 2942 sayılı Kamulaştırma Yasasının bilirkişilik alanının düzenlenmesine ilişkin maddeleri vardır.

Ancak bu yasalar, yeterli olmadığı gibi çoğu zaman da mahkemeler tarafından uyulmadığı görülmektedir.

Örneğin:6306 Sayılı Yasa gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının kamulaştırma davalarında bilirkişi olarak görevlendirilmesini ön görmüştür. Gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının 4 yıl yüksek öğrenim görülen her meslekten seçilebilmesi, bu alanı tam anlamıyla ticaret alanına dönüştürmüştür. Oysa bu alan teknik eğitim alan

mühendis ve mimarların alanı olmalıdır. Yani bu mesleği yapacak kişiler TMMOB üyeleri olmalıdır.

Yasalara göre yargıcın bilirkişiye cevaplamasını istediği konulara ilişkin soruları keşif zaptına yazarak belirtmesi gerektiği halde; Mahkemelerde göreve davet edilen bilirkişilere genellikle dosya zimmetle verilmekte ve bilirkişilerin kendilerine dosya içinden görev belirlemeleri istenmektedir. Yargıçlar ne istediklerini belirtmediklerinden, çoğu zaman tekrar tekrar ek rapor talep edilmekte, mahkeme süresi uzamakta, mahkemelerin dosya yükü artmakta ve yargıçlar dosyalara yetişemediği için şikâyetçi olmakta, dosyalara tam hâkim olamamaktadır. Elbette vatandaşta bu durumdan şikâyetçi olmaktadır. Genel kural geciken adalet, adalet değildir. Yargıçlar açıklığa kavuşturulmasını istedikleri soruları keşif tutanağı ve duruşma tutanağı zaptında net olarak belirtmelidirler.

UYGULAMADAKİ SORUNLAR

Bilirkişiler, gerek bu alanı düzenleyen yasaların eksiklikleri ve uygulamada dikkate alınmayan maddeler, gerekse adliyelerin çalışma koşulları yüzünden bazı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların yaşanmaması için:

- 1- Keşif günü, saati ve dava konusu en az 1 hafta önce bildirilmelidir.
- 2- Keşif saatinden en az bir saat önce tekemmül etmiş dosya bilirkişi incelemesine hazır olmalıdır.
- 3- Keşif sırasında bilirkişiye yeterli inceleme ve araştırma yapabileceği süre verilmelidir. Ek rapora ihtiyaç duyulmaması için keşif sırasında gerekli açıklamalar yapılmalıdır.
- 4- Bilirkişilere raporunu yazması için yeterli süre verilmelidir.
- 5- Bilirkişilerin adres ve telefon numaraları avukatlara verilmemeli, ek bilgi verilmesi veya eksik evrakın tamamlanması gerekiyorsa kalem aracılığıyla yapılmalıdır.
- 6- Her türlü dosya teslimi (imza eksikliği bulunsa da) kayıt altına alınmalıdır.

BİLİRKİŞİLERİN SEÇİMİ, NİTELİK VE SAYISININ BELİRLENMESİ

- Bilirkişilerin seçimi, nitelikleri ve sayısı şu anda İl Adalet Komisyonlarınca Resmi gazetede yayınlanan Yönetmeliklere göre belirlenmektedir. Belirlenme aşamasında sayı olarak bir sınırlama yoktur. Uzmanlık alanları yeterince belirlenemeyen bir yöntemle

seçim yapılmaktadır. Kriterler yeterli gözükmemektedir. Yalnızca Mühendis ,Mimar ve Şehir Plancılarının 2.000 civarında uzmanlık alanı bulunmaktadır. Diğer meslekleri de sayarsak belki 10.000 civarında uzmanlık alanı ortaya çıkacaktır. Bu kadar uzmanlık alınıyla ilgili seçim kriterini il adalet komisyonları belirleyemez diye düşünüyoruz. Bu nedenle uzmanlık alanı seçimi konusu meslek örgütlerine bırakmalıdır.

- Listeler içinden bilirkişi atamaları doğrudan yargıçlar tarafından yapılmalıdır.

BİLİRKİŞİLERİN EĞİTİMİ

TMMOB ye bağlı Odalar Bilirkişi Yönetmelikleri gereği eğitim almayan üyelerini bilirkişi olarak listelerine alamamaktadır.

Ancak bugüne kadar mahkemelerin TMMOB ve Odalarından istedikleri listeler yalnızca, kamulaştırma yasası gereği kamulaştırma ile ilgili idi. Bu nedenle birçok oda eğitimlerinde yalnızca kamulaştırma konularına yönelmiştir. Bu süreçte bazı Odalar ise genel eğitim vermişlerdir. (örneğin Elektrik mühendisleri Odası)

Geldiğimiz noktada,2005 yılından buyana uygulanmakta olan bu sistemi incelediğimizde ise pratikte karşılaştığımız, bazı sorunlar tespit edilmektedir.

1. Standart eğitimler verilememektedir.
2. Bazı Odalarımız hiç eğitim vermemektedir.
3. Eğitimlerin yetersizliği sorunu vardır.
4. Güncelleme eğitimleri birçok odada yapılmamaktadır.
5. İl Adalet Komisyonları ise hukuk ve ceza bilirkişileri için Meslek örgütlerinden eğitim ve sertifika almayan kimselere bilirkişi yemini ettirmektedirler. Meslek örgütlerinden bu tür bir belge talep edilmemektedir.
6. İl Adalet Komisyonları tarafından belirlenen listelerde uzmanlık alanı olarak yetersiz bilgiler vardır. Oluşturulan bu listeler içinden seçilen bilirkişilerin birçok zaman konunun uzmanı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle uzman olmayan bilirkişilerin raporları sonucunda tekrar tekrar rapor alma gereği ortaya çıkmaktadır.
7. Kendi mesleği dışındaki konularda rapor veren çok sayıda Bilirkişiye rastlanmaktadır.
8. Meslek ilkelerine uyulmamaktadır.

9. Bu süreçte Kamulaştırma dışındaki konularda Yargı tarafından TMMOB ve Odaları devre dışı bırakılmış durumdadır. Ancak çok spesifik konularda TMMOB ve Odalardan bilgi istenmektedir.
10. Eğitim almamış şekilde bilirkişilik yapan çok sayıda bilirkişiden, içerik ve format olarak çok sayıda hatalı rapor verildi saptanmaktadır.
11. Tüm bu nedenlerle Yargıçlar doğru bilirkişileri bulabilme şansını bulamamaktadır.

Sonuç olarak tüm bunlar nedeniyle davalarda çok sayıda rapor alınabilmektedir. Bu da mahkeme süreçlerinin çok uzamasına, Mahkeme masrafların artmasına, mahkemelerde yığılmalar olmasına, adil olamayan hükümler kurulmasına neden olmaktadır

YAPILMASI GEREKENLER:

1. Kanun tasarısında olduğu gibi eğitim konusu iktidarlar güdümüne girebilecek kar amacı güden özel kuruluşlara bırakılamaz.
2. Bilirkişilik bir meslek olarak kabul edilemez.
3. Uzmanlık alanları ve bilirkişiler listesi Meslek kuruluşlarınca (TMMOB, TTB, SMMO vs.) belirlenmeli, Odalarda (Meslek Kuruluşları) Bilirkişi listesine dâhil edecekleri tüm üyelerini eğitimden geçirmelidir. Mahkemeler kendi Odalarından eğitim almış Bilirkişilerin listesini meslek kuruluşlarından her yıl sonunda toplu olarak almalıdır.
4. İl adalet Komisyonları yoluyla bireysel başvuru kabul edecekse de, mutlaka ilgili meslek odasından eğitim ve son ucunda sertifika aldığına ilişkin belge aranmalıdır.

TMMOB yönünden bakarsak

1. TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliği değiştirilmeli ve tüm Odalarda Bilirkişilik Yönetmeliklerini buna uydurmalıdır.
2. Bu yönetmeliklerde eğitimle ilgili, toplam saati, sınav durumu gibi bilgiler yer almalıdır.
3. Yine bu yönetmelikte Eğitim içeriği
 - Genel konular
 - Meslek ilkeleri
 - İlgili yasa ve yönetmelikler CMUK, HMUK, CMK, HMK gibi
 - Meslek örgütleri yönetmelikleri
 - Teknik Yönetmelikler

- Mesleki konular (Elbette Odalara göre değişiklik gösterecektir.)
- Yıl içindeki güncelleme ve yenileme eğitimleri
- Rapor formatı
- Tüm bu eğitimlere karşın yinede eksik kalan konular olacağından, mahkemeler adabı gibi konular için pratik çalışmalarda bu eğitimler içine konulmalıdır.
- TMMOB önderliğinde tüm Odalarda eğitimciler eğitimi konularında çalışmalar yapılmalı

Konulara ilişkin ayrıntılı bilgiler bulunmalıdır.

- Adalet Bakanlığı Hukuk işleri genel müdürlüğü ile irtibata geçilerek yoğun yapılan hatalar, bilirkişilerin mahkemelerdeki sorunları konularında bilgiler alınmalıdır.
- Tüm bu konuların tartışılacağı, tüm tarafların katılacağı (Adalet Bakanlığı, Meslek Odaları, Baro, vs) yıllık Çalıştay, sempozyum gibi periyodik toplantılar yapılmalıdır.
- Meslek ilkelerine uymayan, kötü niyetli raporlar için ilgili meslek Odaları Onur Kurulları vasıtasıyla gerekli işlemleri yapılmalıdır.
- TMMOB ye bağlı Odalar üyelerine yardımcı olacak, teknik yayınları, rapor örnekleri gibi konuları, WEB sayfalarına koymalıdır.

UZMANLIK ALANLARI

- Her mesleğin uzmanlık alanının en iyi o mesleği uygulayanlar bilebilir. Bu nedenle uzmanlık alanını belirlemek Meslek örgütlerinin işidir. Yine bunlarla ilgili kriterleri belirlemekte, eğitimlerini vermekte, yine bilirkişilerin seçimini yapmakta meslek örgütlerinin işi olmalıdır. Bu konu ile ilgili Mimar Mühendis ve Şehir Plancılarının örgütü olan TMMOB'nin Bilirkişilik çalışma grubu ciddi bir çalışma yürütmektedir. Bu çalışma sonuçlandığında İlgili Bakanlık da yeterli ilgiyi gösterirse önemli bir soruna çözüm getirilmiş olacaktır diye düşünüyoruz.

BİLİRKİŞİLERİN ADLİYEDEKİ ÇALIŞMA KOŞULLARI

- Adliyelerde bilindiği gibi baroların uygun mahalleri bulunmaktadır. Bu alanlarda dinlenme çalışma ve çıktı alma olanakları bulunmaktadır.

Bilirkişilere gelince örneğin keşfe gitmek için mahkeme koridorlarında saatlerce beklemektedirler. Dinlenebilecekleri bir mahalleri yoktur. Gerektiğinde dosyayı inceleyebilecek, çıktı alabilecek bir mahalleri yoktur.

Raporlarında küçük bir değişiklik için bile evlerine ya da işyerlerine gitmek zorunda kalmaktadırlar.

Yine bilindiği gibi bilirkişiler genelde birden fazla kişiden oluşmakta ve birlikte bir üretim yapmaları gerekmektedir. Ancak şu anda bir kişi yazıp diğerleri ona imza atmaktadır. Hatta birbirlerini tanıma şansları bile sağlanamamaktadır.

1- Bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla bilirkişiler için adliyelerde bekleme ve çalışma odası olarak kullanıma uygun olan çalışma masaları ve altyapı donanımı olan mahaller oluşturulmalı. Keşif saatini bekleme ve diğer çalışmalarını orada yapabilmelidir.

2- Yargının üç ayağından biri olan Bilirkişilerin Adliye Binalarına girişlerini ve bina içindeki bölümler arasında geçişlerini kolaylaştıracak bir kart verilmelidir.

BİLİRKİŞİLERİN SİCİLLERİNİN TUTULMASI VE ODALARIN SORUMLULUKLARI

- 1- Bilirkişilerin uzmanlık alanları meslek kurumları tarafından belirlenmeli, sicilleri de Odalar tarafından tutulmalıdır.
- 2- Meslek Odaları, bilirkişileri belli periyotlarla toplantıya çağırarak, çalışma koşulları ve sorunları hakkında bilgi almalı, üyelerine gerekli desteği sağlamalıdır.
- 3- Meslek odasına şikâyet edilen bilirkişiler odaya çağrılarak şikâyet konusu hakkında bilgi vermesi istenilmeli, durum değerlendirmesi yapılarak konu aydınlatılmalı, gerek duyulması halinde onur kuruluna gönderilmelidir.
- 4- Düşünülen sistemde, Meslek Örgütleri yeni bilirkişi listelerini düzenlerken, siciller ve eğitim performanslarını dikkate almalıdır.
- 5- Meslek Odaları mesleki gelişim ve ihtisaslaşmaya yönelik eğitimler düzenleyerek üyelerine sertifika vermek suretiyle yeni uzmanlık alanları oluşturma amacına yönelik çalışmalar yapmalıdır.

DOSYA SAYISININ SINIRLANMASI

- Bilirkişilik bir meslek olmayıp, mesleğin kurallarının kamu yararına adil bir şekilde kullanılması işidir. Görevlendirme halinde kendi mesleğine ek olarak yapılacak bir iştir. Raporlama ve dosya inceleme işi genelde de mesai dışında yapılabilecek bir iştir. Birçok işyeri mesai içinde böyle bir çalışmanın yapılmasını kabul etmez. Buradan hareketle bir hesap yaparsak
- Bir kişinin günlük işi dışındaki zamanlarında her akşam bir dosyaya bakabilse genelde mümkün değil ama (seri davalar hariç)

- Bir senede 365 gün var haftada 1 gün çalışmazsa $365-52=313$ gün
- 1 ay yaz tatili düşünürsek $313-26=297$ gün
- Bayramlar içinde 10 gün düşersek $297-10=287$ gün kalır
- Bazı dosyalar kapsamlı olabileceğinden bir akşamda bitmeyebilir. %20 de bu nedenle düşersek $287*0,8=229,6$
- Yukardaki hesaplama göre bir kişinin bir yılda bakabileceği dosya sayısı maksimum 230 olabilir diyebiliriz.

Bu sayıdan fazla dosya sayısını kabul etmek bilirkişileri dosyaya kopyala yapıştır yoluyla yanlış rapora sevk etmek demektir. Ya da başkasının yazdığı rapora hiç bakmadan imza at demektir.

BİLİRKİŞİLERİN ÜCRET KONULARI

- Bilirkişi ücretleri bilirkişinin harcadığı zaman, emek, yol bedelleri vs gibi konuları adil olarak karşılayacak şekilde belirlenmelidir.
- Adalet Bakanlığı Asgari ücretleri belirlerken uygulamada da takibini yapmalıdır. Bazı yargıçların bü asgari ücretlere uymadığı saptanmaktadır. Elbette kapsamlı dosyalarda asgari ücretin üstünde bedeller belirlenmelidir.
- Hukuk mahkemelerinde bilirkişi ücretleri önceden yatırılmakta olup, zamanında ödenmektedir. Ancak ek ücretlerin birçoğu ya zamanında yatırılmamakta ya da hiç yatırılmamaktadır. Ek ücreti yatırılmayan dosyaların takibi sağlanmalıdır. Bilhassa talimatlı dosyalarda bu konuya özen gösterilmelidir.
- Ceza mahkemelerinde ise bilirkişi ücretleri maliye muhasebesinden ödenmekte daha sonra taraflardan tahsil edilmektedir. Ancak burada da ödenek yokluğu gibi nedenlerle uzun süre ödenmemektedir. Belirsiz zamanda yatırılan ücretler bilirkişilerce takip edilememektedir. Bu ücretlerin en geç iki ay gibi bir sürede ödenmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

GAYRİMENKUL DEĞERLEME UZMANLIĞI

- 6306 Sayılı Yasa gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının kamulaştırma davalarında bilirkişi olarak görevlendirilmesini ön görmüştür. Gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının 4 yıl yüksek öğrenim görülen her meslekten seçilebilmesi, bu alanı tam anlamıyla ticaret alanına dönüştürmüştür. Oysa değerlendirme alanı teknik eğitim alan mühendis, mimar ve Şehir plancılarının alanı olmalıdır. Yani bu mesleği yapacak kişiler TMMOB üyeleri olmalıdır.

- Bu konuya benzer konulardan “iş güvenliği uzmanlarının ve yapı denetim uzmanlarının” hangi meslek dallarından olabildiğini örnek gösterebiliriz. Bu uzmanlık alanlarında Mühendis, Mimar ve Şehir plancıları dışı meslekler kabul edilmemektedir.

BİLİRKİŞİLERDEN NE İSTENDİĞİNİN YARGIÇLAR TARAFINDAN AÇIKÇA TANIMLANMASI

- Yasalara göre yargıcın bilirkişiye cevaplamasını istediği konulara ilişkin soruları keşif zaptına veya duruşma tutanağına yazarak belirtmesi gerektiği halde; Mahkemelerde göreve davet edilen bilirkişilere genellikle dosya zimmetle verilmekte ve bilirkişilerin kendilerine dosya içinden görev belirlemeleri istenmektedir.
- Yargıçlar ne istediklerini belirtmediklerinden, yanlış anlamalar nedeniyle çoğu zaman tekrar tekrar ek rapor talep edilmekte, mahkeme süresi uzamakta, Mahkemelerin, Yargıçların, Bilirkişilerin dosya yükü artmakta ve yargıçlar fazla iş yükü nedeniyle dosyalara yetişememekte dolayısıyla, tekrar tekrar yeni duruşma günü vermek zorunda kalmaktadır. Elbette vatandaşta bu durumdan şikâyetçi olmaktadır. Genel kural geciken adalet adalet değildir. Yargıçlar açıklığa kavuşturulmasını istedikleri soruları keşif zaptında veya duruşma tutanağında net olarak belirtmelidirler.

ATÖLYE -2 KAMULAŞTIRMA VE MÜLK BİLİRKİŞİLERİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ

GİRİŞ

KAMULAŞTIRMA

Gerçek ve/veya özel hukuk tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların kamu yararının gerektirdiği hallerde, bu yararın tesisini sağlama amacıyla devlet ve kamu tüzelkişileri eli ile ve belirlenen bedeller karşılığı kamuya kazandırılması işidir.

Kamulaştırmada yapılacak işlemleri, kamulaştırma bedelinin hesaplanmasını, taşınmaz malın ve irtifak hakkının idare adına tescilini, kullanılmayan taşınmaz malın geri alınmasını, idareler arasında taşınmaz malların devir işlemlerini, karşılıklı hak ve yükümlülükler ile bunlara dayalı uyuşmazlıkların çözüm usul ve yöntemlerini düzenlemek amacıyla 8/11/1983 tarihinde 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu çıkarılmıştır.

BİLİRKİŞİ

Kamulaştırmaya konu gayrimenkul veya hakkın değerinin belirlenmesi hususunda uzmanlığa ve teknik bilgiye sahip gerçek kişi mühendis, mimar ve şehir plâncıdır.

Anılan kanunda zaman içinde pek çok değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmuşsa da (en köklü değişiklik 4650 sayılı Kanun ile AHİM kararlarına uyum amacıyla yapılan değişiklikler) bilirkişilik kurumunu tanımlayan 15. maddesinin özü korunmuştur.

KAMULAŞTIRMA NASIL YAPILIR

Kamulaştırmanın geçerli olabilmesi için, kamulaştırmayı yapan idare, görevli ve yetkili olmalıdır. Kamulaştırma kamu yararı için yapılmalıdır. Kamulaştırmada taşınmazın değeri kamulaştırma kanununa ve ilgili mevzuatlara uygun olarak tespit edilmelidir. Kamulaştırma bedeli, kanunda belirtilen haller dışında nakden ve peşin olarak ödenmelidir. Yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemine başlanmamalıdır. Kamulaştırma Kanununda kamu yararı kararını verecek onay merci belirtilmiştir. Kamu yararı kararı verilen projelerde birden fazla parsel varsa her parsel için kamulaştırma kararı alınmalıdır.

Kamulaştırma kararı alınmasından sonra kamulaştırmayı yapacak idare, kamulaştırma kanununun 11. Maddesindeki esaslara göre, konuyla ilgili uzman kişi, kurum ve kuruluşlardan da rapor ve bilgiler alarak, taşınmaz malın tahmini bedelini tespit üzere kendi bünyesi içinden en az üç

kişiden oluşan bir veya birden fazla kıymet takdir komisyonunu görevlendirir. Ayrıca idare tahmin edilen bedelin üzerinden pazarlıkla satın alma ve trampa işlemlerini yürütmek üzere en az üç kişiden oluşan uzlaşma komisyonu görevlendirir. Pazarlık sonucunda bedelde anlaşma sağlandığı noktada kamulaştırmayı yapan idare ve taşınmaz sahibi veya vekili tarafından anlaşma tutanağı imzalanır. İdare tapuda ferağ verilmesi halinde, kamulaştırma bedelini taşınmaz sahibi veya vekiline öder. Anlaşma olmaması veya ferağ verilmemesi halinde Bu kanunun 10. maddesine göre işlem yapılır.

Kamulaştırmanın satın alma usulü ile yapılamaması halinde idare yaptırmış olduğu bedel tespiti ve bu husustaki diğer bilgi ve belgeleri bir dilekçeye ekleyerek taşınmaz malın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine müracaat eder ve taşınmaz malın kamulaştırma bedelinin tespitiyle, bu bedelin, peşin veya kamulaştırma kanununun 3. maddesinin ikinci fıkrasına göre yapılmış ise taksitle ödenmesi karşılığında, idare adına tesciline karar verilmesini ister.

Mahkeme, idarenin başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün sonrası için belirlediği duruşma gününü, dava dilekçesi ve idare tarafından verilen belgelerin birer örneği de eklenerek taşınmaz malın malikine ilan yoluyla tebligat suretiyle bildirerek duruşmaya katılmaya çağırır. Duruşma günü idareye de tebliğ olunur.

Mahkemece belirlenen günde yapılacak duruşmada hâkim, taşınmaz malın bedeli konusunda tarafları anlaşmaya davet eder. Tarafların bedelde anlaşması halinde hâkim, taraflarca anlaşılan bu bedeli kamulaştırma bedeli olarak kabul eder. Mahkemece yapılan duruşmada tarafların bedelde anlaşmamaları halinde hâkim, en geç on gün içinde keşif ve otuz gün sonrası için de duruşma günü tayin ederek, kanununun 15. maddesinde sayılan bilirkişiler marifetiyle ve tüm ilgililerin huzurunda taşınmaz malın değerini tespit için mahallinde keşif yapar. Yapılacak keşifte, taşınmaz malın bulunduğu yerin bağlı olduğu köy veya mahalle muhtarının da hazır bulunması amacıyla, muhtara da davetiye çıkartılır ve keşifte hazır bulunması temin edilerek, muhtarın beyanı da alınır.

Bilirkişiler, taraflar ve diğer ilgililerin beyanını da dikkate alarak, 11. maddedeki esaslar doğrultusunda taşınmaz malın değerini belirten raporlarını onbeş gün içinde mahkemeye verirler. Mahkeme bu rapor, duruşma gününü beklenmeksizin taraflara tebliğ eder. Tarafların bedelde anlaşmamaları halinde gerektiğinde hâkim tarafından onbeş gün içinde sonuçlandırılmak üzere yeni bir bilirkişi kurulu tayin edilir ve hâkim, tarafların ve bilirkişilerin rapor veya raporları ile beyanlarından yararlanarak adil ve hakkaniyete uygun bir kamulaştırma bedeli tespit eder. Mahkemece tespit edilen bu bedel, taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakkının kamulaştırılma bedelidir. Tescil hükmü kesin olup tarafların bedele ilişkin temyiz hakları saklıdır.

KIYMET TAKDİRİ ESASLARI

Kıymet takdiri komisyonu, mahkemece belirtilen günde, kamulaştırılacak taşınmaz mal veya kaynağın bulunduğu yere giderek; hazır bulunan ilgilileri de dinledikten sonra taşınmaz mal veya kaynağın;

- a) Cins ve nevini,
- b) Yüzölçümünü,
- c) Kıymetini etkileyebilecek bütün nitelik ve unsurlarını ve her unsurun ayrı ayrı değerini,
- d) Varsa vergi beyanını,
- e) Kamulaştırma tarihindeki resmi makamlarca yapılmış kıymet takdirlerini,
- f) Arazilerde, taşınmaz mal veya kaynağın kamulaştırma tarihindeki mevki ve şartlarına göre ve olduğu gibi kullanılması halinde getireceği net gelirini,
- g) Arsalarda, kamulaştırma gününden önceki özel amacı olmayan emsal satışlara göre satış değerini,
- h) Yapılarda, kamulaştırma tarihindeki resmi birim fiyatları ve yapı maliyet hesaplarını ve yıpranma payını,
- i) Bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçüleri,

Esas tutarak düzenleyeceği raporda bütün bu unsurların cevaplarını ayrı ayrı belirtmek suretiyle gerekçeli bir değerlendirme raporuna dayalı olarak kamulaştırma bedelini takdir eder.

Kamulaştırma bedelinin takdirinde, kamulaştırmayı gerektiren imar ve hizmet teşebbüsünün sebep olacağı değer artışları ile ilerisi için düşünülen kullanma şekillerine göre getireceği kar, kıymet takdirinde dikkate alınmaz.

Kıymet takdir komisyonu raporunu, tespit tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde idareye verir. İşin niteliğinin zorunlu kıldığı hallerde bu süre üç ayı geçemez.

Kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisinde, bu kamulaştırma sebebiyle taşınmaz mal veya kaynağın meydana gelecek kıymet düşüklüğü gerekçeleriyle belirtilir. Bu kıymet düşüklüğü kamulaştırma bedelidir.

2942 SAYILI KAMULAŞTIRMA KANUNUNA GÖRE:

“Bilirkişiler

Madde 15 - (Değişik : 24/4/2001 - 4650/8 md.) (Değişik birinci cümle: 16/5/2012-6306/12 md.) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı meslek Odalarının her biri tarafından, üyelerinin oturdukları yer göz

önünde bulundurularak; illerden nüfusu beş yüz binin altında olanlar için yirmi beş ila elli, nüfusu beş yüz bin ile bir milyon arasında olanlar için elli ila yüz, nüfusu bir milyon ile üç milyon arasında olanlar için yüz ila yüzelli, nüfusu üç milyonun üzerinde olanlar için yüz elli ila üç yüz elli bilirkişi ve ayrıca il merkezleri için il idare kurulları ve ilçeler için ilçe idare kurulları tarafından, bu bölgelerde oturan ve mühendis veya mimar olan taşınmaz mal sahipleri veya kiracılar arasından nüfusa göre belirlenen bilirkişi sayılarının en az üçte biri kadar bilirkişi, her yıl ocak ayının ilk haftasında seçilerek isim ve adreslerini belirten listeler valiliklere verilir. Bilirkişi olarak görev yapacakların nitelikleri ve çalışma esasları, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığının birlikte hazırlayacakları bir yönetmelikle belirlenir.

Valilikçe onanan listelerden, Odalar tarafından seçilenler il merkezi ve ilçelerdeki asliye hukuk mahkemelerine, idare kurulları tarafından seçilenler de seçildikleri yerin asliye hukuk mahkemelerine bildirilir.

Süresi bitenler tekrar seçilebilir.

Bilirkişi kurulu; kamulaştırmaya konu olan yerin cins ve niteliğine göre, üçü Odalar listesinden, ikisi de idare kurulu listesinden seçilmek suretiyle beş kişiden oluşur.

Kamulaştırılan taşınmaz malın üstün niteliği göz önüne alınarak, bilirkişilerden üçü aynı uzmanlık kolundan seçilebilir.

Kamulaştırmayı yapan idarede görevli olanlar, kamulaştırılan taşınmaz malın sahipleri ve bunların usul ve furuu, karı-koca, üçüncü derece dâhil, kan ve sıhri hısımları ve mal sahipleri ile menfaat ortaklığı olanlar bilirkişi seçilemezler.

İhtisas Odalarının liste veremediği veya verilen listelerden fiili ve hukuki sebeplerle bilirkişi seçiminin imkânsız olduğu il ve ilçelerde, kamulaştırılan taşınmaz malın cins ve özelliğine göre, Bayındırlık ve İskân, Tarım ve Köyişleri ve Orman Bakanlıklarının taşra birimleri ile diğer resmi daire ve kurumlardan alınacak fen adamları ile bilirkişi kurulu tamamlanır. Bunların da bulunmadığı veya fiili veya hukuki sebeplerle bilirkişi seçimlerine imkan olmadığı takdirde, komşu illerin oda listelerinden, yoksa bu fıkrada belirtilen resmi daire ve kurumlardan alınacak fen adamları ile kurul tamamlanır.

(Değişik sekizinci fıkra: 16/5/2012-6306/12 md.) Taraflar, mahkemelere bildirilen listelerde yazılı olanlar ve yukarıdaki fıkrada belirtilen kimseler arasından bilirkişi seçmekte anlaşılmadıkları takdirde; bilirkişiler, hâkimin kararı ile tayin edilen gün ve saatte, valilikçe, tarafların huzurunda ve gelmeyenin giyabında kura yolu ile seçilir. Valilik, kuranın adil olarak

yapılabilmesi için gerekli tedbirleri alır. Kuraya ilişkin itirazlar, davanın görüldüğü mahkemece karara bağlanır.

Hâkim, bilirkişilere yemin ettirir.

Bilirkişi kurulu, taşınmaz malın değerini 11 ve 12. maddeler hükümlerine göre tayin ve takdir ederek, gerekçeli raporunu on beş gün içinde mahkemeye verir.

Bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, idarece belgelerin mahkemeye verildiği gün esas tutulur.

(Ek fıkra: 16/5/2012-6306/12 md.) Sermaye Piyasası Kuruluna kayıtlı olarak faaliyet gösteren lisanslı değerlendirme kuruluşlarının isim ve adreslerini belirten listeler, her yıl ocak ayı içinde, ikinci fıkradaki mahkemelere bildirilmek üzere Sermaye Piyasası Kurulunca valiliklere gönderilir. Yeterli sayıda değerlendirme uzmanı bulunan yerlerde, 10 uncu maddede öngörülen değer tespitleri, bilirkişi sıfatıyla öncelikle Sermaye Piyasası Kurulundan lisanslı değerlendirme uzmanlarına, taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış olan uzmanlara yaptırılır.”

Acele kamulaştırmalarda yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılmasında kıymet takdiri dışındaki işlemler sonradan tamamlanmak üzere, ilgili idarenin istemi ile mahkemece yedi gün içinde o taşınmaz malın 11 ve 12. madde esasları dairesinde ve 15. madde uyarınca seçilecek bilirkişilerce tespit edilecek değeri, idare tarafından mal sahibi adına milli bir bankaya yatırılarak o taşınmaz mala el konulabilir.

Kamulaştırma davalarında Bilirkişilik Hizmeti “ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı meslek Odalarının üyelerine” verilmiştir.

Bu işin mimar, mühendis ve şehir plancıları tarafından yapılacağı kanunla TMMOB’ne bağlı Odaların üyelerine verilmiş bir kamu görevidir.

Kanunun uygulamasını nasıl yapılacağı hem TMMOB, hem de Maliye Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığının (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) birlikte hazırlayacakları bir yönetmelikle belirlenir

Bilirkişi olarak görev yapacakların nitelikleri ve çalışma esasları, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği’nin görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığının birlikte hazırladıkları bir yönetmelikle belirlenmiş, Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik, 24.11.2006 gün /26356 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15. maddesi çerçevesinde

mühendis, mimar ve şehir plâncılarından oluşan bilirkişiler ile ilgili Odalar ve idarelerin işlemlerini kapsar.

TMMOB “Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacak Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Nitelikleri, Belgelendirilmesi ve Çalışma Koşullarına İlişkin Usul ve Esaslar” yönetmeliğini hazırlamış ve Bu yönetmelik 10.02.2007 tarihli TMMOB Yönetim Kurulu Toplantısında 239 No’lu kararlar yürürlüğe girmiştir.

Bu düzenleme, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı Odalara kayıtlı mühendis, mimar ve şehir plancılarının kamulaştırma işlemlerinde gerekli olan genel ve kendi meslek alanlarına yönelik almaları gereken eğitim, belgelendirme, belge yenilemesi, iptali ve sicillerin tutulması esaslarını kapsamaktadır.

Yönetmeliğinin Dayanağı ise; MADDE 3- (1) 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15.maddesi ve 6235 sayılı TMMOB Yasası’nın 39. maddesi ile 5/5/2005 tarihli ve 25806 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TMMOB Bilirkişi Yönetmeliği ve 24/11/2006 tarihli ve 26356 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Kanunu ve yönetmeliğinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu güne kadar, TMMOB ve Odalarına kayıtlı üyeleri kamulaştırma davalarında görev almış ve yargıcın “çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vermesiyle oluşan bilirkişi kurullarında; mimar, mühendis ve şehir plancıları mesleklerinin vermiş olduğu bilgi birikimi, tecrübe ve almış oldukları bilirkişi eğitimleri ile yargı alanında yer almışlardır.

Kamulaştırma ve mülk bilirkişilerinin sorunlarını tespit eden Atölye-2 olarak yaptığımız çalışmalar sonucunda gerek ceza davaları bilirkişiliği, gerek hukuk davaları bilirkişiliği ve de gerekse kamulaştırma davaları bilirkişiliğinde yasa ve yönetmelikler ile ilgili sorunların ortak konular olması ve diğer atölyelerin bu konular üzerinde titizlik ile çalıştığı, bu nedenle aynı konuların Çalıştay görüşmeleri kapsamında ortak sorun olarak gündeme geleceğinden özellikle kamulaştırma bilirkişiliği açısından önem taşıyan konular üzerinde görüş oluşturma kararı alınarak rapor oluşturulmaya çalışılmıştır.

Atölye önce sorunları tespit etmiş, daha sonra bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmiştir.

“Kamulaştırma Ve Mülk Bilirkişilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalışma Atölyesi” bu alanda uygulama sorunları şu ana başlıklarda tespit etmiştir.

1- MEVZUAT UYGULAMASINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

2- UYGULAMADA YAŞANAN SORUNLAR;

- A. Uzmanlık alanları;
- B. Bilirkişinin adliyelerdeki çalışma koşulları;
- C. Bilirkişilerin sicilleri;
- D. Bilirkişilerin dosya sınırlaması;
- E. Bilirkişilik ücret konuları;
- F. Zilyetlik kamulaştırmalar açılan idari davalar ve objektif değer artışına ilişkin konuların irdelenmesi;

3- ODALARCA VERİLEN BİLİRKİŞİ EĞİTİMLERİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR;

4- ACELE KAMULAŞTIRMA UYGULAMALARINDAN DOĞAN SORUNLAR;

5- BÜYÜKŞEHİR YASASININ GETİRDİĞİ (ARSA- ARAZİ) SORUNLAR;

6-TÜRKİYE MÜLKİYET DEĞER HARİTASININ OLMAMASINDAN KAYNAKLI SORUNLAR;

1-MEVZUAT UYGULAMASINADAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

1.Yasa gereği kamu yararı kararı veren merciler arasında, projeden etkilenen yöre halkının yer almasının ve ÇED raporu zorunluluğunun olmaması.

2.Kamulaştırmayı yapan idarenin oluşturduğu kıymet takdir ve uzlaşma komisyonlarının niteliğinin belirtilmemiş olması eksikliklerdir. Kıymet takdir edecek komisyon üyesinin mutlaka mimar mühendis ve şehir plancısı olması gerekir. Kamulaştırmayı yapan idarenin bünyesinde mimar mühendis ve şehir plancısı olmadığı durumlarda genelde acele kamulaştırmalar gündeme gelmekte ve işin uzamasına ve kanunun özüne aykırı kıymet takdirleri gündeme gelmektedir.

3.Kamulaştırma kanununun 15. Maddesi gereği illerin nüfusuna bağlı olarak artırılan listelerdeki bilirkişi sayısı(50-350) nedeniyle bilirkişilerin denetiminin zorlaştığı, bilirkişi listelerinin sayısal olarak tam olarak oluşturulamadığı, listelerin tamamlanabilmesi için aynı kişilerin her yıl bilirkişilik listelerine yazılmak zorunda kaldığı, bununla da bilirkişiliğin meslek haline getirilmesinin önünün açıldığı görülmektedir.

4. Kamulaştırma kanununun 15. Maddesi gereği, yeterli sayıda değerlendirme uzmanı bulunan yerlerde, 10. maddede öngörülen değer tespitleri,

bilirkişi sıfatıyla öncelikle Sermaye Piyasası Kurulundan lisanslı değerlendirme uzmanlarına, taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış olan uzmanlara yaptırılır.' Paragrafı Kamulaştırma kanununun 11. Maddesinin kıymet takdir ölçütlerine aykırıdır. SPK dan belge almış değerlendirme uzmanlarının içinde mimar, mühendis ve şehir plancısı olmayan her türlü meslekten kişiler mevcuttur. Ayrıca değerlendirme uzmanları kıymet takdirini SPK ölçütlerine göre yapmakta olup, temel amaç karlılıktır. Halbuki bilirkişilik kamu görevi olup, kamulaştırma kanununun 11. Maddesine göre arazilerde, taşınmazın kamulaştırma tarihindeki mevki ve şartlarına göre ve olduğu gibi kullanılması halinde getireceği net gelire göre, arsalarda, kamulaştırma gününden önceki özel amacı olmayan emsal satışlara göre, yapılarda, resmi birim fiyatları ve yapı maliyet hesaplarını ve yıpranma payını esasına göre kıymet takdiri yapılır der. Değerleme uzmanları içerisinde mevcut mimar, mühendis ve şehir plancılarının da değerlendirmede bu ölçüt farklılığı nedeniyle bilirkişi olarak görev alması gerekir. Ancak değerlendirme uzmanı olan mimar, mühendis ve şehir plancıları Odalarından eğitim alıp yetki belgesi aldıktan sonra bilirkişilik yapabilmelilerdir. Çünkü ilgili uygulama yönetmeliği, mühendis, mimar ve şehir plâncılarından oluşan bilirkişiler ile ilgili Odalar ve idarelerin işlemlerini kapsar.

5. Kamulaştırmayı yapacak idare çoğu zaman idari mahkemenin hukuki sürecini beklemeden acele kamulaştırma kararı ile kıymet takdiri dışındaki işlemler sonradan yapılmak üzere taşınmazlara el koymaktadır. Taşınmazın üzerinde acele kamulaştırma ile zeytinlik gibi sabit tesisleri sökmektedir. İdari yargının sonradan verdiği kamulaştırmanın iptal kararı vatandaşın mağduriyetini gidermemektedir. Kanununun 6-15. Maddelerine göre taraflar, mahkemelere bildirilen listelerde yazılı olanlar ve yukarıdaki fıkrada belirtilen kimseler arasından bilirkişi seçmekte anlayamadıkları takdirde; bilirkişiler, hâkimin kararı ile tayin edilen gün ve saatte, valilikçe, tarafların huzurunda ve gelmeyenin gıyabında kura yolu ile seçilir. Maddenin bu paragrafı bilirkişiler arasında fırsat eşitliğine aykırı olduğu gibi, taşınmazın cinsine göre uzmanlık alanı dışında, bilirkişinin atanmasına neden olabilecektir. Bu da kanunun 15. Madde'sinin temel prensibine aykırıdır.

- Mevzuat Çalışmaları; Yönetmeliklerin değişen kanun maddeleri ile uyuşmaması, kamulaştırma ile ilgili yönetmeliklerin başta TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliği olmak üzere yeniden değerlendirilmesi gereği, kamulaştırma kanununun 15. Madde uygulamasında ortaya çıkan sorunlar, yasa gereği bilirkişilerin (teknik ve mülk) TMMOB üyeleri arasından seçilmesi ön koşul olmasına rağmen farklı uygulamalara rastlandığı, mülk bilirkişiliğinin seçilme koşullarının yeniden değerlendirilmesi gerektiği, fen bilirkişisi adı altında harita teknisyenlerinden görüş alındığı,
- Odaların kamulaştırma bilirkişiliği yönetmeliği

Meslek Odalarının tamamının bilirkişilik yönetmeliklerini çıkarmaları, daha önce çıkan yönetmeliklerin güncellenmesinin sağlanması ve eğitim konularının ve eğitim sonu verilen sertifikaların ulusal ve uluslararası akreditasyonun sağlanması için mevzuat çalışması yapılmalıdır.

SORUNLARIN UYGULAMA ALANDAKİ KARŞILIĞI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- 24.11.2006 tarihli resmi gazetede yayınlanmış olan “Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik” ile TMMOB’nin 10.02.2007 tarihinde çıkarmış olduğu “Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacak Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Nitelikleri, Belgelendirilmesi ve Çalışma Koşullarına İlişkin Usul ve Esasları Yönetmeliği” nin değişen kanun maddeleri ile uyuşmaması,
- Kamulaştırma ile ilgili yönetmeliklerin başta TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliği olmak üzere yeniden değerlendirilmesi,
- Bilirkişilerin sicillerinin tutulmaması,
- Kamulaştırma kanununun 15. Madde uygulamasında ortaya çıkan sorunlar,
- Kamulaştırma kanunu gereği olarak kamulaştırma bilirkişilerinin (teknik ve mülk) TMMOB üyeleri arasından seçilmesi ön koşul olmasına rağmen farklı mahkemelerde farklı uygulamalara rastlanması,
- Mülk bilirkişiliğinin seçilme koşullarının yeniden değerlendirilmesi,
- Fen bilirkişisi adı altında harita teknisyenlerinden görüş alınması,
- Özellikle idari yargıda bilirkişilik sisteminin disiplin altına alınmaması, meslek Odalarının disiplin cezası verdiği meslek mensuplarını dahi bilirkişi olarak seçmeleri,

Bu konular uygulamadaki sorunlar olarak tespit edilmiştir.

TMMOB Bilirkişilik Mevzuatına ilişkin birinci konu şüphesiz, yönetmeliklerin hem kendileriyle ve birbiriyle, hem de kanun maddeleri ile çelişkili olmamasıdır. Oysa

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunda yapılan değişiklikler; yürürlükte olan TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliği’nin ve Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına ilişkin 24.11.2006 tarih ve 26356 sayılı resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğinin maddelerine yansıtılmamıştır.

Mevzuata ilişkin bu düzenlemenin yapılması uygulama gereğidir.

Öncelikle TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliği olmak üzere bilirkişilik uygulamalarında yol gösterici ve yaptırımcı tüm yönetmeliklere tüm Odaların aynı şekilde uymasının sağlanması önemlidir (örn. üye tanıtım belgelerinin makama yazılması gibi).

Böylece üyenin sicilinde bir sorun varsa veya sertifikasını güncellememişse ortaya çıkmış olacak ve haksız rekabete sebebiyet verilmemiş olacaktır.

Ayrıca, 16.05.2012 kabul tarihi ile 31.05.2012 günü 28309 sayılı resmi gazete de yayınlanan ve yürürlüğe giren 6306 sayılı AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN ile Kamulaştırma Kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de 5366 sayılı YIPRANAN TARİHİ VE KÜLTÜREL TAŞINMAZ VARLIKLARIN YENİLENEREK KORUNMASI VE YAŞATILARAK KULLANILMASI HAKKINDA KANUNUN 4. Maddesine (taşınmaz tasarruflarının kısıtlanması ve kamulaştırma bölümüne) ek fıkra ilave edilmiştir. (Ek fıkra: 16/5/2012-6306/16 md.) “Bu Kanun kapsamında açılacak kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda görev alacak bilirkişiler, 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi olarak faaliyet gösteren değerlendirme uzmanları arasından seçilir. Bu uzmanlar, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından oluşturulan değerlendirme standartlarını esas alarak raporlarını düzenler”. Yapılan ek fıkra, uygulama alanında kamulaştırılacak “kültürel varlıklarımızın” bedelinin tespitine esas işlerin değerlendirme uzmanları yerine kamulaştırma kanununun ruhuna uygun olarak, uzmanlık alanlarına göre TMMOB üyelerince yapılması gereklidir.

Bu konuda önerimiz; Kamulaştırma kanununun 15. maddesi çerçevesinde “Kültürel Varlıklarımızın” bedel tespitinin yapılması. Bu konuda gerekli mevzuat değişikliğinin ve düzenlemenin yapılmasıdır.

Bilirkişiliğin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına dönük olarak yapılacak mevzuat değişikliğinin başında eğitim ve eğitimin mevzuattaki yeri gelmektedir.

Meslek mensuplarının bilirkişilik görevi üstlenebilmesi konusunda sertifikaya sahip olması, sertifikasyon (meslek içi) eğitimi ve bu eğitimlerin sınavla ilişkilendirilmesi, sertifikasyonun derecelendirmeye ve uzmanlaşmaya tabi tutulup bununla eğitim ve sınav bağının kurulması, bu suretle mahkemelerdeki bilirkişilik uygulamasının standarda ulaştırılması önemlidir.

Bu konudaki önerimiz Meslek Odalarının tamamının bilirkişilik yönetmeliklerini çıkarmaları, daha önce çıkan yönetmeliklerin güncellenmesinin sağlanması, eğitim konularının, eğitim sonu verilen sertifikaların ulusal ve uluslararası akreditasyonun sağlanması için mevzuat çalışmalarının yapılmasıdır.

Uygulamada Kamulaştırma Bilirkişiliği iki aşamada (teknik ve mülk) değerlendirilmekte ve bu kapsamda bilirkişi kurulları oluşmaktadır.

Kanununun 15.maddesinde de belirtildiği üzere değer tespit ve idare adına tescil davalarında, 2 mülk bilirkişisi ve 3 teknik bilirkişi olmak üzere 5 kişi ve yasada belirtildiği üzere 1 fen elemanı ile birlikte 6 kişilik heyet oluşmaktadır. Aynı şekilde Acele kamulaştırmalarda da bilirkişi heyeti oluşturulmaktadır.

Ayrıca kamulaştırmaz el atma davalarında da en az 3 kişilik bilirkişi heyeti oluşturulmaktadır.

Kamulaştırma yasası gereği teknik bilirkişilerin TMMOB'ne bağlı Odalarca illerin nüfus yoğunluğuna bağlı sayıda olmak üzere meslek Odalarınca hazırlanan listelerden seçilme zorunluluğu var iken mülk bilirkişilerinin tespitinde yine mühendis, mimar ve şehir plancısı olmak şartı ile il ya da ilçe idare kurullarına şahsen ya da bazen mensup olduğu Odalar aracılığı ile müracaatlar yapılmakta ve valilikler tarafından listeler kesinleşmektedir. Ancak; her ne kadar yasada bu emredici hüküm var ise de uygulamada zaman zaman bu kuralın tam olarak işlemediği durumlar ile karşılaşılabilir.

Şöyle ki kamulaştırma bilirkişilik kurullarında mülk bilirkişilerinin seçimlerinin aynı ölçütler kapsamında olması gerektiği halde, bilirkişi olarak atanabilmek için başvurularını il ya da ilçe idare kurullarına doğrudan yaptıkları, bazı birimlerde ilgili meslek odasından üye olduğuna dair herhangi bir belge almadan işlemlerini gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Tabiidir ki bu şekilde başvuran mühendis, mimar ve şehir plancılarının bilirkişilik konusunda herhangi bir eğitim almamış olabileceklerinden, bilirkişi kurullarında sadece imza atan kişiler olarak varlıklarını devam ettireceklerdir.

Bu nedenle önerimiz TMMOB'nin "Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik" ve gerekse 10.02.2007 tarihinde çıkarmış olduğu "Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacak Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Nitelikleri, Belgelendirilmesi ve Çalışma Koşullarına İlişkin Usul ve Esasları" nda değişiklik yapılarak mülk bilirkişilerinin de meslek Odalarından eğitim almış olma şartının getirilmesidir. Bu zorunluluğun ilgili kurumlarca takibinin sağlanması, tüm meslek Odalarımızın da bu kurala uymaları gerekmektedir.

Ayrıca, mahkemelerde hem teknik bilirkişi hem de mülk bilirkişiliği listesinde yer alan aynı bilirkişilerin görev alması bazı sıkıntılara neden olduğundan bilirkişi olarak görev almak isteyen birçok meslektaşımızın önünü açılabilmesi için aynı kişinin hem mülk bilirkişisi hem de teknik bilirkişi olmasının önüne geçilmesinin daha hakkaniyetli olacağı görüşündeyiz. Çünkü bazı mahkemelerde mülk bilirkişisi olan kişi diğer mahkemelerde teknik bilirkişi

olarak görev yapmakta ve her heyette kendine yer bularak başka arkadaşların önü kesilmektedir.

Bu nedenle önerimiz; bulunduğu yıla ait müracaatlarda mülk bilirkişisi olarak mı, teknik bilirkişi olarak mı görev yapmak istediğine dair beyanı ile listelerin bu şekilde oluşturulmasını sağlayacak bir düzenlemenin yapılması olup, mülk bilirkişilerinin Odalarımızdan hangi bilirkişilik için belge talep ettiğini beyan etmesidir.

Mahkemeler tarafından bilirkişi heyetleri oluşturulurken bazı mahkemelerin heyetlerinde harita mühendisi yerine harita teknikerlerini veya kadastro teknisyenlerini aldıkları görülmektedir. Kamulaştırma kanunu kapsamında gerek teknik bilirkişilerin, gerekse mülk bilirkişilerinin mühendis, mimar veya şehir plancısı olması gerekmektedir.

Ancak uygulamada mahkemeler tarafından mülk bilirkişisi listesine girmiş mühendis olmayan farklı meslek gruplarını da görebilmekteyiz.

Yargıcın resen bilirkişi seçiminde, uyumsuzluğun teknik boyutunun gerektirdiği uzmanlık alanında/alanlarında bir ya da birden fazla bilirkişiden oluşturulan heyet seçimi yapılması gerekmektedir. Bu amaçla uyumsuzluğu doğuran olay, dava dilekçesinde ileri sürülen hususlar ile davalı idarenin savunmasında belirtilenler dikkate alınarak öncelikle uzmanlık konusu hâkim tarafından tanımlanmış uzmanlık listelerinden olmalıdır.

Bu nedenle önerimiz; yargıçların bilirkişi seçiminde uzmanlık alanlarına göre seçimini yapmasıdır. Uzmanlık alanlarının seçiminde ise meslek Odaları tarafından hazırlanmış, yetkili kurullarınca onaylanmış listelerin kullanılmasıdır. Uzmanlık alan tespiti ve bu alanların bilirkişilik uzmanlık alanları olarak kullanılmasının sağlanması için gerekli mevzuat çalışmalarının yapılmasını önemli görmekteyiz. Şöyle ki her oda çıkarmış olduğu bilirkişilik yönetmeliğinde veya yönergesinde bilirkişilik uzmanlık alanlarına yer verecek düzenlemeleri yapmalıdır.

Kamulaştırma ve Mülk Bilirkişiliği yapan TMMOB üyelerinin bağlı buldukları Odalarında sicillerinin tutulması ve bilirkişilerin uzmanlık alanlarının bilinmesi konusu her zaman gündeme bir sorun halinde gelmektedir. Oysa Odalarımızın bu işlemi yapmasında mevzuat açısından hiçbir engel bulmamaktadır. Ancak mevcut yönetmeliklerde bu konuda yaptırımlar yoktur ve her Oda farklı uygulama yapmaktadır.

Bu nedenle bilirkişilerin sicilleri sağlıklı tutulamamaktadır.

Bu konuda önerimiz; TMMOB Bilirkişilik mevzuatında her oda tarafından bilirkişi sicillerinin ve uzmanlık alanlarının tutulmasının gereği için ortak uygulama ve yaptırımlar getirilmelidir.

Mahkemeler tarafından farklı kamulaştırma heyetleri oluşturulmasından dolayı, heyette bulunan bilirkişiler aynı bölgedeki taşınmazlara farklı fiyatlar verebilmekte, dolayısıyla gerek idare adına gerekse vatandaş adına farklı kamulaştırma bedelleri çıkabilmektedir. Bu durum bilirkişileri kamuoyu karşısında zor durumda bırakabilmekte, güvenilmez konuma düşürebilmektedir.

Bu konudaki önerimiz; Türkiye'nin Mülkiyet Haritasının oluşturulmasına yönelik çalışma ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasıdır.

Bu şekilde hem taşınmaz değer tespitlerinin, hem de kamulaştırma ve emlak alım satımı konularında altlık oluşturularak rantın önlenmesinin ve taşınmazların değerlerinin bilinir olmasının önü açılacaktır.

Hukuki el atma davalarında idare mahkemeleri yetkilendirilmiş olup, bununla ilgili idare mahkemelerinde heyet oluşumunda farklılıkların olduğu, yasada belirtilen heyet yerine 1 veya 2 bilirkişi ile taşınmazda keşif yapıldığı uygulamalarda görülmektedir. Bununla ilgili yasal bir düzenlemenin de acilen yapılması gerektiği açıktır.

Ayrıca yasalara göre ancak çözümü hukuk dışında teknik ve özel bilgiyi gerektiren konularda bilirkişi raporu alınabilir (HMK 266/1). Yasalarda "hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz." denilmesine rağmen bilirkişi heyetlerinde hukuk eğitimi almış kişilerin sıklıkla yer aldığı görülmektedir.

Mahkemeler öncelikle uyuşmazlığın maddi çerçevesinin gerektirdiği hukuksal değerlendirmeleri yaparak uyuşmazlığın çözüm yollarını, hukuka uygunluk denetiminin araçlarını oluşturmak suretiyle gerçekleştirmesi gerekmektedir. Uyuşmazlığın, yargıcın genel ve mesleki bilgisi ile çözümleneceği durumlarda; ancak hukuksal önemi olan özel ve teknik bilgi gerektiren konularda bilirkişiden yararlanması bir yargılama yöntemi olarak benimsenmelidir. Ancak hâkimlik mesleğinin gerektirdiği bilgi sınırları içerisinde kalan konularda bilirkişiye başvurulmadan uyuşmazlığın çözümü önemlidir.

Bu konu yeniden değerlendirilmelidir. Yargıçların yardımcısı gibi işlem yapan bu disiplinlere gerçekten ihtiyacın hangi açıdan olduğu irdelenmeli ve bu sonuca göre mevzuat düzenlenmelidir.

2- UYGULAMADA YAŞANAN SORUNLAR

Atölyemiz uygulama alanında yaşanan birçok sorunu tartışmış ve öne çıkan başlıkları şu şekilde sıralamıştır.

Bu sorunları bilirkişilerin özlük hakları, keşif ve rapor hazırlanması sırasında yaşanan sorunlar ve dosya konusuna ilişkin sorunlar olarak üç ana başlık etrafında toplamak mümkündür.

1. Bilirkişilerini Özlük Haklarına İlişkin Sorunlar

- A. Bilirkişinin uzmanlık alanları;
- B. Bilirkişinin adliyelerdeki çalışma koşulları;
- C. Bilirkişilerin sicilleri ve denetimi;
- D. Bilirkişilerin dosya sınırlaması;
- E. Bilirkişilik ücret konuları;

2. Bilirkişi Seçimi , Keşif ve Rapor Hazırlanması Sırasında Yaşanan Sorunlar

- Veri Toplama
- Raporların Niteliği

3. Dosya Konusuna İlişkin Sorunlar;

- A. Hukuki el atma davalarında ve
- B. Zilyetlik, açılan idari davalar ve objektif değer artışına ilişkin yaşanan sorunlar,

1. Bilirkişilerini Özlük Haklarına İlişkin Sorunlar

A- **Uzmanlık alanları;** Kamulaştırma ve mülk bilirkişiliği yapan TMMOB üyelerinin bağlı buldukları Odalarında sicillerinin tutulması ve bilirkişilerin uzmanlık alanlarının bilinmesi konusu her zaman gündeme bir sorun halinde gelmektedir. Oysa Odalarımızın bu işlemi yapmasında mevzuat açısından hiçbir engel bulmamaktadır. Ancak mevcut yönetmeliklerde bu konuda yaptırımlar yoktur ve her oda farklı uygulama yapmaktadır. Bu konuda kamulaştırma bilirkişilerinin dosya içeriğine bağlı olarak yargıç tarafından seçimini kolaylaştırmak adına tüm Odaların bilirkişilik uzmanlık alanlarını tespit etmeleri ve bilirkişi listelerinin il adalet komisyonu başta olmak üzere, tüm adli makamlar ile paylaşımalarının temin edilmesi gereklidir.

Kamulaştırma Kanununun 15. Maddesine göre illerin bilirkişi listeleri 50-350 arasında değişmektedir. Bilirkişi isim listelerinin 100 ü aştığı dillerde Odaların büyük bir kısmı bu sayıyı tamamlayamamaktadır. Tamamlamaya zorlayarak bilirkişi başvuruların hepsini listeye yazmak durumuna düşmektedir. Bu durum bilirkişiliği meslek haline getirmekte, sayının fazlalığı denetimi de zorlaştırmaktadır. Kanununun 15. Maddesinin değişimi için uğraş verilmelidir.

Kanun gereği bilirkişi kurullarını taraflar anlaşarak seçmesi gerektiği halde, uygulamada genelde böyle olmamaktadır. Genelde hâkimler aynı bilirkişi ile çalışmak istemekte, bazı bilirkişiler hiç dosya

alamadığı halde bazı bilirkişiler yüzlerce dosya alabilmektedirler. Hatta bilirkişi kurullarının oluşumu hâkim tarafından bile değil mahkemedeki çalışanlar tarafından ahbap çavuş ilişkisi ile oluşturulduğu iddia edilmektedir.

Mahkemeler tarafından bilirkişi kurulları oluşturulurken bazı mahkemelerin bilirkişi kurullarına, TMMOB'ne bağlı Odalar ile il ve ilçe idare kurullarının bilirkişi listelerinin dışından bilirkişi yetki belgesi olan veya olmayan kişileri bilirkişi kurulları listelerine aldıkları görülmektedir. Bunlar da yetmezmiş gibi tekniker ve teknisyenlerinde bilirkişi kurullarında yer aldıkları görülmektedir. Kamulaştırma kanunu kapsamında gerek teknik bilirkişilerin, gerekse mülk bilirkişilerinin mühendis, mimar veya şehir plancısı olması gerekmektedir. Bu konu ile ilgili yönetimlerin mahkemelerle görüşerek sorunu yerinde çözmesi gerekmektedir.

Yargıç tarafından resen bilirkişi seçiminin, uyumsuzluğun teknik boyutunun gerektirdiği uzmanlık alanından/alanlarından bir ya da birden fazla kişiden oluşturularak yapılması gerekmektedir. Bu amaçla uyumsuzluğu doğuran olay, dava dilekçesinde ileri sürülen hususlar ile davalı idarenin savunmasında belirtilenler dikkate alınarak öncelikle uzmanlık konusu hâkim tarafından tanımlanmış uzmanlık listelerinden olmalıdır.

Yargıçların bilirkişi seçiminde uzmanlık alanlarına göre seçimini yapması için meslek Odaları tarafından hazırlanmış, yetkili kurullarınca onaylanmış uzmanlık alanları listelerinin bulunması gerekmektedir. Uzmanlık alan tespiti ve bu alanların bilirkişilik uzmanlık alanları olarak kullanılmasının sağlanması için gerekli mevzuat çalışmalarının yapılmasını önemli görmekteyiz. Şöyle ki her Oda çıkarmış olduğu bilirkişilik yönetmeliğinde veya yönergesinde bilirkişilik uzmanlık alanlarına yer verecek düzenlemeleri yapmalıdır.

B- Bilirkişilerin adliyelerdeki çalışma koşulları

Adliye binalarında bilirkişilerin giriş ve çıkışlarının kolaylaştırılması, bilirkişilerin birlikte çalışmaları için mekân ve donanım temin edilmesini önemli bulmaktayız.

C- Bilirkişilerin sicilleri ve denetimi

Her oda tarafından bilirkişi sicillerinin tutulması, bunun için gerekli yazılımların yapılması, her oda bünyesinde ve Şubelerinde "Bilirkişi Seçme ve İzleme Birimlerinin" oluşturulması, bilirkişilerinin performans takiplerinin yapılması, raporlarının birer kopyasının alınması, bilirkişilerin ve bilirkişilerden gelen şikâyetlerin izlenmesi önemlidir.

D- Bilirkişilerin dosya sınırlaması

Bilirkişi çalışma saatinden yola çıkarak ortalama haftalık/aylık/yıllık dosya sayısının belirlenmesi ve bu kabulün yaptırımına ilişkin mevzuatların oluşturulması gereklidir.

E- Bilirkişilik ücret konuları

“Bilirkişilik bir meslek değil, bir kamu görevidir” esas kabulünden yola çıkarak, yargıçların keyfi ve farklı bilirkişi ücretleri belirlemesi farklı yorumlara yol açmaktadır. Aslında özel durumlar hariç kamulaştırma dosyalarında bilirkişi olarak yer alan tüm teknik elemanların eşit ücret almaları ve dosya içeriğine bağlı olarak bilirkişi ücreti belirlenmesinin kurallara bağlanması gereklidir.

2. Bilirkişi Seçimi, Keşif ve Rapor Hazırlanması Sırasında Yaşanan Sorunlar
 1. Keşif öncesi dosyanın yeterince incelenememesi
 2. Keşif sırasında dosyada mevcut emsallere gidilmemesi,
 3. Dosyada gerekli belge ve bilgiler olmadan keşfe çıkılması,
 4. Bilirkişiler raporların zamanında teslim etmemeleri,
 5. Bilirkişilerin hazırlamış olduğu rapor formatlarında standart olmaması.
 6. Bilirkişinin görevlendirilmesinde HMK 273. maddede de ifadesi bulunan; inceleme konusunun teknik sınırları, yargıç tarafından hazırlanan bilirkişi sorusunda açıkça tanımlanmaması,
 7. Bilirkişilerin dosya konusuna uygun uzmanlık alanlarına göre seçilememeleri,
 8. Mülk Bilirkişilerinin mühendis, mimar veya şehir plancısı olmaları gerekmektedir. Ancak uygulamada mahkemeler tarafından mülk bilirkişisi listesine girmiş mühendis olmayan farklı meslek grupları da görülebilmektedir.
 9. Mülk Bilirkişilerinin TMMOB üyeleri arasından seçilmesi yanında, “Bilirkişi Kurulu” teşkili sırasında dava konusu taşınmazın niteliği ve konumu göz önünde bulundurularak mülk bilirkişisi atanmaması,
 10. Mülk bilirkişilerinin teknik bilirkişilere yardımcı olabilecek, dosyaya katkı koyabilecek donanımda olmaları yerine “imzacı bilirkişi” konumundan olmaları,
 11. İş yükünün bilirkişiler arasında hakkaniyete uygun şekilde dağılımının sağlanamaması,

12. Mahkemeler tarafından bilirkişi heyetleri oluşturulurken, bazı mahkemelerin heyetlerine harita mühendisi yerine harita teknikeri veya kadastro teknisyeni aldıkları görülmektedir.
 13. Yargıç tarafından çoğunlukla aynı bilirkişilerin görevlendirilmeleri, görev almak isteyen birçok bilirkişinin önünü tıkamaktadır.
 14. Aynı kişinin hem mülk bilirkişisi hem de teknik bilirkişi olması, bilirkişiler arasında adaletli dosya dağılımına engel olmaktadır. Çünkü bazı mahkemelerde mülk bilirkişisi olan kişiler diğer mahkemelerde teknik bilirkişi olarak görev yapmakta ve her heyette kendine yer bularak başka arkadaşların önünü kesmektedir.
 15. SPK Lisanslı “Gayrimenkul Değerleme Uzmanı” belgesine sahip olan kişilerden mühendis, mimar ya da şehir plancısı olmayanların uzman olmadıkları konularda bilirkişi kurullarına dâhil edilmeleri,
 16. Benzer şekilde, mühendis, mimar ya da şehir plancısı olmayan SPK Lisanslı “Gayrimenkul Değerleme Uzmanı” belgesine sahip kişilerin, tüm mühendislik disiplinleri konusunda yetkin oldukları şeklindeki yanlış kanaatin adliyelerde giderek arttığı gözlemlenmektedir.
 17. Davaya konu taşınmazların nitelikleri konusunda ilgili idareler (özellikle belediyeler) tarafından dosyaya kaçamak bilgiler sunulmakta olup, bunun sonucunda bilirkişilerde yanlış yönde kanaat oluşmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için ne yapılabileceği tartışılmalıdır,
 18. Mahkemeler tarafından farklı kamulaştırma heyetleri oluşturulmasından dolayı, heyette bulunan bilirkişiler, aynı bölgedeki taşınmazlara farklı fiyatlar verebilmekte, böylelikle gerek idare adına ve gerekse vatandaş adına yanıltıcı kamulaştırma bedelleri çıkabilmektedir. Bu durum bilirkişileri kamuoyu nezdinde zor durumda bırakabilmekte ve güvenilmez konuma düşürebilmektedir.
- Keşif ve rapor hazırlanması sırasında yaşanan sorunların bazılarına karşı çözüm önerilerimiz:**

1. Keşif öncesi dosyanın yeterinde incelenmesi sağlanmalıdır.
2. Keşif sırasında dosyada mevcut emsallere gidilmelidir.
3. Dosyada gerekli belge ve bilgiler olmadan keşfe çıkılamaması ve bu durumun önüne geçilmesi için mahkemelerle istişarede bulunulmalıdır.
4. Mülk bilirkişilerinin “imzacı bilirkişi” konumundan çıkarılarak, teknik bilirkişilere yardımcı olabilecek, dosyaya katkı koyabilecek donanımda olmalarının sağlanmalıdır.

5. Mülk Bilirkişinin TMMOB tarafından seçilmesi ve ilgili makamlara listesinin sunulması için koşullar oluşturulmalıdır. TMMOB Bilirkişilik Yönetmeliğinin şartlarına uygun mülk bilirkişilerinin, Odalarca seçilmesi gereklidir.
6. Bilirkişi kurulunun hazırladığı raporlarda standart oluşturulması, ortak bir format hazırlanması ve bu formatın tüm oda üye bilirkişilerince kullanılması sağlanmalıdır.
7. Davaya konu taşınmazların nitelikleri konusunda ilgili idareler (özellikle belediyeler) tarafından dosyaya kaçamak bilgiler sunulmasını önleyecek tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.
8. Mülk ve teknik bilirkişilerin, bulunduğu yıla ait müracaatlarında, mülk bilirkişisi olarak mı, yoksa teknik bilirkişi olarak mı görev yapmak istediklerine dair beyan ile listelerin bu şekilde oluşturulmasını sağlayacak bir düzenlemenin yapılması gerekli görülmektedir.
9. Gayrimenkul Değerleme Uzmanlarının mühendis, mimar veya şehir plancılarından seçilmesi ve uzman olmadıkları konuda bilirkişi heyetlerinde bulunmalarının önüne geçilmesi için TMMOB tarafından gerek yasal çerçevede ivedi mücadele verilmesi, gerekse uygulamada bu durumun önüne geçilmesi konusunda çalışmalar yapılması gerekmektedir.

- Veri Toplama

Mahkeme heyetiyle taşınmazın tespitine gidildiğinde bilirkişi kurulu yeterli inceleme ve tespitler yapmadan, hatta taşınmazın bulunduğu parseli uzaktan görerek tespit işlemini bitirmektedir. Bunun sonucunda taşınmaz ile ilgili yetersiz veri elde ettiğinden değerlendirmede maddi hatalar yapılması sonucu taraflarca itirazlara neden olmaktadır.

Kamulaştırma Kanunu gereği kıymet takdirinde resmi verilerin kullanılması esastır. Bu nedenle ilgili kurumlardan değerlendirme tarihine ait verilerin resmi kurumlardan temin edilmesi gerekmektedir. Resmi veri kullanılmadığı takdirde taraflar değer takdirine itirazda bulunacaktır. Resmi verilerin mahkeme kanalıyla istenmesinde yarar vardır.

- Raporların niteliği

Mahkemeler tarafından farklı kamulaştırma heyetleri oluşturulmasından dolayı, heyette bulunan bilirkişiler aynı bölgedeki taşınmazlara farklı fiyatlar verebilmektedir. Yan yana iki taşınmazın

birim değerlerinde farklılıklar olabilir. Bilirkişilerin birim fiyattaki bu farklılığın nedenini ayrıntılı bir şekilde açıklamaları gerekir. Açıklanmadığında yanlış anlaşılmalara neden olabilecektir.

3. Dosya konusuna ilişkin sorunlar

A- Hukuki el atma konusunda idare mahkemeleri görevlendirilmiş olup, heyet oluşumunda yasaya uygun olmayan (yasada belirtilen heyet yerine, 1 veya 2 bilirkişi ile taşınmazda keşif yapıldığı gibi) seçimler yapılmaktadır. Bununla ilgili bir düzenlemenin yapılması, ilgili mahkemelerle bilgi alışverişinde bulunulması ve görev alan bilirkişilerin uyarılması gerekmektedir.

B- Zilyetlik, Kamulaştırmalar açılan idari davalar ve objektif değer artışına ilişkin konuların irdelenmesi; yakın zamanda "zilyetlik" konularına ilişkin davaların çoğaldığı, bu konunun hâkim ve bilirkişilerin takdirine bağlı olarak davaların sonuçlandığı ifade edilmektedir. Sorunlu bir dava konusu olarak, zilyetlik konusunda uygulamada yaşanan sorunların da raporda yer alması veya almaması konusu tartışmaya açılmıştır. Aynı şekilde DOP/KOP kesintisinden kaynaklı kamulaştırmalarda açılan hukuki davalarda ortaya çıkan/çıkabilecek kamu zararı ve bu davalara bakan idari mahkemelerde uygulama sorunlarının tartışılır olabilmesi konusu da tartışmaya açılmıştır.

3- ODALARCA VERİLEN BİLİRKİŞİ EĞİTİMLERİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Kamulaştırma bilirkişi eğitimlerinde Odaların farklı uygulamaları gözlemlenmiş olup, tüm Odalarca kullanılacak ortak başlıkların tespit edilmesi, bilirkişi raporlarında uzmanlığa bağlı olarak rapor kalitesinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Eğitimlerde, bilirkişi arkadaşlara kamulaştırma bilirkişiliği, rapor tanzimi hakkında eğitim verilmesi yanında, keşif anında heyet olarak birlikte hareket edilmesi gerektiği, rapor tanzimlerinin ortak yapılması için keşif anında tespitlerin de birlikte yapılmasının daha sağlıklı olacağı anlatılmalıdır. Raporu tanzim eden bilirkişinin yanlış bir tespiti veya teknik sorunlar neticesinde taşınmazı resmedememesi durumlarının ortaya çıkabileceği belirtilerek taşınmaz başında da ortak hareket edilmesinin gerekliliği anlatılmalıdır.

BİLİRKİŞİLİK EĞİTİMİ:

TMMOB ye bağlı Odaların üyeleri olarak, kendi meslek alanlarında uzman olan meslek mensuplarıyız. Birçok odamızın ilgi ve görev alanı içinde olan kamulaştırma davalarında, kamu adına adaletin gerçekleşmesinde hizmet

vermeyi ilke edinmiş meslek mensupları olarak, meslek içi eğitimler ile bilgi ve deneyimlerimiz geliştirilmelidir.

Odalarımızda verilen bilirkişilik eğitimlerinin, meslek alanlarının özelinde hukuk ve ceza davaları bilirkişiliğine yönelik olarak gerçekleştiğini görmekteyiz. Kamulaştırma bilirkişiliği özeline baktığımızda çoğunlukla İnşaat Mühendisleri, Mimarlar, Ziraat Mühendisleri, Harita ve Kadastro Mühendisleri, Elektrik Mühendisleri, Makina Mühendisleri, Çevre Mühendisleri ve Şehir Plancıları Odalarında yoğun olarak bilirkişilik eğitimleri verilmektedir. Bu kapsamda 2014 yılı sonu itibarı ile yönetmeliklerimize göre kamulaştırma bilirkişisi belgesine sahip 23000 in üzerinde üye bulunmaktadır. Böylesine kitlesel bir üye yoğunluğunun olduğu ve çeşitli mühendislik disiplinlerinin yer aldığı yapıda, işleyişte bazı sorunların olabileceği muhakkaktır.

Örnek olarak TMMOB tarafından yayımlanarak yürürlüğe giren ve bünyesinde yer alan bütün meslek Odalarını bağlayıcılığı olan “Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik” kapsamındaki ilgili 18’nci maddenin 1.fıkrasına göre “bilirkişi, raporlarından bir nüshasını istendiğinde üyesi olduğu odaya verir” şeklindeki düzenlemeye, iki odamız dışında uyulmadığını görmekteyiz. Yine aynı yönetmelik hükümlerine göre meslek Odalarımızın bilirkişi eğitimi almış üyelerinin sicillerinin tutulmasına dair amir hüküm olmasına rağmen buna da iki odamız dışında uyulmadığını görmekteyiz. Her iki odamızın kendi kamulaştırma bilirkişiliği yönetmeliğinde de bu maddenin yer aldığını görmekteyiz.

Eğitim sürecine baktığımızda; eğitimlerin 2–3 gün sürdüğünü, uygulama saatlerinin

16–18 saat olarak olduğunu ve sonucunda bir sınav ile kamulaştırma bilirkişiliği yetki belgesi verildiği, 5 yıl sonunda ise yenileme eğitimleri ile yeni yasalar ya da uygulamalar hakkında bilgilendirmeler yapıldığını görmekteyiz.

-Eğiticilerin, bilirkişilerin eğitimi ve sınav

Odaların kendi bünyelerinde eğitici sıkıntısı çektikleri görülmektedir. Odalar öncelikle kamulaştırma mevzuatları (kanun, yönetmelik vb.) ve taşınmazların kıymet takdiri konusunda eğitim verebilecek eğiticiler yetiştirmeli, gerektiğinde diğer Odaların eğiticilerinden destek alabilmelidir.

Meslek mensuplarının bilirkişilik görevi üstlenebilmesi konusunda sertifikaya sahip olması, meslek içi eğitim almaları ve bu eğitimlerin sınavla ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Sertifikasyonun derecelendirmeye ve uzmanlaşmaya tabi tutulması, eğitim ve sınav bağının kurulması, bu suretle mahkemelerdeki bilirkişilik uygulamasının standarda ulaştırılması önemlidir.

Odalarda eğitim sürelerinin bir gün ile üç gün arasında değiştiğini, bunun yetersiz olduğunu sürenin uzatılmasında yarar olduğunu, eğitim programlarının ağırlıklı mevzuat ile ilgili konuların yer aldığını, kıymet takdiri ile ilgili uzmanlık alanına yönelik eğitimin yetersiz olduğunu, uygulamaya yönelik (taşınmazla ilgili yerinde tespit ve veri toplama) çalışmanın yer almadığını görmekteyiz.

4- ACELE KAMULAŞTIRMA UYGULAMALARINDAN DOĞAN SORUNLAR

Son zamanlarda rant odaklı Acele Kamulaştırma davalarının yarattığı rahatsızlığın da raporda yer alarak tartışılması öngörülmüştür.

- Kentsel dönüşümde acele kamulaştırmaların ele alınması ve bu konu ile ilgili çalışılması,
- Acele kamulaştırmaların kamu açısından yarattığı sorunların ele alınması,
- Yap işlet devret modeli işler için yapılan (örn. otobanlarda) acele kamulaştırmaların işletene sağladığı yararın kamuya sağladığı yarardan daha fazla olması, bu sorunun dile getirilmesi.

Son zamanlarda rant odaklı acele kamulaştırma davalarının yarattığı rahatsızlığın da raporda yer alarak tartışılması öngörülmüştür.

Son yıllarda giderek daha çok duyar olduğumuz kamulaştırma davalarının bir hali olan “acele kamulaştırma”, 31.08.1956 tarih ve 6830 sayılı İstimlak Kanunu’nun 27. maddesi ile 08.11.1983 tarih ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’na dönüşümünde yine 27. maddede Türkçesi güncelleştirilerek yer almış bir kavram ve idari uygulamadır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun 27. maddesinde acele kamulaştırmaya ilişkin yasal bir düzenleme mevcut olup madde metni şu şekildedir;

“3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılmasında kıymet takdiri dışındaki işlemler sonradan tamamlanmak üzere ilgili idarenin istemi ile mahkemece yedi gün içinde o taşınmaz malın (Değişik ibare: 24/4/2001 - 4650/15 md.) 10 uncu madde esasları dairesinde ve 15 inci madde uyarınca seçilecek bilirkişilerce tespit edilecek değeri, idare tarafından mal sahibi adına (Değişik ibare: 24/4/2001 - 4650/15 md.) 10 uncu maddeye göre yapılacak davetiye ve ilanda belirtilen bankaya yatırılarak o taşınmaz mala el konulabilir.”

Bu maddeye göre, “Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Bakanlar Kurulu’nca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılması” söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla acele kamulaştırmanın uygulanabilmesi için ya olağanüstü bir durum ya da olağanüstü bir durumu tespit eden bir Bakanlar Kurulu kararı söz konusu olmalıdır. Bu haliyle yerel yönetimler ve kamu kuruluşlarının yetkisinde olan olağan kamulaştırmadan farklılaşmaktadır.

Acele kamulaştırmada aslında kamulaştırmaya yönelik tüm işlemler yapılmaktadır. Farkı ise bunların kamulaştırma işleminden sonra yapılması olmaktadır. Acele kamulaştırma da öncelikle 2942 Sayılı Kanunun 8. Maddesine göre oluşturulan Kıymet Takdir Komisyonu tarafından kamulaştırılacak yer için kıymet takdiri yapılacak ve kamulaştırma işlemi bu kıymet takdiri üzerinden kamu tarafından sonlandırılacaktır. Kamulaştırmaya dair yapılması gereken işlemler ise “aciliyet” olması sebebiyle kamulaştırma işleminin yapılmasının akabinde yapılacaktır. Aslında burada yapılan işlem kamulaştırma bedelinin tespit edilmesi ve işlemin gerçekleştirilmesidir.

Acele kamulaştırma dava şeklinde görülecektir. Kamu mahkemeye başvurup yerin değerini tespit ettirip kamulaştırma kararı alacaktır. Mahkeme burada sadece bir tespit makamı gibi olmaktadır. Kamu yararının varlığına kanaat getirmesi ve kıymet takdir komisyonu tarafından tespit edilen taşınmazın bedelinin taşınmazın malın sahibinin banka hesabına bloke edilmesi davanın kabulü için yeterlidir.

Acele kamulaştırma yapılması için kamu yararı bulunması ve bu durumun acil olması gerektiğini belirtmiştik. Oysa ülkemizdeki uygulamalara bakıldığında hükümetlerin ticari içerikli “Hes”, “Baraj Yapımı”, “Kentsel Dönüşüm”, “Madencilik”, “Sanayi Bölgesi” gibi genel nedenlerle acele kamulaştırma yolunu sıkça kullandığı görülmektedir.

Bakanlar Kurulu “acele kamulaştırma” yetkisini ilk defa 1978 tarihinde kullanmıştır. Acele kamulaştırma kararları 1978 ve 1979’te 4, 1980’de 6, 1990’larda 4, 2000’li yıllarda 105 olmak üzere toplam 119’a ulaşmıştır.

Yine Resmi Gazetede yaptığımız tarama sonuçlarına göre, Bakanlar Kurulu, 2011 yılında 28, 2012 yılında 160, 2013 yılında ise 250 civarında acele kamulaştırma kararı aldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Bu artış göz önüne alınınca günümüz Türkiye’sinin olağanüstü bir dönemden geçtiği, en azından Bakanlar Kurulu’nun bu dönemi bu şekilde değerlendirdiği açıktır. Son dönemde Bakanlar Kurulu’nca alınan “acele kamulaştırma” kararlarına bakınca olağanüstü durumun 51 kararla yol yapımında, 18 kararla

kentsel dönüşüm uygulamalarında, 17 kararla baraj ve HES yapımında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Fakat bu şekilde oluşan tablonun tüm “acele kamulaştırma” kararlarını listelemekten uzak olduğunu da belirtmek gerekir. Çünkü 2004’te çıkmış “Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca Yapılacak Kamulaştırmalarda 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanununun 27.Maddesinin Uygulanmasına Dair Karar” ile Bakanlar Kurulu, Kamulaştırma Kanunu’nun 27. maddesi ile sahip olduğu “acele kamulaştırma” yetkisini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’na (EPDK) devretmiştir. Türkiye’de enerji konusundaki olağanüstü durumlara dair karar verme mercii böylece kendisi siyaset alanında, kararları Resmi Gazete ‘de görünür olan Bakanlar Kurulu’ndan, kendisi enerji piyasasında görünen ama kararları görünmez olan Enerji Piyasası Kurumu’na geçmiştir. Bakanlar Kurulu üyelerinin son yıllarda alarm çanları çaldıkları enerji alanında, EPDK tarafından ne kadar “acele kamulaştırma” kararı verildiği bu nedenle bilinmemektedir. Hali hazırdaki HES projelerinin sayısının iki bini geçtiği düşünülürse, EPDK tarafından verilen “acele kamulaştırma” kararlarının Bakanlar Kurulu’nun verdiklerini katlamış olması kuvvetle muhtemeldir.

ACELE KAMULAŞTIRMA NERELEDE YAPILIR?

Acele kamulaştırma yapılması için kamu yararı bulunması ve bu durumun acil olması gerektiğini belirtmiştik. Uygulamada bu kamu yararına mahkemelerin ve Bakanların Kurulunun bakış açısı daha çok ekonomik çıkar anlamında olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bu bakış açısıyla bu tür kararlar alınarak, anayasadan ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan “mülkiyet hakkına” dokunulamamaktadır. Oysa ülkemizdeki uygulamalara bakıldığında hükümetlerin ticari içerikli “Hes”, “Baraj Yapımı”, “Madencilik”, “Sanayi Bölgesi” gibi genel nedenlerle acele kamulaştırma yolunu sıkça kullandığı görünmektedir.

Acele kamulaştırma ortalama olarak yılda 40-50 arasında yapılmaktadır. Yapılan acele kamulaştırma işlemlerine baktığımızda ise “Karayolları Yapımı” en çok kullanılan acele kamulaştırma sebebi olduğu görünmektedir. Burada kamu yararı olsa da özellikle özelleştirilen ve yap-işlet-devret modeli ile ticari amaçlarla yapılan yollar açısından kamu yararının ne kadar olduğu konusu da hukuki olarak tartışmalıdır. Karayolları yapımından sonra en çok kullanılan acele kamulaştırma sebebinin “Kentsel Dönüşüm” olduğunu görmekteyiz. Özellikle büyükşehirlerdeki gecekondu şeklindeki yapılanmalar sebebiyle meydana gelen eksikliklerin giderilmesi amacıyla sıkça acele kamulaştırma işlemi yapılmaktadır. En çok acele kamulaştırma işlemi sebeplerinde üçüncü sırada ise HES yapımı gelmektedir. Son zamanlarda özellikle Karadeniz’de yapılan HES

projelerinde bu yola sık sık başvurulmaktadır. Bu sebeplerin haricinde “Baraj Yapımı”, “Derelerin ve Dere Yataklarının Islah Edilmesi”, “Eğitim”, “Enerji”, “Maden Çıkarılması”, “Sanayi Bölgesi Yapılması” v.b nedenlerde acele kamulaştırma işlemleri yapılmaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere acele kamulaştırmanın uygulanabilmesi için özel kanunlarca öngörülmüş olağanüstü bir durum olmalı ya da yurt savunması veya aceleliğine Bakanlar Kurulu’nca karar verilen bir hal olmalıdır. Böylece belirtilen hallerden birinin varlığı durumunda taşınmaz veya ihtiyaç duyulan mal için acele kamulaştırma kararı verilebilecek ve sonuç olarak idare söz konusu taşınmazlarda tasarrufta bulunabilecektir. Ancak buradaki asıl amacın kamu yararı ve kamu düzeninin korunması olduğu göz önüne alındığında işletme sahibi özel girişimcinin yararı esas tutulmayacaktır. Aynı şekilde kamu yararı, taşınmaz malikinin de yararından üstün olmalıdır.

Anayasamızın “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması” başlıklı 13. maddesine göre; “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” Yine Anayasamızın mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddesine düzenlemesine göre “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” demek suretiyle kamu yararına işaret edilmiştir. Günümüzde acele kamulaştırma baraj yapımı, dere ıslahı, eğitim, elektrik, maden, sanayi bölgesi, enerji, sulama, kentsel dönüşüm, yol gibi yatırım ve yenileme projeleri için başvuru alan bir uygulama haline gelmiştir.

Bakanlar Kurulu’nun böylesine bir durum tespiti sonucu aldığı “acele kamulaştırma” kararları, her Bakanlar Kurulu kararı gibi, Resmi Gazete’de yayımlanmaktadır

5- BÜYÜKŞEHİR YASASININ GETİRDİĞİ (ARSA- ARAZİ) SORUNLAR

Büyükşehir yasının getirdiği (Arsa- arazi) sorunlar; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve bu yasanın birçok maddesini tadil eden 6360 sayılı yasa (6 Aralık 2012) kapsamında kent alanlarının tamamının Büyükşehir Belediye sınırları içine alınması ile yapılan kamulaştırmalarda ortaya birçok sorunlar çıkarmıştır.

Bu sorunların başında, ARSA - ARAZİ tanımlarının olmamasından kaynaklı ve bilirkişilerin takdirine bırakılan taşınmazların tanımı ve buradan yola çıkarak oluşturulan bilirkişi kurulunun doğruluğunu tartışılır hale getirmiştir.

ARSA- ARAZİ tanımı ve ayrımında uygulamada ortaya çıkan sorunların irdelenmesini önemli bulmaktayız. Arsa- ARAZİ tanımı konusunda; eski de olsa 11.03.1983 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 83/6122 sayılı B.K.Kararına göre, ARSA tanımlanmasının yapıldığı ve tanımın uygulamalarda yetersiz kaldığı, uygulamada yaşanan sorunların başında da ARSA-ARAZİ ayrımının bilirkişilerin bilgi eksikliğinden de kaynaklandığı görülmektedir. Arsa- Arazi tanımının tüm taraflarca kabul edilir, tanımlanmış ve tanınır olması önemlidir.

Taşınmazın arsa - arazi ikilemi

Büyükşehir Belediye Yasası ile bazı belediyeler kapatıldı. Yaklaşık 16000 köy mahalleye dönüştü, Bu köyler için Köy Kanunu uygulanmamaktadır. Mahalleye dönüşülen köylerde yaptırılacak olan nazım imar planları ve yine yasa ile büyükşehir belediyelerin görev ve sorumlulukları dâhilinde olan altyapı hizmetleri ve ulaşım götürülmesi durumunda, tarım arazilerinin arsa niteliği kazanmasının yolu açılacaktır. Arsa; Emlak Vergisi Kanununa 12. Maddesine göre belediye sınırları içinde ve belediyece parsellenmiş araziler arsa olarak kabul edilmektedir. Parsellenmemiş alanların hangilerinin arsa sayılacağı Bakanlar Kurulu kararına göre değerlendirilmektedir.

1983 yılında çıkarılan Bakanlar Kurulu kararına göre,

“Belediye ve mücavir alan sınırları içinde imar planı ile iskân sahası olarak ayrılmış yerlerde bulunan, belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunup da bu imar planı ile iskân sahası olarak ayrılmamış olmakla beraber fiilen meskûn halde bulunan ve belediye hizmetlerinden faydalanmakta olan yerler arasında kalan, parsellenmemiş arazi ve arazi parçası arsa sayılır Ancak, bu yerlerdeki arazi ve arazi parçaları zirai faaliyette kullanıldıkları takdirde arsa sayılmaz.”

“Onüç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” gereği götürülen hizmetler ve imar planı çalışmaları neticesinde araziler arsa niteliği kazanacaktır.

Yasa gereği yapılacak olan işlemler belli bir süreç gerektirecektir. Bu süreç içerisinde şu an tapu kayıtlarına tarım arazisi olarak işlenmiş olan alanlar kamulaştırma işlemine tabi olduğu durumda değerlendirmeler arazi üzerinden yapılacaktır. Ancak her ne kadar Kamulaştırma Kanununda taşınmazın hali hazırdaki duruma göre değerlendirme yapılacağı belirtilmişse de yine Yasanın 11. Maddesinin (1) bendindeki “Bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçüler” konusunda bilirkişiler, mahalleye dönüşmüş köylere ait arazilerde belli bir değer artışı uygulayacaklardır.

Değerlendirmede kapitalizasyon faiz oranı ve objektif değer artışı kullanılması Kanun gereği taşınmazın kamulaştırma bedelinin tespiti, önceliklere yargıçlara bırakılmıştır. Yargıçlar genel bilgilerine dayanarak taşınmazın

bedelini tespiti çalışmalıdır. Genel bilgi ile bedeli tespit edemiyorsa, teknik değerlendirme yapılmasında yarar görüyorsa bilirkişiye gider.

Bilirkişiler taşınmazın cinsine göre, kanunun 11. maddesi gereği gerekli olan kıymet takdiri ölçütlerini (gelirlerin kapitalizasyonu, yapı yaklaşık birim fiyatı, emsal araştırması ve objektif değer vb.) kullanarak kıymet takdiri yapar. Örneğin taşınmaz arazi olduğunda, gelirlerin kapitalizasyonu ölçütlerini kullanmak zorundadır. Bu ölçütleri kullanabilmesi için öncelikle resmi kurumlardan elde edeceği verilerle net geliri, sonra tarıma yatırılmış sermayenin kullanma hakkı olan kapitalizasyon faiz oranını da belirlemesi gerekir. Bu iki değer hesaplanıp belirlenmeden kanun gereği bedeli tespit etmeniz bilimsel açıdan olanaklı değildir.

Resmi kurumlardan temin ettiğiniz veriler (verim, birim fiyat ve üretim girdileri)

Taşınmazın bulunduğu bölgedeki ortalama verilerdir. Bölgede taşınmazın toprak sınıfına, sulu kuru olmasına, münavebe şekline göre değişkenlik arz edecektir.

Ayrıca daha önceleri tespit edilmiş ve uygulanmış olan kapitalizasyon faiz oranı da bölge için ortalama değerdir. Kapitalizasyon faiz oranını etkileyen olumlu ve olumsuz unsurlar vardır. Bunlar yaklaşık 15 adet olup Türkiye de 3-15 arasında değişmektedir. Örneğin yola yakınlık, yerleşim yerlerine yakınlık, talep yoğunluğu bunlar birkaçıdır. Bölgede olumlu unsurlar her parsel için aynı olamayacağına göre bilirkişi ortalama kapitalizasyon faiz oranında aşırı olmamak üzere farklı oran kullanabilmelidir.

Mücadir alan sınırları kenarında (örneğin Ankara Çayyolu ile Temelli arasında) bulunan tarım arazisinin gelirlerin kapitalizasyonuna göre değer takdir ettiğinizde gerçek değerini bulmanız olanaksızdır. Kanun gereği arsa vasfını da taşımadığı için emsal metoduna göre de yapamazsınız. Burada yapılacak en doğru yöntem, öncelikle gelirlerin kapitalizasyonuna bedel bulup buna rayiç bedele ulaşacak bir objektif değer ilavesi ile bedeli tespit etmektir. Ancak bu oranı kullanırken çok hassas olunmalıdır.

Bilirkişiler değer tespitinde, ortalama kapitalizasyon faiz oranından sapma yaptığında ve objektif değer artışı uyguladığında yargıç ve Yargıtay hâkimlerinin tepkisi ile karşılaşmaktadırlar. Bu doğru değildir. Bu uygulama kıymet takdiri ölçütlerine, bilimselliğe uygundur.

06.12.2012 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanması ile yürürlüğe giren” Onüç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”a neden gerek görüldü ve var olan yapıda neleri değiştirdi soruları ile konuya başlarsak etkilerinin neler olabileceği konusunda görüş belirtebiliriz.

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır.

MADDE 4.- Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

MADDE 6.- Büyükşehir belediyesinin sınırları çevresinde ve aynı il sınırları içinde bulunan belediye ve köylerin, büyükşehir belediyesine katılması konusunda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır. Bu durumda katılma kararı, ilgili ilçe veya ilk kademe belediye meclisinin talebi üzerine, büyükşehir belediye meclisi tarafından alınır.

İmar düzeni ve temel alt yapı hizmetlerinin zorunlu kıldığı durumlarda, birinci fıkrada belirtilen belediye ve köyler, büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile büyükşehir belediyesi sınırları içine alınabilir.

Büyükşehir belediyesi sınırları içine katılan ilçe belediyeleri ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan belediyeler, büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesine dönüşür. Diğer belediyeler ile köylerin tüzel kişiliği kalkar. Tüzel kişiliği kalkan belediyelerin katılacağı ve köylerin mahalle olarak bağlanacağı belediyeler, Bakanlar Kurulu kararında belirtilir.

GEÇİCİ MADDE 1.- Büyükşehir belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde büyük şehrin 1/25.000 ölçekli nazım imar plânlarını yapar veya yaptırır.

GEÇİCİ MADDE 2.- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli ilinde, il mülkî sınırıdır. Diğer büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülkî sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı yirmi kilometre, nüfusu bir milyondan iki milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre, nüfusu iki milyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı elli kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturur.

Bu sınırlar içerisinde kalan ilçeler büyükşehir ilçe belediyeleri, beldeler büyükşehir ilk kademe belediyeleri haline gelir. Bu Belediyeler Hakkında Kanun ile Belediye Kanununun belediyelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına veya başka bir belediyeye katılmasına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Bu sınırlar içinde kalan köylerin tüzel kişiliği sona ererek mahalleye

dönüşür. Bu şekilde oluşan mahallelerin katılacağı ilçe veya ilk kademe belediyesi, büyükşehir belediye meclisince belirlenir. Orman köylerinin tüzel kişiliği devam eder. Ancak ormanlarla ilgili diğer kanun hükümleri saklı kalmak üzere bu köyler imar bakımından büyükşehir belediyesinin mücavir alanı sayılırlar. Bu köylerde su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütme görev ve yetkisi ilgili büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idaresine aittir.

Birinci fıkra gereğince büyükşehir belediyesi kapsamına alınan ilçelerin mülkî sınırları içinde kalan belediye ve köyler ile büyükşehir belediyesi kapsamına alınan belediyelerin mücavir alan sınırları içerisinde bulunan köylerden; birinci fıkrada belirtilen mesafelerin dışında kalan belediye ve köyler, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde belediye meclisi veya köy ihtiyar heyetinin talebi üzerine büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile başka bir işleme gerek kalmaksızın büyükşehir belediye sınırları içine alınabilir. Bu köylerin mahalle olarak hangi ilçe veya ilk kademe belediyesine katılacakları aynı meclis kararında gösterilir.

Birinci fıkra gereğince büyükşehir kapsamına alınan belediyelerin sınırlarında yerleşim düzeni gerekleri dikkate alınarak bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir sene içinde büyükşehir belediye meclisinin talebi üzerine İçişleri Bakanlığınca gerekli değişiklikler yapılabilir.

Büyükşehir belediye sınırlarına alınan belediyelerin organları büyükşehir belediyesi ilçe veya ilk kademe belediyesi organları; köy muhtar ve ihtiyar heyeti ise mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti olarak ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görevlerine devam ederler.

Tüzel kişiliği kalkan köylerin malvarlıkları hak, alacak ve borçları mahalle olarak katıldıkları belediyeye devredilir.

Netice olarak yaklaşık onaltı bin 16000 köyün mahalleye dönüşmesinden dolayı kapatılan belediyeler bulunmaktadır. Bu köyler için Köy Kanunu uygulanmamaktadır. Mahalleye dönüşen köylerde yaptırılacak olan nazım imar planları ve yine yasa ile büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları dâhilinde olan altyapı hizmetleri ve ulaşım götürülmesi durumunda, tarım arazilerinin arsa niteliği kazanmasının yolu açılacaktır. Arsa Emlak Vergisi Kanununa 12. Maddesine göre belediye sınırları içinde ve belediyece parsellenmiş araziler arsa olarak kabul edilmektedir. Parsellenmemiş alanların hangilerinin arsa sayılacağı Bakanlar Kurulu kararına göre değerlendirilmektedir.

Madde 1 –

a) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde imar planı ile iskân sahası olarak ayrılmış yerlerde bulunan,

b) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunup da bu imar planı ile iskân sahası olarak ayrılmamış olmakla beraber fiilen meskûn halde bulunan ve belediye hizmetlerinden faydalanmakta olan yerler arasında kalan, parsellenmemiş arazi ve arazi parçaları arsa sayılır. Ancak, bu yerlerdeki arazi ve arazi parçaları zirai faaliyette kullanıldıkları takdirde arsa sayılmaz. “Onüç İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” gereği götürülen hizmetler ve imar planı çalışmaları neticesinde araziler arsa niteliği kazanacaktır.

Yasa gereği yapılacak olan işlemler belli bir süreç gerektirecektir. Bu süreç içerisinde şu an tapu kayıtlarına tarım arazisi olarak işlenmiş olan alanlar, kamulaştırma işlemine tabi olduğu durumda, değerlendirmeler arazi üzerinden yapılacaktır. Ancak her ne kadar Kamulaştırma Kanununda, taşınmazın hali hazırdaki durumuna göre değerlendirme yapılacağı belirtilmişse de yine Yasanın 11. Maddesinin (1) bendindeki “Bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçüler” konusunda bilirkişiler, mahalleye dönüşmüş köylere ait arazilerde belli bir değer artışı uygulayacaklardır.

Kırsal yaşamın olduğu ancak mahalleye dönüşmüş, büyükşehir yasası uygulamaya geçmiş alanlarda kırsal kalkınma uygulamaları nasıl hayata geçirilecektir?

6- TÜRKİYE MÜLKİYET DEĞER HARİTASININ OLMAMASINDAN KAYNAKLI SORUNLAR

Mülkiyet Değer Haritası ülkemizde etkin bir arazi politikası yönetimi ve idare sisteminin mevcut olmadığı bilinmektedir. Bunun temel nedenlerinin başında ise arazi politikası gelişimi ve yönetiminde ihtiyaç duyulan bilgileri sağlayan “arazi idare sisteminin” ülkemizdeki sağlıklı işleyişi gelmektedir.

Ülkemizde gerek serbest piyasa alım satımlarında, gerek kamu kurum ve kuruluşlarının değer tespitlerinde ve gerekse kamulaştırma için yapılan bedel tespitlerinde elde edilen değerler aynı bölgede hatta aynı sokak ve cadde üzerinde farklılıklar arz etmekte ve değerinin çok üstünde veya altında saptamalar yapılabilmektedir.

Arazi değeri, artık ekonomik bir kavram olarak algılanmaktadır. Arazi sadece vergileme amaçları için değil, aynı zamanda arazi pazarı için de gereklidir.

Taşınmaz değerlendirilmesi; taşınmazların kendilerine özgü karakteristik özelliklerinin ve istatistiklerinin analiz edilmesi ile onların gerçek değerlerinin belirlenmesidir.

Bu nedenle, “taşınmaz değer haritaları” gerek kamu kuruluşları açısından, gerekse özel sektör ve vatandaşların farklı türden ihtiyaçlarını karşılamak için üretilmeli ve kullanılmalıdır.

Bunun için de gerek ilgili kamu kurum ve kuruluşları (Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, Tarım Bakanlığı, belediyeler vb. kurumlar) ile ilgili meslek Odalarının birlikte yapacakları çalışmalar neticesinde il bazında, özellikle yoğunluğun çok olduğu bölgelerden başlayarak “mülkiyet değer haritalarının” oluşturulması gerekmektedir.

Türkiye'nin Mülkiyet Haritasının oluşturulmasına yönelik bir çalışmanın yapılması için yasal düzenlemelerin yapılması, taşınmaz değer tespitleri için hem kamulaştırma, hem de emlak alım satımı konusunda altlık oluşturarak rantın önlenmesinin ve taşınmazların değerlerinin bilinir olmasının önü açılacaktır.

ATÖLYE -3 KENTSEL DÖNÜŞÜMDE BİLİRKİŞİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞMA ATÖLYESİ

KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE YAPILARDA DEĞERLEME VE BİLİRKİŞİLİK SİSTEMİ

GİRİŞ - MÜLKİYET KAVRAMI VE ÖNEMİ

Afet Riskli veya Kentsel dönüşüm alanı ilan edilen yerlerde, değerlendirme öncesi Halihazır haritaların teknik anlamda Uluslararası Yersel Referans Ağı sisteminde hatasız olarak üretilmesi gerekmekte, üretilen bu halihazır haritalar üzerine çizimi yapılmış imar planları iyi değerlendirilmediğinde, bu planlar neticesinde tescil görmüş imar uygulamaları kanuna uygun olarak yapılmadığında, yargı tarafından iptal edilmeleri yüzünden yapılan uygulamaların eski hallerine dönüştürülmeleri istenilebilmektedir. Bazı durumlarda eski duruma dönmek işlemi çok zor hatta imkansız olabilmektedir. Çünkü tescil ile iptal arasında geçen zaman zarfında zeminde ve mülkiyet durumunda değişiklikler olabilmekte, uygulama neticesi geri dönüşü olmayan yola girilmiş olmaktadır

Tüm teknik projelerin yapımında sayısal halihazır harita ölçülerinin, verilerinin değerlendirilmeleri Ana konuların temelini teşkil etmektedir. Mühendislik hizmetlerindeki teknik gereklilikler dışında en basitçe bir belediyenin trafik sorununu, tarihi dokusunu, kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların korunması, ağaçlandırma, park ve yeşil alan çalışmalarının halihazır harita olmadan ve bu altlığın üzerine çizilen imar planı olmadan çözülmesi olanaklı değildir.



Günümüzde, güncel haritalara olan gereksinim her alanda kendisini hissettirmektedir. Hızla değişen dünyamıza ilişkin topoğrafik haritaların üretimi klasik yöntemlerle çok uzun zaman almaktadır. Bu klasik yöntemlere alternatif olarak, standart bir haritanın doğruluk ve hassasiyet kriterlerini taşıyan ortofoto haritalar, birçok uygulama alanında kendisini kabul ettirmektedir.

SUNUM PROGRAMI

- AFET YASASI-KENTSEL DÖNÜŞÜM KAVRAMI
- BİLİRKİŞİLİK VE GAYRİMENKUL DEĞERLEME
- BİLİRKİŞİLİK MEVZUATI
- BİLİRKİŞİLİK MEVZUATININ İMAR VE KONUT MEVZUATI VE YAPI DENETİMİ İLE İLİŞKİSİ
- DEĞERLEME YÖNTEMLERİ
- DEĞERLEMEDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR
- DÖNÜŞÜM ALANLARI DENEYİMLER
- SON SÖZ BARINMA HAKKININ

AFET RİSKLİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİNE DAİR 6306 SAYILI YASA HÜKMÜ

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Amacı:

Madde 1 -Afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir

(2)Uygulamanın gerektirmesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilenler dışında olup riskli yapıyı kullanmakta olan kişilere de birinci fıkra hükümleri uygulanabilir. Bu kişiler ile yapılacak olan anlaşmanın, bunlara yardım yapılmasının ve enkaz bedeli ödenmesinin usûl ve esasları Bakanlar Kurulu'nca belirlenir.

(3) Uygulamaya başlanmadan önce, riskli yapıların yıktırılması için, bu yapıların mâliklerine 30 günden az olmamak üzere süre verilir. Bu süre içinde mâlik tarafından yıktırma

gerçekleştirilmediği takdirde idarî makamlarca yıktırılacağı belirtilerek ve tekrar süre verilerek tebligatta bulunulur. Verilen bu süre içinde de maliklerince yıktırma yoluna gidilmediği takdirde, bu yapıların insandan ve eşyadan tahliyesi ve yıktırma işlemleri, yıktırma masrafı ile gereken diğer yardım ve krediler öncelikle dönüşüm gelirlerinden karşılanmak üzere, mahallî idarelerinde iştiraki ile mülkî âmirler tarafından yapılır veya yaptırılır.

(4) Riskli alanlarda, rezerv yapı alanlarında ve riskli yapıların bulunduğu taşınmazlar üzerinde yapımı gerçekleştirilen konutların bedelleri, proje uygulamalarının yapıldığı illerdeki mevcut ekonomik durum, tabii âfetin ortaya çıkardığı durumlar, konut rayiç ve enkaz bedelleri ve uygulama alanındaki kişilerin mal varlığı ve geliri gözönünde bulundurulur ve gerekli görüldüğünde Bakanlar Kurulu kararı ile yapım maliyetlerinin altında tesbit edilebilir ve sosyal donatı

ve altyapı harcamaları uygulama maliyetine dâhil edilmeyebilir.

(5) Bakanlık, TOKİ ve İdare;

a) Riskli alanlara, rezerv yapı alanlarına ve riskli yapıların bulunduğu taşınmazlara ilişkin her tür harita, plân, proje, arazi ve arsa düzenleme işlemleri ile toplulaştırma yapmaya, Türkiye’de 12 milyon binanın kaçak! olduğu 17 Ağustos 1999’daki Marmara Depremi’nin 14. yıldönümünün ardından, bina güvenliği konusunda yapılan araştırmalarda... Açıklanan verilere göre ülkemizdeki 12 milyon konutun ruhsatsız ve kaçak olduğu belirlendi... Veriler, ülkemizde 18 milyonu aşan yapı stokunun yüzde 67’sinin, yani 12 milyon konutun ruhsatsız ve kaçak olduğunu belirledi. Yüzde 60’ı 20 yaş ve üzerindeki kişilerden oluşan konutların yüzde 45’i oturulamaz durumda. Aile büyüklüğü 4 kişi/konut kabulü ile 48 milyon kişinin kaçak ve ruhsatsız yapılarda oturduğu gerçeğinin ne kadar vahim olduğu gözler önündedir. 6,5 milyon konutun ise acilen yenilenmesi gerekiyor

KENTSEL DÖNÜŞÜM YENİLEME KAVRAMI

“Kentsel Dönüşümü”; sadece mekansal dönüşüm olarak değil, mekansal dönüşümün sosyal, kültürel ve ekonomik yapıya etkisi ve bu süreçlerdeki dönüşüm olarak ele almak gereklidir. Yani; şehrin bir bölgesinde, bir mekanında gerçekleşen dönüşüm kentte, o bölgede, o yaşam çevresinde yaşayanlarda sosyal-kültürel ve ekonomik bir etki, giderek daha konforlu bir dönüşüm yaratabilmelidir. Var olan plan, tasarım ve projelerin de “koruma, sürdürülebilirlik ve çağdaşlık” kavramları doğrultusunda yeniden ele alınması gereklidir. Ayrıca, üst ölçek çerçeve planlarından sonra kentsel tasarım ölçeklerinde detaylandırılacak “ÖZEL PROJE ALANLARI” ve/veya “KENTSEL TASARIM ALANLARI / KAMU PROJE ALANLARI” oluşturulmalı ve tasarlanmalıdır.

TÜRKİYENİN KAÇAK YAPI GERÇEĞİ



YENİLENECEK YAPILARIN RAYİÇ DEĞERLERİNİN TESPİTİ



Yukarıda tespiti yapılan yapıların değerlerinin 6306 sayılı yasada ve Çevre ve şehircilik bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmeliklerinde vurgulandığı gibi enkaz bedeli tanımları yapılmakta, dolayısı ile yıllarca TOKİ tarafından ve başta Ankara büyük şehir belediyesi olmak üzere yaptırılan yapıların değerlemesinde enkaz bedeli tespiti yapılmış olup, bunların birçoğu dava konusudur.

BAKANLIĞIN TESPİT VE DEĞERLENDİRME FORMATI

Arazi çalışması İle Gecekonduların Mevcut Durumlarının Tespit Edilmesi ve BELEDİYE' ce Kabul Edilecek Forma İşlenmesi

- a- Binaların kodlanması,
- b- Binaların kullanım şekillerinin tespiti (konut, kömürlük, kümes, garaj, depo, dükkan, sanayi vb.),
- c- Binaların kullanıcılarının tespiti (gecekondu sahibi, akraba, kiracı vb.),
- d- Bina kimlik bilgilerinin elde edilmesi (yeni ve eski kapı numaraları, yeni ve eski sokak isimleri)
- e- Bina ve eklentilerinin krokisinin çizilmesi (yatayda ve düşeyde), bağımsız birim adetleri ve buldukları katların belirlenmesi,
- f- Aynı binadaki bağımsız birimlere ait eklentilerin (duvar, merdiven, teras vb.) ve dikili ağaçların (yaş ve cinsleri ile) tespiti ve (hak sahipleri farklı ise) bağımsız birimler ile ilişkilendirilmesi.

Bina Düzeyinde Verilerin Paftalara İşlenmesi.

- a- Bina kullanım paftası (işyeri, konut, müstemilat vb.),
- b- Mevcut TAKS, KAKS (net-brüt) değerlerin hesaplanması, paftalaştırılması

c- Kat yükseklikleri paftası (1, 2 vb. kat).

d- Bina ve çevresinde yapılan arazi tespitlerine göre oluşturulan parselasyon planı

e- Fotoğrafların arşivlenmesi

Gecekonduların ve Parsellerin Değerleme Çalışmaları

Tanımlar:

Katılım Değeri (KD):Çalışma sınırları içindeki her bir hak sahibinin Tapu Tahsis vb. ve/veya bina enkaz (eklentiler ve dikili ağaçların değeri dahil) değeri toplamına karşılık gelen değeri ve parsellerin değerini, Toplam Katılım Değeri (TKD): Hak sahiplerinin katılım değerlerinin toplamını ve BELEDİYE Mülkiyetindeki parsellerin değerlerinin toplamını Katılım Payı Oranı (KPO): Hak sahibi olarak tespit edilen her bir kişinin katılım değerinin ve BELEDİYE Mülkiyetindeki arsaların değerlerinin toplam katılım değerine oranı.

1- Katılım Değeri'nin Tespiti

Çalışma sınırları içindeki her bir (gecekondu) hak sahibinin: Tapu Tahsis Belgesi vb. ve/veya bina ve eklentilerinin enkaz değerleri (Bayındırlık Birim Fiyatlarına göre hesaplanacak) toplamına karşılık gelen değer ve BELEDİYE Mülkiyetindeki parsellerin değerinin tespiti için aşağıdaki çalışmalar yapılacaktır.

a) Parsellerin Bulunduğu bölgenin analizi

Parselin bağlı olduğu bölge ve yakın çevreye ait bilgiler ve gelişimlerini içeren bilgiler rapor içerisinde sunulacaktır. Bölgedeki gelişimin gayrimenkul sektörüne etkisi ve beklentiler incelenecektir.

b) Parsellerin İmar durumunun tespiti

Parseller ile ilgili olarak belediyeden mevcut imar durumları incelenecektir.

c) Parsellerin Mülkiyetinin tespiti

Değerleme uzmanının tapu kayıtlarını inceleme çalışması, parseller üzerindeki kısıtlamaları tespit etmek amacı ile yapılacaktır.

d) Parsellerin çevresel ve fiziksel bilgileri

Parsellerin çevresinde yapılacak araştırmalar neticesinde çevre yapılaşmanın nasıl olduğu ve gelişmelerinin ilerleme yönü belirlenecektir.

e) Parsellerin Değer Tespiti

Düzenleme öncesi ve sonrası arsaların değerleri lisanslı gayrimenkul değerlendirme uzmanlarınca belirlenecektir Değerlemeyi yapan, değerlendirme uzmanının

adı, rapor tarihi, inceleme tarihi değerlemenin esas ve planlanan kullanım amacı, değerlendirme işinin türü tanımı, değer tanımı, değerlemeye tabi tutulacak mülkiyet hakları, gayrimenkulün hukuki, fiziki tanımı, konum/ulaşım durumu, değerlemenin kapsamı, sınırlayıcı koşullar ve kısıtlamalar, gayrimenkul üzerindeki imar uygulamaları, ülke-bölge mahalli konumla ilgili bilgi demografik durum vs., pazar analizi (arsa-ofis pazarı), emsaller ile ilgili bilgi, tespiti vb. ile Uluslararası Değerleme Standartları (“UDS”) göz önünde bulundurularak yapılacak değerlemede taşınmazların mevcut durum değerleri tespit edilecektir.

Değerleme çalışmasında, herhangi bir kısıtlayıcı etki ve baskı olmaksızın gayrimenkulün satılabileceği pazardaki peşin olarak satılacağı “pazar değeri” tespiti yapılacaktır. Pazar değerinin tespitinde; emsal satış karşılaştırma ve maliyet yöntemleri kullanılacaktır. Bu yöntemlerin yetersiz kaldığı durumda gelir yönteminden yararlanılacaktır.

f) Gecekonduların Değer Tespiti: Hak sahipleri ile ilişkilendirilen, gecekonduların ve eklentilerinin (merdiven duvar vb.) değerlerinin tespiti, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca tebliğ edilen, Yapı Yaklaşık Birim Maliyet Fiyatları üzerinden, tamamlanma oranı ve yaşları (binanın yapım yılı- eskimesi) kullanım şekli (konut kömürlük vb.) yansıtılarak belirlenecektir. Değere varsa Tapu Tahsis Belgesi, 2000Liralık Ziraat Bankası Makbuzunun değeri ve ağaçların değeri de ilave edilecektir. (Tapu Tahsis Belgeleri ve 2000TL'lik Makbuzlar hakkında veriler **BELEDİYE'** den sağlanacaktır.)

3.1.3- Katılım Payı Oranlarının Belirlenmesi

Gecekondu ile ilişkin belirlenen katılım değer listeleri doğrultusunda kentsel dönüşüm projesi düzenleme öncesi katılım payı oranı belirlenecektir.

BİLİRKİŞİLİK VE DEĞERLEME UZMANLIĞI MEVZUAT

- Adli Bilirkişilik (Hukuk muhakemeleri kanunu)
- Bölge adliye mahkemesi Adli yargı –adalet komisyonları
- Ceza Muhakemesi Kanunu
- İdari yargılama usulü Kanunu
- Kamulaştırma kanunu
- SPK Lisanslı Değerleme uzmanlığı(Türkiye değerlendirme uzmanları Birliği Statüsü)
- Bankacılık Düzenleme ve denetleme kurumu düzenlemeleri,

- Bölge adliye mahkemesi adli yargı adalet komisyonlarınca bilirkişi listelerinin düzenlenmesi hakkında yönetmelik,

ADLİ MÜHENDİSLİK NEDİR?

- Tıp olanaklarını kullanarak ölüm nedeni, biçimi ve zamanını belirlemek. “Adli Tıp” .
- Adli Mühendislik Adli Tıp’ın karşılığı.

Fen ve mühendislik ilkeleri ile hasar ve yıkılma nedenini belirleme

“ADLİ MÜHENDİSLİK”dir. hasar ya da yıkımı can ve mal kaybı

adli boyut Neden ve sorumluyu belirlemek BİR TÜR BİLİRKİŞİLİK

- Yapı malzemelerinin yük altında davranışı
- Yapı elemanlarının özelliğine bağlı olarak kırılıncaya kadar giden davranışı
- Kırılma biçimi yıkılma nedenini açıklayabilir
- Yapının bir bütün olarak yükler altında davranışı
- Yüklerin ve yüklemelerin özellikleri
- Adli mühendisin bilmesi gerekenler Taşıyıcı elemanlardaki hasar biçimleri
- Belli bir hasar biçiminin gelişimi ve aşamaları
- Eleman hasarlarının yapının yapının genel güvenliğine etkisi vb

KANIT TOPLANMASI

- Kanıt toplanması
- Göçen yapı altındakileri canlı kurtarmak için yapılan çalışmalar kanıtların ortadan kalkmasına neden olabilir.
- Basında çıkmış haber ve yazılar MEDYA RESİM VE VİDEOLARI
- **KANIT TOPLAMA YIKILMA MODELİNE YÖNELİK OLMALI YA DA OLABİLİR**

MALZEME ÖRNEKLERİ ALINMASI

- Malzeme örnekleri numaralanmalı işaretlenmeli
- Nereden alındığı kayda geçirilmeli
- Örnek alımına tanık olanların kayda geçirilmesi (TUTANAK)
- Örnek alımının fotoğraflanması

GÖRGÜ TANIKLARI

- Tanıklar aranmalı

- Tanıkların İfadeleri alınmalı
- En kısa zamanda kayda geçirilmeli
- Her tanığa aynı sorular sorulmalı
- Aynı tanığa sorular değişik biçimlerde sorulmalı
- Yanıtlarda olabilecek Çelişkiler yakalanmağa çalışılmalı
- İnsanların algılamaları kolayca saptırılabilir

RAPORLARDA NELER OLMALI

- Kazanın önemli özelliklerinin kısa özeti
- Kazanın varsa görgü tanıklarının verdiği özet bilgiler
- Kazaya yol açan inşaat aşamasının tanımlanması
- Kazanın, yıkılmış yapı ya da inşaatın, planları, Fotoğraf ve çizimleri
- Kazanın olası neden ya da nedenleri ile ilgili değerlendirme ve sonuçlar

RAPORLARDA NELER OLMALI?

- Hasar ya da yıkılmayı açıklayan bir senaryo ya da yıkılma modeli
- Modeli destekleyen kanıtlar verilmeli
- Yapıdaki hata ve kusurlar ile yıkılma nedeni arasında somut, fen ve mühendislik kurallarınca desteklenen ve hesaba dayanan SAYISAL ilişki olmalı.
- Dayanımın < Gelen yük ya da etkiden küçük olduğu gösterilmeli
- Gerekli Hesaplar
- Yıkılmanın “niceliksel, sayısal” boyutu
- Yıkılan yapı elemanı ya da yapının mevcut durumu ile yük taşıma gücü
- Yıkılan yapı elemanı ya da yapıya gelen yükler; yıkılma anında etkileyen yükler

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNUNDA BİLİRKİŞİLİK

- 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.
- Kanunun Dördüncü Kısımın Beşinci Bölümünde bilirkişi incelemesi düzenlenmiştir. Bu Bölümde yeni olarak, bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü ve bilirkişinin yetkilerine yer verilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanununun bilirkişi ile ilgili hükümlerine paralel bir düzenleme yapılarak, bilirkişilerin bölge adliye mahkemesi adli yargı adalet komisyonları tarafından her yıl düzenlenecek listelerde

yer alan kişiler arasından seçilmesi kabul edilmiştir. Böylelikle bilirkişilerin uzman kişilerden oluşması, hukukî konularda gereksiz yere bilirkişiye başvurulmaması ve denetimi sağlanmak istenmiştir.

- Bilirkişi, Türk Ceza Kanunu anlamında kamu görevlisi olarak kabul edilmiştir. Bilirkişinin kasten veya ağır kusuru sonucu düzenlediği gerçeğe aykırı raporun karara esas alınması nedeniyle zarar gören kişilerin devlete karşı sorumluluk davası açabileceği düzenlenmiştir.

BİLİRKİŞİYE BAŞVURULMASI GEREKTİREN HALLER

- Madde 266
- Hukuk Muhakemeleri Kanununun 266. Maddesinde Bilirkişiye başvurulması gereken haller “ Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. “ şeklinde açıklanmaktadır.

BİLİRKİŞİ SAYISININ BELİRLENMESİ

- Konu ile ilgili olarak, Kanunun 267. Maddesinde “Mahkeme, bilirkişi olarak, yalnızca bir kişiyi görevlendirebilir. Ancak, gerekçesi açıkça gösterilmek suretiyle, tek sayıda, birden fazla kişiden oluşacak bir kurulun bilirkişi olarak görevlendirilmesi de mümkündür.” Hükmü bulunmaktadır. 1086 sayılı HUMK’nun 276. Maddesinde “Yalnız bir kişi ehli vakuf intihap edilebilir. Üçten ziyade intihap olunamaz.” Hükmü bulunmakta idi.
- Bu maddede, yapılan düzenleme ile, bilirkişiye başvurulması gereken hâllerde, kural, hâkimin, yalnızca bir kişiyi, bilirkişi olarak atamasıdır. Ancak, açıklığa kavuşturulması gereken maddî vakıa birden fazla uzmanlık alanına ait bilgilerin bir araya getirilmesini ve birleştirilmesini zorunlu kılıyorsa, bu durumda, hâkim, bu hususa da açıkça işaret etmek suretiyle, karar alınmasını mümkün kılmak amacıyla, tek sayı oluşturacak şekilde, birden fazla bilirkişiyi, kurul hâlinde çalışmak üzere görevlendirebilecektir.

BİLİRKİŞİLERİN GÖREVLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ OLARAK 268. MADDEDE

- Bilirkişiler, yargı çevresinde yer aldığı bölge adliye mahkemesi adli yargı adalet komisyonları tarafından, her yıl düzenlenecek olan listelerde yer alan kişiler arasından görevlendirilirler. Listelerde bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişinin bulunmaması

hâlinde, diğer bölge adliye mahkemelerinde oluşturulmuş listelerden, burada da yoksa liste dışından bilirkişi görevlendirilebilir.

- (2) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak, kamu görevlilerine, bağlı buldukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.

BİLGİ ALMA YETKİSİ

- Maddenin diğer fıkralarında öngörülen düzenlemelerle, bilirkişinin bilgi alma yetkisinin varlığına açıkça işaret edilmiş ve bu yetkinin kapsamında hangi hususların yer aldığı da gösterilmiştir. Bilirkişinin, objektif, gerçekçi ve sağlıklı bir temel üzerine oturtulmuş rapor hazırlayıp mahkemeye sunabilmesi için, kamusal bir takım yetkilerle donatılmış olması gerektiği, aksi takdirde, onun, bu temel işlevini, gereklerine uygun bir biçimde yerine getirmesi mümkün olamayacağı, nerede bir görev varsa, orada mutlaka bir yetkinin de bulunduğu, yetkiyle donanmamış bir görev ifa edilemeyeceği gibi, görevsiz salt bir yetkinin de bulunamayacağı vurgulanmıştır.

BİLİRKİŞİLERİN GÖREV VE YETKİLERİ

- Bilirkişilerin kurul hâlinde görevlendirilmesi durumunda, bir araya gelerek toplantılar yapmak suretiyle işi müzakere etmeleri ve birlikte rapor hazırlamaları kurul halinde görevlendirmenin doğası gereğidir. Bilirkişi raporunda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddî vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlar ile kurul hâlinde görevlendirilme yapılmış ve bilirkişiler arasında görüş ayrılığı ortaya çıkmışsa, bunun sebebi; raporun düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması şarttır. Bilirkişi, raporunu, özellikle mahkemece belirlenen sınırlar dahilinde, tümüyle maddî vakıalara hasretmeli; kendisine yöneltilen somut soruları tek tek yöneltiliş sırasına göre, bilimsel dayanaklarını da açık ve anlaşılır biçimde göstermek ve eksiksiz olarak cevaplandırmak suretiyle hazırlamalıdır. Ayrıca, bilirkişi raporunu kaleme alırken, özel ve teknik bilgi bağlamında uzman kimliği bulunmayan hâkimin ve tarafların anlayabileceği kavramları ve terimleri kullanmaya da özen göstermelidir.

GAYRİMENKUL FİNANSMANI – TARAFLARIN PAYLAŞIM ÖLÇÜTLERİ VE ARZ TALEP ÖRGÜTLENMESİ YÖNÜNDEN

- Firma seçiminde ve ihale yasasının emredici hükümleri açısından işin yürütülmesinde başarılı – başından sonuna kadar işin istenen

seviyede nitelik ve sürede yapılabilmesi, şantiye örgütlenmesi malzeme tedarik gücü ekip ve ekipman yönünden kapasitesi düşünüldüğünde klasik bir ihale yönteminin aşılmasında izlenecek b planının masaya yatırılmasında

- Belediye kanunda yetki verilen mahalli idare dernekleri üzerinden
- Talep örgütlenmesi yöntemiyle veya
- Hasılat paylaşımı modellerinden biri ile işin yürütülme modelinin seçimi

BİLİRKİŞİLİKTE SORUNLAR

- Yargı süreleri uzun sürmekte ve geciken adalet hukuksuzluğun kaynağı haline gelmektedir. Birkaç yıl süren davalar nedeniyle geriye dönüşü mümkün olmayan zararlar doğmakta ve mağduriyetler yaşanmaktadır.
- İçtihat haline gelmiş yargı kararları ile çelişen kararlar verilebilmekte ve kesinleşmiş yargı kararları değişebilmektedir.
- Meslek Odalarının dava açma ehliyeti yargı kararıyla kesinleşmiş olmasına rağmen bu kuruluşların dava açma yetkisi olmadığı yönünde kararlar verilerek “kent ve çevre suçu” niteliğindeki yatırımların fiilen tamamlanması için zaman kazandırılmaktadır.
- Son yıllarda özellikle “rant” amaçlı ve genel olarak gündeme gelen yolsuzluklarla ilgili ortada somut deliller varken takipsizlik veya beraat kararları verilebilmektedir.
- İdare, alınan kentsel dönüşüm ve yatırım kararlarını gerçekleştirmek için bilirkişilik süreçlerine sürekli bir müdahale içersindedir. Bu koşullarda zaten sorunları olan bilirkişilik kurumu daha da sorunlu hale gelmiştir. Bunun sonucunda bilirkişilik yozlaşmaya başlamıştır. Bilirkişi seçimleri doğru ve objektif kriterlere göre yapılmamakta ve sipariş raporlar gündeme gelmektedir.

SON DEĞİŞİKLİKLER

- Belediyeler ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Bakanlar kurulu kararları ile Kentsel dönüşüm alanı ilan edilecek yerlerde öncelikle danıştay kararları doğrultusunda mühendis ve mimarlar tarafından gözlemsel incelemeler sonucunda inceleme yapılmakta ve hazırlanan ön inceleme raporları bakanlığa gönderilmektedir.
- Bakanlığa gönderilen raporlar incelendikten sonra gerekli görülen yapılardan karot numuneleri alınarak riskli yapı kararı alınmaktadır.

- Daha sonra arazide yer alan yapıların değerlemesi yapılmak üzere HİZMET ALIMI yapılmaktadır.

ÖRNEK YARGI KARARLARI

Özellikle dönüşüm alanı ilan edilen yerlerde ağırlıklı olarak yer alan gecekondular tarzı yapıların değerlemeye esas detay alımı yapılması yapı değerlerinin, eklenti kömürlük depo duvar ağaç gibi muhtesatlarının değerlendirmesinde TOKİ veya bazı belediyeler tarafından anılan yapılara enkaz bedeli takdiri yapılmakta, 25-30 yıl önce kamu arazileri üzerine yada şahıs arazilerine yapılmış bulunan ruhsatsız yapılarda yapılan değer takdirlerde çoğu zaman hak sahipliği belgeleri, mülkiyet belgelerinin temin edilememesi sonucu büyük hukuki sorunlar çıkmakla beraber yargıda biriken binlerce yapının gerek değerlendirmedeki eksik tespitler ve gerekse hak sahipliğindeki belge eksiklikleri yoğunlukla yer almaktadır.

Bunlara örnek olarak:

1- “Gecekondular için davacı tarafından 2981/3290 sayılı yasa hükümleri uyarınca herhangi bir başvuruda bulunmadığı gibi Aralık 1987 tarihinden önce de yapıya ilişkin idarece herhangi bir tespit yapılmamış olduğundan anılan tarihten çok sonra sulh hukuk mahkemesince yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda 1983 yılında yapıldığının tespit edildiğinden bahisle davacıya ait gecekondular için 2981 sayılı yasa hükümlerinin uygulanmasına olanak yoktur.”

2- “İmar planında belli koşullarla yapılanma olanağı getirilen ve ağaçlandırılacak alan olarak belirlenen taşınmaz, düzenleme ortaklık payı ya da 3194 sayılı yasanın 18.maddesi uyarınca çıkartılan yönetmeliğin 12.maddesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmadığından ve davacıya eski yerinde oluşturulan parsel tahsis edildiğinden, davacıya imar parselinden hisse verilmesi gerekçesiyle parselasyon işlemini iptal eden idare mahkemesi kararında isabet yoktur.”“18.madde ile ilgili yönetmeliğin 10/a maddesi hükmü, mutlak uygulanması gerekli bir kural olmayıp, düzenleme ile oluşan imar parsellerinin ancak “mümkün olması” halinde aynı yerdeki veya yakınındaki eski parsel ile tahsisinin sağlanmasını öngörür.”

3- “İmar planında üniversiteye ayrılan alanın üniversiteye ait taşınmazın alanından büyük olması nedeniyle parselasyon planı sonucu üniversiteye hazine ile hisseli parsel verilmesinde isabetsizlik görülmediğinden mahkemece yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu bilirkişilerce parselasyon planının tümünü göz önüne almaksızın düzenlenen rapora göre işlemin iptaline karar verilmesinde isabet yoktur.”

“1/1000 ölçekli imar planı, ... yılında onaylanmışsa da nazım plan çalışmalarının sürdüğü, 5 yıllık imar programının henüz hazırlanmadığı bir aşamada bu konuda imar mevzuatında imar planının hazırlanmasından hemen sonra parselasyon planlarının yapılması gerektiğini öngören ve bu konuda süre getirilen bir kural olmaması nedeniyle idareler yargı kararı yoluyla parselasyon planı yapmaya zorlanamaz.”

“3194 sayılı yasanın 18.madde uyarınca yapılan parselasyonda bedele dönüştürme yapılamaz.”

“İmar düzenlemesi yapılmaması nedeniyle, davacının parselinin imar yolunda kalması suretiyle kamu külfetine katlandığı, verilen ruhsat ile de davalı kadastral parselin hiçbir külfete katlanmaksızın yapılaşmasının sağlanmış olduğu anlaşıldığından, verilen inşaat ruhsatı iptali gerekir.”

“İmar düzenlemesi sonucunda, bina ve ağaçlar, yeşil saha olarak ayrılan ve davalı idare adına kayıtlı parsellerde kalmışsa; kendisine başka parseller tahsis edilen davacıya, muhdesat bedeli ödeyebilmesi için, muhdesattan yararlanmanın fiilen engellenip engellenmediğinin araştırılması gerekir.”

“İmar kanunu hükümlerine göre, ortaklaştırma sonun da hazinenin zeminde paydaş olması halinde, zemindeki payın değeri belirlenip davacılara payı bu değerle satın alma olanağı verilerek bedelin ödenmesi koşulu ile davanın kabulüne karar vermek gerekirken, ortaklığın giderilmesi davasının reddedilmesi doğru değildir.”

“İmar yasasına göre; belediyeler tarafından gerçekleştirilen şüyulandırma(parselasyon) işlemleri, idari netlik taşıyan işlemlerdendir. Bu türdeki işlemlere karşı idari yargı yerinde dava açılır ve işlemin iptali bağlanırsa, buna göre oluşturulan imar tescilleri sebepten ve illetten yoksun hale gelir ve geçmişi de kapsayacak şekilde yolsuz tescile dönüşür.

BİLİRKİŞİLİKTE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN İMAR USULSÜZLÜKLERİNE ÖRNEKLER

YAPISAL SORUNLAR İMAR YOLSUZLUKLARI

Yukarıda anlatılan örnek davalarda imar hareketlerinde En kapsamlı ve önemli rant aracı imar emsal artışları, İmar planlarındaki usulsüz değişiklikler, hatırlı kişilere ayrıcalıklı imar hakları; kamu arsalarının şehirciliğe aykırı yapılaşma haklarıyla pazarlanması, meclis üyelerinin imar konularında yetkin ve bilgili olmayışları, ya da Arazi, arsa sahibi kişi ve kurumların plan düzenlemelerinde emsal artışları veya kullanım kararı değişiklikleri ile hak ettiklerinden fazla imar haklarına sahip olma istek ve amaçlarının maddi ve aynı karşılıklarının haksız paylaşımı yoluyla kentin ve kentlinin hakları

elinden alınmaktadır. Usulsüzlüğün en önemli nedeni ise namuslu kazancın insanların beklentisine ve ihtiyacına yetmeyecek kadar azalmış olmasıdır.

ÜLKEMİZDE İMAR PLANLARI VE BELEDİYELERİN ROLÜ

- Politik ve siyasi istismara dayalı uygulamaların,
- Tarım, orman ve yeşil alanların imara açımı,
- Kamusal alanların özelleştirilmesi, satılması
- Haksız ve aşırı emsal - Rant ekonomisi uygulamaları
- Toplumumuzda yazılı ve yazısız kuralların ihlalinden öte, ahlak kurallarının da çürümeye başladığını, artık toplumumuzun belli kesimleri tarafından kabul görmeye başladığını, etik davranışların ise mağdur olduğunu göstermektedir.

YEREL YÖNETİMLERİN YAPISI

Yerel yönetimler, il, belediye veya köy halkının yerel ve ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kuruluş esasları ve karar organları kanunla belirtilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.

Anayasa'nın 127 inci maddesinde yapılan tanım uyarınca, İl Özel İdareleri il halkının, Belediyeler belde halkının ve Muhtarlıklar köy halkının yerel ve ortak gereksinimlerini karşılamak üzere çalışan yerel yönetim birimleridir.

1- EMSAL ARTIŞI – BİNALARA KOT VERMEK

İmar yolsuzluklarının en önemli yöntemi, imar durumu plan notlarında avantaj sağlayan değişiklikler yapmaktır.

Emsali (yapı inşaat alanının imar parseli alanına oranı olarak tanımlanan KAKS' a emsal denir) değiştiremiyorsanız plan notuna öyle bir hüküm koyarsınız, inşaat alanını olması gerekenden çok farklı duruma getirirsiniz. Örneğin 20 dönümlük bir arsanz var. Bu arsa 45 derece meyilli. Emsali 3 yükseklik (H) serbest. Normal olarak bu inşaatın kodu (binalara parselin yüz aldığı yolun İmar Yönetmeliğinin 21. maddesinde belirtildiği şekilde zeminin oturacağı yerin belirlenmesine kod verme demektir) bu durumda binanın ön cephe ortası hizasındaki bordür taşı üst seviyesinden verilir. Bu durumda zemin üstü inşaat alanı

(20.000 m²x3 emsal=60.000 m²) ve zemin altı alanlar ticari amaçla kullanılmayan yönetmeliğin yapılmasını öngördüğü bodrum katları olur. Oysa plan notlarına siz;

Bodrum katları emsale dahil değildir; dersiniz size 20 dönüm 10 bodrum= 200.000 m² inşaat alanı çıkar. Toplam 260.000 m² inşaat alanı ile muhteşem bir rant elde edersiniz.

İmar işini halleden ya siyasi yönden ya da parasal bakımından güçlü olmalıdır. Güçlü kişilerin siyasi rengi de rant yaratmak söz konusu olduğunda önem arz etmez. Bunu herkes yapar veya yapmak ister. Bu rantın cazibesine kapılamayacak kişi düşünülemez.

2 - İMAR PLANLARINDA LEJANT DEĞİŞİKLİKLERİ YAPMAK

Bir arsa okul alanına ayrılmışsa siz de oraya bir alışveriş merkezi yapmak istiyorsanız bu alanı ticari alana çevirmeniz lazımdır. Bunun için Milli Eğitime gidersiniz;

Ben şurada 3-5 tane okul yapacağım. Bu arsada okul olması şart değildir.

Buna ilişkin yazı verir misiniz dersiniz. Bu konuda anlaşma sağlayıp yazıyı alıp belediyeye vererseniz, arsanız okul alanından çıkarılıp ticari alan haline getirilir. Alışveriş merkezi yaparak sağlayacağınız rantın ufak bir kısmı ile Okul yaparak ve gerekli sosyal transfer fonlarını da (STF) vererek güzel bir ranta sahip olursunuz.

Yeşil alanın inşaat yapılabilir haline getirilmesi de önemli rant sağlayan lejant değişikliklerinden biridir. Plan verilerine göre resmi sağlık alanı, hastane alanı olarak ayrılması gereken yerde şahsın talebi üzerine meclis kararı ile emsal 2 katına çıkarılarak “ÖZEL SAĞLIK ALANI” plan notu ile özel hastaneye çevrilerek arsa sahibine rant sağlanmaktadır.

Yine planda temel eğitim, kreş alanı tanımlı arsa; meclis kararı ile nazım imar planında kullanım kararı değiştirilerek “ AKARYAKIT VE LPG İSTASYONU” na çevrilmektedir.

3 - İMARSIZ ALANLARA KONUT VEYA İŞYERİ İMARI VERMEK

Normalde imarsız alanlar veya konut veya işyeri imarı olamayacak yerlere imar vererek rant yaratmak da klasik belli başlı yollardan biridir.

4 - İMAR MEVZUATINA AYKIRI OLARAK ÇEKME MESAFELERİNİ ASGARİDE TUTMAK

Planda çekme mesafeleri için öngörülmüş ölçüler azaltılarak ve inşaat emsali 3-5 kat artırılarak belediye meclisinden geçirilen plan değişikliği ile ve kullanım kararları değiştirilerek arsa sahibine önemli rantlar sağlanmakta, Bu yöntemde bina çekme mesafeleri neredeyse yok denecek şekilde yapılarak toplam inşaat alanı arttırılır. Bu normal konut binalarından ziyade büyük ticari alanların inşaatında uygulanır.

5 - İMARA AÇILACAK ALANLARA YATIRIM YAPMAK

Belediye ile ilişkileri iyi olan güçlü kişiler imara açılacak ve imar değişikliği yapılacak yerlerle ilgili alacakları fısıltıları iyi değerlendirip buralara yatırım yaparlar ve ucuza arsa alırlar.

Bunu yapmayan veya bu avantaj eline geçtiğinde değerlendirmeyen hiç kimse olamaz. Bu konuda Hayır, ben bu avantajı kullanmak istemiyorum diyen çıkmaz.

Çünkü aykırı davranılması eşyanın tabiatına aykırıdır. Öyle bir yolsuzluk ki arsa sahibinden müteahhide ve siyasetçilere uzanan organize suç niteliğindedir.

6 - YATIRIM YAPILAN YERLERİ İMARA AÇTIRMAK

Yukarıdakinin tam tersidir. Arsalarınızın olduğu yeri belediyeye veya imar yapma yetkisi olan TOKİ' ye imara açtırırsanız uzun süre bekleyecek olan arsalarınız birden prim yapar ve muhteşem rant elde edersiniz. Ancak bunun için gücünüzün olması gerekir.

İmar rantına yol açan en önemli hususlardan biri de TOKİ' nin imar yapma yetkisidir.

Belediyeler dışında doğrudan doğruya imar yapma yetkisi TOKİ' ye verilmiştir. TOKİ konut üreteceği yeri belirlemeye ve buraya istediği imarı vermeye yetkilidir. Bu yetkinin yanlış kullanımı bazı kişilere rant veya avantaj sağlayabilir. Örneğin TOKİ' nin konut yapacağı yer merkezden çok uzakta olsa bile siyasi gücü olan bir kişinin arsası ise imara açılabilir. Daha önce villa imarı olan bir yere konut imarı verip arsanın daha çok inşaat yapılabilir olması da sağlanabilir. Bu da arsa sahibine önemli rant sağlar.

Danıştay Güneypark' ın yürütmesini durdurdu ?

Danıştay 6.Dairesi, “Kamu yararı ve güvenli mekanların oluşmasına engel olduğu” gerekçesiyle Yeni Güneypark Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi'nin yürütmesini

Durdurdu.

Ancak İnşaatlar birer birer bitmekte Ankaranın Güney koridorundaki hava sirkülasyonu yoğun bloklar nedeniyle kapanmaktadır.



KAMUSAL ALANLARA YAPILAN MÜDAHALELER

Kamunun mülkiyetinde olup; kamusal kullanımına ayrılmış spor tesisleri alanları meclis kararları ile mülkiyeti şahıslara satılarak emsali 3 katına çıkarılıp “KONUT VE TİCARET “ kullanımı ile kat karşılığı arsa sahibi lehine önemli konut ve ticari rant sağlanmakta,Nazım imar planlarına plan notları konarak, yapılacak yapıların kot alacağı cepheler özellikle seçilerek kot altında emsal dışı katların yapılması sağlanmaktadır. Tüm bu uygulamalara karşı vatandaşlar, sivil toplum kuruluşları ve Mühendis-Mimar Odalarımızca birçok dava açılarak kazanılmakta İdari yargıda, daniştay kararları ve yargıda yürütme durdurma kararları alınmasına rağmen bu kararların ya gecikmesi yada idareler tarafından uygulanmaması nedeniyle toplumun Sosyal, ekonomik ulaşım, çevre,teknik tüm ekolojik dengeleri bozulmakta kentler geçmişte ÇARPIK YAPILAŞMANIN yanında İMAR YOLSUZLUKLARI İLE KENTE KARŞI SUÇ İŞLEYEN Kamu görevlileri eliyle planlı ama planlama ahlakına ve kurallarına aykırı kentler oluşmaktadır.

BİLİRKİŞİLİK YAPAN VE YAPACAK OLAN MÜHENDİS-MİMAR ŞEHİR PLANCISI MESLEKTAŞLARIMIZIN MESLEK ETİĞİNE UYGUN MESLEKİ ONURUMUZA YAKIŞIR DÜRÜST DAVRANIŞI ÇOK ÖNEMLİ HALE GELMİŞTİR.

Değerlemesi yapılacak konut-işyeri arsa arazi gibi taşınmazların değerlerinin belirlenmesinde bilirkişilik yapacak meslektaşlarımızın kamulaştırma kanunu, tapu mevzuatı, imar mevzuatı, belediye mevzuatı, finans matematiği, ekonomik ve gayrimenkul piyasası, vergi mevzuatı, hakkında bilgi sahibi olmaları için Odalarımız tarafından yapılmakta olan eğitim seminerleri sonunda yapılan sınavlarda meslektaşlarımızın yetkinliğe ulaşmaları sağlanmaktadır.

“...Bugüne kadar, kent sorunlarına devletlerin izleyecekleri politika ve programlarla çözüm getirebileceği görüşü egemendi. Yani çözümün ana eksenini devletlerdi. Bu yaklaşımın yetersiz kaldığını biliyoruz, daha ötesinde, yaşıyoruz. Habitat II Kent Zirvesi şimdi bize yeni bir yaklaşım öneriyor ve yeni bir dönem başlatıyor. Habitat II, devletin, üstlendikleri görev ve sorumlulukları sorunu yaşayanlarla paylaşmasını ve onların oluşturduğu sivil toplum kuruluşlarının meslek Odalarının çözüm önerme ve uygulamada daha aktif bir rol almasını öngörmektedir.

Kentleşme süreci ile birlikte ön plana çıkan toplumsal ve ekonomik yaşama ilişkin sorunları anlama, bu sorunları kavrama, sorunların çözüm yollarının bilincine varma ve çözümü için uğraş verme sürecinin başarılı olabilmesi insanların toplumsal örgütlülükler içinde aktif olarak yer almaya yöneltilmesiyle sağlanabilir.

Kentlerde yaşayanların kent hizmetlerinden eşit yararlanması, kent arazisi üzerinde Planlama yapılırken kamu arazilerinin değerlendirilmesi, sosyal donatı alanlarının öncelikle halkın hizmetine sunulması, teknik altyapı alanlarının artırılması yerel yönetimlerin planlama kararlarından geçmektedir. sosyal ve dolayısıyla yaşam standardının yükselmesi sağlanmalıdır.

Meslek mensuplarımız inşaat mühendisleri kamulaştırma bilirkişiliği, bina ihtilaflarında bilirkişilik yapmak isteyen inşaat mühendisleri her yıl açılmakta olan eğitim seminerlerinde bu konuda yetkin hakim eğitimler tarafından oldukça zor eğitim, öğretim, ve ehliyet sınavlarından geçerek her yıl yargı listeleri için bilirkişiler belirlenerek adliyelere bildirilmekte ve yemin ederek görev almaktadırlar. her mühendis /mimar planacı/ iktisatçı/ bankacı değerlendirme yapamaz. mutlaka mesleki eğitimler sonucu sertifika alan lisanslı meslek mensupları değerlendirme ve bilirkişilik yapmalıdır.

- Ancak burada önemli bir ayrıntı daha bulunmaktadır. son yıllarda değerlendirme lisanslama sınavlarında ağırlıklı olarak bankacı /iktisatçılar lisans sınavlarında başarılı olarak sertifika almakta ve lisanslı değerlendirme uzmanlığı yapmaktadırlar. OYSA GAYRİMENKUL DEĞERLEMESİNDE YAPISAL ÇEŞİTLİLİK VE GAYRİMENKULLERİN HER BİRİNİN DİĞERİNE GÖRE FARKLILIKLAR GÖSTERMESİ, ÖZELLİKLE YAPILARDA YAPISALEKSİKLERİNORANSAL HESAPLARIMÜHENDİSLİK VE MİMARLIK DENEYİM VE YETKİNLİĞİNİ GEREKLİ KILMAKTADIR.

DEĞERLEME YAPILAN ALANLAR

- Kamu, özel sektör, tüzel kişilik ve bireylerin mülkiyetindeki her türlü taşınmaz mal alım- satım bedellerinin değer tespitlerinde,
- Kamu, özel sektör, tüzel kişilik ve bireylerin mülkiyetindeki her türlü taşınmaz mal kiralama işlerinde,
- Bankalar finans kurumları ve aracı kurumların (leasing - factoring şirketleri) kredi işlemlerinde gayrimenkul karşılığı teminat altına alınan uzun vadeli kredilerde
- Kamu, özel sektör, tüzel kişilik ve bireylerin mülkiyetindeki her türlü taşınmaz mal alım- satım bedellerinin değer tespitlerinde,
- Sigorta vergi ve kamu yararı için bir devlet kuruluşu tarafından yapılan kamulaştırma (istimlak) işlemleri,
- Şirket birleşmesi devir ve ele geçirme işlemlerinde gayrimenkul değerlemeleri,
- Kurumların sermaye artırımı, ortaklık paylarının belirlenmesi nedeniyle oluşan taleplerde,
- Hukuka konu olan her türlü davada

- Gayrimenkule dayalı menkul kıymet ihraçlarında gayrimenkul değerlemesinde

1. YAPI UZMANLIK ALANI

BETONARME YERÜSTÜ VE YER ALTI YAPILAR

• Yiğma yapıların, betonarme karkaskonut yapılarının, betonarme tünel kalıp konut yapılarının, hizmete özel betonarme yapıların,(iş merkezleri, eğitim yapıları, sağlık tesisleri, turistik yapılar, barınaklar, spor tesisleri, terminal yapıları, alışveriş merkezleri, sanat-kültür ve kongre merkezleri, katlı otoparklar. sanayi yapıları, silolar, depolar), betonarme yüksek yapıların (gökdelenler, kuleler, bacalar), donatılı zemin uygulamalarının, su tutucu yapıların (havuzlar, depolar), biriktirmeli su yapısı betonarmelerinin (baraj gövde yapıları, dip savak, dolu savak, su alma ağzı yapıları), havai nakil yapılarının (enerji hattı direkleri, kablolu ve konveyörlü taşıma yapıları), sanat yapılarının, köprüler ve viyadüklerin, tünellerin (karayolu, demiryolu, metro, derivasyon) projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

• Riskli Yapıların Tespiti, Mevcut bir yapının taşıyıcı sisteminin servis yükleri ve deprem yükleri altında dayanımının incelenmesi, Onarım ve güçlendirme projelerine yönelik rölöve projesi, Onarım - restorasyon, Güçlendirme, Tarihi eserlerin onarım, güçlendirme ve restorasyon çalışmaları

• Binalarda Enerji Verimliliği hizmetleri

ÇELİK ve AHŞAP YAPILAR

• Ahşap yapıların, konut amaçlı çelik karkas yapıların, hizmete özel çelik yapıların (iş merkezleri, eğitim yapıları, sağlık tesisleri, turistik yapılar, spor tesisleri, terminal yapıları, alışveriş merkezleri, sanat-kültür ve kongre merkezleri, katlı otoparklar. sanayi yapıları, silolar, depolar), çelik yüksek yapıların (gökdelenler, kuleler, bacalar), havai nakil yapılarının (enerji hattı direkleri, kablolu ve konveyörlü taşıma yapıları), köprülerin, asma köprülerin ve kompozit yapıların projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

PREFABRİK YAPILAR

• Prefabrik konutların, prefabrik hizmete özel yapıların, prefabrik köprülerin ve prefabrik su iletim yapılarının ve prefabrik yapı elemanlarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

2 . GEOTEKNİK UZMANLIK ALANI

ZEMİN ETÜDLERİ, MEKANİK VE DİNAMİK ANALİZLERİ

• Parsel bazında yapılan etütler, yol, baraj vb. yapılar ile katı atık depolama sahalarının zemin etütleri,

- Plana esas etüt ve mikro bölgelerne etüt raporları

ZEMİN İYİLEŞTİRMESİ

- Kohezyonsuz zeminin yerinde derin kompaksiyonu
- Ön Yükleme
- Düşey Drenler
- Enjeksiyon ve Harç (Derz) dolgu
- Katkı maddeleri
- Termal iyileştirme
- Geotekstil ve Geesentetik ile uygulamaları

DERİN KAZILAR (ŞEVLER ve İKSALAR)

- Kazık ve derin temellerin, zemin tutucularının (ankrajlar, palplanjlar, iksa uygulamaları, istinat duvarları) projelendirme, yapım ve denetim süreçleri
- Bina, yol, baraj, tünel vb. yapılar ile katı atık depolama sahalarının şev stabilitesinin temini

3. ULAŞTIRMA UZMANLIK ALANI

KARAYOLLARI

- Otoyolların, devlet ve il yollarının, köy, servis ve bağlantı yollarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

DEMİRYOLLARI

- Yüksek hızlı demiryolu hatlarının, demir yolu hatlarının, Metro Hatlarının ve Hafif raylı sistemlerin projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

HAVALİMANLARI

- Havalimanlarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

TRAFİK DÜZENLEMELERİ

- Kent içi trafik düzenlemeleri (yaya ve araç trafiği için kent içi yol, kavşak ve saha düzenlemeleri)
- Şehirlerarası trafik düzenlemeleri (trafik düzenleme-yönlendirme amaçlı, yapı, araç ve saha düzenlemeleri)

4. HİDROLİK VE SU KAYNAKLARI UZMANLIK ALANI

BARAJLAR

Dolgu barajların, beton ağırlık barajlarının, betonarme kemer

barajların, hidroelektrik santrallerin, enerji kırıcı yapılar vedenge bacalarının, dip savak - dolu savak yapılarının, su alma ağız yapılarının, baraj emniyet ve ölçüm tesisi yapılarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

- Havza planlaması ve yönetimi

AKARSU İYİLEŞTİRME VE GÖLETLER

•Taşkın koruma yapılarının, göletlerin ve akarsu düzenleme yapılarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

SULAMA VE KURUTMA SİSTEMLERİ

•Sulama sistemlerinin, drenaj sistemlerinin ve kabartma ve su alma yapılarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

İÇME SUYU VE KANALİZASYON SİSTEMLERİ

•İletim yapılarının, içme suyu dağıtım sistemlerinin, yağmursuyu sistemlerinin, atıksu toplama, biriktirme ve arıtma sistemlerinin projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

BORU HATLARI

•Petrol ve doğalgaz boru hatlarının projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

ATIK BERTARAFI

•Evsel, tehlikeli ve tıbbi katı atık depolama ve kompost tesislerinin projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

5. KIYI LİMAN UZMANLIK ALANI

•Dalgakıranlar, limanlar ve iskelelerin projelendirme, yapım ve denetim süreçleri

- Deniz deşarj sistemleri

- Sahil tahkimatı

6. YAPIM YÖNETİMİ VE YAPI İŞLETMESİ UZMANLIK ALANI

- Yapım yönetimi

- iş hukuku

- ihale mevzuatı

- Şantiye yöneticiliği

•Teknik uygulama sorumluluğu(fenni mesuliyet) ve mesleki kontrollük hizmetleri

- Planlama hizmetleri
- Araştırma ve geliştirme hizmetleri
- Keşif, şartname, ihale dosyası düzenleme hizmetleri
- Metraj, hakediş ve kesin hesap hizmetleri ~
- inşaat sözleşmelerinden kaynaklı anlaşmazlıklar
- Yapıların Kıymet Takdiri ve Kamulaştırma Bedelinin tespiti
- iş güvenliği hizmetleri
- Kalite güvencesi ve kalite kontrol hizmeti

7. YAPI MALZEMELERİ UZMANLIKALANI

- Yalıtım malzemeleri ve uygulamaları
- Yapı kimyasalları malzeme ve uygulamaları
- Hazır beton üretim ve uygulamaları
- Yapı malzemeleri ve zemin mekaniği laboratuvar hizmetleri

